

הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ

זֹהַר בְּרֵאשִׁית

The Holy Zohar

Zohar Beresheet

With English commentary by Zion Nefesh

Based on Zohar Hasulam, and the teachings of Rabbi Yehuda Halevi Ashlag

DailyZohar 2021 edition

** This is the first and an unedited edition. Please forgive any mistakes and share your comments by email to zion@dailyzohar.com

Future editions may include additional commentaries published on DailyZohar.com.

Copyright © 2020 DailyZohar.com, Zion Nefesh. All rights reserved.

You may share this file with your friends exactly AS IS. No change is allowed. You may print one copy for personal use and study. Reproduction and distribution beyond personal use of this file or parts of it without written permission is prohibited.

1. בראש ונ"א בראשית בחכמת המלך חקקו רצון המלך חקק חקיקות באור עליון ניצוץ חזק, ויצא תוך נסתר הנסתרים מראש ונ"א מסודר האיין סוף עשן בגלם נעוץ בטבעת, לא לבן ולא שחר ולא אדם ולא ירק ולא גון כלל. בשמך מדידה, עשה צורות להאיר. לפניך בתוך המאור יצא מעין אחד שממנו נצבעו הצורות למטה.

2. נסתר תוך הנסתרים של סוד האיין סוף בקע ולא בקע את האור שלו לא נודע כלל, עד שמתוך דחק הבקיעה שלו מאירה נקדה אחת נסתרת עליונה אחר אותה נקדה לא נודע כלל, ולכן נקראת ראשית, המאמר הראשון של הכל. בראשית ברא אלהים "את השמים ואת הארץ, ראשי תבות אהו"ה, שבו נבראו שמים וארץ. א"ה – בו נבראו השמים. ו"ה – בו נבראה הארץ וכל מה שיש בה. והוא נתן תשוקה בכל האילנות והעשבים שבארץ, שהוא מה שאמר, אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין ממנה עליו מלמעלה ושומר אותו, שמכה אותו ואומר לו גדל, שנאמר (איוב לח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ:

3. (דניאל יב) והמשפלים יזהרו בזהר הרקיע ומצדיקי הרבים פוכבים לעולם ועד. הזהר הנסתר של הנסתרים הבה באור שלו ושהגיע ולא הגיע ומהאיר בנקדה זו ואור, ואז התפשטה הראשית הזאת, ועשה לו היכל לכבודו ולתשבתו, וכבוד להיכלו ולשבחו ונ"א ולכבודו ולהיכלו ולתשבתו, שם זרע זרע קדש להוליד לתועלת העולם, וזה סוד (ישעיה ו) זרע קדש מצבתה.

1. בריש (נ"א בראשית בחכמתא דמלכא גליף וכו) הורבנותא דמלכא, גליף גליפי (נ"א גליפו) בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, ונפיק גו סתים דסתימו מרישא (נ"א מרזא) דאיין סוף קוטר (פירוש עשן) בגולמא, נעיין בענקה לא זוויר ולא אוכס ולא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל, כד (נ"א הדר) מדיד משיזא עביר גוונין לאנהרא, לגו בגו בוצינא נפיק (נ"א ונפיק) זור נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא.

2. סתים גו סתימין דרזא דאיין סוף בקע ולא בקע אוירא דיליה לא אתיידע כלל, עד דמגו דזויקו דבקיעותיה זהיר נקודה זורא סתימא עלאה, בתר תהיא נקודה לא אתיידע כלל, ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמא דכלא.

3. והמשפלים יזהרו בזהר הרקיע ומצדיקי הרבים כפוכבים לעולם ועד. (דניאל יב) וזהר סתימא דסתימין, בטיש אוירא דיליה (דמטי ולא מטי) (נ"א וננהיר) בהאי נקודה (ס"א נהורא) וכדין אתפשט האי ראשית ועביר ליה היכלא ליקריה ולתושבותיה (נקרא להיכליה ולתושבתה). (נ"א וליקריה ולהיכליה ולתושבתה). תבין זרע זרע דקודשא לאוכלא לתועלתא דעלמא, ורזא דא (ישעיה ו) זרע קדש מצבתה.

In the beginning of the commentary on Beresheet, the Zohar reveals a secret that the Holy Ari and Rabbi Ashlag based their study of the Tree of Life and Ten Luminous Emanations.

From the Endless Light came out a spark of Light that created empty space for the creation of the worlds. This spark is the aspect of Judgment that the entire existence is held by it. It's the system of cause and effect. From that point on, every step in the creation, the process was more limited than the previous one.

The first spark of light had no color but from it came different shades of colors that represented the different sefirot. The first colors were white (Chokmah), Red (Binah), Green (Tiferet) and Black for Malchut.

Here are a few notes I published in the past about the initial process of creation.

The Creator, Bless be He, raised a 'desire' to create a place to build a special 'home' for his created beings. A place with a spiritual system that is an extension of him. In this place, he would build physical worlds and bestow on his special beings the ability to control their environment and be like him.

Before the Creation, there was only simple light that filled the entire existence. Since we cannot define it or know anything about it we call it the Endless, Bless Be He.

To create this "place" "המקום", the Endless light distanced himself (its light) from the middle point, equally to all directions. This process created an empty sphere "חלל ריק" The 'emptiness' of this space was not void of light but it was a state where the light was concealed in a system and process. To understand the principle we look at the sun as a source of Light. We cannot come too close or look at it directly. Its light cannot be seen in space but we know that it exists everywhere and is reflected from anything on its way.

The creation of the empty space is called 'Tzimtum' and the literal meaning of this word is 'reduction'. The Endless light reduced its presence in the sphere to make a place where his powers could be revealed.

The missing light created a state of darkness that is the root of the forces of judgments. The lack of light also created something that was never there before and it was the vessel.

Having something and experiencing lack creates a vessel, which is a desire to restore the light that was there before.

The benefit of this aspect of Creation is that now we can have the drive to fulfill our vessels.

The sphere could not stay in the dark so in the next step the Endless continued a thin line that is like a pipe from the Endless all the way down but it did not touch the other end of the sphere.

Why didn't the line go all the way down?

The endless surrounds the sphere and if the line were to touch the other side it would have flooded the sphere with the Endless light and would have voided the existence of the sphere and its identity as a 'vessel'.

If two elements become equal they 'merge' into one and we can not see differences between them. A simple example is a cube of ice that comes in touch with water. Once the ice melts into the water, we cannot see it.

4. זהר דזרע זרעא ליקריה, כהאי זרעא דמשי דארזון
טב דאתנזפי לזו ועביר ליה היכלא דאיהו תושבזתא
דיליה ותועלתא דכלא. כהאי ראשית ברא ההוא
סתומא דלא אתיידע להיכלא דא. היכלא דא אקרי
אלהים,

4. זהר שזרע זרע לכבודו, כמו זרע המשי
הזה של ארזמן טוב שמתכסה לפנים ועושה
לו היכל שהיא תשבתו ותועלת לכל.
בראשית הוא ברא אותו נסתר שלא נודע את
ההיכל הזה. היכל זה נקרא אלהים,

5. ורזא דא בראשית ברא אלהים. זהר דמניה כלהו
באמרות אתבראו ברא דאתפשטותא דנקודה דזהר

5. וסוד זה – בראשית ברא אלהים. הזהר
שממנו כל המאמרות נבראו בסוד
התפשטות של הנקודה של הזהר הנסתר הזה.
אם בזה כתוב ברא, אין תמיהה,

סֵתִים דָּא. אִי בְּהֵאִי כְּתִיב בְּרָא, לִית תְּוֹהָא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

6. זֶהר רִזָּא דָּא בְּרֵאשִׁית קְדָמָא דְכָלָא שְׁמִיתָ אֱהִיה שְׁמָא קְדִישָׁא גְּלִיפָא בְּסִטְרוֹי (נ"א נְהִיר ונ"א בְּגִלְפָא נְהִיר) אֱלֹהִים. גְּלִיפָא בְּעִיטְרָא (נ"א בְּגִלְפָא דְעִיטְרָא) אֲשִׁרִי הִיכְלָא טָמִיר וְגִנְיָו, שְׂרִיאוּתָא דְרִזָּא דְרֵאשִׁית. אֲשִׁרִי רָא"ש דְנִפְיָק מְרֵאשִׁית.

The beginning of Zohar Beresheet (Genesis) is full of secrets, and it would be very hard to translate the commentary of Rabbi Ashlag without branching to additional explanations on every word and term he used. The study of deep Kabbalah requires deep knowledge of Hebrew and Aramaic. Nevertheless, I will focus on paragraph 5 above.

The Zohar explains that 'Zohar' is the secret of בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, which means 'In The Beginning, God Created...'. The word 'Zohar' means radiation of light and it is related to the concealed point where the world was created with the 10 sayings of "And God said ... let there...". The Zohar also reveals that the word 'Created' that came from the secret of the Zohar point explains Genesis 1:27 "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ" "So God created man in his own image (צלם, Tselem)"

Rabbi Ashlag explains that the 'Tselem' (Image) came from Binah, which is the spiritual mother.

The numerical value of צלם is 160, which is equal to עץ, 'Tree'. In this relation, the Tselem is the aspect of the Tree of Life that holds the soul in the body. You may see it as the spiritual 'skeleton' for the soul. If the Tselem is strong so is the soul. If the Tselem of a person leaves him it is an indication that the person will die soon.

All our connections to Binah, Like Shabbat, Zohar study and holidays, strengthen our Tselem and give us spiritual strength that may also benefit us on the physical/material level.

The Zohar in Mishpatim (562-570) helps us understand the importance of following the laws of kosher food/eating. It strengthens the Tselem and brings protection to the person.

Vegetarians have greater ability to connect spiritually and build a strong Tselem. Meat has strong energy and if the meat is not 100% Kosher then it could hurt the Tselem significantly. Read Zohar Mishpatim (562-570) and Daniel Chapter 1.

I received on Hoshana Rabbah several questions about Tselem from DZ students. I hope this study will make it clear for them. Even though on the night of Hashanah Rabbah the light of the moon (Malchut) allows us to see the Tselem, only righteous and pure people can see it.

7. וְכַד (דף טו ע"ב) אֶתְתֵּקֶן לְבֵתָר נְקֻדָּה וְהִיכְלָא (בְּסִדְרָא) כְּזֻדָּא, כִּדִּין בְּרֵאשִׁית כְּלִיל (רֵאשִׁית) רֵאשִׁיתָא עֲלָאָה בְּזֻכְמָתָא. לְבֵתָר אֶתְזֻלְפָּה גִּוּוֹן הֵהוּא הִיכְלָא וְאֶקְרִי בֵּית. (נ"א וּמִינִיָּה אֶתְחַדֵּשׁ הִיכְלָא) נְקֻדָּה עֲלָאָה אֶקְרִי רָא"ש. כְּלִיל דָּא בְּדָא בְּרִזָּא בְּרֵאשִׁית, כַּד אִיהוּ כָלָא כְּזֻדָּא בְּכָלָא זֻדָּא עַד לָא

7. וּבְשִׁתְתֵּקֶן לְאַחַר הַנִּקְדָּה וְהִיכְלָא (בְּסִדְרָא) כְּזֻדָּא, אִזְ בְּרֵאשִׁית כְּלִיל רֵאשִׁית, רֵאשִׁית עֲלִינָה בְּחֻבָּמָה. אַחַר כֵּן הִתְחַלֵּף גִּוּוֹן אוֹתוֹ הִיכְלָא וְנִקְרָא בֵּית. וְנ"א וּמִמֶּנּוּ הִתְחַדֵּשׁ הִיכְלָא נְקֻדָּה עֲלִינָה נִקְרָאת רָא"ש, כְּלִיל זֶה בְּזֶה בְּסוּד בְּרֵאשִׁית, כְּשֶׁהַכֵּל הוּא יָחֵד, בְּכָלֵל אֶחָד, כְּשֶׁשְׁתֵּרִם הִיָּה

הו' ישובא בביתא, כיון דאזדרע לתקונא דישובא כדון אקרי אלהים טמירא סתימא:

8. זהר נסתר וגנוז בשבנים וס"א עד שבנים בתוכו להוליד, והבית קים בפשיטות של תקון של אותם זרע קדש, ועד שלא הוסרה ולא התפשטה התפשטות הישוב, לא נקרא אלהים, אלא הכל בכלל של בראשית. אחר שהתתקן בשם של אלהים, הוציא אותם תולדות מאותו זרע שגזרע בו. מי הוא אותו זרע? אלו אותיות חקוקות סוד של התורה שיצאו מאותה נקודה.

The point where the process of Creation was started is called 'Zohar'. It's incomprehensible and hidden. At this stage, Creation is in the state of "Beginning" (from the head) and the vessel, represented with the letter ב is in its potential state. The Light wasn't revealed yet.

The first word of the Torah represents the seed and the potential vessel of Creation. The Creative force called 'Elohim' was not in existence until the seed from the head entered the potential vessel, which is the letter B, ב.

From that point אלהים, ELHIM, God, started the process of Creation.

<http://youtu.be/I6e0tstZRwk>

9. הו' נקודה זרע בגו ההוא היכלא רזא (נ"א זרעא) דתלת נקודין זול"ם, שור"ק, וזיר"ק. ואתכלילו דא בדא ואתעבדו רזא זרעא. קו"ל דנפיק בזבורא זרעא. בשעתא דנפק, נפקת בת זוגיה בהדיה דכליל כל אתון. דכתיב א"ת השמים, קול ובת זוגו. האי קול דאיהו שמים איהו אה"ה בתראה. זהר דכליל כל אתון וגו' (נ"א זרעא) דא.

10. עד כאן, יהוה אלהינו יהוה, אלו שלש דרגות כנגד הסוד הזה העליון בראשית ברא אלהים. בראשית – סוד ראשון. ברא – סוד נסתר להתפשט משם הכל. אלהים – סוד לקים הכל למטה. את השמים – שלא להפרידם זכר ונקבה באחד.

11. א"ת – בשלוקח האותיות בלם, הכלל של כל האותיות הם ראש וסוף. אחר כך מתוסף ה"א להתחבר כל האותיות עם ה"א, ונקרא את"ה, ועל זה (נחמיה ט) ואת"ה מחיה את בלם. את – סוד אדני וכו' נקרא. השמים – זה יהו"ה סוד עליון.

10. עד הכא יהוה אלהינו יהוה, אלון תלתא דרגין לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהים. בראשית רזא קדמאה. ברא רזא סתימא לאתפשטא מתמן כלל. אלהים רזא לקיימא כלל לתתא. את השמים, דלא לאפרשא לון דכר ונקבה כוזדא.

11. א"ת כד נטיל אתון כלהון כלל דכלהו אתון אגון רישא וסופא. לבתר אתוסף ה"א לאתזברא כלהו אתון בה"א ואתקרי את"ה. ועל דא (נחמיה ט) ואת"ה מזויה את כלם. את רזא אדני והכי אקרי. השמים דא יהוה רזא עלאה.

Genesis 1:1

‘בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ’

“In the beginning God created the heaven and the earth.”

The point of the ‘Zohar’ (read previous DZ) planted a seed in the vessel. It is the secret of the three dots that represent the vowels Cholem (Dot at the top of the

letter) Shuruk (dot in the front middle of the letter) and Chirik (dot below

 חִירֵק

the letter) . They were made as one in the seed and revealed in three stages below.

It comes out as a sound, which is the aspect of Zeir Anpin. It comes as male and female and includes all the letters from א Alef to ת Tav.

The Alef and Tav are head and end and when the letter H ה is added (see the letter ה after the first א in the first verse of the Torah.

The 22 letters from Alef to Tav bring the energy of life from the Endless. When א connects to the H ה of Malchut, the letters bring life to all. As it said in Nehemiah 9:6

“אֲתָהּ-הוּא יְהוָה, לְבַדְּךָ-אֵת (אֲתָהּ) עָשִׂיתָ אֶת-הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל-צָבָאָם הָאָרֶץ וְכָל-אֲשֶׁר עָלֶיהָ”

““You are YHVH, You alone. You (את) have made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all that is on it, the seas and all that is in them; and you (ואתה) preserve all of them; and the host of heaven worships you.”

<http://youtu.be/TwqAzChGbk4>

12. וְאֵת תְּקוּנָא דְכָר וְנוֹקְבָא. וְאֵת רִזָּא וְיְהוּדָה, וְכָל אֶרֶץ דָּא אֱלֹהִים כְּנוּנָא עֲלָאָה לְמַעְבַּד פִּירִין וְאִיבִין. שְׂמָא דָּא כְּלִילָא בְּתִלְתָּ דְּוִכְתִּי, וּמִתְמָן אֲתַפְּרֵשׁ שְׂמָא דָּא לְכַמְהָ סְטָרִין. עַד הֵכָא רִזָּא דְּסִתְרָא דְּסִתְרִין דְּגִלְדִּי וּבְנֵי וְקַיִים בְּאֵרֶז סִתִּים בְּסִתְרָא דְּזוּרָא קָרָא. מִכָּאן וְלֵהֲלָאָה.

13. בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שְׁיִיתָ, מִקְצָה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצָּה הַשָּׁמַיִם, שְׁיִיתָ סְטָרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן מִרְזָא עֲלָאָה בְּאֲתַפְּשִׁטוּתָא (נ"א מְשַׁלֵּשׁ נְקוּדוֹת) דְּבָרָא מִזֵּו נְקוּדָה קְדָמָאָה. בָּרָא אֲתַפְּשִׁטוּתָא דְּזוּרָא (נ"א מְגו) נְקוּדָה

12. וְאֵת תְּקוּנָא דְכָר וְנוֹקְבָא. וְאֵת רִזָּא וְיְהוּדָה, וְכָל אֶרֶץ דָּא אֱלֹהִים כְּנוּנָא עֲלָאָה לְמַעְבַּד פִּירִין וְאִיבִין. שְׂמָא דָּא כְּלִילָא בְּתִלְתָּ דְּוִכְתִּי, וּמִתְמָן אֲתַפְּרֵשׁ שְׂמָא דָּא לְכַמְהָ סְטָרִין. עַד הֵכָא רִזָּא דְּסִתְרָא דְּסִתְרִין דְּגִלְדִּי וּבְנֵי וְקַיִים בְּאֵרֶז סִתִּים בְּסִתְרָא דְּזוּרָא קָרָא. מִכָּאן וְלֵהֲלָאָה.

13. בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שְׁיִיתָ, מִקְצָה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצָּה הַשָּׁמַיִם, שְׁיִיתָ סְטָרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן מִרְזָא עֲלָאָה בְּאֲתַפְּשִׁטוּתָא (נ"א מְשַׁלֵּשׁ נְקוּדוֹת) דְּבָרָא מִזֵּו נְקוּדָה קְדָמָאָה. בָּרָא אֲתַפְּשִׁטוּתָא דְּזוּרָא (נ"א מְגו) נְקוּדָה

דלעילא. והכא אנליף רזא שפא דארבעין ותריין נקדה אחת שלמעלה. וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושתים אותיות. אתון:

14. והמשכילים יזהירו, (דניאל יב) כגוןא דתנועי (נ"א טעמי) דמנגני, ובגוןא דילהון אזלין אבתרייהו אתון ונקודי, ומתנענען אבתרייהו כוזיילין בתר מלכיהון. גופא אתון, ורוזא נקודי. כלהו זטלו במטלניהון בתר תנועי (נ"א טעמי) וקיימי בקיובייהו. כד גוןא דטעמי זטיל, זטלי אתון ונקודי אבתרייהו. כד איהו פסיק אנן לא זטלין וקיימי בקיובייהו.

14. (דניאל יב) כגוןא דתנועי (נ"א טעמי) דמנגני, ובגוןא דילהון אזלין אבתרייהו אתון ונקודי, ומתנענען אבתרייהו כוזיילין בתר מלכיהון. גופא אתון, ורוזא נקודי. כלהו זטלו במטלניהון בתר תנועי (נ"א טעמי) וקיימי בקיובייהו. כד גוןא דטעמי זטיל, זטלי אתון ונקודי אבתרייהו. כד איהו פסיק אנן לא זטלין וקיימי בקיובייהו.

נקדה אחת שלמעלה. וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושתים אותיות.

14. (דניאל יב) כגוןא דתנועי (נ"א טעמי) דמנגני, ובגוןא דילהון אזלין אבתרייהו אתון ונקודי, ומתנענען אבתרייהו כוזיילין בתר מלכיהון. גופא אתון, ורוזא נקודי. כלהו זטלו במטלניהון בתר תנועי (נ"א טעמי) וקיימי בקיובייהו. כד גוןא דטעמי זטיל, זטלי אתון ונקודי אבתרייהו. כד איהו פסיק אנן לא זטלין וקיימי בקיובייהו.

Genesis 1:1

“בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ”

“In the beginning God created the heaven and the earth.”

The Zohar explains that ‘the heaven and the earth’ is the foundation of male and female. The first verse of the Torah is the secret of the concealed of all concealed that the Creator concealed in it.

From the first point, the Light spread to six sides (six sefirot of Zeir Anpin, South-Chessed, North-Gevurah, East-Tiferet, Up-Netzach, Down-Hod, and West-Yessod.). The six were the building block of the seven days and the secret of the holy name of 42 letters that we know as the ‘Ana B’Koach’.

" בראשית, ברא אלהים, את השמים, ואת הארץ והארץ, היתה תהו ובו "

" אבותיך קרעשטן נגדיכע בטרצתג וקבטנע ילכפוק שקוצית "

The word for ‘point’ in Hebrew is נקודה, ‘dot’. The word for the vowels of the Hebrew letters is ‘ניקוד’, ‘Nikud’, ‘dotting’ has the same root of נקד. Another word for the Hebrew vowels is ‘תנועות’ that means ‘movements’. The Zohar explains that the dots give the letters vibrations and ‘movements’.

The ten sefirot divided to three levels of ‘Teamim’ (Cantillation, upper three sefirot), ‘Nekudot’ (dots, Zeir Anpin) and ‘Otiyot’ (letters, Malchut). There’s also the ‘Tagim’ that is specific to the Torah scroll. The typeface that we use for the Zohar text above shows ‘tagim’, which can be found on the top of the letters as small lines with dots on top.

The Torah scroll is written with letters without Nikud/Movements because the Torah letters are vessels with great potential. We activate it with the reading, adding the

Nikud and cantillations to create vibrations and movement of the Light from the Torah into our lives.

=+=+=+

In the studies of Beresheet, we learned about the seed point of Creation that is called 'Zohar'. The Light expanded from that point to form the Sefirot and the 'sides' that define the existence of space for the corporeal world of Malchut.

The process of creating the sefirot brought the aspect of time inside the space. The first word of the Torah "In the Beginning" reveals the aspect of time because if there is beginning then there is also an end.

While we can move to all sides, we can not move back in the aspect of time because it has one direction. If we were able to go back in time then we would be able to go to the original point of Creation. That is why time travel in the material world is not possible. We can only go back in time in our mind, taking the soul to past events and experiences and 're-program' them.

I do recommend people to meditate on past events and correct them in the mind. You may go back to an event where you hurt someone and 'redraw' the event, accept the pain of the negative action and from your heart change the events to bring a positive outcome. If you do it right, your soul could heal much easier. Such actions may draw forgiveness and help cleanse the soul from past negativities.

We meditate on past events to make a correction, not to create empty vessels of desires. You may post your comments and questions below. I will provide guidance about proper meditation for specific events in life that needs correction/cleansing. You may use alias name if you want to keep your identity private.

15. והמשכילים יזהירו אתוון ונקודי. כזהר נגונא דטעמי. הרקיע אתפשטותא דנגונא כגון אנון דמתפשטי בפשיטו ואולו בנגונא. ומצדיקי הרבים אנון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון דבגין כך אשתמע מלה. יזהירו אתוון ונקודי ונהרין כזודא במטלנין ברזא דסתימו במטלנותא (נ"א באנון) כאנון שביכלן סתימין. מזהאי אתפשט כלא. והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע אנון קיימין וסמכין דההוא אפריון. המשכילים אנון קיימין וסמכין עלאין דאנון מסתכלי בסכלתנו בכל מה דאצטרך ההוא אפריון וסמכין (נ"א דביה) דיליה. סתרא דא כמה דאת אמר, (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא נהרין לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון בכל מה דאצטרך.

15. והמשכילים יזהירו – אותיות ונקודות. כזהר – נגון הטעמים. הרקיע – התפשטות הנגון כמו אלה שמתפשטים בהתפשטות והולכים בנגון. ומצדיקי הרבים – אותם פסוקי הטעמים שפוסקים במסעותיהם, שבגלל כך נשמע הדבר. יזהירו אותיות ונקודות, ומאירים באחד במסעות בסוד של סתר במסע באותם שבילים נסתרים. מזה מתפשט הכל. והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע – אותם עמודים ואדנים של אותו אפריון. המשכילים – אותם עמודים ואדנים עליונים שהם מסתכלים בהשכל בכל מה שצריך אותו אפריון ואדנים שלו. הסתר הזה כמו שנאמר (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל. יזהירו – שאם לא יזהירו ולא מאירים, לא יכולים לעין ולהסתכל באותו אפריון בכל מה שצריך.

16. כזהר הרקיע ההוא דקיימא (דף טז ע"א) על גבי אנון משכילים דכתיב ביה (יחזקאל א) ודמות על ראשי הנויה רקיע כעין הקרוז הנורא. זהר דההוא נהיר לאורייתא. זהר דנהיר לאנון ראשי דההיא נויה, ואנון

16. כזהר הרקיע – אותו שעומד על גבי אותם המשכילים, שכתוב בו (יחזקאל א) ודמות על ראשי הנויה רקיע כעין הקרוז הנורא. זהר שמאיר לאותם ראשים של אותה חיה, ואותם

רָאשֵׁי אֲנֹן בְּשִׁפְלִים דְּנִהְרִין תְּדִיר וּמִסְתַּכְלִין לְהוּא
 רָקִיעַ לְהוּא נִהְיָו דְּנִפְיָה בְּתַמְנָן, וְדָא אִיהוּ נִהְיָו
 דְּאִוְרִיתָא דְּנִהְיָר תְּדִיר וְלֹא פָסִיק.

“זֶהְרֵוּ, קֶזֶר הַרְקִיעַ; וּמִצְדִּיקֵי, הַרְבִּים, כְּכֹכְבִים, לְעֹלָם וָעַד-וְהַמְשַׁכְלִים” Daniel 12:3

“And those who are wise shall shine like the brightness (Zohar) of the sky above; and those who turn many to righteousness, like the stars forever and ever.”

The Zohar brings another dimension of understanding to this verse. ‘The wise’ is the aspect of letters and Nekudot (dots, Hebrew vowels), The ‘will shine’ is the aspect of the cantillations that is used for the Torah reading. The ‘Brightness’ is the sound of the cantillations. ‘Those who turn many to righteousness’ is the aspect of cantillations that create a pause in the movement of the sound and brings out the meaning of the Torah words.

Rabbi Ashlag in his commentary, “Hasulam”, gives a great and longer explanation of the relations between the letters, vowels, and cantillation to the sefirot that bring the Light into the letters and words. They bring life to the words and shines the light that they express.

The lesson for us is to know that the Hebrew and especially the Torah reading is a high-level spiritual technology that we can’t even grasp to its true levels.

There are many beautiful spoken languages in the world with great words to express emotions, poetry, and drama. They are great tools to communicate between people ut only on the logical emotional level. Hebrew is the only language that can communicate spiritually and draw Light energy that could manifest in our lives.

I strongly suggest to everyone learning to read read and understand Hebrew.

Below is an old video I made to explain the Nikkud (Vowels) of the Hebrew letters

<http://www.youtube.com/watch?v=gpEzR8NGKII>

17. וְהָאֶרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ וָבֹהוּ וְגו', הָיְתָה דִּיִּקָּא מְקַדְבִּית
 דָּנָא, תְּלֵנָא גּוּ בִיִּיא. נִפְקָא מִנָּה זִוְהָמָא בְּהֵוָה זִוִּילָא
 דְּתֵלֵנָא בְּבִיִּיא, וְאִקְיֵשׁ בָּהּ אִשָּׁא תְּקִיפָא וְהָיָה בָּהּ
 פְּסוּלָתָא, וְאִתְעַדִּיאַת וְאִתְעַבְדִּית תַּהִי' מֵאַתֵּר (נ"א
 מְדוּרָא) דִּזִּוְהָמָא. קִינָא דְּפְסוּלָתָא. וְבַהִי' בְּרִירוֹ דְּאִתְבְּרִיר
 מִגּוּ פְּסוּלָתָא וְאִתְיִישַׁב בָּהּ זִוְשָׁף, רָזָא דְּאִשָּׁא תְּקִיפָא.
 וְהָיָה זִוְשָׁף דְּזֻפִּי עַל גְּבִי הָהוּא תַּהִי' עַל גְּבִי הָהוּא
 פְּסוּלָתָא וְאִתְתַּקְנָת מִיָּגִיה. (דף טז ע"א).

Genesis 1:2

“וְהָאֶרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ וָבֹהוּ וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם”

“The earth was formless and void, and darkness was over the surface of the deep, and the Spirit of God was moving over the surface of the waters.”

Before “And the earth was without form and void” it was snow mixed inside the water. The polluted elements removed by the force of the snow in the water. Strong fire hit the water and removed the waste and the Tohu, ‘form’ was created.

Bohu, ‘void’ was separated from the waste that was a place for darkness, the is the secret of the strong fire. This darkness covered the Tohu and became part of it.

18. ורוח אלהים, רוח קדש נפיק מאלהים וזים ודא מרוזפת על פני המים. בתר דהאי רוח נשיב אבריר דקיקו זוד מגו ההוא פסולת כטיסא דוהמא. כד אבריר ואצניף ואצריף זמנא ותרין עד דישתאר ההוא ווהמא דלית ביה ווהמא כלל.

'and the Spirit of God (ELHYM)' is the holy spirit that came out from a living God into Tohu. The Light became water then the water turn to snow then the fire turned the snow to waste that the process made it Tohu. After the spirit, the wind moved over the water, a pure force was refined from the waste of Tohu.

19. כשהתהו היה נברר ונצרף, יצא ממנו רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, אותו שראה אליהו. נברר בהם ונצרף, ויצא ממנו רעש, שבתוב (שם) ואחר הרוח רעש. ונברר החשך ונכלל בסוד שלו אש, שבתוב ואחר הרעש אש. נברר הרוח ונכלל בסוד שלו קול דממה דקה.

19. כד האי תהו אבריר ואצריף נפק מיניה (מלכים א יט) רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים ההוא דזמא אליהו. אבריר בהו ואצריף ונפק מיניה רעש דכתיב, (מלכים א יט) ואזר הרוח רעש. ואבריר וזשך ואכליל ברזא דיליה אש דכתיב ואזר הרעש אש. אבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה קול דממה דקה.

When Tohu was refined and purified, a wind came out with a strength that can tear mountains and shatter rocks. It was like the wind that Elijah the prophet saw (1 Kings 19:11). After the wind was a strong quake that refined the darkness and includes fire in it. Then the wind was refined and included still small voice.

Tohu is the secret of the strong wind.

Bohu is the secret of the strong quake.

Darkness is the secret of Fire.

The wind is the secret of the still small voice.

Lesson;

Rabbi Ashlag brings a long explanation that reveals the deeper secrets of the Creation process and the first Tzimtzum.

I will go deeper into these subjects in the course about the Tree of Life that we will start soon.

20. תה"ו – מקום שאין בו גון ולא דמות ולא נכלל בסוד הדמות, עכשו הוא בדמות, כשסתכלים בו אין לו דמות כלל. לכל יש לבוש להתלבש פרט לזה ושנראה בו ואיננו כלל ולא היה.

20. תה"ו אתר דלית ביה גון ולא דיוקנא ולא אתכליל ברזא דדיוקנא. השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלן ביה לית ליה דיוקנא כלל. לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי. (דאתחזי ביה וליתיה כלל ולא תוי).

Tohu is the secret of the first Tzimtzum that is when the Endless removed himself from a middle point to create 'space' for the creation of the four worlds.

During the phase of Creation that is called Tohu, there was no definition of vessels. The ten Sefirot were in a potential state without light.

21. בה"ו – לזה יש ציור ודמות אבנים שקועות בתוך החקיקה ונ"א קלפה של תהו יוצאים מתוך חקיקה השקועה שם, ומשם מושכים תועלת לעולם בציור של לבוש,

21. בה"ו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא אבנין משקעין גו גליפא (נ"א קליפה) דתהו נפקי גו גליפא דמשקעין תמן.

ובמתמן משיכי תועלתא לעלמא בעיורא דלבושא, מושכים תועלת מלמעלה למטה. ועולה
ממטה למעלה. משיכי תועלתא מעילא לתתא וסלקא מתתא לעילא.

Bohu is the secret of the ‘curtain’, מסך (pronounced ‘Masach’) that was created to separate between Light and the vessel after the first Tzimtzum. The Light of the Endless then continued into the Sefirot of Atziluth and the lower worlds.

22. ועל דא נקובין ומפולבין, הני תליין באיורא. לומנין
תליין באיורא דסלקי מתמן לעילא. לומנין מטמורין
ביומא דעיפא ומפיקי מיין מזו תהומא לאתונא תה"ו
מתמן דהא כדון וזרדה ושיטותא (נ"א ושתא) דהא (נ"א
דלא) אתפשט תהו בעלמא.

22. ועל זה הם נקובים
ומפלמים, [חלונות] אלה תלויים באיור.
לפעמים תלויים באיור שעולים משם
למעלה, ולפעמים הם מתחבאים ביום
המענן, ומוציאים מים מתוך התהום להזין
את התה"ו משם, שהרי אז חדרה ושיטות ונ"א
[שעה] ושאין שמתפשט התהו בעולם.

Genesis 1:2

“והארץ, היתה תהו ובהו, וחשך, על-פני תהום; ורוח אלהים, מרחפת על-פני המים.”

“The earth was formless (תהו Tohu) and void (בהו Vohu), and darkness was over the surface of the deep, and the Spirit of God was moving over the surface of the waters.”
The ‘formless’ was a raw state of darkness immediately after the first Tzimtzum. Nothing was created at this stage.

Imagine a state of the atom but without any field of energy or moving particles. There’s no light but at the same time, any desired light could come into space.

The second tzimtzum came with a great noise because there were the vibrations of the braking of the vessels. This is the state of constructing the atom with its nucleus and electrons in orbit, creating the magnetic ‘south’ and darkness was the ‘north’ to create the needed movements/vibrations to form the world,
This vibration is the aspect of “and God said....”

Malchut can’t receive direct light but able to reveal the returning light as Light of Chassadim.

Lesson;

Zohar Beresheet is hard to understand without knowledge of the Tree of Life. I will publish soon studies (videos and charts) to explain the entire process from Endless light before Creation, forming the Sefirot, create the worlds and the process of Creation, to the world we live in.

Keep a closer look for when these studies are posted on the website. They will come in addition to the Daily Zohar studies. Don’t miss any of them because one builds on the previous one.

23. וזשף הוא אשא אוכמא תקיף בגוון. אשא סובמא
תקיף בזיוו. אשא ירוקא תקיף בעיור. אשא וזיוורא
גוון דכליל כלל. וזשף תקיף בכל אשין ודא אתקיף
לתה"ו. וזשף הוא אשא ולאו איהו אשא וזשוכא בר
כד אתקיף לתהו, ורזא דא (בראשית כז) ותבהינה עיניו
מראות ויקרא את עשיו וגו'. וזשף פני רע דאסבר אנפין

23. חשף הוא אש שחורה חזקה בגון. אש
אדמה חזקה במראה. אש ירקה חזקה בעיור.
אש לבנה, גוון שכולל הכל. חשף חזק בכל
האשם, וזה מחזק את התה"ו. חשף הוא
אש, ולא אש חשוכה, פרט למתי שמחזקת
את התהו, וזה סוד (בראשית כז) ותבהינה
עיניו מראות ויקרא את עשיו וגו'. חשף פני

לרע, וכדין אקרי וזשף דשרי עליה לאתקפא ליה. רע שמסביר פנים לרע, ואז נקרא חשך ששורה עליו לחזק אותו, וזהו סוד וחשך על פני תהום.

Genesis 1:2

”והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים.”

“The earth was formless and void, and darkness was over the surface of the deep, and the Spirit of God was moving over the surface of the waters.”

Darkness is a strong black fire. Darkness also looks like a strong red fire and also in a form of strong green fire. A white fire includes all of them. Darkness is the strongest fire of all fires. Darkness is fire, not fire in darkness, except when it supports Tohu, spreading the light.

The second Tzimtzum is when Malchut elevated to Binah to reveal the Sefirot and the process of Zeir Anpin. It is called by the Zohar, fire. The Sefirot have the colors of White, Red, Green, and Black. The colors come from the Masach (Curtain) of Malchut. Malchut itself has a black color that can absorb all other colors. Chokmah is white that has all other colors in it and can give to all. The middle is Tiferet with a green color. Red is for Binah.

24. רי"ז הוא קול דשארע על בהו ואתקף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטרף. ורזא דא (תהלים כט) קול יי על המים. וכן ריז אלהים מרחפת על פני המים. אבנין משקען זו תהומי דנפקי מיא מנהון. ועל דא אקרין פני המים. ריז אנהיג ואתקף לאנן פנים פני תהום, דא כמה דאצטרף ליה ודא כמה דאצטרף ליה.

24. רי"ז הוא קול דשארע על בהו ואתקף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטרף. ורזא דא (תהלים כט) קול יי על המים. וכן ריז אלהים מרחפת על פני המים. אבנין משקען זו תהומי דנפקי מיא מנהון. ועל דא אקרין פני המים. ריז אנהיג ואתקף לאנן פנים פני תהום, דא כמה דאצטרף ליה ודא כמה דאצטרף ליה.

The foundation of the sefirot are; water, fire, air (Ruach) and earth; Chokmah (Water) and Binah (Fire), Tiferet (Z" A) (Air, Ruach) and Malchut (Earth, soil). From the aspect of the Masach, they are shown as colors.

Ruach is the voice as it says, “and the Spirit (Ruach) of God (ELHYM) was moving over the surface of the waters”, “And God said...” is when the voice that becomes a sound of Creation in Malchut.

The first Tzimtzum left an empty space that was darkness and void. The absence of light allowed darkness to be judgments because the opposite of light that is mercy, is judgment. A world without light can not exist in constant chaos.

The second Tzimtzum elevated Malchut to the level of Binah in order to create a world of Tikkun and build a desire for the light in the vessels below.

The entire process had one purpose, which was to mix judgment with mercy, allowing people to follow the Torah in order to draw light and enjoy mercy.

The Torah and the names of God were given to us as a tool to make a personal Tzimtzum and elevate our souls to Binah.

25. תה"ו עליה שריא שם עד"י. בה"ו עליה שריא שם צבאו"ת. וזשף עליה שם אלהים. ריז עליה שריא שם יהו"ה.

25. תה"ו, עליו שורה שם עד"י. בה"ו, עליו שריא שם צבאו"ת. חשך, עליו שריא שם אלהים. ריז, עליה שריא שם יהו"ה.

Over Tohu we have the name 'שד'. This name is at the border where the spread of light stopped as between Zeir Anpin and Malchut. The name over Bohu is 'צבאות' (commonly translated as 'hosts', the literal meaning is 'armies'). It is the name of Yessod where there are unifications and 'birth' of the 'armies' of God. Bohu is the correction of the Masach with the unification that brings Light.

The name 'אלהים' (ELHYM) is over the darkness. It represents the second Tzimtzum that brought Malchut and Binah together. Malchut is included in this 'darkness' and gained the name 'אלהים'. Over the Ruach the name 'יהוה' YHVH.

26. ריוז וזק מפרק הרים לא בריוז יי וגו' שמוא דא לא
הוי ביה, דהא שד"י שלטא עליה ברוא (דסתרא) דתהו.
26. רוח חזק מפרק הרים לא בריוז ה' וגו',
שם זה אין בו, שהרי שד"י שולט עליו
בסוד ושל סתר התהו. ואחר הרוח רעש לא
ברעש ה', שהרי שם צבאות שולט בו בסוד
הבהו, ועל כך נקרא הבהו רעש, שאינו בלא
רעש.

1 Kings 19:11

ויאמר צא ועמדת בקר לפני יהוה והנה יהוה עבר ורום גדולה וחסך מפרק הרים ומשבר סלעים לפני יהוה לא
בריום יהוה ואמר הרום רעש לא ברעש יהוה.

"So He said, "Go forth and stand on the mountain before YHVH." And behold, YHVH was passing by! And a great and strong wind was rending the mountains and breaking in pieces the rocks before YHVH, but YHVH was not in the wind. And after the wind an earthquake, but YHVH was not in the earthquake."

The 'strong wind' comes out from Tohu, where we have the name שד. For that, the verse says 'but YHVH was not in the wind'.

'but YHVH was not in the earthquake' – The YHVH name is not in the force that shakes the earth because it has the name 'צבאות' ('Hosts', 'Armies').

27. ואזר הרוז רעש לא ברעש יי דהא שם צבאות
שלטא ביה ברוא דבהו. ועל דא אקרי בהו רעש
דלאו איהו בלא רעש. ואזר הרעש אש לא באש יי.
דהא שמוא דאלהים שלטא ביה מסטרא דוושף.
ואזר האש קול דממה דקה הכא אשתכחז שם יהוה.
ארבע פרקיין הכא דאנון פרקי גופא ואברין ידיען
דאנון ארבעה ואנון תריסר והכא שמוא גליפא.
דתריסר אתון דאתמסר לאליהו במערה.

The Human body has three main parts; the head that is Chokmah, Binah and Da'at. The second part is the torso up to the naval for the sefirot of Chessed, Gevurah, and Tiferet. The third part is from the naval down for Netzach, Hod and Yessod.

Chokmah and Binah are Right and Left, Da'at is the center. Chessed and Gevurah are Right and Left and Tiferet are at the center. Netzach and Hod are Right and Left and Yessod are at the center.

Each of the three sefirot at the center, Da'at, Tiferet and Yessod have the aspect of male and female. Y ' of the name for the Right, Hn of the name for the Left and VH for the center.

The three parts, Head, Body and Legs with the four letters of the name on each part adds to twelve that represent the holy name of twelve letters. This name was given to Elijah the prophet in the cave. (The Zohar doesn't specify the name of 12 letters).

28. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (בראשית א) מִהֶכָּא אִיהוּ שִׁירֹתָא לְאַשְׁכּוּזָא גְנוּזִין הֵיךְ אֲתַבְרִי עַלְמָא בְּפֻרְט. דְּעַד הֶכָּא הָוָה בְּכָלְל. וּבִתְרַ אֲתַהֲדֵר בְּכָלְל. לְמַהֲוֵי כָלְל וּפֻרְט וּכְלָל.

28. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. מִהֶכָּא אִיהוּ שִׁירֹתָא לְאַשְׁכּוּזָא גְנוּזִין הֵיךְ אֲתַבְרִי עַלְמָא בְּפֻרְט. שְׁעַד כָּאן הָיָה בְּכָלְל, וְאַחֲרַיִךְ חֲזַר לְהִיּוֹת כָּלְל, לְהִיּוֹת כָּלְל וּפֻרְט וּכְלָל.

Genesis 1:3

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.”

“Then God said, “Let there be light,” and there was light.”

This is the first saying of God in the process of Creation and it comes after the creation of heaven and earth. The Torah begins with “In the beginning, God created heaven and earth” without detailing the process of how they were created. Then it starts with the 10 saying of God (ELHYM) that Created everything in the material world. The Torah doesn't reveal to us the actual beginning.

29. עַד הֶכָּא הָוָה כָּלָא תַלְמִיָּא בְּאוּרָא מְרֻזָּא דְּאִין סוּף, כִּיּוֹן דְּאַתְפֻּשֵׁט זְוִילָא בְּהִיכָלָא עַלְמָא רְזָא דְּאֱלֹהִים, כְּתִיב בֵּיהּ אֲמִירָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. דְּהָא לְעִילָא לֹא כְּתִיב בֵּיהּ אֲמִירָה בְּפֻרְט. וְאַף עַל גַּב דְּבִרְאשִׁית מֵאֲמֹר הוּא, אֲבָל לֹא כְּתִיב בֵּיהּ וַיֹּאמֶר.

29. עַד כָּאן הָיָה הַכֹּל תַּלְמוֹד בְּאוּרַי מְסוּד אִין סוּף. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּפִשֵּׁט הַכֹּחַ בְּהִיכָל הָעֲלִיּוֹן הַסּוּד שֶׁל אֱלֹהִים, כְּתוּב בּוֹ אֲמִירָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. שֶׁהָיָה לְמַעַלָּה לֹא כְּתוּב בּוֹ אֲמִירָה בְּפֻרְט, וְאַף עַל גַּב שֶׁבִּרְאשִׁית הוּא מֵאֲמֹר, אֲבָל לֹא כְּתוּב בּוֹ וַיֹּאמֶר.

The light of the Endless spreads into the supernal palace that is the secret of the name אֱלֹהִים, ELHYM. It gives the name the power of voice/‘saying’, needed for the creation process. The ‘expression’ of the voice created order in the world that was in a state of ‘formless and void’.

Lesson;

The secret of “In the Beginning”, “בראשית” is learned in the study of the Tree of Life that we just started.

Do not miss it!. Each lesson is built and follow the one before it.

30. דָּא וַיֹּאמֶר אִיהוּ קַיִימָא לְמַשְׁאֵל וּלְמַנְדָּע. וַיֹּאמֶר זְוִילָא דְּאַתְרָם וְאַרְמוֹתָא בְּזוּשָׁא מְרֻזָּא דְּאִין סוּף בְּרֻזָּא (נ"א בְּרִישָׁא) דְּמוֹזְשָׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הַשְׁתָּא אוֹלִיד הַהוּא הֵיכָלָא מְבֹהָה דְּאַתְעֲדִיאת מְזֻרְעָא דְּקֻדְשִׁי, וְאוֹלִיד בְּזוּשָׁא. וְהַהוּא דְּאַתְיִלֵּד (דְּאַתְיִלֵּד) אֲשֶׁתַּבְּמַע לְבַר. מֵאֵן דְּאוֹלִיד לִיָּה אוֹלִיד בְּזוּשָׁא דְּלֹא אֲשֶׁתַּבְּמַע כָּלְל, כִּיּוֹן דְּנִפְקָא מִנִּיהּ, מֵאֵן דְּנִפְקָא, אֲתַעֲבִיד קוֹל דְּאַשְׁתַּבְּמַע לְבַר.

30. וַיֹּאמֶר הָזֶה הוּא עוֹמֵד לְשֹׂאֵל וּלְדַעַת. וַיֹּאמֶר, כֹּחַ שֶׁהַתְּרוֹמֵם וְהַרְמָתוֹ בְּחֻשָּׁא מְסוּד אִין סוּף בְּסוּד (נ"א בְּרִישָׁא) הַמְּחֻשָּׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. עֲכָשׁוּ הוֹלִיד אוֹתוֹ הֵיכָל מְבֹהָה שֶׁהוֹסֵר מִזְרַע שֶׁל קֹדֶשׁ וְהוֹלִיד בְּחֻשָּׁא. וְהַהוּא שֶׁמְתִילֵד, נִשְׁמַע בְּחוּץ מִי שֶׁהוֹלִיד אוֹתוֹ. הוֹלִיד בְּחֻשָּׁא שֶׁלֹּא נִשְׁמַע כָּלְל. כִּיּוֹן שֶׁנִּצָּא מִמֶּנּוּ מֵה שִׁנְעָא, נִעֲשֶׂה קוֹל שֶׁנִּשְׁמַע בְּחוּץ.

“And God said...”, the voice starts in the Endless, silent as ‘thought’ and when it comes to Binah that is the force “אֱלֹהִים” “God”, it comes outside as a sound.

31. יהי אור. כל מה דנפק ברזא דא נפק. יהי על רזא דאבא ואבא דאיהו י"ה. ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה, למהוי שירותא לאתפשטא למלה אורא.

31. יהי אור – כל מה שיצא בסוד זה יצא. יהי – על סוד של אבא ואבא, שהוא י"ה. אחר כך חזר לנקודה הראשונה להיות ראשית להתפשט לדבר אחר.

“יהי אור” “Let there be Light”. The first two letters YH represent Father, Chokmah and Binah, Mother. The letter Y that follows tells that Y returned to the beginning and the Light “אור” became “אֵויר” that means “Air”. This process created the first movement of air in the world and the voice could be expressed as sound.

32. אור. ויהי אור, אור דכבר הוה. אור דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא. בקע בקדמיתא ואפיק זוד נקודה סתימא מרזא דיליה. דהא אין סוף בקע מאורא דיליה וגלי האי נקודה י. כיון דהאי י אתפשט, מה דאשתאר אשתכחז אור מההוא רזא דההוא אור סתימא.

32. אור. ויהי אור – אור שכבר היה. אור זה סוד נסתר, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האור העליון הנסתר. בקע בתחלה והוציא נקודה נסתרת אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאור שלו וגלה נקודה זו י. כיון ש'י' זו התפשטה, מה שנשאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אור נסתר.

The first Light that was revealed with the first command of Creation existed in Keter before it penetrated the space of Creation. It was the ‘seed’ that was delivered from Father to Mother, Binah, ‘impregnated’ her and created the six sefirot of Zeir Anpin and Malchut represented as the seven days of Creation.

Lesson;

The Ari revealed that in order to create the worlds, the Endless distant itself from a middle point in equal measure to all directions in the form of a sphere. That was the first Tzimtzum. Then from a single point called Keter, the first Light penetrated the world with the Light that formed the ten sefirot and worlds.

33. כד אשתכחז מניה נקודה קדמאה י, אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי. כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר מאור. והינו אור דכבר הוה, והא קיימא. נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר זוד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורו גניזו בההיא נקודה מטי ולא מטי. נהיר ביה באורו נקודה קדמאה דנפק מניה. ובגין כך כלא אזור דא בדא. נהיר בהאי ובהאי.

33. בשנמצאה ממנו נקודה ראשונה, י התגלתה אחר כך עליו, הגיע ולא הגיע. כיון שהתפשט, יצא, והוא הוא האור שנשאר מאור, והינו אור שכבר היה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגנז, ונשארה נקודה אחת ממנו שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקודה, מגיע ולא מגיע. מאיר בו בדרך נקודה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הכל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובה.

The first Tzimtzum created ‘empty space’ in the shape of a sphere, filled with darkness. The Light of the Endless penetrate the sphere in a point that we call ‘Keter’, This point is the Letter Yod that spread the light of the Endless into the space all the way down but not touching the other side of the sphere. If the light of the Endless were to connect to the other side of the sphere, the Endless would flood the empty space and cancel it.

34. כד סליק כלא סלקין ואתאזודין ביה ואיהו מטי ואגניז באתר דאין סוף וכלא זוד אתעביר. ההוא נקודה דאור, אור איהו. ואתפשט ונהירו ביה שבע

34. בשעולה, הכל עולים ונאחזים בו, והוא מגיע ונגנז במקום אין סוף, והכל נעשה אחד. אותה נקודת אור, היא אור. ומתפשט

ומאירים בו שבע האותיות של א"ב ולא קרשו, ולחים היו. יצא חשך אחר כך, ויצאו בו שבע אותיות אחרות של הא"ב ולא נקראו, נקראו ועומדים לחים. יצא רקיע שהפריד מחלקת של שני צדדים, ויצאו בו שמונה אותיות אחרות. אז כ"ב. דלגו שבע אותיות של צד זה ושבע של צד זה, ונחלקו כלם באותו רקיע, והיו עומדים לחים. נקרא אותו רקיע, ונקראו האותיות, והתגלגלו והצטירו בציריהם, ונחלקה שם התורה להאיר החוצה.

אתון דאלפא ביתא ולא אקרישיו ולזים הוו. נפק זושף לבתר ונפקו ביה שבע אתון אוורן דאלפא ביתא ולא אקרישיו וקיימו לזים. נפק רקיע דאפריש מזולקת דתרין סטרין ונפקו ביה תבנית אתון אוורגין. כדן כ"ב. דלגו שבע אתון דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא, ואתגלפו כלהו בההוא רקיע והיו קיימי לזים. אקריש דהוא רקיע ואקרישיו אתון ואגלגלו ואתצירו בציריהו. ואגלף תבין אורייתא לאגהרא לבר.

The descent of the Yod into space formed the Nikud of Cholam, Shuruk, and Chirik. Cholam is a dot (Yod) over the Vav that represents the first line of light that entered the empty space. Shuruk is the dot in the middle of the Vav and Chirik it the dot below the Vav.

The first spread of Light revealed seven letters in the most purified form, but not yet revealed. Another seven letters came out in the same state. A layer of heaven came out and separated between the two groups of letters. From it came out eight letters and the twenty-two letters became revealed in this heaven. That revelation made the Torah became law and shined its light through the 22 letters.

Lesson;

Follow the study of the Tree of Life to understand this stage of creation in more detail.

35. יהי אור דהוא אל גדול רזא דנפיק מאויר קדמא. ויהי רזא דזושף דאקרי אלהים אור דאתכליל שמיאל בימינא. וכדן מרזא דאל הוי אלהים, אתכליל ימינא בשמיאלא ושמיאלא בימינא. 35. יהי אור – שהוא אל גדול סוד שיצא מאויר ראשון. ויהי – סוד של חשך שנקרא אלהים, אור שנכלל שמיאל בימין. ואז מסוד של אל יש אלהים, נכלל ימין בשמיאל ושמיאל בימין.

“Let there be Light” is a light that came out from the first ‘air’ and is a secret of ‘א’ that is a name representing the Light of the Endless on the right column, Chessed.

“and there was... (Light)” represents the Left, darkness, Gevurah and the name “אלהים”.

The Light “אור” and the letter ‘Yod’ that came from Keter joined together and form the state of “אור”, “Air”.

36. וירא אלהים את האור כי טוב דא עמודא. 36. וירא אלהים את האור כי טוב – האור מעלה ומטה ולכל שאר הצדדים בסוד יהו"ה, השם עמוד האמצעי. כי טוב – האור מעלה ומטה ולכל שאר הצדדים בסוד יהו"ה, השם

סִטְרִין בְּרָא יְהו"ה שְׁמַא דְּאֶזְזִיד לְכָל סִטְרִין. וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' אֶפְרַיִם מִזְכּוֹקֶת לְמִהְיוּ כָלָא שְׁלִים.

שְׁאוּחֵי אֶת כָּל הַצְדִּים. וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' – הַפְרִיד מִחֲלָקֶת לְהִיּוֹת הַכֵּל שְׁלֵם.

“And God saw that the light is good” is the central line that connected the Right, Chessed, and the Left, Gevurah. Because they joined together as Tiferet, the Left that was dark before is now with Light.

After this unification the Light was separated again and formed below Tiferet, the Sefirot of Netzach on the Right and Hod on the left.

37. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו', מִהְיוּ וַיִּקְרָא, קָרָא וְזָמִין לְאַפְקָא מִהְיֵי אֹר שְׁלִים דְּקִיּוּמָא בְּאַמְצָעִיתָא, זֹד נְהִירו דְּאִיהוּ יְסוּדָא דְּעֵלְמָא דְּעֵלְיָה קִיּוּמִין עֵלְמִין. וּמִהְיֵהוּ אֹר שְׁלִים עֲבוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא אֲתַפְשֵׁט יְסוּדָא זֵי עֵלְמִין דְּאִיהוּ יוֹם מִסְטָרָא דְּיָמִינָא. וְלִחוּשָׁךְ קָרָא לִילָה, קָרָא וְזָמִין וְאַפִּיק מִסְטָרָא דְּחוּשָׁךְ זֹד נִקְבָּא סִיְהָרָא דְּשִׁלְטָא בְּלִילְיָא וְאַקְרִי לִילָה רָא דְּאֲדָנִי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

37. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו'. מִהְיוּ וַיִּקְרָא? קָרָא וְזָמִין לְהוֹצִיא מִהְיֵהוּ הַשֵּׁלֶם הַזֶּה שְׁעוּמִד בְּאַמְצָע אֹר אֶחָד שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם שְׁעָלָיו עוֹמְדִים הָעוֹלָמוֹת. וּמֵאֲתוֹ אֹר שְׁלֵם, עֲמוּד הָאֲמָצְעִי, הַתַּפְשֵׁט יְסוּד חֵי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא יוֹם מִצַּד הַיָּמִין. וְלִחוּשָׁךְ קָרָא לִילָה – קָרָא וְזָמִין וְהוֹצִיא מִצַּד הַחֹשֶׁךְ נִקְבָּה אַחַת, הַלְבָנָה שֶׁשׁוֹלֶטֶת בְּלִילָה וְנִקְרָאת לִילָה, הַסוּד שֶׁל אֲדָנִי, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

“And God called the light “day,” and the darkness He called “night.”. ‘And God called’ is the process of drawing Light from the Right side of Chessed of the Center column, Tiferet, to form the Sefira of Yessod that is called “Day”.

From the Left side, that is darkness came the “Night” that is the Sefira of Malchut that doesn't have the light of its own.

Lesson;

The air 'אֵי' we breathe has the Light 'אֹר' of the 'י', ten Sefirot in it. Without air, there's no life.

The last few Zohar paragraphs describe in general the formation of the seven Sefirot and the seven days. The Sefirot formed in a process that was started from the Light of the Endless. The first appearance of Light has in it all the lower levels below it.

The first day of Chessed included the entire week. The Torah describes the first day of Creation as “יום אחד” “Day One”, not as the ‘First day’ as the Torah describes the rest of the days, “Second day”, “Third day”, etc. That tells us that the first day had the entire week in it.

38. עָאֵל יָמִינָא בְּהֵהוּא עֲבוּדָא שְׁלִים דְּבְּאַמְצָעִיתָא כָּלִיל בְּרָא דְּשִׁמְאָלָא, וְסָלִיק לְעֵילָא עַד נְקוּדָה קְדָמָה וְנָטִיל וְאֶזְזִיד (דף יז ע"א) תַּבִּין מִלָּה (נ"א חִילָא) דְּתַלְתָּ נְקוּדִין וּזְכָרִים שׁוּרִי ק' וְזִיֵּר ק' זֶרַע קָדֵשׁ. דְּהָא לִית זֶרַע דְּאֶזְזִיד בְּרָא דָא, וְאַתְּזַבְּר כָּלָא בְּעֲבוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא. וְאַפִּיק יְסוּדָא דְּעֵלְמָא, וּבְגִין כִּךְ אֶקְרִי כָל דְּאֶזְזִיד לְכָלָא בְּנְהִירוּ דְּתִיּאֻבְתָּא.

38. נִכְנַס הַיָּמִין בְּאוֹתוֹ הָעֲמוּד הַשֵּׁלֶם שֶׁבְּאַמְצָע כָּלִיל בְּסוּד הַשְּׁמָאֵל, וְעָלָה לְמַעְלָה עַד נְקוּדָה רֵאשׁוֹנָה, וְלִזְקָתָא וְאוֹחֵי שֵׁם דְּבֵר [נ"א בְּחָן] שֶׁל שְׁלֹשׁ נְקוּדוֹת: חוּלָם שׁוּרִי ק' חִירִיק זֶרַע קָדֵשׁ. שְׁהִירֵי אֵין זֶרַע שֶׁנִּזְרַע מִלְּבַד בְּסוּד הַזֶּה, וְהַתַּחֲבֵּר הַכֵּל בְּעֲמוּד הָאֲמָצְעִי וְהוֹצִיא יְסוּד הָעוֹלָם, וְלִכְּן נִקְרָא כָּל, שְׁאוּחֵי אֶת הַכֵּל בְּאוֹר הַהִשְׁתַּקְקוֹת.

When the Right joins the middle column that includes the Left, it goes up and connects to the source of the three dots (Yods) of the Cholem, Shuruk, and Chirik as explains

previously (#34). Yessod is coming out and holds the middle column and for that is called “כל” “All” that means it holds everything above it. “כל” has the numerical value of 50 to represent the five sefirot above Yessod, which are Hod, Netzach, Tiferet, Gevurah, and Chessed.

39. שְׁמַאלָא לְהִיט בְּתוֹקְפָא וְאֲרוֹז, בְּכוֹלָהּ דְּרַגְיָן אֲרוֹז רִיזָא. וּמִהֵוּא לְהִיטוּ דְּאִשָּׁא אִפִּיקָה הָיָא נִוְקְבָא סִיגְרָא. וְהֵוּא לְהִיטוּ הָוִה זִוְשָׁךְ בְּגִין דְּהָוִה מִזִּוְשָׁךְ. וְתִרִין סִטְרִין אֵלִין אִפִּיקוּ תִרִין דְּרַגְיָן אֵלִין זִוֹר דְּכֹר וְזִוֹר נִוְקְבָא.

39. השמאל לוהט בכת ומריח, בקל הדרגות מריח ריח. ומאותו להט של אש הוציאה אותה נקבה הסהר, ואותו הלהט היה חשך, בגלל שהיה מחשך. ושני הצדדים הללו הוציאו שתי הדרגות הללו, אחד זכר ואחד נקבה.

The Left is Gevurah that doesn't reveal light unless it is connected with the Right in the center column. The lack of light creates a 'burning' desire that gives it the aspect of a female. The Right side is considered male because it fulfills the desire of the Left for Light and 'fruition'.

40. יְסוּדָא אֲזִידִי בְּעִמּוּדָא דְּאִמְצִיעִיתָא מִהֵוּא תּוֹסַפֶּת זְהוּרָא דְּהָוִה בֵּיתָא, דְּכִיּוֹן דְּהֵוּא עִמּוּדָא דְּאִמְצִיעִיתָא אֲשִׁתָּלִים וְעָבִיד שְׁלָם לְכָל סִטְרִין, כְּדִין אֲתוֹסַף בֵּיתָא זְהִירוֹ מֵעִילָא וּמִכָּל סִטְרִין בְּזוּדוֹתָא דְּכָלָא בֵּיתָא. וּמִהֵוּא תּוֹסַפֶּת דְּזוּדוֹתָא נְפִיקָה יְסוּדָא דְּעִלְבִּין וְאִקְרִי מוֹסַף. מִהֵבָא נְפִיקִין כָּל זִוְיָלִין לְתַתָּא וְרוּזִין וְנִשְׁמָתִין קְדִישִׁין בְּרָזָא יְהו"ה צְבָאוֹת, אֵל אֱלֹהֵי הַרוּזוֹת.

40. היסוד אחזי בעמוד האמצעי מהוה תוספת זהורא דהוה ביתא, דכיון דהוה עמודא דאמצעייתא אשתלים ועבד שלם לכל סטריין, כדן אתוסף ביתא זהירו מעילא ומכל סטריין בזודותא דכלא ביתא. ומהוה תוספת דזודותא נפיקה יסודא דעלבין ואקרי מוסף. מהבא נפיקין כל זויילין לתתא ורוזין ונשמתיין קדישין ברזא יהו"ה צבאות, אל אלהי הרוזות.

Yessod holds to the center column after the Right and the Left joined to make it. The channel that was created allowed the Light from the Chokmah to nourish the lower worlds of Briah (Creation), Yetzira (Formation) and Asiah (Action), and deliver pure souls of Tzadikim.

Lesson;

The last few studies describe the first stages of forming the flow of light from Keter to Malchut. To study the whole creation process in detail, follow the studies of the Tree of Life that will be posted, hopefully, every week in addition to the regular DZ studies.

41. לִילָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, מִסִּטְרָא דְּשְׁמַאלָא מִהֵוּא זִוְשָׁךְ. וּבְגִין דְּהֵוּא זִוְשָׁךְ תִּיאוּבְתִיָּה לְאִתְכַּלְלָא בְּיָמִינָא וְזִוְלָא תּוֹקְפִיָּה, אֲתַפְשֵׁט מַנְיָה הָאִי לִילָה. כֹּד שְׂאִרִי לְהִתְפַּשֵּׁט הָאִי לִילָה עַד לֹא אִסְתַּיִם, הֵוּא זִוְשָׁךְ עָאֵל וְאִתְכַּלִּיל בְּיָמִינָא וְיָמִינָא אֲזִידִי לִיָּה, וְאִשְׁתַּאֲר בְּגִרְעוֹ הָאִי לִילָה.

41. לילה אדון כל הארץ, מסטרא דשמאלא מהוה זושך. ובגין דהוה זושך תיאוובתיה לאתכללא בימינא וזולא תוקפיה, אתפשט מניה האי לילה. כד שאירי להתפשט האי לילה עד לא אסתים, הוא זושך עאל ואתכליל בימינא וימינא אזיד ליה, ואשתאר בגרעו האי לילה.

The night is the master of the earth from the Left side, which is darkness. The 'female' is emanated from that darkness that has the desire to be part of the Right. This desire weakens the Gevurah that is the judgment side of the Left. Because of that and the lack of Chassadim, it cannot receive from the level of Chokmah of Arich Anpin.

Before the end of the night, the Left gets included with the Right that takes the control, leaving the Night incomplete.

42. וכמה דוֹשֵׁף תִּיאוּבְתִּיה לְאַתְכֻלָּא בְּאוֹר הָכִי לִלְלָה תִּיאוּבְתִּיה לְאַתְכֻלָּא בְּיוֹם. וְזֶשֶׁף גְּרַע נְהוּרִיה, וּבְגִין כֶּף אִפִּיק דְּרָגָא בְּגִרְעוֹ וְלֹא בְּנִהֲרִיו. וְזֶשֶׁף לֹא נְהִיר אֶלָּא כִּד אֲתַכְלִיל בְּאוֹר. לִלְלָה דְּנִפְק מִנִּיה לֹא נְהִיר אֶלָּא כִּד אֲתַכְלִיל בְּיוֹם. גְּרִיעוֹ דְּלִלְלָה לֹא אֲשַׁתְלִים אֶלָּא בְּמוֹסָף. מִה דְּאַתּוֹסָף הָכָא גְּרַע הָכָא.

42. וכמו שתאות החשך להכליל באור, כך הלילה תאותו להכליל ביום. החשך גורע אורו, ולכן הוציא דרגה בחסרון ולא באור. החשך לא מאיר, אלא פשנכלל באור. לילה שיוצא ממנו לא מאיר אלא באשר נכלל ביום. חסרון הלילה לא משתלם אלא במוסף. מה שנוסף כאן – נגרע כאן.

As the Left that is darkness desire to be part of the Light of the Right column, so is the 'female' that is night desire to be part of the day. This means that the Nukva, Malchut has the aspect of the night that desires the Light of Yessod that is called 'Day'. Because the Nukva is incomplete, it needs two corrections; the first is to illuminate from the darkness, and the second is to complete its structure.

Darkness, Left column, can not illuminate except when it is included with the Light of the Right. The night that was constructed from the Left does not illuminate only when it is included in the day that is Yessod.

The flaw of the structure of night cannot be completed only in Musaf prayer that is the additional Light that Yessod receives from the Center column.

43. בְּמוֹסָף הָיָה בֵּית רָזָא דְּנִקּוּדָה עֲלָאָה וְרָזָא דְּעַמּוּדָא דְּאַמְצַעִיתָא בְּכָל סְטָרִין, וּבְגִין כֶּף אֲתוֹסָף בֵּית תְּרִין אֲתוּן. בְּלִילָא גְרִיעוֹ בֵּית אֵלִין תְּרִין. כִּדִּין קָרָא כְּתִיב וַיִּקְרָא וְגֶרַע מִנִּיה וַיִּי' וּכְתִיב קָרָא לִלְלָה. הָכָא רָזָא דְּשִׁמְנָא דְּשִׁבְעִין וְתִרִין אֲתוּן גְּלִיפָא דְּכִתְרָא עֲלָאָה:

43. במוסף היה בו סוד של הנקודה העליונה וסוד של עמוד האמצעי בכל הצדדים, ולכן נוספו בו שתי אותיות. בלילה נגרעים ממנו שני אלה, ואז קרא כתוב ויקרא, וגרע ממנו וי', וכתוב קרא לילה. כאן סוד של שבעים ושתיים אותיות חקיקות של כתר עליון.

The Musaf that is Yessod of Zeir Anpin has the secret of the supernal point that is Arich Anpin and the secret of the Central column, Tiferet that brings balance to the two sides. For that reason, Yessod received two additional letters, ם (Vav) and ך (Yod) from the saying (Genesis 1:5) "ויקרא אלהים לאור יום" "And God called the light Day". The Vav is for the Light of Chassadim that Yessod receives from the Center column, and the Yod implies the Light of Chokmah that Yessod receives from Arich Anpin.

During the night the two letters are subtracted from the word 'ויקרא', and night is left with 'קרא'. The two letters point to the two corrections of the Nukva. When they are added to Yessod, the Nukva receives the Light of Chassadim from the Vav and the Yod completes its structure. The Vav and the Yod give us a clue to the secret of the name of 72 letters that are engraved in the supernal Keter.

44. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רִקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו', הָכָא בְּפֶרֶט רָזָא לְאַפְרָשָׁא (בִּין) מִיָּין עֲלָאִין לְתַתָּאי (לְתַמְאִין) בְּרָזָא דְּשִׁמְנָאֵלָא. (נ"א וְאַתְבְּרִי) הָכָא מוֹזְלוּקָתָא בְּרָזָא דְּשִׁמְנָאֵלָא. דְּעַד הָכָא רָזָא דִּימִינָא הוּא, וְהָכָא הוּא רָזָא דְּשִׁמְנָאֵלָא, וּבְגִין כֶּף אֲסִגְיָאוּ מוֹזְלוּקָתָא (נ"א בִּין) בְּגִין דָּא לִימִינָא. יְמִינָא אִיהוּ שְׁלִימָא דְּכֻלָּא, וּבְגִין כֶּף בְּיְמִינָא כְּתִיב כֻּלָּא דְּהָא בֵּית תְּלִינָא כָּל שְׁלִימוֹ. כִּד אֲתַעַר שְׁמַאֲלָא אֲתַעַר מוֹזְלוּקָתָא.

44. ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. כאן בפרט הסוד להפריד בין מים עליונים לתחתונים בסוד השמאל. ונ"א ונבראה כאן מחלקת בסוד השמאל. שעד כאן סוד הימין הוא, וכאן הוא סוד השמאל, ולכן הרבו מחלקת [בין] בגלל זה לימין. הימין הוא שלמות הכל, ולכן בימין כתוב הכל, שהרי בו תלויה כל השלמות. בשמאל עורר שמאל, מתעוררת מחלקת, ובאותה מחלקת מתחזקת אש הרגו, ויוצא ממנה מאותה

וְבַהֲהוּא מוֹזְלוֹקֶת אֶתְתַּקַּף אֶשָּׁא דְרוּגְזָא וְנָפִיק מִנִּיהַ מַחְלֶקֶת גִּיהֶנֶם. וְגִיהֶנֶם מִתְעוֹרֵר בְּשִׁמְאֵל מִהֲהוּא מוֹזְלוֹקֶת גִּיהֶנֶם. וְגִיהֶנֶם בְּשִׁמְאֵל אֶתְעַר וְאֶתְדַּבֵּק.

Genesis 1:6

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם.”

“And God said, Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters.”

The first day of Creation is the secret of the Right, Chessed. The second day was under the control of the Left that wanted to cancel the governance of the Right. The Right wanted to cancel the control of the Left and for that, a big dispute and division erupted on the second day.

The first day of Creation is Right and Chessed. It has complete form and includes all the days of the week, and the Sefirot below receive their Light from the first.

When the Left awakened against the Right, the fire of the anger from the Left that is darkness created Gehinnom from the Left side.

Whoever wishes to increase the power of the Left falls into Gehinnom that is attached to it.

45. וְזִכְמוֹתָא דְמוֹשֶׁה בְּהָא אֶסְתַּכַּל וּבְעוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית אֲשִׁיזָּא. בְּעוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית הָוָה מוֹזְלוֹקֶת שְׁמָאֵל בְּיָמִינָא, וְבַהֲהוּא מוֹזְלוֹקֶת דְּאֶתְעַר בֵּיהַ שְׁמָאֵל נָפִיק בֵּיהַ גִּיהֶנֶם וְאֶתְדַּבֵּק בֵּיהַ. עַמּוּדָא דְּאֶמְצַעִיתָא דְּאִיהוּ יוֹם תְּלִיתָא עָאֵל בִּינִיָּהוּ וְאֶפְרַיִם מוֹזְלוֹקֶת וְאֶסְכִּים לְתַרְיֵן סְטָרִין. וְגִיהֶנֶם נְזוּיָת לְתַתָּא. וְשְׁמָאֵל אֶתְכַלִּיל בְּיָמִינָא וְהָוָה שְׁלָמָא בְּכָלָא.

45. חֲכָמְתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בִּזְהָ הִסְתַּכֵּל וּבְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית הַשְּׂגִיחַ הַתְּבוּנָה. בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית הִיָּתָה מַחְלֶקֶת שְׁמָאֵל עִם יָמִין, וּבְאֻתָּה מַחְלֶקֶת שֶׁהִתְעוֹרֵר בּוֹ הַשְׁמָאֵל, יָצָא בּוֹ גִּיהֶנֶם וְנִדְבֵק בּוֹ. הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יוֹם שְׁלִישִׁי, נִכְנָס בֵּינֵיהֶם וְהִפְרִיד הַמַּחְלֶקֶת וְהִסְכִּים לִשְׁנֵי צַדִּדִּים. וְגִיהֶנֶם יָרַד לְמַטָּה. וְשְׁמָאֵל נִכְלָל בְּיָמִין, וְהָיָה שְׁלוֹם בְּכָל.

With his wisdom, Moses looked into the work of Creation, and the separation between the Left and the Right that created Gehinnom.

The Center column that is the third day, Tiferet, came between the Right and the Left and removed the ‘dispute’/division. The Chassadim from Right that joined the Center overcame the Left, and Gehinnom was separated from the Left and went down. The vessels that were attached to Gehinnom went back to their places. The Light of Chokmah could illuminate the upper three sefirot of the Left after the Center brought them together. The Center accepted the Right to illuminate from above downward and the Left to illuminate from below upward. When this process completed, peace was made.

46. כְּזוּזָא דָּא מוֹזְלוֹקֶת קָרוֹז בְּאֶהָרֵן שְׁמָאֵל בְּיָמִינָא. אֶסְתַּכַּל מֹשֶׁה בְּעוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית. אָמַר לִי אֶתְזוּזִי לְאֶפְרַיִם מוֹזְלוֹקֶת בֵּין יָמִינָא לְשְׁמָאֵל. אֶשְׁתַּדַּל לְאֶסְכִּים בִּינִיָּהוּ. וְלֹא בְּעֵי שְׁמָאֵל וְאֶתְקַף קָרוֹז בְּתוֹקְפִיהָ.

46. כְּמוֹ זֶה מַחְלֶקֶת קָרוֹחַ בְּאֶהָרֵן, שְׁמָאֵל בְּיָמִין. הִסְתַּכֵּל מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. אָמַר לִי, רְאוּי לְהִפְרִיד מַחְלֶקֶת בֵּין יָמִין וְשְׁמָאֵל. הִשְׁתַּדַּל לְהִסְכִּים בֵּינֵיהֶם. וְלֹא רָצָה הַשְׁמָאֵל, וְהִתְחַזַּק קָרוֹחַ בְּחֻזְקוֹ.

The dispute between Korah and Aaron (Numbers 16:1-3) created a division between the Left and the Right. Korah was a Levite with the aspect Left, Gevura. He challenged the priesthood of Aaron that is the aspect of Right, and Chessed.

Moses looked at the act of Creation that we explained previously and believed that he could remove the division between Korah and Aaron that were Left and Right. He himself was the Center column of the souls, Tiferet, so he tried to remove the division between the Right and the Left by accepting both Right and Left. Korah refused and became stronger than Aaron.

47. אָמַר וְדָאִי גִיְהֵנָם בְּתוֹקְפָא דְּמוֹזְלוּקָת שְׁמַאלָא אַצְטְרִיף לְאַתְדַּבְּקָא (ס"א לְעִילָא וּלְאַתְכַּלְלָא בִּימִינָא) הוּא לֹא בְּעִי לְאַתְדַּבְּקָא לְעִילָא וּלְאַתְכַּלְלָא בִּימִינָא, וְדָאִי יוֹזוֹת לְתַתָּא בְּתוֹקְפָא דְּרוּגְזָא דִּילִיהּ.

47. אָמַר, וְדָאִי גִיְהֵנָם בְּכַח שֶׁל מַחְלָקַת שְׁמַאל צְרִיף לְהַתְדַּבֵּק וּלְמַעְלָה וּלְהַכְלִיל בִּימִין הוּא לֹא רָצָה לְהַדְבִּיק לְמַעְלָה וּלְהַכְלִיל בִּימִין, וְדָאִי יָרַד לְמַטָּה בְּכַח הָרָגוֹ שְׁלוֹ.

Moses knew that Korah's anger and refusal to connect to the Right would increase the strength of the Left, and that would cause Korah to fall down to Gehinnom.

48. וְעַל דָּא לֹא בְּעִי קָרוֹז לְאַסְכְּמָא הָאִי מוֹזְלוּקָת בִּידָא דְּמוֹשֶׁה בְּגִין דְּלֹא הָוָה לְשֵׁם שְׁמִיָּם וְלֹא זִוְיִישׁ לִיקְרָא דְּלְעִילָא וְאַכְזוּיִישׁ עוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית. בִּין דְּזוּמָא מוֹשֶׁה דְּהָוָה מְכֻזְיִישׁ עוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית וְאַתְדַּוּזָא אִיהוּ לְבַר, כְּדִין וַיּוֹזֵר לְמוֹשֶׁה מָאָד.

48. וְעַל זֶה לֹא רָצָה קִרַּח לְהַסְבִּים מַחְלָקַת זוּ בִּיד מוֹשֶׁה, בְּגִלּוֹל שְׁלֹא הָיָה לְשֵׁם שְׁמִיָּם, וְלֹא חָשַׁשׁ לְכַבּוֹד שְׁלִמְעָלָה וְהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. בִּין שָׂרָאָה מוֹשֶׁה שֶׁהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית וְנִדְחָה הוּא הַחוּצָה, אָז וַיּוֹזֵר לְמוֹשֶׁה מָאָד.

Korah didn't want Moses's help because his dispute was for selfish reasons, and not for the sake of heavens that is the purpose of unifying Zeir Anpin and Malchut. Korah went against the spiritual laws of Creation and by that dishonored the Shechina.

When Moses saw that, he got angry.

Numbers 16:15

”וַיַּחֲרֹ לְמוֹשֶׁה מָאָד וַיֹּאמֶר אֶל יְהוָה אֵל תִּפֶּן אֶל מִנְחָתָם לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי וְלֹא הִרְעֵתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם.”
 “Then Moses was very angry, and said to YHVH, “Do not respect their offering. I have not taken one donkey from them, nor have I hurt one of them.”

49. וַיּוֹזֵר לְמוֹשֶׁה עַל דְּאַכְזוּיִישׁוֹ לִיהּ דְּלֹא אִסְכְּבִים הֵהוּא מוֹזְלוּקָת. מָאָד עַל דְּאַכְזוּיִישׁוֹ עוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית. וּבְכַלָּא אַכְזוּיִישׁ (דָּף יז ע"ב) קָרוֹז בְּעִילָא וּבְתַתָּא. דְּכַתִּיב, (בַּמִּדְבָּר כו) בְּהִצּוֹתָם עַל יִי, הָא תַתָּא וְעִילָא. וְעַל דָּא אַתְדַּבְּקָא כְּמוֹתָהּ (בְּמָה) דְּאַתְנוּזִי לִיהּ.

49. וַיּוֹזֵר לְמוֹשֶׁה – עַל שֶׁהַכְחִישׁוּ אוֹתוֹ שְׁלֹא הִסְבִּים לְאוֹתָהּ מַחְלָקַת. מָאָד – עַל שֶׁהַכְחִישׁוּ מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. וּבְכַל הַכְחִישׁ קִרַּח – בְּמַעְלָה וּבְמַטָּה, שְׁכַתוֹב (בַּמִּדְבָּר כו) בְּהִצּוֹתָם עַל יִי. הֲרִי לְמוֹשֶׁה וּלְמַעְלָה. וְעַל זֶה נִדְבַּק כְּמוֹ (בְּמָה) שְׂרָאוֹי לוֹ.

Moses was angry because Korah and his people were against the act of Creation and caused a flaw in the connection to Zeir Anpin. For that reason, Korah and his people went down to Gehinnom.

Numbers 16:32

”וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת-פִּיהָ, וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֶת-בֵּיתֵיהֶם, וְאֶת-כָּל-הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְחַ, וְאֶת-כָּל-הָרִכוּשׁ”
 “and the earth opened its mouth and swallowed them up, with their households and all the men with Korah, with all their goods.”

Lesson;

The desire for the self alone is a destructive force because as it gets stronger it could draw us down with judgments into the world of Gehinnom that is ‘hell’.

We should always connect our personal desires and wishes with altruistic reasons to connect with the Right and draw Chassadim to create a positive vessel to receive the upper Light. Even if we desire good health and sustenance we want to include others

when we express our desires. It would connect us to the Center Column, Zeir Anpin, the force of YHWH.

50. מחלקת שהתתקנה כמו שלמעלה, ועולה ולא יורדת, ומתקמת בדרך ישר – זו מחלקת של שמאי והלל. והקדוש ברוך הוא הפריד ביניהם והסכים להם, וזו היתה מחלקת לשם שמים. ושמים הפרידו מחלקת, ועל זה התקנים. וזה היה כמו שמעשה בראשית. וקרח במעשה בראשית הכחיש את כל, ומחלקת של שמים היתה. ורצה להכחיש דברי תורה. ודאי היה בהתדבקות הגיהנם, ועל זה נדבק בו.

50. מוזלוקת דאתתקן כגוונא דלעילא וסליק ולא נזוית ואתקיים בארוז מישר, דא מוזלוקת דשמאי והלל. וקדשא בריך הוא אפריש ביניהם ואסכים לון. ודא הוה מוזלוקת לשם שמים. ושמים אפריש מוזלוקת. ועל דא אתקיים. ודא הוה כגוונא דעובדא דבראשית. וקרוז בעובדא דבראשית אפוזיש בכלא. ופלוגתא דשמים הוה. ובעא לאפוזישא מלי דאורייתא. ודאי באתדבקותא דגיהנם הוה. ועל דא אתדבק בהדיה.

Shamai and Hillel represented two schools of thought. Shamai's approach was considered Left and Hillel's Right. Their disputes were for the sake of heavens so both of them connected to the Center column without division. Shamai on the Left revealed Light from Below to above, and Hillel from Above to below.

Their dispute was like the first and second day of Creation that we explained above in #44 and resolved on the third day with the formation of the Center column.

Korah denied the words of the Torah and the Left pulled him down to Gehinnom.

51. וסוד זה בספרו של אדם. בשחשך מתעורר, מתעורר בכחו ובקרא בו גיהנם ונדבק אתו באותה מחלקת. כיון ששובד הרגז והבחי, מתעוררת מחלקת בגוון אחר, מחלקת של אהבה.

51. ורוא דא בספרא דאדם. וזשך כד אתער אתער בתוקפיה ובקרא ביה גיהנם ואתדבק בהדיה בהוה מוזלוקת. כיון דשכיף רוגזא ותוקפא, אתער מוזלוקת כגוונא אחרא, מוזלוקת דרוזימו.

This secret is in the book of Adam. When darkness rises to have control with the force of the Left, Gehinnom was created from the dispute. After the force of the Left and anger quelled down, the dispute arose in another way, and it is a dispute of love. The Left desired the Chassadim of the Right, and the Right desired the Light of Chokmah on the Left. They completed each other and held to the Center column, and accepted that the Left would illuminate from below upward, and the Right from above downward.

52. ושתי מחלוקות היו, אחת ראשית ואחת סיום. וזוהי דרך הצדיקים – ראשית שלהם בקשי, וסוף שלהם במנוחה. קרח היה ראשית המחלוקת כפי רגזו וכח ונדבק בגיהנם. שמאי הסוף של המחלוקת. כשרגז שכבד, צריך לעורר מחלקת של אהבה ולהסבמה על ידי השמים.

52. ותרין מוזלוקת הוו. זוד שירותא וזוד סיומא. ודא איהו ארוזוהן דצדיקייא שירותא דלהון בקשיו וסופא דלהון בגייוזא. קרוז הוה שירותא דמוזלוקת כפום רוגזא ותוקפא ואתדבק בגיהנם. שמאי סופא דמוזלוקת כד רוגזא בגייוזא אצטריך לאתערא מוזלוקת דרוזימו ולאסבמא על ידי דשמים.

The dispute of Korah was the first and stuck in Gehinnom. The dispute of Shamai was the last and ends with love that was accepted in the heavens.

Lesson;

During our lives, we go through many situations of disputes. When we seek to end it in peace, we get support from the heavens. When we keep the unresolved disputes, we increase the power of the Left and it brings 'hell' into our lives.

Before we go to sleep it is important to forgive and forget any negative situation we experienced during the day. This will bring peace into our sleep and connect us to the Right to receive Chassadim.

53. וְרָא דָא יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיְהִי מִבְּדִיל, דָּא מְזוּלָקֶת קַדְמָאָה אֲתַעְרוּ דְרוּגָא וְתוֹקְפָא בְּעָא לְאַפְרָשָׁא וְאַתְעָר גִּיהֶנֶם עַד דְרוּגָא וְתוֹקְפָא אֲצִטְנֵן. וְכַדִּין וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרְקִיעַ וְגו' אֲתַעַר מְזוּלָקֶת דְרוּזִימוּ וְזוּבִיבוּ וְקִיּוּמָא דְעֻלְמָא. וְבְרָא דָא מְזוּלָקֶת שְׂמַאי וְהִלֵּל. דְתוֹרָה שְׂפַעַל פֶּה עֲאֵלֶת בְּרוּזִימוּ גַבִּי תוֹרָה שְׂפַכְתָּב וְהוּוּ בְקִיּוּמָא שְׁלִים.

The first separation between the upper and lower waters awakened anger and the force of separation. Gehinnom was activated until the anger and the separation force cooled down. Then love awakened "And God made the firmament" (Genesis 1:7) like the secret of the dispute between Shamai and Hillel. Also, the Oral Torah is the aspect of female and connection with the written Torah that is Zeir Anpin brings love that represents complete existence.

54. הַבְּדִלָה אִיהוּ וְדָאִי בְשִׁמְאֻלָּא. כְּתִיב הִכָּא הַבְּדִלָה, וְיְהִי מִבְּדִיל וְכְתִיב וַיִּבְדֵּל, וְכְתִיב וְכָתוּב בְּיָדֵי, וְכָתוּב שֵׁם (שם טז) הַמַּעֲט מִכֶּסֶם כִּי הַבְּדִיל וְגו', וְכָתוּב (דְּבָרִים ו') בָּעֵת הַהִיא הַבְּדִיל " אֶת שִׁבְט הַלְוִי. דְּהָא וְדָאִי לִית הַבְּדִלָה אֵלָּא בְּשֵׁנִי בְּאַתֵּר שְׂמַאֻלָּא.

Separation occurs only in the second with an aspect of the Left as it was on the second day of Creation.

Deuteronomy 10:8

בָּעֵת הַהִיא הַבְּדִיל יְהוָה אֶת שִׁבְט הַלְוִי לִשְׂאֵת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה לִשְׂרָתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה."

"At that time YHVH separated the tribe of Levi to bear the ark of the covenant of YHVH, to stand before YHVH to minister to Him and to bless in His name, to this day."

55. וְאִי תִימָא הַבְּדִלָה בְּשֵׁנִי אִיהוּ וְדָאִי אִמָּאִי הַבְּדִלָה בְּלִי דְאִיהוּ תְלִיתָאָה. הַבְּדִלָה בְּשִׁמְעוֹן אֲצִטְרִיף דְאִיהוּ שְׁנִי. אֵלָּא, אֵף עַל גַּב דְּלִי אִיהוּ תְלִיתָאָה. לְדַעְתָּא דִּיעֲקֹב שְׁנִי הָוָה. וְלַעוֹלָם בְּשֵׁנִי הָוָה, וְכָלָא בְּאֲרוֹן מִיִּשְׂרָאֵל בְּאֲרוֹן שְׁלִים כְּדָקָא יְאוּת.

The first three children of Jacob were Reuven, Shimon, and Levi. If Levi was the third child then why the Torah relates the aspect of separation to him and not in Shimon. The Zohar explains that for Jacob, Levi was the second child. Jacob made a deal with Laban to marry Rachel but Laban gave him Leah instead. When Jacob first unified

with his wife, he assumed it was Rachel. Reuben, who was the firstborn from Leah, was spiritually connected to Rachel. Shimon and Levi were the next and Levi were considered the second and Left.

Lesson;

The Levites, Left, were chosen to work with the priests, Right, in the Holy Temple. They make the proper unification of Right and Left and draw peace and Love into the Holy Temple and the world.

56. הַבְּדִלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בֵּין אֲנֹן דְּשִׁלְטִין בְּיוֹמֵי חוּל לְשַׁבָּת. וְכֵן נִפְיָק שַׁבָּת סִלְקָא מִגִּיְהִנָּם זוּד סִטְרָא מִיְּמִינָא בִּישָׁא (ס"א טְסִירָא מִמֵּנָא בִּישָׁא) דְּבָעָא לְשִׁלְטָאָה בְּשִׁעְתָּא דְּאִמְרִין יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים ז') וּבִמְעִשֵׁי יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וְנִפְיָק מִתְּהוּא דְּרָגָא דְּאִקְרִי שְׂמַלְכָא (נ"א שְׂאוּלָה) וּבְעֵי לְאַתְעָרְבָא בְּזָרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּלְשִׁלְטָאָה עָלֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

56. הַבְּדִלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בֵּין אֲנֹן דְּשִׁלְטִין בְּיוֹמֵי חוּל לְשַׁבָּת. וְכֵן נִפְיָק שַׁבָּת סִלְקָא מִגִּיְהִנָּם זוּד סִטְרָא מִיְּמִינָא בִּישָׁא (ס"א טְסִירָא מִמֵּנָא בִּישָׁא) דְּבָעָא לְשִׁלְטָאָה בְּשִׁעְתָּא דְּאִמְרִין יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים ז') וּבִמְעִשֵׁי יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וְנִפְיָק מִתְּהוּא דְּרָגָא דְּאִקְרִי שְׂמַלְכָא (נ"א שְׂאוּלָה) וּבְעֵי לְאַתְעָרְבָא בְּזָרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּלְשִׁלְטָאָה עָלֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

The Havdalah that we do after Shabbat is to separate the forces that rule the weekdays and the holiness that rules Shabbat. Upon the exit of the Shabbat Light, when Israel says the verse from Psalm 90:17

”וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה”

“And let the beauty of YHVH, our God be upon us, And establish the work of our hands for us; Yes, establish the work of our hands.” a force with the aspect of the evil eye rises from one side of Genennam wishing to control the world.

The evil eye is the source of all sides of the Sitra Achra, Left and Right in the secret of Psalm 91:7

”יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבֵבָה מִיְּמִינְךָ אֲלִיף לֹא יָגֹשׁ”

“A thousand may fall at your side, And ten thousand at your right hand; But it shall not come near you.”

The right of the evil eye is counted as thousands, and the left is counted as ten thousand.

Psalm 91:8

”רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְטֵי וְשִׁלַּמְתָּ רָשָׁעִים תִּרְאֶה”

“You will only look on with your eyes And see the retaliation against the wicked.”

When we look with good eyes and know between good and evil, we see the wicked get what they deserve.

57. וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֵי עוֹבְדֵי בְּהֵדֶס וּבִיּוֹן וְאִמְרֵי הַבְּדִלָה, וְאַתְפָּרְשׁ מִגִּיְהִי, וּמֵאִיף הָהוּא סִטְרָא וְעָאֵל לְדוּכְתִּיָּה בְּשְׂאוּל אֶתֶר דְּקִרְוֹ וְסִיעֲתִיָּה תִּמְוֹן דְּכִתִּיב, (בְּמִדְבָּר יט) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם זִזִּים שְׂאוּלָה. וְאֲנֹן לֹא נִזְזִיתִי תִּמְוֹן עַד דְּעֲבָדֵי יִשְׂרָאֵל הַבְּדִלָה מִגִּיְהִי דְּכִתִּיב, (בְּמִדְבָּר יט) הַבְּדִלּוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגו'.

57. וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֵי עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה בְּהֵדֶס וּבִיּוֹן וְאִמְרֵי הַבְּדִלָה, וְנִפְרֵד מֵהֶם, וּמֵד אֹתוֹ צַד וְנִכְנָס לְמִקְוֵמוֹ בְּשְׂאוּל, בְּמִקְוֵם שְׁקִרָח וְעֵדָתוֹ שֵׁם, שְׁכֵתוֹב (בְּמִדְבָּר יט) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאוּלָה. וְהֵם לֹא יוֹרְדִים לְשֵׁם עַד שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל הַבְּדִלָה מֵהֶם, שְׁכֵתוֹב (שֵׁם) הַבְּדִלּוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגו'.

When Israel recites the Havdalah and bless the Myrtle and wine, they connect to the side of holiness, and the Sitra Achra leaves them and returns to its place in the level

of Sheol in Gehennam. This process has the aspect of the separation from Korach and the people that followed him against Moses.

Numbers 16:21

”הִבְדֵּלְוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֹתָם כְּרֹגֶעַ.”

“Separate yourselves from among this congregation, that I may consume them in a moment.”

Hashem asked the people to separate themselves from Korah then the earth opened and swallowed them alive into Gehennam.

After Havdalah, the Sitra Achra returned to Sheol, but they will not be canceled until the Tikun of the world was completed.

Lesson;

Connection to the holiness, looking at the good aside of everything is an act of protection. If we were to follow the evil eye like the side of Korach, we might fall into the darkness of Gehennam.

The Havdalah we make after Shabbat gives us this protection. Obviously, we need to connect to holiness during Shabbat to carry that Light throughout the week. We focus on our studies during Shabbat.

58. וְלַעֲוֹלָם הַבְּדִלָה בְּשֵׁנֵי דְאִיהוּ שְׂמַאלָא בְּשִׁירֻתָא וְתִקְפָּא וְרוּזָא דְאַתְעָר שְׂמַאלָא בְּמוֹזְלוּקָתָא עַד לָא שְׂכִיךְ בְּנִיזוּזָא וְאַתְבָּרִי בֵּיתָא גִּיהֶנָם. כְּדִין אֲתַבְּרִיאוּ כָּל אַנְוֹן מִלְּאָכִים דְּקִטְרָנִי לְמֵאֲרִיָּהוֹן לְעִילָא וְאָכִיל לֹון גִּירָא וְאַתְקִדּוּ. וְכֵן כָּל שְׂאָר אַנְוֹן דְּמִתְבַּטְּלִי וְלִית לֹון קִיּוּמָא וְאַתְאָכְלוּ בְּגִירָא. כְּנוּזָא דָּא קִרְזוּ לְתַתָּא. וְכָלָא כְּנוּזָא דָּא.

The separation from the other side is always done on the second, which is the Left line. The Havdalah after Shabbat is to separate the Sitra Achra that comes from the Left line.

Gevurah and anger awakened on the Left at the beginning of the division, and peace had not yet been restored. At that time, Gehennam was created. Then came the creation of all the angels on the Left that go against the decisions and control of their master, the Holy One Blessed be He that is the middle line. Since they come from the Left, fire can burn them.

Similarly, Korach that came from the left fell and burnt in Gehennam like the angels that get burnt in the fire of the Dinur river.

59. יְהִי רְקִיעַ אֲתַפְשֵׁט פְּשִׁיטוֹ דָּא מִן דָּא. א"ל קִטְפָּא יְמִינָא א"ל גְּדוּל אֲתַפְשֵׁט פְּשִׁיטוֹ מִן גֹּו מִיָּא לְאַשְׁתַּלְמָא שְׂמַא דָּא א"ל וְלֹאֲתַכְלָלָא בְּהֵוָה פְּשִׁיטוֹ דָּא בְּדָא, וְאַתַּפְשֵׁט מֵאֵל אֱלֹהִים הִי"ם אֵלִין אֲתַפְשֵׁטוּ וְאַתְהַפְּכוּ לְמִהְיֵי מִיין תַּתְּאִין ימ"ה. הֵוָה פְּשִׁיטוֹ דְּאַתַּפְשֵׁט בְּשֵׁנֵי מִיין עֲלָאִין הִי"ם זֶה הִי"ם גְּדוּל. הִי"ם מִיין עֲלָאִין, הַפּוּכָא דְאֵלִין אֲתוּוֹן ימ"ה מִיין תַּתְּאִין. כִּיּוֹן דְּאַתְתַּקְנוּ אֲתַעֲבִירוּ כָּלָא כָּלָלָא זֹדָא וְאַתַּפְשֵׁט שְׂמַא דָּא בְּכַמָּה דִּוכְתֵי.

59. יְהִי רְקִיעַ – הַתַּפְשֻׁטָּה הַתַּפְּרָדוֹת זֶה מִזֶּה. א"ל – כְּתִיף שֶׁל יְמִין א"ל גְּדוּל הַתַּפְשֻׁטָּה הַתַּפְּרָדוֹת מִתּוֹךְ הַמִּים לְהַשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַזֶּה א"ל וְלֹאֲתַכְלָלָא בְּאוֹתָהּ הַתַּפְּרָדוֹת זֶה בְּזֶה, וְהַתַּפְּרָד מֵאֵל אֱלֹהִים הִי"ם. אֵלֶּה הַתַּפְּרָדוֹ וְהַתַּהַפְּכוּ לִהְיוֹת מִים תַּחְתּוֹנִים ימ"ה, אוֹתָהּ הַתַּפְּרָדוֹת שֶׁהַתַּפְשֻׁטָּה בְּשֵׁנֵי מִים עֲלִיוֹנִים הִי"ם, זֶה הִי"ם גְּדוּל. הִי"ם מִים עֲלִיוֹנִים. הַהַפָּךְ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּה ימ"ה, מִים

תַּחֲתוֹנִים. בֵּינָן שֶׁהִתְקַנָּה, נַעֲשֶׂה הַכֹּל כָּלֵל
אֶחָד וְהִתְפָּרַד שֵׁם זֶה בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת.

Genesis 1:6

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.”

“Then God said, “Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters.”

This command caused the lower and upper water to separate. The lower firmament expanded and separated from the upper water. The upper water expanded and separated from the lower water by the firmament.

Binah is called water the sefirot of Keter, Chokmah, Binah, Tiferet (Z”A), and Malchut are the five letters of the name אלהים (ELHYM). God’s saying, “Let there be a firmament,” means that the firmament comes between the water, which is the middle letter ה H of the name that comes under the letters אל EL. These two letters represent Keter and Chokmah that expand from the firmament and above it in the secret of upper water and Chassadim. The three letters הִי”ם (HYM) are for Binah, Tiferet (Z”A), and Malchut. They expand downward the firmament in the secret of the lower water. The letters אל EL of אלהים ELHYM that from the firmament and above are on the Right side that represents Chessed.

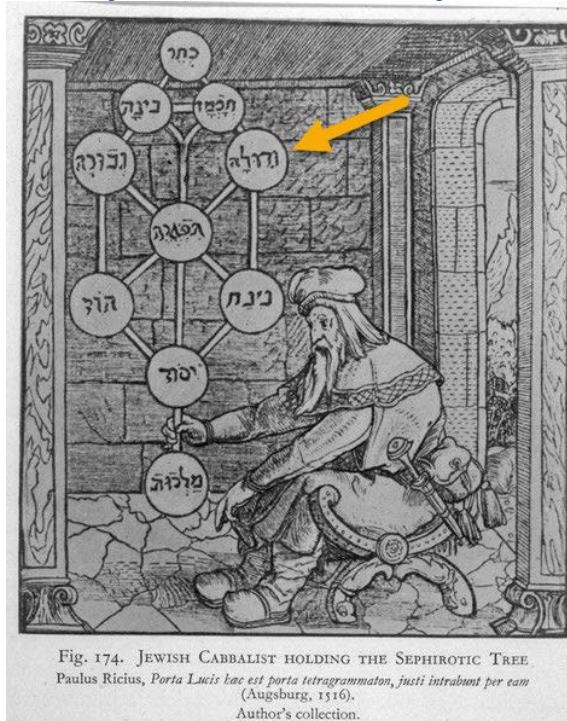
Because of the firmament, the name אל EL expanded and separated from the water of Binah to become אל גדול ‘great EL’. אל EL is the name that represents Chessed. The three letters הִי”ם HYM that are from the firmament and down return to complete the letters אל EL and become אלהים (ELHYM).

Because the waters come from Binah that is the aspect of the upper three sefirot, the two parts are called גדול ‘great’. אל גדול ‘Great El’, and הים הגדול ‘the great sea’.

Lesson;

The Zohar reveals the creation process during the saying/command, “Let there be...”. The name of the Sefira of Chessed used to be גדולה ‘greatness,’ pronounced “Gedulah.” It appears in old drawings of the ten sefirot.

From this study, we understand why it was called so.

60. מים עליונים וזכרים, ומים תחתונים ונקבות. בתחלה היו מים במים, עד שנפרדו, להפיר מים עליונים ותחתונים, זה אלהים ומים עליונים. וזה אדני ומים תחתונים. וזו ה' עליונה וה' תחתונה. מה כתוב? ויעש אלהים את הרקיע. התפשטות זו לקח שם זה אלהים מים עליונים, ומים תחתונים אדני. ועם כל זה, בין שהשתלמו מים וזכרים במים נוקבים, שם אלהים התפשט בכל.

60. מיין עלאין דכורין. ומיין תתאין נוקבי. בקדמיותא היו מים במים, עד דאתפרשו לאשתבועא מיין עלאין ותתאין, דא אלהים (נ"א מיין עלאין). ודא אדני (נ"א מיין תתאין). ודא ה' עילאה וה' תתאה. מה כתוב ויעש אלהים את הרקיע. אתפשטותא דא נטל שמה דא אלהים מיין עלאין. ומיין (דף יח ע"א) תתאין אדני. ועם כל דא כיון דאשתלבו מיין דכורין במיין נוקבין, שמה דאלהים אתפשט בכלא.

Upper waters are male and lower waters are female. Initially, they were mixed until they were separated and placed in their location.

The upper water with the name, אלהים ELHYM is Binah and the upper letter הH of the name. The lower water with the name אדני ADNY, Malchut, and the lower letter הH of the name.

Genesis 1:7

”ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן.”

“Thus God made the firmament, and divided the waters which were under the firmament from the waters which were above the firmament, and it was so.”

This verse tells about the expansion of the waters to above and below. That action that made male and female waters caused the name אלהים ELHYM to expand everywhere.

61. ואף על גב דאפריש בין מיין עלאין לתתאין, מוזכרת לא אתבטל עד יום תליתאי ואסכים מוזכרת לתחתונים, מחלקת לא התבטלה עד יום

שלישי, והסכמה המחלקת, והכל התישב במקומו כראוי. ובגלל מחלקת זו, אף על פי שהוא קיום העולם, לא כתוב כי טוב בשני, שלא השתלם המעשה. מים עליונים ומים תחתונים היו באחד, ולא היו תולדות בעולם עד שגפרדו ונודעו, ולכן עשו תולדות.

ואתִישב כִּלְא בְּרוּכִיתִי כְּדָקָא יְאוּת. וּבְגִין מִוּזְלוּקִית דָּא אִף עַל פִּי דְאִיהוּ קִיּוּמָא דְעֻלְמָא לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי, דְּלֹא אִשְׁתַּלֵּם עוֹבְדָא. מִיֵּין עֲלָאִין וּמִיֵּין תַּתְאִין הָיוּ כְּוֹדָא וְלֹא הָיוּ תוֹלְדִין בְּעֻלְמָא עַד דְּאִתְפָּרְשׁוּ וְאִשְׁתַּמוּדְעוּ. וּבְגִין כִּף עֲבָדוּ תוֹלְדִין.

Even though the waters were separated into upper and lower waters, the dispute and division between them were not settled until the third day, when both were in their proper place. Because of the clash of the two sides and the incomplete action, the Torah doesn't say on the second day, "and God saw that it was good," as written on the other days. When the waters were mixed together as one, there was no fruition in the world until they were separated to male and female.

Lesson;

The world of Tikkun requires males and females to act together and become 'fruitful.' The female is the aspect of a vessel that receives and manifests, and the male is the aspect of the channel of Light for the vessel.

Separating the waters created the dynamics and relationship between male and female waters to manifest 'fruits' in this world.

The desire in Malchut, the vessel, is raising female waters and drawing male waters to nourish the lower levels and fulfill the desire.

62. ועם כל זה, אף על גב שהבדלה היתה בשני והמחלקת בו היתה – יום השלישי הסכים בכל, שהוא שם שנחלקק בחקיקתו [יהו"ה] הו"ה להסכים בין מים עליונים ומים תחתונים. ה' עליונה ה' תחתונה, ו' ביניהם להשלים בשני צדדים. וסימן זה מי הידן, מים עליונים, קמו נד אחד. מים תחתונים ירדו להם, וישראל ה' לבו באמצע.

62. ועם כל דא אף על גב דהבדלה הוי בשני ומוזלוקת ביה הוה, יום תליתאי אסכים בכלא דהוא שְׂמָא דְאִיגְלָף בְּגִלְפוֹי (ס"א יהוה) הוה לְאִסְתַּכְמָא מִיֵּין עֲלָאִין וּמִיֵּין תַּתְאִין ה' עֲלָאָה, ה' תַּתְאָה, ו' בִּינְיָהּ. לְאִשְׁלֻמָּא בְּתֵרִין סְטָרִין. וְסִימְנָא דָּא מִי הִירְדֵּן מִיֵּין עֲלָאִין קָמוּ נָד אֶחָד. מִיֵּין תַּתְאִין נָזְזוּתוּ לְבִמָּא. וְיִשְׂרָאֵל אֲזִיל בְּאִמְצָעִיתָא.

God made the separation of the waters on the second day. The EL of אלהים ELHYM is on the Right and הים HYM is on the Left. On the third day, the two sides joined into one name, אלהים ELHYM. On the third day, the middle line, Zeir Anpin, and the letter ו Vav connected the upper ה H of Binah and the lower ה H of Malchut. As a connector and unifier, Zeir Anpin benefits from the upper waters, Binah, when channeling it to the lower waters, Malchut.

63. חמשה רקיעים כתוב כאן, וחי העולמים הולך בהם ומנהיג בהם, וכלם כלולים זה בזה. ואלמלא מחלקת זו שהסכמה על ידי האמצע, לא נכללו ולא השתדלו ונ"א נתישרו זה בזה. חמש מאות שנים הם שען החיים דבק בהם לעשות פרות ותולדות לעולם, וכל מימי בראשית ששופעים ונמשכים מבראשית נחלקו תחתיו על ידו, וידוד המלך לקח הכל, והוא חלק אחר בה,

63. וְזַמְשֵׁי רִקְיעִין כְּתִיבִי הָכָא וְזוּי הָעוֹלָמִים אֲזִיל בָּהוּ וְאִנְהִיג בָּהוּ וְכֻלְהוּ כְּלִילִין דָּא בְּדָא. וְאִלְמָלָא הָאִי מִוּזְלוּקִית דְּאִסְתַּכְּבָּם עַל יְדֵי דְאִמְצָעִיתָא לֹא אִתְכְּלִילוּ וְלֹא אִשְׁתִּירִירוּ (נ"א אִתְיִשְׁרוּ) דָּא בְּדָא. וְזַמְשֵׁי מֵאָה שְׁנִין אֲנֹן דְּאִילָנָא דְּזוּמִי דְּבִיקָא בָּהוּ לְמַעַבְדָּא אֲבִין וְתוֹלְדִין לְעֻלְמָא וְכָל מִיּוּמֵי דְּבְרָאשִׁית דְּנִגְדִין וְאִתְמַשְׁכֵּן מִבְּרָאשִׁית אִתְפָּלְגוּ תַּזְזוּתוּי עַל יְדִיהָ. וְיָדוּד מִלְכָּא נְקִיט

כָּלֵא וְאִיהוּ כָּלִיז לְבָתֵּר דְּכִתִּיב, (שמואל ב ו) וַיִּזְזַלְק לְכָל הָעָם לְכָל הָעָם לְכָל הַמּוֹן וְגו', (תהלים קד) תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוּטִין וְכִתִּיב, (משלי לא) וְתָקֵם בְּעוֹד לִילָה וְתִתֵּן טָרֶף וְגו'.

The word 'firmament' appears five times on the second day. 'חי העולמים' 'Life of the worlds,' that is Yessod of Zeir Anpin, moves between the levels and provides them with Light.

Yessod inherits from Binah the light of the five sefirot, Chessed, Gevurah, Tiferet, Netzach, and Hod. Each sefira has its own ten sefirot and a firmament illuminated by the middle line that unifies them into one and enables their light to shine. The Tree of Life, Zeir Anpin, is attached to the five firmaments to bring fruition to the world. The sefirot of Binah are in the secret of hundreds, and for that, the five firmaments are considered 500 years.

This gives Zeir Anpin a connection to the energy from Binah and nourishes the lower levels, bringing new Lifeforce and new souls to the worlds. Zeir Anpin receives from Binah with the aspect of upper and lower waters. When he continues the Light and souls to the world, they are also divided into upper and lower water.

Lesson;

God created the aspect of time in this world so life can go only in one direction. Many years in this world are like a blink of an eye on the spiritual levels.

Psalm 90:4

”כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כִּי יַעֲבֹר וְאִשְׁמֹרָה בְּלִילָה.”

“For a thousand years in your sight are but as yesterday when it is past, or as a watch in the night.”

64. בְּשִׁיעָתָא דְּאַתְעָר מִזְזֻלְקָת בְּתוֹקְפָא דְּשִׁמְאָלָא, אִסְגִּי וְאַתְקַף הוֹרְפִילָא דְּטִיפְסָא וְנִפְקוּ מִתַּמָּן טְסִירִין וְאַקְרִישׁוּ מִיד בָּלָא לְזוּזָתָא כָּלֵל וְהוּ דְּכַר וְנִקְבָּא. וּבִמְנָהוֹן אִתְפָּרְשׁוּ וַיִּיגִין בִּישׁוּן לְזִנְיָהוּ, וְהָכָא תְּקִיפוּ דְּרוּזוֹ מִסְאָבָא בְּכָל אֲנוֹן תְּוִקְפִין טְסִירִין. וְאַנּוֹן רָזָא דְּעֶרְכָּה. אֲלִין אִתְתְּקִפוּ בְּזִינְיָן תְּקִיפִין, וְזֵד אִפְעָה וְזוּר גְּזוּזָה וְתִירוּיָהוּ וְזֵד. אִפְעָה אוֹלִיד (ס"א לְשַׁבְעִין) לְשַׁבְעָא שְׁנִין בְּזוּבִירָא וְזֵד, אִתְהַדָּר כָּלֵא לְשַׁבְעִין שְׁנִין דְּגִזּוּשׁ.

64. בְּשִׁיעָה שְׁמַחֲלָקָת מִתְעוֹרֶרֶת בְּחֻזְק הַשְּׁמָאֵל, מִתְרַבֵּה וּמִתְחַזְקָת שְׁלֵהֶבֶת הַדִּינִים, וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם קְלָפוֹת, וְנִקְרְשׁוּ מִיד בְּלִי לַחוֹת כָּלֵל, וְהָיוּ זָכָר וְנִקְבָּה. וּמִהֶם נִפְרְדּוּ מִינִים רָעִים לְמִינֵיהֶם, וְכָאן הִתְקִיפוֹת שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה בְּכָל אוֹתָן קְלָפוֹת חֲזָקוֹת, וְהֵם סוּד הָעֶרְלָה. אֵלֶּה הִתְחַזְּקוּ בְּמִינֵים חֲזָקִים, אֶחָד אִפְעָה וְאֶחָד נְחָשׁ, וְשְׁנֵיהֶם אֶחָד. אִפְעָה מוֹלִיד וְלְשַׁבְעִים לְשַׁבְעִין שָׁנִים בְּחִבּוּר אֶחָד. חוּזֵר הֵבֵל לְשַׁבְעִין שָׁנִים שֶׁל נְחָשׁ.

When the force of the Left aroused the division, the flame of judgments increased. From it came out Klipot and spirits as a mist of fire that immediately transformed into a solid form as male and female. Because their root was from the force of the left, they are dry and didn't include water that comes from the Chassadim of the Right. They produced many kinds of evil and impure spirits. They are in the secret of the foreskin and receive strength from two strong forces, one is called viper, and one is called Snake.

The viper gives birth once every 70 years, and the Snake, once every seven years. When they are together as one, they deliver every seven years as the Snake.

The viper corresponds to the Yessod of Zeir Anpin of the impure side, and each of its sefirot is counted as ten, to make 70 years to deliver. The Snake is at the female level of Malchut, and its seven sefirot are counted each as one. When the Viper goes down

to the level of the Snake in Malchut. The female of the Klipa is stronger, and the Viper follows her and counts as seven.

65. הָכָא אִיהוּ רָזָא דְגִיְהִנָּם דְּאִקְרִי בְשֵׁיבַע שְׁמוֹהֶן. יֵצֵר הָרַע בְּשֵׁיבַע שְׁמוֹהֶן אִקְרִי. וּבְכַמָּה דְרָגִין אֲתַפְשִׁיט מִסְאָבוּ מִהֶכָּא לְעֵלְמָא וְכָלָא מִרָזָא דְשִׁמְאָלָא, טַב וּבִישׁ וְאִיהוּ יְשׁוּבָא דְעֵלְמָא. הָכָא שְׁמָא גְלִיפָא דְתַבְנִי סְרִי אֲתַוּוֹן מִמְנָא עַל גְּשָׁמֵי רִצּוֹן גְּדֻכָּה וּבִרְכָּה יְשׁוּבָא דְעֵלְמָא:

65. כאן הוא סוד הגיהנם שנקרא בשבעה שמות. יצר הרע נקרא בשבעה שמות. ובכמה דרגות התפשטה השמאה מכאן לעולם, והכל מסוד השמאל טוב ורע, והוא ישוב העולם. כאן שם חקוק של שמונה עשרה אותיות ממנה על גשמי רצון נדבה וברכה ישוב של העולם.

This is the secret of Gehennam that has seven names. The evil inclination is also called with seven names because the number seven indicates Malchut. Since Malchut of the Klipa got stronger with the seven of the Snake, Gehennam got seven names, and so is the evil inclination that spreads in the seven sefirot of Malchut.

Because the Viper went down to the Snake, the levels of impurity grew in the world. This is the secret of the Left that is Good and Bad to make the world habitable.

The Klipa can not be in Yessod of Zeir Anpin that is part of the upper nine sefirot. The Klipa that is called Snake can only be found in Malchut.

It is so because to prepare the world for its habitants, the Creator elevated Malchut to Binah, and the judgments of Malchut spread from the lower half of Binah down through Zeir Anpin to Malchut.

Without this process, the lower seven sefirot wouldn't be able to receive the upper light. The elevation process brought the impurity of Malchut to the Viper and pulled it down with her as one to be called 'Snake.'

The secret of this process is in the name יהו with its six permutations that make the name of 18 letters,

יה"ו הי"ו וי"ו וה"י וי"ה

This name tells about the elevation of Malchut that is the lower ה H to the upper ה H that is Binah. This name is appointed to bring rainfall of fulfillment, charity, and blessings to nourish the world.

66. (ר"ת יהו"ה) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם וְגו' בְּאֶרְצוֹ קוֹ לְמַהְיוּ בְּאֶרְצוֹ מִיֵּשֶׁר. דְּהָא מִרָזָא דְהֵהִיא נְקוּדָה קְדָמָא נָפֵק כָּלָא בְּסִתִּימוֹ. עַד דְּמִטִּי וְאֲתַפְשִׁישׁ לְהִיכָלָא עֲלָאָה וּמִתַּמָּן נָפִיק בְּקוֹ מִיֵּשֶׁר לְשִׁאָר דְרָגִין. עַד דְּמִטִּי לְהֵהוּא אֲתֵר זֹזַד דְּכַנְיֵשׁ כָּלָא בְּכָלֵל דְּכַר וְנִקְבָּא. וּבִמָּן אִיהוּ זִי עֵלְמִין.

66. ויאמר אלהים יקוו המים וגו'. בדרך קו להיות בדרך ישרה, שהרי מסוד של אותה נקודה ראשונה הכל יצא בנסתר, עד שהגיע והתכנס להיכל עליון, ומשם יצא בקו ישר לשאר הדרגות, עד שמגיע לאותו מקום אחד שבונס הכל בכלל של זכר ונקבה. ומיהו? חי העולמים.

Genesis 1:9

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה הַיַּבֵּשָׁה וַיְהִי כֵן.”

“Then God said, “Let the waters under the heavens be gathered together into one place, and let the dry land appear”; and it was so.”

To gather the water means that the ‘מוחין’ Mochin (light from the upper three Sefirot) that is called water spreads in a straight line and on the same level without leaning toward the Right or the Left.

This Zohar explains the flow of the upper Light from the original entry point to the world, which is Arich Anpin. It comes out in a concealed way into Arich Anpin, then

Chokmah and Binah come out in the secret of the Cholem (י), then the Light gathered in the upper palace in the secret of the Shorek (י), then Chokmah gathered and dressed with the Light of Chassadim with the power of the Chirik (י) to Israel Sava and Tevuna. From there in a direct path, the Light expands to Zeir Anpin to the point that is called 'חי העולמים' 'Life of the worlds', that is Yessod of Zeir Anpin. Yessod is included from male and female because Yessod makes unification with Malchut that is female.

67. המים הנצפקי מלעיל מאת ה' עלאה. בתנוזת השמים ו' ועירא. ועל דא ו' נוד שמים ונוד בתנוזת השמים. כדן ותראה היבשה דא ה' תתאה. דא אתגלי. וכל שאר אתכסי. ומגו האי בתראה אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתכסי. אל מקום אזור בגין דהכא הוא קשורא דיוזודא דעלמא עלאה.

"Let the waters under the heavens" is the water that comes out from the upper ה H of the name that is Israel Sava and Tevuna. "Under the heavens" is a small ו Vav that is Yessod of Zeir Anpin. Zeir Anpin is the large ו Vav, and its Yessod is the small Vav. The word 'יקוו' 'Gather,' has two Vavs to represent all the sefirot of Zeir Anpin and the unification with Malchut.

"and let the dry land appear" reveals that Malchut receives the Lights from the upper levels and reveals them in the lower level.

68. יהו"ה אזור ושמו אזור תרין יוזודין זור דעלמא עלאה לאתיוזדא בדרגות, ונוד דעלמא תתאה לאתיוזדא בדרגות. קשורא דיוזודא דעלמא עלאה עד הכא איהו. זוי עלמין תמן אתכסים ואתקשר עלמא עלאה ביוזודא דיליה. ובגין כך אקרי מקום אזור. כל הרגין וכל שייפין מתכנשין תמן והו כללו ביה זור בלא פירודא כלל. ולית דרגא דאתיוזדן תמן ביוזודא זור אלא האי, וביה אתכסין כללו בארזו סתים בתיאובתא זור. עד הכא בדרגא דא אתיוזד עלמא דאתגליא בעלמא דאתכסיא.

68. אל מקום אחד, בגלל שבאן הוא קשר היחוד של העולם העליון. יהו"ה אחד ושמו אחד. שני יחודים, אחד של העולם העליון להתיחד בדרגותיו, ואחד של העולם התחתון להתיחד בדרגותיו. קשר היחוד של העולם העליון הוא עד כאן. חי העולמים שם מתבשר, ונקשר העולם העליון ביחוד שלו, ולכן נקרא מקום אחד. כל הדרגות וכל האיברים מתכנסים שם, ונהיים בלם בו אחד, בלי פירוד כלל. ואין דרגה שמתיוחדת שם ביחוד אחד אלא זו, ובו מתכנסים בלם בדרך נסתר בהשתוקקות אחת. עד כאן בדרגה זו מתיחד העולם הנגלה בעולם הנסתר.

The waters "gathered together into one place" is Yessod because it is where there is a unification of the levels of the upper world.

Zecharia 14:9

"יהיה יהוה למלך, על-כל-הארץ; ביום ההוא, יהיה יהוה אחד-ושמו אחד"

"And YHVH will be king over all the earth; on that day YHVH will be the only one (upper), and His name (lower) the only one."

This verse implies two unifications, one is on the upper levels, and the second one is the unification on the lower levels represented by 'שמו אחד' 'his name.'

At the level of Yessod that is called 'חי העולמים' 'Life of the worlds,' the waters from 'under the heavens' that is Binah, gather and become one. This is the point where the concealed and revealed are connected.

69. עֲלָמָא דְאַתְנָלְיָא אֲתִיּוּזָא אוֹף הָכִי לְתַתָּא, וְעֲלָמָא דְאַתְנָלְיָא אִיהוּ עֲלָמָא דְתַתָּא"ה. (ישעיה ו) וְאַרְאָה אֶת יְיָ (שמות כד) וְיִרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר יד) וְכָבוֹד יְיָ נִרְאָה (במדבר יז) וְיִרְאָה כָבוֹד יְיָ (יחזקאל א) כְּמִרְאָה הִקְשִׁית וְגו' כֵּן מִרְאָה הִנֵּה סָבִיב הוּא מִרְאָה דְמוּת כָּבוֹד יְיָ. וְדָא אִיהוּ רִזָּא וְתִרְאָה הִיבְשָׁה.

The revealed world is the lower world where we have the aspect of seeing as implied above (#66) "the dry land appears (seen)."

Isaiah 6:1

"בשנת מות המלך עזיח ונראה את אדני יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל."

"In the year that King Uzziah died, I saw the Lord sitting on a throne, high and lifted up, and the train of His robe filled the temple."

Exodus 24:10

"ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר."

"and they saw the God of Israel. And there was under His feet as it were a paved work of sapphire stone, and it was like the very heavens in its clarity."

Numbers 14:10

"ויאמרו כל העדה לרגום אתם באבנים וכבוד יהוה נראה באהל מועד אל כל בני ישראל"

"And all the congregation said to stone them with stones. Now the glory of YHVH appeared in the tabernacle of meeting before all the children of Israel."

Ezekiel 1:28

"כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהוה ונראה ואפל על פני ואשמע קול מדבר"

"Like the appearance of a rainbow in a cloud on a rainy day, so was the appearance of the brightness all around it. This was the appearance of the likeness of the glory of YHVH. So when I saw it, I fell on my face, and I heard a voice of One speaking."

Lesson;

The verses above tell us that the Light of Hashem appears in many and different situations.

The life force exists only when there is a unification between light and vessel. It happens at the level of Yessod, where our actions create vessels that connect and draw from the upper light into the vessel for fulfillment.

Even a wicked person can draw 'life-force' to power up his actions. The problem is that when the vessel is not pure, the other side can connect to the flawed vessel and 'suck' the life force from it, causing judgments that hurt the one who created the impure vessel. We should always remember this spiritual principle and be pure with our desires and actions.

We create pure vessels when we study Torah and Zohar, pray, and give Tzedakah. These are the proper and best ways to connect us to Yessod.

70. כְּמִרְאָה הִקְשִׁית (יחזקאל א) וְהוּא זִי עֲלָמִין. וְהוּא אֶת קִשְׁתִּי נִתְתִּי בְעֵינֵי דָא מַלְכוּת. נִתְתִּי מִן יוֹמָא דְאַתְבָּרִי עֲלָמָא. בְּיוֹמָא (דף יח ע"ב) דְּעִיבָא דְאַתְנָוִי קִשְׁתִּי (דאֲתַעֲר שְׂמָאלָא לְאַתְתַּקְפָּא). מִרְאָה דְמוּת כָּבוֹד ה' אֲתַעֲר שְׂמָאלָא

70. (שם) כְּמִרְאָה הִקְשִׁית – זֶה חֵי הָעוֹלָמִים. וְהוּא אֶת קִשְׁתִּי נִתְתִּי בְעֵינֵי, זֶה מַלְכוּת, נִתְתִּי מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. בְּיוֹם מַעֲנֵן בְּשִׁנְרָאִית הִקְשִׁית וּבְשִׁמְתָּעוּר שְׂמָאלָא לְהִתְגַּבֵּר, מִרְאָה דְמוּת כָּבוֹד ה' מִתְעוּר שְׂמָאלָא לְהִתְגַּבֵּר.

לְאַתְתִּיקָפָא. נִפְקֵת רִיזָל וְתִקֵּשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָאֵל בְּצֵד זֶה, בְּסִטְרָא דָא, רַפָּאֵל בְּסִטְרָא דָא, גַּבְרִיאֵל בְּסִטְרָא דָא. וְאַנְוִן גְּוִוְנִין דְּאַתְנוּזִין בְּהֵוֹא דְּמוֹת זִיזִיר וְסוּמָק וִירוֹק.

In the vision of Ezekiel, we read, "Like the appearance of a rainbow." It refers to Yessod of Zeir Anpin as we read in Genesis 9:13,14

"אֶת קִשְׁתִּי נִתְּתִי בְּעָנָן וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ"

"וְהָיְתָה בְּעָנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקִּשְׁתַּת בְּעָנָן"

"I set My rainbow in the cloud, and it shall be for the sign of the covenant between Me and the earth."

"It shall be when I bring a cloud over the earth that the rainbow shall be seen in the cloud."

The "cloud" is the aspect of the revealed world that is Malchut, Nukva of Zeir Anpin. "I set My rainbow in the cloud" means that the rainbow was set from the day of Creation. "When I bring a cloud over the earth" is to tell us that the rainbow has the secret of "appearance of the likeness of the glory of YHVH" (Ezekiel 1:28). When it happens, the Left is awakened and gets stronger because it doesn't have Chassadim.

Genesis 35:16

"וַיֵּסְעוּ מִבֵּית אֵל וְהָיָה עוֹד כְּבֵרֶת הָאָרֶץ לְבֹא אֶפְרַתָּה וְתֵלֵד רַחֵל וְתִקֵּשׁ בְּלִדְתָּהּ"

"Then they journeyed from Bethel. And when there was but a little distance to go to Ephrath, Rachel labored in childbirth, and she had hard labor."

Rachel represents the Nukva that comes from Israel Sava and Tevuna to bring Chassadim to Chokmah on the Left. She had a hard labor, meaning it was hard for her to come down from the upper level and bring balance.

Michael on the Right, Gabriel on the Left to reveal the colors of white, red, and green of the three lines of the Tree of Life.

71. כֵּן מִרְאֵה הַנֶּגֶז סָבִיב. נִהִירוּ דְּאַתְפְּסִיָּא בְּגִלְגּוּלָא דְּזִיזִיו דְּעֵינָא. הוּא מִרְאֵה דְּמוֹת כְּבוֹד יי. גְּוִוְנִין דְּאַתְנוּזָא יוּזָא תַתָּא לְפִיז דְּאַתְנוּזָא יוּזָא דְּלַעֲיָלָא.

There are four shades of colors in the brightness that appear around the eye. It is mostly white, inside there is red, green in the middle, and black is the eye pupil that controls the power of sight. These colors are seen in the rainbow that reveals the lower unification after the upper unification.

72. יי אֱלֹהֵינוּ יי. גְּוִוְנִין סְתִימִין דְּלֹא אֶתְנוּזִין וְאַתְקִשְׁרִין אֶל מְקוֹם אֶחָד יוּזָא וְדָא בְּעִלְאָה. גְּוִוְנִין בְּקִשְׁתַּת לְתַתָּא לְאַתְנוּזָא בְּהוּ. זִיזִיר סוּמָק וִירוֹק כְּגִוּוֹנִין סְתִימִין. וְאַנְוִן יוּזָא אֶזְרָא רָזָא וְשִׁמּוֹ אֶזְרָא. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד יוּזָא דְּלַתְתָּא. יוּזָא עִלְאָה (דְּבָרִים) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד. דָּא לְקַבֵּיל

72. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. גִּוּנִים נִסְתָּרִים שְׁלֹא נִרְאִים וּמִתְקַשְּׂרִים אֶל מְקוֹם אֶחָד יָחִיד אֶחָד בְּעִלְוִין, הִגִּוּנִים בְּקִשְׁתַּת לְמִטָּה לְהִתְיַחֵד בְּהֵם. לְבָן אָדָם וִירָק כְּמוֹ גִּוּנִים נִסְתָּרִים. וְהֵם יָחִיד אֶחָד, סוּד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד – הִתְיַחֵד שְׁלִמְטָה. יָחִיד עִלְוִין – (דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

דא. יקוו מדידו דקו ומשזותא. הקא שית תיבין. והקא יהו"ה אחד. זה בנגד זה. יקוו – מדידות של שית תיבין. קו ומדה. כאן שש תבות, וכאן שש תבות.

Deuteronomy 6:4

“שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד”

“Hear, O Israel: YHVH (יהוה) our God (אלהינו), YHVH (יהוה) is one!”

The three names “יהוה אלהינו יהוה” in the Shema Israel relate to the three colors, white, red, and green. These colors are concealed, invisible, and bound to a place in the secret unification in the upper world. It is implied in the vision of Ezekiel 1:28, “so was the appearance of the brightness all around it.”

The lower unification that is represented with the rainbow colors is with the six words “ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד” “Blessed be the Name of his Kingdom’s glory forever and ever” that we say after the six words of the Shema. The parallel unification draws Zeir Anpin from the supernal level to the lower.

73. יקוו מדידו דקו ומשזותא, משזותא בוצינא 73. מדידת הניצוץ החזק, שכתוב (ישעיה דקדויותא דכתיב, ישעיה מ) מי מדרד בשעלו מים. (מ) מי מדרד בשעלו מים. וזהו יקוו המים. כאן ודא איהו יקוו המים. הקא שעורא דיוצר עלמין יו"ד ה"א וא"ו ה"א וא"ו ה"א.

Isaiah 40:12

“מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשלש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים.”

“Who has measured the waters in the hollow of His hand, Measured heaven with a span And calculated the dust of the earth in a measure? Weigh the mountains in scales And the hills in a balance?”

“Who” in Hebrew ‘מ’ from the name אלהים that is Binah. The letters אלה from the name fell to Zeir Anpin and Nukva during the process of ‘Measured the waters’ that is the gathering of the lower water, Malchut that was elevated to Binah, the upper waters. This process brought the Mochin from Binah to Zeir Anpin and formed the name יוד-הא-ואו-הא.

74. קדו"ש קדו"ש קדו"ש דא איהו יקוו המים. 74. קדו"ש קדו"ש קדו"ש – זהו יקוו המים. זבאות. דא איהו אל מקום אחד ברוך דשמה דא. ה' זבאות – זהו אל מקום אחד בסוד של שם זה. מלא כל הארץ כבודו – זה ותרעה ה' מלא כל הארץ כבודו. דא ותרעה היבשה. רזא גליפא שמה דיוזודא כו"ו במוכס"ו כו"ו. במוכס"ו כו"ו.

Isaiah 6:3

“וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו.”

“And one called to another and said: “Holy, holy, holy is the YHVH of hosts; The whole earth is full of His glory!”

The three ‘Holy’ is the aspect of gathering the waters into one place that is Yessod of Zeir Anpin and the secret of the name “יהוה צבאות” “YHVH of Hosts.”

“The whole earth is full of His glory” and “and let the dry land appear” (Genesis 1:9) is the revealed world and the lower H of Malchut. The names of the upper unification כוזו-במוכס-כוזו revealed in the lower world with the names

The lower name is one letter ahead of the upper name. The כ is below, and the ה is below, the ה becomes ו below and so on.

יְהוָה	אֱלֹהֵינוּ	יְהוָה
כוֹזֵו	בְּמוֹכְסוֹ	כוֹזֵו

75. תַּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב וְגו' הַשְׁתָּא אִפִּיקַת זַוִּילָא בְּאַנּוֹן מִיין דְּאַתְכֻנְשׁוּ לְאַתֵּר זֹד וְנִגְדִין בְּגִוּיָה גֵו טְמִירוּ סְתִימָאָה. וְנִפְקִין בְּגִוּיָה טְמִירִין עֲלָאִין וְזַוִּילִין קְדִישִׁין. דִּי כָל אֲנָן בְּנֵי מַהִימְנוּתָא מִתְקַנְנָן לֹון בְּתַקְוָנָא דְּמַהִימְנוּתָא בְּהֵיא פּוֹלְזָנָא דְּמֵאֲרִיהוֹן.

Genesis 1:11

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן.”
 “Then God said, “Let the earth sprout vegetation, plants yielding seed, and fruit trees on the earth bearing fruit according to their kind with seed in them”; and it was so.”
 After the waters gathered in Yessod of Malchut and the unification of the upper and lower revealed it, Malchut can sprout out vegetation and trees bearing fruits.
 In the same aspect, souls and angels can come out to the worlds to support unification with the upper Lights.

76. וְרָזָא דָּא (תַּהֲלִים קַד) מִצְמִיזוּ זַוְצִיר לְבִהְמָה וְגו' דָּא בְּהֵמָה דְּרַבִּיעָאָה עַל אֲלָף טוֹרִין וּמִגְדִּלִין לָהּ בְּכָל יוֹמָא הָהוּא זַוְצִיר. וְזַוְצִיר דָּא אֲנָן מִלְּאֲכִין שְׁלִיטִין לְפֻם שְׁעֵתָא דְּאַתְבְּרִיאוּ בְּשֵׁנֵי וְקִיּוּמִין לְמִיכְלָא דְּהֵאִי בְּהֵמָה. בְּגִין דְּאִית אִשָּׁא אֲכָלָא אִשָּׁא.

Psalms 104:14

”מִצְמִיחַ חֲצִיר לְבִהְמָה וְעֹשֶׂב לְעֹבְדֵי הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.”
 “He causes the grass to grow for the livestock, And vegetation for the service of man, That he may bring forth food from the earth,”
 The ‘livestock’ is the aspect of Malchut that lies over a thousand mountains. Malchut is in an incomplete state when she misses the connection to the upper three sefirot. It is as if Malchut is laying down without legs because her lower three sefirot of Netzach, Hod, and Yessod are missing the upper light that would make her ‘stands.’
 The mountains are the aspect of Chessed, Gevurah, and Tiferet that also represent the patriarchs that connect her to the upper three Sefirot. Netzach, Hod, and Yessod are the children.
 The ‘hay’ is the aspect of the angels that were created by a unification on the higher level. Since they were created on the second day under the rule of the Left, they become available for the benefit of Malchut that uses them and cancels them with fire that she has from the illumination of the Left that is called fire.

77. וְעֹשֶׂב לְעֹבְדֵי הָאָדָם עֵשֶׂב דָּא אֲלִין אֹפְנִין וְזַוִּיָּת וְכַרְוִיבִים. שְׁבִלִם מִתְקַנְנִים תּוֹךְ תַּקְוִינְהֶם וְעוֹמְדִים לְהַתְתַּקֵּן

בשעה שבני אדם באים לעבודת רבונם בקרבניהם ובתפלה, שזוהי עבודת האדם. ועשב זה מזמן ומוכן לעבודת האדם להתתקן בתקונו פראוי.

בשעתא דבני נשא אתיין לפולחנא דמאריהון בקרבניהון ובצלותא דרא איהו עבודת האדם. ועשב דא אודמן ואתעתד לעבודת האדם לאתתקנא בתקוניה כדקא יאות.

The grass mentioned in Genesis 1:11 is for the service of man as it is written (Psalm 104:14) “And vegetation(grass) for the service of man”.

For the service of man means the ‘Wheels’ (‘Ophanim’ ‘אופנים’) that are the angels in the world of Action(Asiya), and the ‘Holy living Creatures’ ‘חיות הקודש’ that are the angels in the world of Formation (Yetzirah), and Cherubim that are the angels from the world of Creation (B’riah).

All the angels comes from the upper three sefirot of the world of Emanation (Atzilut) and serve the people for different purposes.

78. וכשהם מתתקנים באותה עבודת האדם, אחר כך יוצאים מהם מזונות וטרף לעולם, שכתוב (שם) להוציא לחם מן הארץ. וזהו עשב מזריע זרע, שהרי חציר לא מזריע זרע, אלא מזדמן למאכל של אש קדושה, ועשב לתקון העולם.

78. וכד אנון מתתקנן בההיא עבודת האדם, לבתר בנייהו נפקי מזוני וטרפין לעלמא דכתיב (תהלים קד) להוציא לחם מן הארץ. ודא איהו עשב מזריע זרע, דהא חציר לא מזריע זרע איהו אלא אודמן למיכלא דאשא קדישא. ועשב לתקנא דעלמא.

When the angels serve the people, they continue to ‘sprout’ in the world to “bring forth bread (לחם, food) from the earth”. This is the difference between ‘hay’ for the ‘livestock’ (#76 above) that doesn’t yield seeds, and the “grass/plants yielding seed” (Genesis 1:11) that come from Zeir Anpin of Atzilut for the purpose of supporting the correction of the world.

79. וכל זה להוציא לחם מן הארץ. כל התקונים של בני האדם שמתקנים את עשב הארץ הזה, שעבודתם לרבונם לספק על ידם מאותה ארץ טרף ומזונות לעולם הזה ולהתברך בני אדם מברכות של מעלה.

79. וכל דא להוציא לחם מן הארץ. כל תקונין דבני נשא דקא מתקנא להאי עשב ארץ. דפולחנא דלהון למאריהון לספקא על ידיהון מההיא ארץ טרפי ומזוני להאי עלמא ולאתברכא בני נשא מברכין דלעיל (דלעילא).

All the work of corrections were given to the people to “bring forth bread (לחם, food) from the earth”, where ‘earth’ is Malchut and the work is to follow the guide of their master and draw blessings to the people from above.

80. עץ פרי עשה פרי – דרגה על דרגה, זכר ונקבה. כמו שעץ פרי מוציא כח של עץ עשה פרי, גם כאן הוא מוציא, ומיהו? אלה אותם כרובים ותמרות. מה זה תמרות? אלה אותם שעולים בששן הקרבן ומתתקנים יחד עמו ומעמידים ונקראים תמרות עשן, וכלם קמים בתקניהם לעבודת האדם, מה שלא קים בן החציר, שהרי מוכן למאכל, שכתוב (איוב מ) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר בבקר יאכל.

80. עץ פרי עושה פרי. דרגא על דרגא דכר ונקבא. כמה דעץ פרי אפיק זילא דעץ עושה פרי, אוף הכא אפיק איהו. ומאן איהו אלן אנון כרובים ותמרות. מאי תמרות. אלן אנון דסלקי בתננא דקרבנא, ומתתקני בהדיה ואקמן (נ"א ואקרון) תמרות עשן. וכלהו קיימין בתקניהו לעבודת האדם, מה דלא קיימא בן חציר דהא אתעתד למיכל דכתיב, (איוב מ) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר בבקר יאכל.

“fruit trees making fruit” (Genesis 1:11) represent two levels, male and female. ‘Making fruit’ is Yessod of Zeir Anpin, who is male. Fruit trees are the female, Nukva of Zeir Anpin. The fruit that the Nukva delivers comes from the light that the male gives her. That is why the male is called ‘making fruits.’

The verse didn’t say ‘a tree of fruit’ or just ‘A tree yielding fruit’ but mentioned twice ‘fruit’ to tell us that the Nukva has her own force. She can have Cherubs and Pillars that are intended for the service of men. Pillars refers to the pillars of smoke rising from the sacrifices burnt on the altar as it is written;

Songs 3:6

”מי זאת עלה מן המדבר כתימרות עשן מקטרת מור ולבונה מכל אבקת ריכל”

“Who is this coming out of the wilderness Like pillars of smoke, Perfumed with myrrh and frankincense, With all the merchant’s fragrant powders?”

When Israel is righteous, the pillar of smoke that rises from the altar is straight up without spreading right or left. This force is drawn from the Nukva that is the lower הH of the name that is the secret of man’s face, as in the description of the Holy Chariot. The male is the secret of the יהו YHV that is the secret of the face of a Lion.

81. עין פרי עושה פרי דיוקנא דכר ונקבא. ודמות פנייהם פני אדם. אלן לאו אנון כאנון כרובים. אלן אפי רברבן בדיקנא וזתימא. כרובים אפי וטרי כרביין. פני אדם כל (דין) דיוקנא כלילן בהו. בגין דאנון אפין רברבין ובצטיירין בהו ציורין גליפין בגלופי שמה מפרש בארבע סטרי דעלמא מזרזו בער"ב צפון ודרום.

81. עין פרי עושה פרי – דמות זכר ונקבה. ודמות פניהם פני אדם, אלה פנים גדולות בדמות חתומה. כרובים, אלה פנים קטנות כמו תינוקות. פני אדם, כל הדמויות כלולות בהם. בגלל שהם פנים גדולות ומצטיירים בהם ציורים חקוקים כמו חקיקות שם המפרש בארבעת צדי העולם, מזרז"ח מער"ב צפון ודרום.

“fruit trees making fruit,” male and female, and they have the face of man. The face of man includes the faces of the other three living creatures of the Holy Throne, Lion, Ox, and Eagle.

When Malchut has the face of man in the Holy throne elevated to the upper levels that have male aspect, she receives the Mochin, which is the Light from the Chokmah, Binah, and Da’at. It connects her to the four letters of the name and the four directions of the world. ‘Y is Chokmah and South direction. The upper ה H, Binah, is North. The ו V is Zeir Anpin, and East. The lower ה H is Malchut and West.

Lesson;

Malchut has the power to elevate itself higher to draw the higher light by connecting to the four letters of the name.

On Sukkot, we have the opportunity to connect to the four letters of the name the six directions that represent Zeir Anpin;

Chessed – South

North – Gevurah

East – Tiferet

Up – Netzach

Down – Hod

West – Yessod

Malchut is us drawing the Light from all directions.

To achieve this connection, we use the Sukkah and the four species.

If you cannot use the tools for this connection, read the Zohar studies related to Sukkot.

<https://dailyzohar.com/zohar-studies-for-sukkot/>

82. מיכאל רשמים רשימו לצד דרום. וכל אנפין מסתכלין לגביה. פני אדם פני אריה פני שור פני נשר. אדם איהו דכר ונוקבא, ולא אקרי אדם בר הנזי ומציה אצטירין ציורין דרכב אלהים רבותים דכתיב, (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן.

82. מיכאל רשמים רשימו לצד דרום. וכל אנפין מסתכלין לגביה. פני אדם פני אריה פני שור פני נשר. אדם איהו דכר ונוקבא, ולא אקרי אדם בר הנזי ומציה אצטירין ציורין דרכב אלהים רבותים דכתיב, (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן.

Michael, who is the angel of Chessed, makes a mark on the south, and the other three faces, which are Lion, Ox, and Eagle, look toward the face of the man that is Malchut. When the other animals look toward Malchut, they make unification and draw the light of Chassadim from the south that is the Right. Michael, one of the angels that serve the Nukva of Zeir Anpin, marks the place as preparation for unification.

Psalms 68:18

“רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש”

“The chariots of God are myriads, thousands upon thousands; (שנאן) The Lord is among them as at Sinai, in holiness.”

83. שנאן כלל של כל הציורים, שור נשר אריה. ו' זהו אדם, התפשטות שנכללה באחד בסוד זכר ונקבה. וכל האלפים ורבבות, כלם יוצאים מהסוד הזה שנאן. ומתדמיות הללו נפרדים כל אחד ואחד בצדיהם כמו שראוי להם.

83. שנאן כלל של כל הציורים, שור נשר אריה. ו' זהו אדם, התפשטות שנכללה באחד בסוד זכר ונקבה. וכל האלפים ורבבות, כלם יוצאים מהסוד הזה שנאן. ומתדמיות הללו נפרדים כל אחד ואחד בצדיהם כמו שראוי להם.

The word ‘שנאן’ from the verse above appears only once in the Bible. It is not a Hebrew or Aramaic word, and the English translation is a pure guess related to the general meaning of the verse. The Zohar reveals (Ekev #66) that this word represents the initials of the four Holy Creatures

Letter ש for שור – Ox

Letter נ for נשר – Eagle

Letter א for אריה – Lion

Letter י for אדם – man

The word for man is אדם ‘Adam,’ and the Zohar explains that the letter that represents man, Adam, is Nun י. This letter is stretched below the baseline (Malchut), and like the first Adam at the time of Creation, he was made as male and female, Zeir Anpin and Malchut.

From the level of the creatures of the Holy chariot, spread the lower worlds of B’riah, Yetzirah, and Asiya with all their inner levels.

84. ואלין אנון דקא משלבין זוד בוזד וכליל זוד בוזד למהוי כל זוד וזוד כלילין בוזבריה, שור נשר אריה אדם אתנהגין ברוז דארבע שמהן גליפאן סלקין לאתנהגא ולאסתכלא.

84. ואלין אנון דקא משלבין זוד בוזד וכליל זוד בוזד למהוי כל זוד וזוד כלילין בוזבריה, שור נשר אריה אדם אתנהגין ברוז דארבע שמהן גליפאן סלקין לאתנהגא ולאסתכלא.

These Holy Creatures are integrated with each other and are included in each other so that each and everyone is included in the other. It means that the four creatures are

combined with each other so that the face of the Ox consists of all four, and the same with the face of the eagle and the face of the lion. It means that each animal has four faces, but together they are twelve and not sixteen because the man's face is not shown in them because it represents the inclusion of all, and therefore, they are only twelve.

85. סָלִיֵק לְאַתְנֵהָא וּלְאַסְתַּכְלָא עֵשׂוֹר לְאַנְפֵי אָדָם. עוֹלָה לְהַתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכְלָל שׁוֹר אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלָה שֵׁם אֶחָד מִתַּעֲשֵׂר מִחֻקֵּי בְסוּד שֶׁל שְׁנֵי גֻּנִים, וְהוּא א"ל. אִזְ חוּזֵר לְאַחֹר, וְהַכֶּסֶּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהַתְנַהֵג בְּסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה.

There are two Holy chariots related to two unifications on the upper and lower parts of Atzilut. The supernal chariot was made from the unification of the upper three sefirot with Chessed, Gevurah, and the top part of Tiferet of Zeir Anpin of Atzilut. This chariot is used by Binah and it has the four faces of man, Lion, Ox, and Eagle in that order. They represent the complete name YHWH.

The lower chariot has the three letters, YHV, of the holy name. Its unification with the lower part of Tiferet, Netzach, and Hod. The faces of this chariot are Ox, Eagle, and Lion. The face of the man is the secret of the lower H of the name. The Light of Chokmah is revealed with the Lower chariot when there is unification with Malchut. (References: Teruma #79-118, Vayikra #1-#25)

Because the lower chariot lacks the face of Man, they need to ascend to the face of the man in the supernal chariot. The Ox that is on the Left, ascends to it, and makes a connection to the Right line, and comes down with the colors of White from the Right and Red from its own Left. This connection to the Right sweetened the judgments on the Left and the Ox brings down the letters אל which is the holy name of Chessed and the Right.

86. סָלִיֵק לְאַתְנֵהָא וּלְאַסְתַּכְלָא נֶשֶׁר לְאַנְפֵי אָדָם. עוֹלָה לְהַתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכְלָל נֶשֶׁר אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלָה שֵׁם אֶחָד מִתַּעֲשֵׂר מִחֻקֵּי בְסוּד שֶׁל שְׁנֵי פָנִים גֻּנִים לְהִיּוֹת מוֹאֵר וְלַעֲלוֹת בְּעֻלָּה בְּעֵשׂוֹר שֶׁל מַעֲלָה, וְהוּא גָדוֹל. אִזְ חוּזֵר לְאַחֹר, וְהַכֶּסֶּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהַתְנַהֵג בְּסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה.

The Eagle ascends to the face of a man and another name rises from the two faces of man and eagle. The color from the Right is white and the eagle is green, a color that represents the middle line of the animal creatures below. The unification above draws the name גדול that means 'Great'. While the Ox can be only on the Right, the Eagle connects to both sides and is able to draw the Light of Chokmah through the Right line of Chessed to the lower levels.

87. סָלִיֵק לְאַתְנֵהָא וּלְאַסְתַּכְלָא אַרְיָה לְאַנְפֵי אָדָם. עוֹלָה לְהַתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכְלָל אַרְיָה אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלָה שֵׁם אֶחָד מִתַּעֲשֵׂר מִחֻקֵּי בְסוּד שֶׁל שְׁנֵי פָנִים גֻּנִים לְהַתְחַזֵּק וּלְהַתְנַשֵּׂר בְּתַקְפָּה, וְהוּא גָבוֹר. אִזְ חוּזֵר לְאַחֹר, וְהַכֶּסֶּא חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהַתְנַהֵג בְּסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה.

The Lion that has the aspect of the Right and Chassadim ascends to the face of man. Another name rose toward him to receive strength and connect to Gevurah. This name is גבו"ר and it means 'Mighty'. After the Lion had this connection he returned to the Nukva of Zeir Anpin to establish the attributes of the name גבו"ר and behave accordingly on the Right side.

Lesson;

The Zohar reveals the secret of forming the upper worlds, from Atzilut (Emanation) that is the highest world to B'riah (Creation), Yetzirah (Formation), and Asiya (Action).

The Holy Ari drew detailed explanations of how the Tree of Life was formed from these Zohar sections. You can see that the Aramaic text and the Hebrew translation have few words, and Rabbi Ashlag explains the spiritual process in detail.

Just by reading the Zohar text and the commentary, we make a spiritual connection to the upper worlds and the moment of Creation. Even if we don't understand everything, the higher spiritual connection of the text benefits us greatly.

88. אַד"ם אֶסְתַּכַּל בְּכֹהֵן וְכֹהֵן סִלְקִין וּמִסְתַּכַּלִּין בֵּיתָה. כְּדִין כֹּהֵן אֶצְטִירוּ בְּגִלּוּפֵיהוּ בְּצִוְרָא דָּא בְּרָזָא דְשִׁמְא וְזֵד דְּאַקְרִי זֹרָא. וְכְדִין כְּתִיב עֲלֵיהוּ (יחזקאל א) וְדַמּוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כָּלִם כְּלוּלִים בְּדַמּוּת הָאֵל. וְהַדַּמּוּת הָאֵל כֹּלֶלֶת אוֹתָם.

The face of a man looks at all other Holy creatures, and they rise and look at him. Then all of them engraved with the name 'נורא', 'Awesome.' Then it said about them; Ezekiel 1:10

”וְדַמּוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי נָשִׁר לְאַרְבַּעַתָּם.”

“As for the likeness of their faces, each had the face of a man; each of the four had the face of a lion on the right side, each of the four had the face of an ox on the left side, and each of the four had the face of an eagle.”

89. וְעַל רִזָּא דָּא אַקְרִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא (נחמיה ט) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. דְּהָא שְׂמֵהּ אֵלִין זְלִיפִין אֲנֹן לְעִיל (לְעִילָא) בְּרָזָא דְרִתִּיכָא עֲלָאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אֲתֹנוֹן יְהוֹה דְּאִיהוּ שְׂמָא דְכִלִּיל כָּלָא. דְּיוֹקֶנֶן אֵלִין מְזֻקָּקִין זְלִיפִין בְּכּוֹרְסִיָּא. וְכּוֹרְסִיָּא זְלִיפָא מְרַקְמָא בְּהוּ זֵד לִימִינָא וְזֵד לְשִׁמְאָלָא וְזֵד לְקַמָּא וְזֵד לְאַזְזוּרָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֲלָמָא.

The secret revealed above is mentioned in Nehemiah 9:32

”... וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד...”

“Now, therefore, our God, The great, the mighty, and awesome God, Who keeps covenant and mercy:...”

These names are engraved above in the secret of the supernal chariot. It has the name of the four letters, יהוה, YHVH, that is the name that includes all other names. The inclusion of the Ox from below with the Lion above is the 'Y' of the YHVH name and the name 'אל', 'God.' The inclusion of the Lion from below with the Ox from above is the 'H' of the YHVH name, and the name 'גבור'. The inclusion of the Eagle from below

with the Lion above is the ם V of the Holy Name, and the name 'גדול' The face of a man above that includes all the holy creatures that ascended to him is the ה H of the name and the secret of the name 'נורא,' 'Awesome.'

All the above images are engraved in the Holy Throne that is the Nukva of Zeir Anpin. Their names are embroidered on each side of the throne. It is called embroidering because each name has a different shape and color. The face of the Lion is on the Right, South. The Ox on the Left, North. The Eagle from inside to the East, and a man's face is on the back, West, and the secret of the four letters of YHVH. יH is South and North, Right and Left. The letters וH VH are for East, West, inside, and Back.

90. בְּרִסְיָא כּד סִלְקָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע דְּיוֹקְנֵין אֱלִין, אֱלִין אַרְבַּע שְׂמִינָן עֲלָיִן זָטְלִין לְהָא בְּרִסְיָא, וּבְרִסְיָא אֲתַכְלִיל בְּהוּ עַד דְּנִקְטָא וְלִקְטָא נִפְשֵׁין וְעֲנֻגִין דְּכִסּוּפִין. בֵּין דְּנִקְטָא וְלִקְטָא אֲנִין עֲנֻגִין וְכִסּוּפִין, נְזֻתָא מִלִּיָּא, כְּאִילָנָא דְּמִלִּיָּא עֲנֻפִין לְכָל סֵטֶר וּמְלִי אֲבִין (אִיבִין).

90. הכּסא, כְּשֶׁהוּא עוֹלָה, רְשִׁים בְּאַרְבַּע הַדְּמִיּוֹת הֵלְלוּ. אַרְבַּעַה הַשְּׁמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הֵלְלוּ לֹקְחִים אֶת הַכּסָּא הַזֶּה, וְהַכּסָּא נִכְלָל בָּהֶם, עַד שְׁלֹקְחָ וְלֹקְטָ נִפְשוֹת וְעֲנֻגִים שֶׁל כִּסּוּפִים. בֵּין שְׁלֹקְחָ וְלֹקְטָ אֲנִין עֲנֻגִים וְכִסּוּפִים, יוֹרֵד מֵלָא כְּמוֹ עֵץ שֶׁמֶלֶא עֲנָפִים לְכָל צֶד וּמֵלֶא פְרוֹת.

The four names take the Holy Throne that is Nukva of Zeir Anpin, up for unification with Zeir Anpin. These four names complete the ten sefirot of the Nukva and make her ready for the higher unification.

The desire to go up for unification comes from the four names that initially received their form from the upper level. After the unification with Zeir Anpin, the Holy Throne comes down as a chariot with the Light received from above as a complete tree full of branches and fruits.

91. בֵּין דְּנְזֻתִי (דְּנִחְמָא) נִפְקִי אֱלִין אַרְבַּע דְּיוֹקְנֵין מִצְטִירִין בְּצִיּוּרֵיהוּ גְלִיפִין בְּנִהְרִין נְצִיעִין מִלְּהֻטִין. וְאֲנִין זְרַעִין זְרַעָא עַל עֲלְמָא, כְּדִין אֲתִקְרִי, עֵשֶׁב מִזְרִיעַ זְרַע, עֵשֶׁב דְּאֲנִין זְרַעִין זְרַעָא עַל עֲלְמָא.

91. בֵּין שֶׁהוּא יוֹרֵד, יוֹצֵאִים אַרְבַּע הַדְּמִיּוֹת הֵלְלוּ מִצְרִים בְּצִיּוּרֵיהֶם חֲקוּקִים מֵאִירִים, נּוֹצֵצִים מִלְּהֻטִים, וְהֵם זֹרְעִים זֶרַע עַל הָעוֹלָם, וְאִין נִקְרָא עֵשֶׁב מִזְרִיעַ זְרַע, הָעֵשֶׁב שֶׁהֵם זֹרְעִים זֶרַע עַל הָעוֹלָם.

Genesis 1:11

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׁב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינֵו זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן.”

“Then God said, “Let the earth sprout vegetation, plants yielding seed, and fruit trees on the earth bearing fruit according to their kind with seed in them”; and it was so.”

After the unification on the higher level, the Holy Throne returns to its place. The engraved images of the Holy Creatures on the Holy Throne, illuminate, and radiate brightly. They can now plant seeds in the lower worlds of B'riah, Yetzirah, and Asiyah. It is like fire flames from above flaming downward and with the aspect of “grass/plants yielding seed”.

92. נִפְקָא (בֵּין) דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם דְּכָלִיל כָּל דְּיוֹקְנֵין. כְּדִין כְּתִיב עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינֵו. אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. לֹא אִפְקִי זְרַעָא אֲלָא לְתוֹעֲלָתָא. עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ דִּיקָא. מִכָּאן דְּלִית רְשִׁי לְבָר זֶשׁ לְאַפְקָא זְרַעָא מִנִּיהּ לְבִטְלָא.

92. בֵּין שְׁיוֹצֵאת דְּמֹת אָדָם שְׁפוּלָלֶת כָּל הַדְּמִיּוֹת, אִין כְּתוּב עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינֵו אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. לֹא מוֹצִיא זֶרַע אֲלָא לְתוֹעֲלָתָא, דּוֹקָא עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ. מִכָּאן שֶׁאֵין רְשִׁי לְבָר אָדָם לְהוֹצִיא זֶרַע מִמֶּנּוּ לְבִטְלָה.

When the image of a man that includes all other shapes comes out, it is written about him, “fruit trees making fruit”, because the man(Adam) is male and female. As previously explained (#80), a “fruit tree” is female, and “making fruit” is male. “with seed in them” means that the seeds of man should not be wasted.

93. וְזָעִיר (נ"א דָּשָׂא) (רָזָא) דְּהִכָּא לָאוּ אִיהוּ מְזַרְיָע זָרַע. וּבִגְזִין כֶּךָ אֲתַבְטֵל וְלֹא קִיּוּמָא בְּקִיּוּמָא כְּהִנֵּי אֲזֻרְגִין, דְּלִית לִיהּ דִּיּוּקְנָא לֹא־עֲטִירָא וְלֹא־תַגְלָפָא בְּדִיּוּקְנָא וְצִיּוּרָא כָּלָל. אֲלֵא אֲתַזְזוּן וְלֹא אֲתַזְזוּן. כָּל אֲנָן דְּלֹא אֲעֲטִירוּ בְּצִיּוּרָא וְדִיּוּקְנָא לִית לֹן קִיּוּמָא. קִיּוּמֵי לָפוּם שִׁעְתָּא וְאֲתַאכִילוּ בְּאִשָּׁא דְּאֲכָלָא אִשָּׁא וּבְהִדְרִין כְּמִדְּלֶקְדָּמִין וְכֵן בְּכָל יוּמָא.

93. החציר [סוד] של כאן אינו מזריע זרע, ולכן התבטל ולא עומד בקיומו כמו האחרים האלה, שאין לו דמות להצטיר ולהחזק בדמות וציר כלל. אלא נראים ולא נראים. כל אותם שלא הצטירו בציר ודמות, אין להם קיום. עומדים לפי שעה ונאכלים באש אוכלת אש, וחוזרים כמו קדם וכן בכל יום.

The 'hay' that is the aspect of angels (#76) that does not plant seeds. They have temporary existence and are burnt after they fulfilled their reason to exist. They are created again with the same fire that consumed them before. This process repeats everyday.

94. בָּר זָשׁ לְתַתָּא אִית לִיהּ דִּיּוּקְנָא וְצִיּוּרָא, וְלֹא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּזִיּוּנָא דְּהִנֵּי דְלַעֲלָא. צִיּוּרָא וְדִיּוּקְנָא דְלַעֲלִיל (דְּלַעֲלָא). מַעֲטִירִין בְּצִיּוּרֵיהוֹן כְּמָה דְּהִיּוּן בְּלֹא מַלְבוּשָׁא אֲזֻרָא לֹא־עֲטִירָא. וּבִגְזִין כֶּךָ אֲנָן בְּקִיּוּמָא תְדִיר. צִיּוּרָא דְּאָדָם לְתַתָּא מַעֲטִירִין בְּצִיּוּרֵיהוֹן בְּמַלְבוּשָׁא וְלֹא כְּזִיּוּנָא (בְּגִיּוּנָא) אֲזֻרָא, וּבִגְזִין כֶּךָ קִיּוּמִין בְּקִיּוּמָא זְמַן וְעָדָן.

94. בן אדם למטה יש לו דמות וציר, ואינו בקיום כמו של אלה שלמעלה. ציר ודמות שלמעלה מצטירים בציריהם כמו שהיו בלי מלבוש אחר להצטיר, ולכן הם בקיום תמיד. הציר של אדם למטה, מצטירים בציריהם במלבוש ולא בגון אחר. ולכן עומדים בקיום של זמן ועדן.

95. וּבְכָל לִילְיָא וְלִילְיָא מִתְפַּשְׁט מַלְבוּשָׁא וְסֻלְקָא (לַעֲלָא). וְהָהוּא אִשָּׁא דְּאֲכָלָא אָכִיל לִיהּ. וּבִתֵּר אֲתַהֲדֵר כְּמִדְּלֶקְדָּמִין וּמַעֲטִירִין בְּלַבּוּשֵׁיהוּ. וּבִגְזִין כֶּךָ לִית לֹן קִיּוּמָא כְּאֲנָן דִּיּוּקְנִין דְּלַעֲלִיל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איכה ג) וְזָדָשִׁים לְבָקָרִים. בְּנֵי זָשׁ דְּאֲנָן וְזָדָשִׁים בְּכָל יוּמָא וְיוּמָא. (דף יט ע"ב) מְאִי טַעְמָא, רַבָּה אֲמוּנְתָהּ, רַבָּה אִיהוּ וְלֹא יַעֲרָא.

95. ובכל לילה ולילה מתפשט מלבוש וסלקא (לעלא). והוא אש דאכלא אכיל ליה. וביתר אתהדר כמדלקדמין ומצטירין בלבושיהו. ובגין כך לית לון קיומא כאנן דיוקנין דלעליל. ועל דא כתיב, (איכה ג) וזדשים לבקרים. בני זש דאנן וזדשים בכל יומא ויומא. (דף יט ע"ב) מה הטעם רבה אמונתה, רבה איהו ולא יערא.

96. רַבָּה אֲמוּנְתָהּ וְדָאִי רַבָּה דִּיכָלָא לְזַטְלָא כָּל בְּנֵי עַלְמָא וְלֹא־כָלָלָא לֹן בְּגִיּוּתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה. אֲתֵר רַב וְסִגִּי אִיהוּ דְּכָלִיל כָּלָא וְלֹא אֲתַמְלִיָּא יִתִּיר. וְרָזָא דָּא (קהלת א) כָּל הַזִּזְזוֹלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מֵלָא וְגו' אֲזִלִּי לְגַבִּי יָמָא וְיָמָא זָטִיל לֹן וְאָכִיל לֹן בְּגִיּוּתָא וְלֹא אֲתַמְלִיָּא. וּבִתֵּר אֲפִיקָ לֹן כְּמִדְּלֶקְדָּמִין וְאֲזִלִּי. וּבִגְזִין דָּא רַבָּה אֲמוּנְתָהּ.

96. רבה אמונתה, ודאי גדולה, ודאי גדולה, שיכולה לקחת כל בני העולם ולהכלילם בתוכה עליונה ותחתונה. מקום גדול ורב הוא שכולל הכל ולא מתמלא יותר, וסוד זה – (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. הולכים לים, והים לוקח אותם ואוכל אותם בתוכו, ולא מתמלא. אחר כך הוא מוציא אותם כמו מקדם והולכים, ובגלל זה רבה אמונתה.

97. ביום זה כתוב כי טוב תרי זמני. בגין דיומא דא אזיד לתרין סטריין ואפריש מזלוקת. אמר להאי סטרא כי טוב ולהאי סטרא כי טוב ואסכים ביניהם. ובגין כף אית ביה תרין זמנין ויאמר ויאמר. הכא רזא דשמה דארבע אתון גליפא מזלוקא סליק לתריסר אתון בארבע דיוקנין בארבע סטריין רשים על כורסייא קדישא:

98. ויאמר אלהים יהי מאורות וכו'. מארת חסר, שנברא אספרא לתינוקות. שאחר שנגזז אור של אור הראשון, נברא קלפה למת, ואותה קלפה מתפשטת ומוציאה קלפה אחרת. בין שיוציאת, עולה ויורדת, מגיעה לגבי פנים קטנות, רוצה להתדבק בהם ולהצטרף בתוכם, ולא רוצה להפרד מהם, מפריד אותה הקדוש ברוך הוא משם ומוריד אותה למטה, כשברא אדם כדי לתקן זה בעולם הזה.

99. בין שראתה את חוה דבוקה בצדו של אדם של יפי של מעלה וראתה דמות שלמה, פרחת משם, ורצתה כמו מקדם להתדבק בפנים קטנות. אותם שומרי השערים שלמעלה לא נתנו לה. נזף בהם הקדוש ברוך הוא והטיל אותה בשפולי הים.

100. וישבה שם עד שחטא אדם ואשתו. אז הוציא אותה הקדוש ברוך הוא משפולי הים, ושולטת על כל אותם תינוקות פנים קטנות של בני אדם שראויים להעניש בחטאי אבותיהם, והיא הולכת ומשטטת בעולם. מתקרבת לשערי גן עדן שבארץ ורואה כרובים, שומרי שערי גן העדן, ויושבת שם אצל אותו להט החרב, בגלל שהיא יצאה מצד אותו להט.

101. בשעה שמתהפך אותו להט, בורחת ומשטטת בעולם, ומוציאת תינוקות שראויים להעניש, וצוחקת בהם והורגת אותם. וזהו בפגימת הלבנה שהקטינה את אורה, וזה מארת. כשנולד קין לא יכלה להתדבק בו. אחר כך התקרבה אליו והולידה רוחות ושרים ומעופפים.

97. ביום זה כתוב כי טוב תרי זמני. בגין דיומא דא אזיד לתרין סטריין ואפריש מזלוקת. אמר להאי סטרא כי טוב ולהאי סטרא כי טוב ואסכים ביניהם. ובגין כף אית ביה תרין זמנין ויאמר ויאמר. הכא רזא דשמה דארבע אתון גליפא מזלוקא סליק לתריסר אתון בארבע דיוקנין בארבע סטריין רשים על כורסייא קדישא:

98. ויאמר אלהים יהי מאורות וכו'. מארת חסר, שנברא אספרא לתינוקות. שאחר שנגזז אור של אור הראשון, נברא קלפה למת, ואותה קלפה מתפשטת ומוציאה קלפה אחרת. בין שיוציאת, עולה ויורדת, מגיעה לגבי פנים קטנות, רוצה להתדבק בהם ולהצטרף בתוכם, ולא רוצה להפרד מהם, מפריד אותה הקדוש ברוך הוא משם ומוריד אותה למטה, כשברא אדם כדי לתקן זה בעולם הזה.

99. בין דיומות לווה דקא מתדבקא בסטריין דאדם דשפירו דלעילא וזומאת דיוקנא שלים, פרוזא מתמן, ובעאת כמלקדמין לאתדבקא באנפוי זוטרי. אנן זטרי תרעין דלעיל לא שדקו לה. נזף קדשא בריך הוא בה ואטיל לה בשפולי ימא.

100. ויתבת תמן עד דחטא אדם ואשתיה. כדין אפיק לה קדשא בריך הוא משפולי ימא, ושלטא על כל אנן רבני אפי זוטרי דבני נשא דאתנזון לאענשא בזובי דאבוהון. ואיהי אזלא משטטא בעלמא. קריבת לתרעי גן עדן דארעא וזומת כרובים זטרי תרעי דגן עדן ויתבא תמן לגבי ההוא להט הזרוב בגין דהיא נפקת מסטרא דההוא להט.

101. בשעתא דההוא להט אתהפך ערקת ומשטטת בעלמא ואשתכזות רבני דאתנזון לאתענשא וזויבת בהו וקטילת לון. ודא איהו בגרעיו דסיקרא דאזעירית נהורא ודא מארת כד אתיליד קין לא יכלא לאתדבקא ביה. לבתר אתקריבת בהדיה ואולידת רוזין וטיסין.

102. אדם מאה ותלתין שנין שמיש ברוזין נוקבין, עד דאתת נעמה ומזו שפירו דילה טעו בני האלהים בתרה עז"א ועז"ל ואולדת מנייהו. ומנה אתפשוטו רוזין בישין ושרין בעלמא, דאיהי אולת ומשוטטת בלילא (נ"א בלילית) ואולת בעלמא וזיכית (נ"א וזיכין) בבני נשא ועבדי לון דאשרין קרי. ובכל אתר דאשכחון בני נשא זימין וזידאין בביתא שרין עלייהו ואזידון לון ומתדבקן בהו ונטלי מנייהו תאובתא ואולידן מנייהו. ותו פגעיין ביה במרעין ולא ידע. וכל דא בגרעיו דסיהרא.

103. מארת, כשמתקנת הלכנה, מתהפכות האותיות (תהלים יח) אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו. מגן הוא על כל אותם רוחות רעות ומזיקים שמשוטטים בעולם בפגימתה לכל אותם שאחוזים בו באמונת הקדוש ברוך הוא.

104. שלמה המלך, בשריד לעמק האגוז, שכתוב (שיר ו) אל גנת אגוז ירדתי, לקח קלפת אגוז והסתפל בכל אותן קלפות, וידע ונ"א והסתפל שכל אותם לא נבראו אלא מענוג שכל אותם ענוגים של אותם רוחות קלפות האגוז אינו אלא רק להדבק בבני אדם ונ"א ולהסיתם ולטמא אותם, שכתוב (קהלת ב) ותענוגות בני האדם שדה ושדות.

105. עוד, תענוגי בני אדם שמתענוגים בשנת הלילה יוצא מהם שדה ושדות, והכל הצטרף הקדוש ברוך הוא לברא בעולם ולהתקין בהם את העולם, והכל מזה מבפנים, וכמה קלפות חופות על המז. וכל עולם כמו זה, מעלה ומטה.

106. מראש סוד הנקדה העליונה עד סוף כל הדרגות. כלם הם זה לבוש לזה, וזה לזה. זה מזה לתוף מזה וקלפה רוח. זה לפנים מזה, וזה לפנים מזה, עד שנמצא שזה קלפה לזה וזה לזה.

103. מארת כד אתתקנת סהרא, אתהפכן אתון (תהלים יח) אמרת יי צרופה. מגן הוא לכל החוסים בו. מגן הוא על כל אגון רוזין בישין וקסטירין דמשוטטי בעלמא בגרעיו דילה לכל אגון דאזידון ביה בהימנותיה דקדשא ברין הוא.

104. שלמה מלכה כד נזיית לעמקא דאגוזא דכתיב, (שיר השירים ו) אל גנת אגוז ירדתי, נטל קליפה דאגוזא ואסתפל בכל אגון קליפין וידע (נ"א ואסתפל דכל אגון לא נבראו אלא מעינוגא) דכל אגון ענוגין דהנהו רוזין קליפין דאגוזא לאו איהו אלא לאתדבקה בבני נשא (נ"א ולאסטאה) ולאסתאב לון דכתיב, (קהלת ב) ותענוגות בני אדם שדה ושדות.

105. תו תענוגי בני אדם דמתענוגי בשינתא דלילא, נפקא מנייהו שדה ושדות. וכלא אצטרין קדשא ברין הוא למברי בעלמא ולאסתקנא עלמא בהו. וכלא מוזא לגו וכמה קליפין וזפא למוזא. וכל עלמא כהאי גוונא, עילא ותתא.

106. מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין. כללהו (דף כ ע"א) איהו דא לבושה לזא, ודא לזא. דא מוזא לגו מוזא וקליפה (ס"א מוזא) רוזא. דא לגו מן דא. ודא לגו מן דא. עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי.

107. נקדה ראשונה היתה אור פנימי שאין לו שעור לדעת הודפכות ודקיקות ונקיות שלו, עד שהתפשטה ממנו התפשטות, ואותה התפשטות של אותה נקדה נעשית היכל אחד להתלבש אותה נקדה, אור שלא ידוע לגדל הזבוב שלו.

108. ההיכל שהוא לבוש לאותה נקדה נסתרת היא אור שאין לו שעור, ועם כל זה לא דקיק ומזכך הוא כמו אותה נקדה ראשונה טמירה וגנוזה. אותו ההיכל התפשט התפשטות אור הראשון, ואותה התפשטות היא לבוש לאותו היכל דקיק ומזכך פנימי יותר.

109. מכאן ולהלאה התפשט זה בזה והתלבש זה בזה, עד שנמצא זה לבוש לזה, וזה לזה. זה מוז וזו קלפה. ואף על גב שזה לבוש, נעשה הוא מוז לדרגה אחרת. והכל כמו זה נעשה כך למטה, עד כי בצלם זה האדם הוא בעולם הזה, מוז וקלפה, רוח וגוף, והכל הוא תקון של העולם.

110. כשהיתה הלבנה עם השמש בדבקות אחת, היתה הלבנה באור. כיון שגפרדה מהשמש והפקדה על כל חילותיה, הקטינה את עצמה, הקטינה את אורה, ונבראו קלפות על קלפות לגנויות המוז. והכל תקון של המוז. ועל זה יהי מארת חסר. וכל זה לתקון העולם, וזהו שכתוב להאיר על הארץ.

111. ויעש אלהים את שני המאורות הגדלים. ויעש – רבוי ותקון של הכל בראוי. את שני המאורות הגדלים – בהתחלה בחבור אחד. סוד זה השם השלם יחד הויה אלהים, אף על גב שאינו בגלוי אלא בדרך נסתר.

112. הגדלים – שגבראו ונ"א שנתגדלו בשם זה בזה להקרא בהם השם של הכל. מצפץ מצפץ אלו שמות עליונים של שלש עשרה מדות הרחמים. הגדלים – אלו התגדלו ועולים למעלה, בגלל שהם עליונים מסוד עליון, ועולים לתועלת העולם שמקום

107. נקודה קדמאה הוה נהירו פנימאה דלית ליה שעורא למנדע זכיו ודקיקו ונקיו דיליה. עד דאתפשט פשיטו. וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד זוד היכלא לאתלבשא ההיא נקודה נהירו דלא ידיע לסגיא זכוכא דיליה.

108. היכלא דאיהו לבושא לההוא נקודה סתימא איהי נהירו דלית ליה שעורא. ועם כל דא לאו דקיק וזכיר איהו כההיא נקודה קדמאה טמיר וגנוז. ההוא היכלא אתפשט פשיטו אור קדמאה. וההוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכיר פנימאה יתיר.

109. מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא. עד דאשתכחו דא לבושא לדא ודא לדא. דא מוּזא ודא קליפה. ואף על גב דדא לבושא. אתעביד איהו מוּזא לדרגא אחרא. וכלא כוּוּנא דא אתעביד הכי לתתא. עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוּזא וקליפה רוּזא וגופא. וכלא איהו תקוּנא דעלמא.

110. כד הוה סיהרא בשמישא בדבקותא זודא, הוה סיהרא בנהירו. כיון דאתפרשא מן שמישא ואתפקדת על (כל) זזילהא, אזעירת גרמה, אזעירת נהורא. ואתברון קליפין על קליפין לגנוז דמוּזא. וכלא תקוּנא דמוּזא. ועל דא יהי מארת זוסר (פתיב). וכל דא לתקוּנא דעלמא. ודא הוא דכתיב להאיר על הארץ:

111. ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים ויעש רבויא ותקוּנא דכלא כדקא יאות. את שני המאורות הגדולים בקדמיתא בזבורא וזדא. רזא דא שמיא שלים כוּוּנא יהוה אלהים אף על גב דלא איהו באתגליא אלא בארוז סתים.

112. הגדולים דאתבריו (נ"א דאתבריו) בשמיא דא כדא לאתקרי בהו שמיא דכלא. מצפץ מצפץ אלן שמהן עלאין דתליסר מכילן דרוּזמי. הגדולים, אלן אתרביאו וסלקין לעילא. בגין דאנון עלאין מרזא עלאה וסלקין לתועלתא דעלמא דאתקיימא בהון

בָּהֶם הָעוֹלָמוֹת. כִּמוֹ זֶה שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת, שְׁנֵיהֶם בְּאַחַד עוֹלָם בְּגִדְלוֹת אַחַת.

113. לֹא הִתְיַשְׁבָּה הַלְבָנָה אֶצֶל הַשֶּׁמֶשׁ. זוֹ הִתְבַּיְּשָׁה מִלִּפְנֵי זֶה. הַלְבָנָה אִמְרָה (שִׁיר א) אֵיכָה תִרְעָה. הַשֶּׁמֶשׁ אִמְרָה (שִׁם) אֵיכָה תִרְבִּיין בְּצִהָרִים. נֵר קֶטֶן אֵיךְ מֵאִיר בְּצִהָרִים? (שִׁם) שְׁלֵמָה אֱהִיָּה כְּעֵטִיָּה, אֵיךְ אֱהִיָּה בְּבוֹשָׁה? אִיזֵי הַקְטִינָה עֲצָמָה לְהִיּוֹת רֹאשׁ לְתַחְתּוֹנִים, שְׂכָתוֹב צָאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱן. אָמַר לָהּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עֲצָמֶךָ.

114. וּמִשָּׁם אֵין לָהּ אוֹר, רַק מִהַשְׁמֶשׁ. שְׁבִהֲתַחֲלָה הָיוּ יוֹשְׁבִים בְּאַחַד שְׁקוּלִים, אַחֵר כִּף הַקְטִינָה אֶת עֲצָמָה בְּכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת שְׁלָה, אַף עַל גַּב שְׁהִיא רֹאשׁ עֲלֵיהֶם, שְׁהָרִי אֵין אִשָּׁה בְּגִדְלוֹת רַק עִם בַּעֲלָהּ בְּאַחֵר. אֶת הַמְּאֹר הַגָּדֹל – יְהוֹ"ה. וְאֶת הַמְּאֹר הַקָּטָן – אֱלֹהִים, סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת, סוּף הַמַּחֲשָׁבָה. בִּהְתַּחֲלָה נִרְשָׁם הוּא לְמַעַלָּה בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ הָאוֹת הַרְבִּיעִית שְׁלוֹ, וְאַחֵר כִּף הַקְטִינָה עֲצָמָה לְהַקְרֹא בְּשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים.

115. וְעַם כָּל זֶה עוֹלָה לְכָל הַצְדִּידִים לְמַעַלָּה בְּאוֹת ה' בְּחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ. אַחֵר כִּף הַתַּפְּשֻׁטוֹ דְּרָגוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. הַדְּרָגוֹת שֶׁהַתַּפְּשֻׁטוֹ מִצַּד שְׁלֹמֶעֱלָה נִקְרָאוּ מְמִשְׁלַת הַיּוֹם, וּדְרָגוֹת שֶׁהַתַּפְּשֻׁטוֹ מִצַּד שְׁלֹמֶטָה נִקְרָאוּ מְמִשְׁלַת הַלַּיְלָה.

116. וְאֶת הַכּוֹכָבִים – שְׁאָר הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שְׁאֵין לָהֶם חֲשָׁבוֹן, שְׁכֵלָם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רִקְיעַ הַשָּׁמַיִם חֵי הָעוֹלָמִים, שְׂכָתוֹב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה לְמַטָּה, כְּדֻגְמָא זוֹ חֵי הָעוֹלָמִים. וְזֶה לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה כְּדֻגְמָא שְׁלֹמֶעֱלָה.

117. מַלְכוּת דָּוִד הִתְתַּקְּנָה בַּיּוֹם זֶה וְזֶה הוּא רִגְלֵי וְתַמִּיכָה רְבִיעִית שֶׁל הַכְּסֵא, הִתְתַּקְּנוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהִתְיַשְּׁרוּ עַל מְקוֹמָן. וְעַם כָּל זֶה, עַד הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהִתְתַּקְּנָה דְּמוּת

עֲלָמִין. כְּזִיּוֹנָא דָּא שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת תִּרְוּיָהּ כּוֹזָדָא סְלִיקוּ בְּרַבּוּתָא זוּדָא.

113. לֹא אִתְיַשְׁבָּה סִיְהָרָא לְגַבֵּי שְׁמֵשׁ. דָּא אַכְסִיף מִקְבִּי דָּא. סִיְהָרָא אִמְרָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אֵיכָה תִרְעָה. שְׁמֵשׁ אִמְרָה (שִׁם) אֵיכָה תִרְבִּיין בְּצִהָרִים. שְׁרָגָא וְעִירָא אִיכְדִין צִהָרִים בְּצִהָרִים. (שִׁם) שְׁלֵמָה אֱהִיָּה כְּעֵטִיָּה אִיכְדִין בְּכִסּוּפָא. כְּדִין אֲזַעֲרִית גְּרָמָה לְמַהֲוִי רִישָׁא לְתַתָּאִי. דְּכַתִּיב צָאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱן. אָמַר לָהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, זִילִי וְאֲזַעֲרִי גְרָמָךְ.

114. וּמִתַּמָּן לִית לָהּ גְּהוּרָא בְּרִישְׁמֵשׁ. דְּבִקְדָּמִיתָא הָיוּ יִתְבִּי כּוֹזָדָא בְּשִׁקּוּלָא. לְבַתֵּר אֲזַעֲרִית גְּרָמָה בְּכָל אֲנָן דְּרָגִין דִּילָהּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי רִישָׁא עֲלִיָּהּ. דְּהָא לִית אִתְתָּא בְּרַבּוּיָא בְּרִישְׁמֵשׁ כּוֹזָדָא. אֶת הַמְּאֹר הַגָּדֹל יְהוֹ"ה. וְאֶת הַמְּאֹר הַקָּטָן אֱלֹהִים סוּף כָּל דְּרָגִין סוּפָא דְּמִזְוֹשְׁבָה. בְּקְדָּמִיתָא אִתְרִישִׁים אִיהוּ לְעִילָא בְּאַתְוִין דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, אֶת רְבִיעִיָּה דִּילָהּ. וְלְבַתֵּר אֲזַעֲרִית גְּרָמָה לְאַתְקָרִי בְּשִׁמָּא דְּאֱלֹהִים.

115. וְעַם כָּל דָּא סְלִקָא לְכָל סְטָרִין לְעִיל בְּאַת ה' בְּזוּבּוּרָא דְּאַתְוִין דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא. לְבַתֵּר אִתְפְּשֻׁטוֹ דְּרָגִין מִסְטָרָא דָּא וּמִסְטָרָא דָּא. דְּרָגִין דְּאַתְפְּשֻׁטוֹ מִסְטָרָא דְּלְעִיל (דְּלַעֲלָא) אִקְרוּן מְמִשְׁלַת הַיּוֹם. דְּרָגִין דְּאַתְפְּשֻׁטוֹ מִסְטָרָא דְּתַתָּא (דְּלַתְתָּא) אִקְרוּן מְמִשְׁלַת הַלַּיְלָה.

116. וְאֶת הַכּוֹכָבִים שְׁאָר זִיכְלִין (זִיכְלִין) וּמִשְׁרִיין דְּלִית לֹון זִיזְשִׁבָּנָא דְּכִלְהוֹ תְּלִין בְּהֵהוּא רִקְיעַ הַשָּׁמַיִם זִיזְ הָעוֹלָמִים. דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ. דָּא אֶרֶץ עֲלָהּ לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דָּא זִיזְ הָעוֹלָמִים. וְדָא לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ תַּתָּא כְּדוּגְמָא דְּלְעִיל.

117. מַלְכוּתָא דְּדָוִד. אִתְתַּקְּן בְּיוֹמָא דָּא (וְדָא הוּא) רִגְלָא וְסִמְכָא רְבִיעִיָּה דְּכּוֹרְסִיָּא, אִתְתַּקְּנוּ אִתְוִין וְאַתְיַשְּׁרוּ עַל הוֹכְתִיָּהּ. וְעַם כָּל דָּא, עַד יוֹם שְׁתִּיתָא דְּאַתְתַּקְּן דִּיקְנָא דְּאָדָם תְּקוּנָא כְּדָקָא יְאוֹת לָא אִתְיַשְׁבָּה

הָאָדָם תִּקּוֹן פָּרָאִי, לֹא הִתְיָשָׁב בְּמִקּוֹמוֹ, וְאִזֹּה
הִתְתַּקֵּן בְּסֵא עֲלִיּוֹן וּבְסֵא תַּחְתּוֹן, וְהַעֲלֹמֹת
כָּל־הַתְּיָשָׁבוּ בְּמִקּוֹמָם, וְכָל הָאוֹתוֹת
הִתְתַּקְּנוּ עַל גְּלִגְלֵיהֶם בְּהַתְּפַשְּׁטוֹת שֶׁל
תְּפִיסַת הַקֶּשֶׁר.

118. וְיוֹמָא רְבִיעָא אִיהוּ יוֹמָא מְאֹס מְבוֹנִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) אֲבֵן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (שיר א) בְּנִי אֲמִי נָחְרוּ בִי. שְׁהָרִי אוֹרָה
זוֹ הַקְּטִינָה עֲצָמָה וְהָאֹר שְׁלָה, וְהַקְּלֹפֹת
נִתְקְנוּ עַל מְקוֹמָם. כָּל אוֹתָם הַמְּאֹרוֹת
שְׁמָאִידִים, כָּל־תְּלוּיִים בְּרִקְעַת הַשָּׁמַיִם הָזֶה
לְהִתְקִין בְּהֵם בְּסֵא דְדוֹד (מַלְכוּת).

119. הַמְּאֹרוֹת הִלְלוּ מְצִידִים צִיֹּר שְׁלִמְטָה
לְהִתְקִין צִיֹּר שֶׁל כָּל־שֶׁהָם בְּכָל־שָׁל אָדָם,
צִיֹּר פְּנִימִי. שְׁכָל צִיֹּר פְּנִימִי נִקְרָא כָּךְ. וּמִכָּאֵן
שְׁכָל צִיֹּר שֶׁנִּכְלָל בְּהַתְּפַשְּׁטוֹת זוֹ נִקְרָא אָדָם.
זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (יחזקאל לד) אָדָם אַתָּה, אַתָּה
קְרוּיִים אָדָם וְלֹא שָׂאָר עַמִּים עֲבוּרִים.

120. וְכָל רוּחַ נִקְרָאת אָדָם. רוּחַ שֶׁל צַד
קִדְשָׁה גּוֹפּוֹ הוּא לְבוּשׁ וְשֶׁל אָדָם, וְעַל זֶה
כְּתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי וְגו'. בָּשָׂר
שֶׁל אָדָם הוּא לְבוּשׁ. וּבְכָל מְקוֹם כְּתוּב בָּשָׂר
אָדָם, אָדָם לְפָנִים. בָּשָׂר, לְבוּשׁ הָאָדָם גּוֹפּוֹ.

121. רוּחוֹת שְׁלִמְטָה שְׁנֵתִכִּים בְּהַתְּנִיף שֶׁל
רוּחַ זֶה הַצִּטְרוֹ מִמֶּנּוּ צִיֹּרִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ
בְּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ צִיֹּר שֶׁל בְּהֵמֹת
טְהוֹרוֹת, (דברים יד) שׁוֹר שֶׁהָ כְּבָשִׂים וְשֶׁהָ
עֲזִים אֵיל וְצִבִּי וְיַחְמוֹר וְגו'. אוֹתָם שְׁצָרִיכִים
לְהַפְּלֵל בְּלְבוּשׁ שֶׁל אָדָם, אוֹתוֹ רוּחַ פְּנִימִי
שֶׁל אוֹתָם צִדִּידִים (ס"א צִיֹּרִים) עוֹלָה בְּאוֹתוֹ
שֵׁם שֶׁנִּקְרָא בּוֹ גּוֹפּוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שֵׁם בָּשָׂר
שׁוֹר. שׁוֹר הוּא פְּנִימִי שֶׁל אוֹתוֹ גּוֹף. הַבָּשָׂר
שֶׁל לְבוּשׁ, וְכֵן כָּל־שֵׁם.

122. כְּמוֹ זֶה בְּצַד הָאֲחֵר הַטֶּמָּא, רוּחַ
שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה בְּשָׂאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּרִים
יוֹצֵאת מִצַּד טֶמְאָה שְׂאִינוֹ אָדָם. וּמִשּׁוֹם כָּךְ
לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם זֶה. הַשֵּׁם שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טֶמָּא
לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם שֶׁל אָדָם וְאִין בּוֹ חֶלֶק. הַגּוֹף

בְּדוּכְתִּיָּהּ. וְכִדִּין אֶתְתַּקֵּן כּוֹרְסִיָּא עֲלָאָה וְכוֹרְסִיָּא
תַּתְּאָה. וְעַלְמִין כָּל־הוּא אֶתְיִישְׁבוּ בְּדוּכְתִּיָּהּ. וְאֶתְוֹן
כָּל־הוּא אֶתְתַּקֵּן (דף כ ע"ב) עַל גְּלִגְלוֹי בְּפִשְׁטוֹ
דְּטוֹפְסִירָא דְקוֹטְרָא.

118. וְיוֹמָא רְבִיעָא אִיהוּ יוֹמָא מְאֹס מְבוֹנִים כְּמוֹ
דְּאֵת אֲמַר (תהלים קיח) אֲבֵן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים. הָדָא הוּא
דְּכֵתִיב, (שיר השירים א) בְּנִי אֲמִי נָחְרוּ בִי. דְּהָא נִתְּוֹרָא דָּא
אֲוִעִירַת גְּרָמָה וְנִתְּוִירָא דִּילָהּ. וְקִלְפִּין אֶתְקִינוּ עַל
דוּכְתִּיָּהּ. כָּל אֲנֹן נִתְּוִירָא דְנִתְּוִירָא כָּל־הוּא תְּלִין בְּהָאִי
רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְאֶתְקִנָּא בְּהוֹ כּוֹרְסִיָּא דְדוֹד.

119. אֲלִין נִתְּוִירָא מְצִידִין צִיֹּרָא דְלִתְתָּא לְאֶתְקִנָּא צִיֹּרָא
דְּכָל־הוּא דְאֲנֹן בְּכָל־לָא דְאָדָם צִיֹּרָא פְּנִימָאָה. דְּכָל
צִיֹּרָא פְּנִימָאָה אֲקָרִי הָכִי. וּמִהֲכָא כָּל צִיֹּרָא דְאֶתְכָלִּיל
בְּאֶתְפַּשְּׁטוֹ דָּא אֲקָרִי אָדָם. הָדָא הוּא דְכֵתִיב, (יחזקאל
לד) אָדָם אַתָּה. אַתָּה קְרוּיִן אָדָם וְלֹא שָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת.

120. וְכָל רוּחוֹא אֲקָרִי אָדָם. רוּחוֹא דְסִטְרָא קְדִישָׁא גּוֹפָא
דִּילִיָּה לְבוּשָׁא (דְאָדָם) אִיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איוב י) עוֹר
וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי וְגו'. בְּשָׂרָא דְאָדָם לְבוּשָׁא אִיהוּ. וּבְכָל
אֶתְר כְּתִיב בָּשָׂר אָדָם, אָדָם לָזֶה. בָּשָׂר לְבוּשָׁא דְאָדָם
גּוֹפָא דִּילִיָּה.

121. טְסִירִין דְלִתְתָּא דְאֶתְהִתֵּן בְּהִתּוּכָא דְרוּחוֹא דָּא.
אֲצִטְרִירוּ מִנִּיהּ צִיֹּרִין דְאֶתְלַבְּשֵׁן בְּלְבוּשָׁא אַחֲרָא. כְּגוֹן
צִיֹּרָא דְבַעֲרִי דְכִין (דברים יד) שׁוֹר שֶׁהָ כְּבָשִׂים וְשֶׁהָ
עֲזִים אֵיל וְצִבִּי וְיַחְמוֹר וְגו' אֲנֹן דְבַעֲרִין לְאֶתְכָלִּיל
בְּלְבוּשָׁא דְאָדָם הֵהוּא רוּחוֹא פְּנִימָאָה דְאֲנֹן
סִטְרִין (ס"א צִיֹּרִין), סְלִיק בְּהִתּוּכָא שְׂמָא דְאֶתְקָרִי בְּהוֹ
גּוֹפָא דִּילִיָּה לְבוּשָׁא דְהִתּוּכָא שְׂמָא בָּשָׂר שׁוֹר. שׁוֹר אִיהוּ
פְּנִימָאָה דְהִתּוּכָא גּוֹפָא. בָּשָׂר דִּילִיָּה לְבוּשָׁא. וְכֵן כָּל־הוּא.

122. כְּגוֹנָא דָּא בְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסֻבָּא, רוּחוֹא
דְאֶתְפַּשְּׁטָה בְּשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת
נִפְקָא מִסִּטְרָא דְמְסֻבָּא לָאוּ אִיהוּ אָדָם. וּבְגִין כָּךְ לֹא
סְלִיק בְּשֵׁמָא דָּא. שְׂמָא דְהִתּוּכָא רוּחוֹא טֶמָּא לֹא סְלִיק

שלו לבוש של אותו טמא, בשר טמא יטמא לתוך בשר לבוש. משום כך, בעוד ששורה אותו רוח באותו גוף נקרא טמא. יוצא רוח מאותו הלבוש – לא נקרא טמא ולא עולה אותו לבוש בשם.

123. הרוחות למטה שנתכים בהתוך של רוח זו מצטירים ממנו ציורים שמתלבשים בלבוש אחר כמו ציורי בהמות טמאות, והתורה פתחה בהם (ויקרא יא) וזה לכם הטמא. כגון החזיר ועופות ובהמות של אותו הצד, רוח עולה באותו השם הגוף הלבוש שלו. והגוף נקרא בשר חזיר, חזיר לתוך בשר הלבוש שלו. ולכן שני הצדדים הללו נפרדים. אלה נכללו בסוד אדם, ואלה נכללו בסוד של טמא. כל מין הולך למינו וחוזר למינו.

124. המאורות העליונים שמאירים מאירים באותו רקיע השמים וכו', לציר למטה ציורים כראוי, שכתוב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכו' ולמשל ביום ובלילה. שלטון של שני אורות אלו זהו שלטון כראוי.

125. המאור הגדול שלטונו ביום, מאור קטן שלטונו בלילה. וסוד זה, מבאן שלטון הזכר ביום לצוות ונ"א למלא לביתו בכל מה שצריך ולהכניס בו טרף ומזון. בין שנכנס הלילה והנקבה לוקחת הכל, אין שלטון הבית – רק בנקבה, שהרי אז השלטון שלה ונ"א של הזכר, שכתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. היא ולא הוא. ממשלת היום של הזכר, וממשלת הלילה של הנקבה.

126. מאור גדול זהו השמש, ויש בו שנים עשר פתחים, יש בו שנים עשרה שעות, ושמש שולט על היום. המאור הקטן יש בו שנים עשר פתחים, וזו הלבנה, ושולטת על הלילה, ובלילה יש שנים עשרה שעות, ועל זה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. השמש ושנים עשר פתחים נעשים שלש עשרה מדות הרחמים. ליל הלבנה ושנים

בשמה אדם ולית ביה זולקא. גופא דיליה לבושא דההוא טמא בשר טמא יטמא לגו בשר לבושא דיליה, בגין כך בעוד דשרי ההוא רוזא בההוא גופא אתקרי טמא. נפק רוזא מההוא לבושא לאו אקרי טמא ולא סליק ההוא לבושא בשמה.

123. טסירין לתתא דאתהתה בהתוכא דרוזא דא. אצטיירין מניה ציורין דאתלבשין בלבושא אורא כגון ציורי בעירי מסאבי. ואורייתא פתוזו בהו (ויקרא יא) וזה לכם הטמא. כגון חזיר ועופי ובעירי דההוא סטרא רוזא סליק בההוא שמה גופא לבושא דיליה. וגופא בשר חזיר אקרי. חזיר לגו בשרא לבושא דיליה. ובגין כך אלן תרין סטרין מתפרשין. אלן אתכלילו ברזא דאדם. ואלן אתכלילו ברזא דטמא. כל וינא אויל לויניה ואתהדר לויניה.

124. נהורין עלאין דקא מנהרין נהרין בההוא רקיע השמים וכו' לאצטיירא לתתא ציורין כדקא זווי. דכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וגו'. ולמשול ביום ובלילה. שלטונו דתרין נהורין דא איהו שלטונו כדקא זווי.

125. מאור גדול שלטונו ביממא. מאור קטן שלטונו בלילא. ורזא דא מהכא שלטונו דדכורא ביממא למנא (נ"א למלא) ביתיה דאצטריך ולאעלא ביה טרפא ומזונא. בין דעאל לילא ונקבא נקיט כלא לית שולטונו דביתא בר בנקבא, דהא כדן שלטונו דילה (ולא דדכורא) דכתיב, (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. היא ולא הוא. ממשלת היום דדכורא. ממשלת הלילה דנקבא.

126. (מאור גדול דא הוא שמשא ואית ביה תרין עשר פתחין. אית ביה תרי עשר שעות. ושמשא שליט על יומא. מאור קטן אית ביה תרי עשר פתחין ודא סיתרא ושלטא על לילא. ולילא אית ביה תריסר שעות. ועל דא ביום ההוא יהיה ?? אחד ושמו אחד. שמשא ותריסר פתחין אתעבידו י"ג מכילן דרחמי. ליל סיתרא ותריסר פתחין ואתעבידו י"ג ואתעבידו שמשא וסיתרא חד. ויום ולילה אחד. דא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ורזא דא לעילא).

עֶשֶׂר פְּתָחִים וְנִעְשׂוּ שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר. וְנִעְשׂוּ
הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָנָה אֶחָד, וַיּוֹם וְלַיְלָה אֶחָד. וְהוּ
שֶׁפְּתוּב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, וְסוּד זֶה
לְמַעְלָה.

127. וְאֵת הַכּוֹכָבִים – כִּיּוֹן דְּנוֹקְבָא פְּקִידַת בֵּיתָא
וְאֶתְכַנְיִסַת לְבַעְלָה לִית שׁוֹלְטָנוּ לְבֵיתָא אֱלָא לְעוֹלָמְתָּן
דְּאִשְׁתְּאָרֵן בְּבֵיתָא לְאֶתְקַנָּא כָּל תְּקוּנֵי בֵּיתָא. וּבִתְר
אֶתְהַדַּר בֵּיתָא לְשִׁלְטָנוּ דְּדְכוּרָא בִּימָמָא כְּלָא כְּדָקָא
זוּזִי:

128. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת. דָּא מְאוֹר וְדָא
מְאוֹר. בְּגִין כִּךְ אֲנֹן נְהוּרִין דְּסִלְקֵי לְעִילָא אֶקְרוּן מְאוֹרֵי
אוֹר. וְאֲנֹן נְהוּרִין דְּנִזְזוּתוֹ לְתַתָּא אֶקְרוּן מְאוֹרֵי אֵשׁ דְּאֲנֹן
דְּרָגִין לְתַתָּא וְשִׁלְטֵי כָּל יוֹמוֹי דְּחוּזָל. וְעַל דָּא כִּד נְפִיק
שִׁבְתָּא מִבְּרַכִּין עַל שְׁרָגָא דְּהָא אֶתְיָהִיב לֹון רִשׁוֹ
לְשִׁלְטָאָה.

129. הָאֲצַבְעוֹת שֶׁל בֶּן אָדָם הֵם סֵתֶר שֶׁל
דְּרָגוֹת וְסוּדוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וַיֵּשׁ בָּהֶם פְּנִימִיִּים
וְאֶחָדֵי. אֶחָדֵי הֵם לְחוּץ, וְהֵם רִמּוֹ
לְצַפְרֵי הָאֲצַבְעוֹת. וְלִכְּן יֵשׁ רִשׁוֹת לְהִסְתַּבֵּל
בְּצַפְרֵי בְּמוֹצָאֵי שְׁבֵת, שְׁהֵרִי מְאִירִים
מֵאוֹתוֹ הֵנֵר וּמְאִירִים מֵאוֹתָהּ אֵשׁ לְשִׁלְטָא.

130. אֵלֶּה נִרְאִים. אֲצַבְעוֹת שֶׁל בְּפָנִים אֵין
רִשׁוֹת לְהִרְאוֹת בְּאוֹתוֹ נֵר, שְׁהֵרִי מְלַמְעָה
מְאִירִים וְנִקְרָאִים פְּנִים פְּנִימִיִּים. וְזֶה סוּד
וְרֵאִית אֶת אֶחָדֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. שְׁלֹא יִסְתַּבֵּל
בֶּן אָדָם בְּמוֹצָאֵי שְׁבֵת בְּאֲצַבְעוֹת לְפָנִים
בְּשַׁעֲה שְׁאוּמֵר בּוֹרָא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְרֵאִית אֶת
אֶחָדֵי – אֵלוֹ פְּנִים שֶׁל בְּחוּץ שְׁנִרְמִזוּ
בְּצַפְרֵי. (שם) וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ – אֵלוֹ
הָאֲצַבְעוֹת לְפָנִים. אֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּשְׁבֵת,
וְאֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּחַל.

131. וּבְיוֹם הַשְּׁבֵת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט
לְבַדוֹ בְּאוֹתָם פְּנִים פְּנִימִיִּים עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ,
וְכָלִם נִכְלָלִים בּוֹ וְהַשִּׁלְטוֹן הוּא שְׁלוֹ. וְלִכְּן
מִוִּישׁ מְנוּחָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וַיּוֹרְשִׁים יִרְשָׁה
זוֹ הָעַם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שְׁנִקְרָאִים עִם אֶחָד
בְּאַרְצָא. מְאוֹרֵי אוֹר מִצַּד הַיָּמִין שֶׁהוּא אוֹר
רִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן. שְׁבִיּוֹם הַשְּׁבֵת

127. וְאֵת הַכּוֹכָבִים. כִּיּוֹן דְּנוֹקְבָא פְּקִידַת בֵּיתָא
וְאֶתְכַנְיִסַת לְבַעְלָה לִית שׁוֹלְטָנוּ לְבֵיתָא אֱלָא לְעוֹלָמְתָּן
דְּאִשְׁתְּאָרֵן בְּבֵיתָא לְאֶתְקַנָּא כָּל תְּקוּנֵי בֵּיתָא. וּבִתְר
אֶתְהַדַּר בֵּיתָא לְשִׁלְטָנוּ דְּדְכוּרָא בִּימָמָא כְּלָא כְּדָקָא
זוּזִי:

128. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת. דָּא מְאוֹר וְדָא
מְאוֹר. בְּגִין כִּךְ אֲנֹן נְהוּרִין דְּסִלְקֵי לְעִילָא אֶקְרוּן מְאוֹרֵי
אוֹר. וְאֲנֹן נְהוּרִין דְּנִזְזוּתוֹ לְתַתָּא אֶקְרוּן מְאוֹרֵי אֵשׁ דְּאֲנֹן
דְּרָגִין לְתַתָּא וְשִׁלְטֵי כָּל יוֹמוֹי דְּחוּזָל. וְעַל דָּא כִּד נְפִיק
שִׁבְתָּא מִבְּרַכִּין עַל שְׁרָגָא דְּהָא אֶתְיָהִיב לֹון רִשׁוֹ
לְשִׁלְטָאָה.

129. הָאֲצַבְעָאן דְּבֵר נֵשׁ אֲנֹן סֵתֶרָא דְּדְרָגִין וְרִזִּין
דְּלְעִילָא, וְאִית בְּהוֹ פְּנִימָאִין וְאֶחָדֵי. אֶחָדֵי אֲנֹן
לְבֵר וְאֲנֹן רִמּוֹ לְטוֹפְרִין דְּאֲצַבְעָאן. וּבְגִין כִּךְ אִית (דף כא
ע"א) רִשׁוֹ לְאֶסְתַּכְלָא בְּטוֹפְרִין בְּמוֹצָאֵי שְׁבֵת דְּהָא
נְהִרִין מִהֵהוּא שְׁרָגָא וְנְהִרִין מִהֵהוּא אֵשׁ לְשִׁלְטָאָה.

130. אֵלִין אֶתְנוּזִיין, אֲצַבְעָאן לָזוּ לֹא אִית רִשׁוֹ
לְאֶתְנוּזִיָא בְּהֵהוּא שְׁרָגָא דְּהָא מְלַעִילָא נְהִרִין וְאֶקְרוּן
פְּנִים פְּנִימָאִין. וְרָא דָא וְרֵאִית אֶת אֶחָדֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ.
דְּלֹא יִסְתַּכְל בֵּר נֵשׁ בְּמוֹצָאֵי שְׁבֵת בְּאֲצַבְעָאן לָזוּ
בְּשַׁעֲה דְּאִמֵּר בּוֹרָא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְרֵאִית אֶת אֶחָדֵי
אֵלִין פְּנִים דְּלְבֵר דְּאֶתְרִמִּיזוּ בְּטוֹפְרִין. (שם) וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ
אֵלִין אֲצַבְעָאן לָזוּ. אֵלִין שְׁלִטֵי בְּשִׁבְתָּא וְאֵלִין שְׁלִטֵי
בְּחוּזָל.

131. וּבְיוֹמָא דְּשִׁבְתָּא קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט בְּלִזְזוּדֵי
בְּאֲנֹן פְּנִים פְּנִימָאִין עַל כִּרְסֵי (ה) יְקָרִיָּה וְכָלִהוּ אֶתְכַלִּיכֵן
בִּיה וְשִׁלְטָנוּתָא דִּילִיָּה אִיהוּ. וּבְגִין כִּךְ אֶחָדֵי נִיזְזוּ
לְכָל עֲלָמִין. וַיּוֹרְשִׁין יִרְשָׁתָא דְּיוֹמָא דָּא עֲמָא קָדִישָׁא
דְּאֶקְרוּן עֲמָא זוּד בְּאַרְעָא. מְאוֹרֵי אוֹר מִסְטָרָא דְּיִמִּינָא

מאירים אותם מאורי אור בלבדם ושולטים, ומקם מאירים כלם למטה.

132. וכשיוצאת שבת, נגנזים [אותם] מאורי אור שלא מתגלים, ומאורי האש שולטים כל אחד ואחד על מקומם. מתי שולטים במוצאי שבת? עד ערב יום השבת. ועל זה צריכים להיות מוארים מאותו הנר במוצאי שבת.

133. והחיות רצוא ושוב, שלא יכולה העין לשלט בהם בגלל שהם רצוא ושוב. חיות שמתגלות הם של אותו האופן נמצא בתוכם, ומיהו זה? מטטרו"ן, שהוא גדול ונכבד משאר אלה ונ"א הצבאות, ועליון חמש מאות פסות.

134. חיות שמסתרות הן ורבויות תחת שתי אותיות עליונות שמתפסות. ו"ה אותיות שולטות על ו"ה. אלה מרובה לאלה. ואותו השמיר של כל השמירים שלא נודע כלל שולט על הכל ורוב על הכל. החיות שמתגלות הם למטה תחת אלה העליונות שנסתרות ומוארות מהן, ומתנהגים בגללם.

135. החיות העליונות כלן כלולות ברקיע השמים, ועליהם כתוב יהי מארת ברקיע השמים, והיו למאורת ברקיע השמים. כלם תלויים באותו רקיע השמים. הרקיע שעל גבי החיות, זה אותו שכתוב (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרת. זה אותו קדמון ונ"א ה' הקדמון.

136. שהרי משם והלאה אין מי שיכול להסתכל ולדעת. מה הטעם? משום שהוא נסתר במחשבה, ומחשבת הקדוש ברוך הוא טמירה ונסתרת עליונה. מחשבת בן האדם בכל העולם ולא יכול להתדבק ולדעת אותה. דברים התלויים במחשבה עליונה אין מי שיכול להשיג אותם. המחשבה [עליונה] ממש על אחת במה וכמה.

דאיהו אור קדמאה דהיה ביומא קדמאה. דביומא דשבתא נהרין אנון מאורי אור בלוודיהו ושליטין. ובמיהו נהרין בלהו לתתא.

132. וכד נפיק שבתא גניזין (אנון) מאורי אור הלא אתגליין. ומאורי האש שליטין כל זוד וזוד על דוכתייהו. אימתי שליטין במוצאי שבת עד מעלי יומא דשבתא. ועל דא אצטריכו לאתנהרא מדהוא שרשא במוצאי שבת.

133. והחיות רצוא ושוב. הלא יכול עינא למשילט בהו בגין דאנון רצוא ושוב. חיות דאתגליין אנון דההוא אופן קאים בגווייהו, ומאן איהו דא מטטרו"ן דאיהו רב ויקיר משאר אלן (נ"א טילין), ועלאת וזמשי מאה פרסי.

134. חיות דמטמין אנון (רביעאן) תחזות תרין אתון עלאין דאתפסיין. ו"ה אתון שליטין על ו"ה. אלן רתיבא לאלין. וההוא טמירא לכל טמירין הלא אתידע לכל שליט על כלא ורכיב על כלא. חיות דאתגליין אנון לתתא תחזות אלן עלאין דמטמין, ואתנהרין במיהו, ונטלין בגינייהו.

135. חיות עלאין בלהו כליין ברקיע השמים. ועלייהו כתיב יהי מארת ברקיע השמים והיו למאורות ברקיע השמים. בלהו תליין בההוא רקיע השמים. רקיע שעל גבי החיות דא ההוא דכתיב, (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרוז דא ההוא קדמון (נ"א ה' קדמאה).

136. דהא מתמן ולהלאה לית מאן דיכיל לאסתכלא ולמנדע. מאי טעמא משום דאיהו סתים במוזשבה. ומוזשבה דקדשא בריך הוא טמירא סתיבא עלאה. מוזשבה דבר נש בכל עלמא (ס"א) לא יכיל לאתדבקה ולמנדע לה. מלין דתליין במוזשבה עלאה לית מאן דיכיל לאתדבקה לון. מוזשבה (עלאה) ממש על אוחת כמה וכמה. לזו מן

לפנים מהמחשבה מיהו שעושה רעיונות?
שהרי אין השכלה לשאל, וכל שכן לדעת.

137. באיין סוף אין בו רשם כלל, ושאלה
לא תלויה בו, ולא רעיון להסתכלות
המחשבה כלל. מתוך נסתר הנסתר, מראש
תחתית של האין סוף, מאיר אור דקיק ולא
ידוע, נסתר בסתר (נ"א ברשם) כחד המחט.
סוד נסתר של המחשבה לא ידוע, עד
שמתפשט ממנו אור. במקום שיש בו רשומים
של כל האותיות, משם יוצאים.

138. בראש הכל. א ראש וסוף של כל
הדרגות. הרשם שנרשמים בו כל הדרגות,
ולא נקרא אלא אחד. להראות שאף על גב
שיש בו דמיות רבות, אינו אלא אחד. ודאי
היא האות שעליונים ותחתונים תלויים בה.

139. ראשית של אל"ף, סתר של סוד
המחשבה העליונה. ואותה התפשטות של
אותו רקיע עליון, הכל נסתר באותו הראש.
בגלל שבשייצאת א' מרקיע הזה, בדמות
של סוד ראש המחשבה יוצאת. באותו
אמצע של אל"ף כלולים בו שש דרגות, סוד
של כל החיות הנסתרות העליונות וס"א
שעולות [ס"א שתלויות] מתוך המחשבה.

140. אור אחד שמאיר ונגנז, זה אור של
אות ט של בראשית. חס היום שהיה יושב
אברהם פתח האהל, שהוא פתח מלמטה
למעלה, וחס היום מאיר על אותו פתח
ומאיר משם.

141. שני, אור שהולך להיות חשוף לעת
פנות ערב. הסוד של תפלת יצחק להתקין
דרגה זו, שכתוב (בראשית כד) ויצא יצחק
לשוח בשדה לפנות ערב. הסתכלות של
ערב, וחשוכים בלם אצלו. בפנות הערב הזה
הסתכל יעקב באותו ממנה של עשו.

142. שלישי, אור שכולל שני אלו, אור
שמאיר ברפואה, סוד הכתוב
ביעקב (בראשית לב) וירח לו השמש וגו'.

מונשבה מאן איהו דעביר רעיוני. דהא לית סוכלתו
למשאל כל שכן למנדע.

137. איין סוף לית ביה רשומא כלל ולא תליא
שאלתא ביה ולא רעיונא לאסתכלותא דמונשבה
כלל. מגו סתימא דסתימא, מריש נזויתו דאין סוף,
נהיר נהירו דקיק ולא ידיע. סתים בסתימו (נ"א
ברשימו) כוזהודא דמונשבה. רזא סתימא דמונשבה לא
ידיע עד דאתפשט נהירו מניה. באתר דאית ביה
רשימין דאתנון בלהו. מתמן נפקין.

138. בריש כלל. א רישא וסופא דכל דרגין. רשימו
דאתרשים ביה דרגין בלהו. ולא אקרי אלא אזור.
לאזוראה דאף על גב דאית ביה דיוקנן סגיאין לאו
איהו אלא זוד. ודאי איהו את דעלאין ותתאין תליין
ביה.

139. ראשיתא דאל"ף טמירו דרזא דמונשבה עלאה.
והוא אתפשטו דהוא רקיע עלאה כלל סתים
בהוא רישא. בגין דכד נפיק א' מהאי רקיע בדיוקנא
דרזא דרישא דמונשבה נפקא. בהוא אמצעיתא
דאל"ף שית דרגין כליקן ביה רזא דכלהו נזויות טמירין
עלאין (ס"א דסליקן) (ס"א דמליקין) מגו מונשבה.

140. זוד נהירו דנהיר ואתגניו. דהא נהירו
דאת (ט) דבראשית (ס"א ב' דבראשית). וזום היום דהיה
אברהם יתיב פתח האהל דאיהי פתחא מתתא לעיקא.
וזום היום נהיר על ההוא פתחא ונהיר מתמן.

141. תנינא נהירו דאזיל לאתוושבא לעת פנות ערב.
רזא דעלותא דיצחק לאתקנא האי דרגא
דכתיב, (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות
ערב. אסתכלותא דערב וזשוכן בלהו לגביה. בהאי
פנות ערב ואסתכל (נ"א אסתחן) יעקב בההוא מבנא
דעשו.

142. תליתאה נהירו דכליל תריין (דף כא ע"ב) אלין.
נהירו דנהיר באסותא. רזא דכתיב ביעקב (בראשית

וְדָאֵי בְּשִׁנְכֵּל בְּאוֹתוֹ פְּנוֹת עֶרֶב. מִכָּאן
וְהִלָּאָה וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכּוֹ. זֶהוּ נֶצַח יִשְׂרָאֵל.

(לב) וַיִּזְרוּ לוֹ הַשָּׁמַיִם וְגו'. וְדָאֵי כֹד אֶתְכִלִּיל בְּהֵוָה פְּנוֹת
עֶרֶב. מִכָּאן וְלִהְלָאָה וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכּוֹ. דָּא אִיהוּ
נֶצַח יִשְׂרָאֵל.

143. עַל יָרְכּוֹ יָרְכּוֹ כְּתִיב וְלֹא יָרְכּוֹ, דָּא דְרָגָא
רְבִיעָאָה. דְּלֹא אֶתְנַבֵּי בְּרֵשׁ מִתְמָן עַד דָּאֲתָא שְׁמוּאֵל,
וְעָלִיתָ כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל וְגו', כִּדְרִין
אֲתַקֵּן דְּהוּא וְזִלְשָׁא מִכָּד אֶסְתַּכֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּמִמְנָא
דְּעֵשָׂו.

143. עַל יָרְכּוֹ יָרְכּוֹ כְּתִיב וְלֹא יָרְכּוֹ, דָּא דְרָגָא
רְבִיעָאָה. דְּלֹא אֶתְנַבֵּי בְּרֵשׁ מִתְמָן עַד דָּאֲתָא שְׁמוּאֵל,
וְעָלִיתָ כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל וְגו', כִּדְרִין
אֲתַקֵּן דְּהוּא וְזִלְשָׁא מִכָּד אֶסְתַּכֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּמִמְנָא
דְּעֵשָׂו.

144. וַיַּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ. בְּשָׂבָא אֲצֵל יַעֲקֹב,
לְקַח כַּח מֵאוֹתוֹ פְּנוֹת עֶרֶב בְּדִין הַקָּשָׁה.
וַיַּעֲקֹב הָיָה נִכְלָל בּוֹ וְלֹא יָכַל לוֹ. וַיֵּרָא כִּי לֹא
יָכַל לוֹ וַיַּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ. לְקַח תַּקְפָּה הַדִּין מִשָּׁם,
בְּגִלְל שְׂרִיף הוּא מַחוּץ לַגּוֹף. שְׂיַעֲקֹב הָיָה גּוֹף,
וְגוּפוֹ הָיָה כְּלוּל בְּסוּד שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת בְּסוּד
שְׁנֵקְרָא אָדָם. בִּין שְׁלֵקַח תַּקְפָּה מַחוּץ לַגּוֹף,
מִיד – וַתַּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב.

144. וַיַּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ כֹּד אֲתָא לְגַבֵּי דְיַעֲקֹב זָטֵל תַּקְפָּא
מֵהֵוָה פְּנוֹת עֶרֶב בְּדִינָא תַקִּיפָא. וַיַּעֲקֹב הָיָה אֶתְכִלִּיל
בֵּיהּ וְלֹא יָכִיל לִיהּ. וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ.
זָטֵל תַּקְפָּא דְדִינָא מִתְמָן. בְּגִין דְּיִרְכָא אִיהוּ לְבַר
מִגּוּפָא. דְיַעֲקֹב גּוּפָא הָוָה, וְגוּפִיהּ הָוָה כְּלִיל בְּרֹא
דְתַרִין דְרָגִין בְּרֹא דְאִקְרִי אָדָם. בִּין דְזָטֵל תַּקְפָּא
לְבַר מִגּוּפָא, מִיד וַתַּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב.

145. וְלֹא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שָׂבָא
שְׁמוּאֵל, וְעַל זֶה נֶצַח יִשְׂרָאֵל כְּתוּב בּוֹ, כִּי לֹא
אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ נִתְנַבֵּא מֵהוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
שְׁכֵתוֹב (בְּמִדְבָּר כז) וְנִתְּתָה מֵהוּדוֹ עָלָיו. הוּד.
וְזוֹ דְרָגָה חֲמִישִׁית. נֶצַח – יָרֵךְ שְׁמָאֵל שֶׁל
יַעֲקֹב. וְלִכְּנָן בָּא דוּד וְכִלְל אוֹתוֹ בְּיָמִין,
שְׁכֵתוֹב (תְּהִלִּים טז) נְעֻמּוֹת בְּיָמִינָהּ נֶצַח.
יָמִינָהּ לֹא כְּתוּב אֵלָּא בְּיָמִינָהּ.

145. וְלֹא אֶתְנַבֵּי בְּרֵשׁ מִתְמָן עַד דָּאֲתָא שְׁמוּאֵל. וְעַל
דָּא נֶצַח יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בֵּיהּ כִּי לֹא אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ
אֶתְנַבֵּי מֵהוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה דְכְתִיב (בְּמִדְבָּר כז) וְנִתְּתָה מֵהוּדוֹ
עָלָיו. הוּד. וְדָא דְרָגָא חֲמִישִׁית. נֶצַח יִרְכָא שְׁמוּאֵל
דְיַעֲקֹב. וּבְגִין כַּף אֲתָא דוּד וְכִלְל לִיהּ בְּיָמִינָא
דְכְתִיב, (תְּהִלִּים יז) נְעֻמּוֹת בְּיָמִינָהּ נֶצַח. יָמִינָהּ לֹא כְתִיב
אֵלָּא בְּיָמִינָהּ.

146. מֶה הַטָּעַם נַחֲלִשָׁה יָרֵךְ יַעֲקֹב? בְּגִלְל
שְׁהִתְקַרַּב אֵלָיו צַד הַטְּמָאָה וְלְקַח מִמֶּנּוּ כַח,
וְהַתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל. וְעַל זֶה בָּא לְהַזְכִּיר
שְׁזָהוּ יָרֵךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁכֵתוֹב וְגַם נֶצַח
יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בְּדִין בְּרֵאשִׁית
וּלְבִסּוּף.

146. מֶה טָעָמָא אֶתְזַלְשָׁה יִרְכָא דְיַעֲקֹב, בְּגִין דְאֲתַקְרַב
בֵּיהּ סִטְר מִסְאָבָא וְנָקִיט תַקְפָּא מִנִּיהּ וְאֲתַעֲכֵב עַד
שְׁמוּאֵל, וְעַל דָּא אֲתָא לְאֲדָכְרָא דְדָא אִיהוּ יִרְכָא
דְיִשְׂרָאֵל דְכְתִיב וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כָּל מִילֵּי
הָיוּ בְּדִינָא בְּשִׁירֵיתָא וּבִסּוּפָא.

147. וְעוֹד, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּלֵל אוֹתוֹ
אַחֵר כִּף בְּהוּד, מִתִּי? לְאַחֵר שְׁמִשְׁח מְלָכִים.
וְעַל זֶה הוּא שְׁקוּל בְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן. מֶה מִשָּׁה
וְאַהֲרֹן בְּשְׁנֵי צִדִּים שְׁלֹמֶעֱלָה – גַּם הוּא
לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁאוֹתָם שְׁנֵי הַצִּדִּים, וְמִי הֵם?
נֶצַח וְהוּד, כְּמוֹ שְׁמִשָּׁה וְאַהֲרֹן שְׁלֹמֶעֱלָה. וְכָל
הַדְּרָגוֹת אַחוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ, שְׁכֵתוֹב (שֵׁם צט) מִשָּׁה

147. וְתוֹ קָדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלִיל לִיהּ לְבָתֵּר בְּהוּד.
אִימָתִי לְבָתֵּר דְּמִשְׁח מְלָכִין. וְעַל דָּא שְׁקִיל אִיהוּ
כְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן. מֶה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּתַרִין סִטְרִין דְלְעִילָא,
אִף הוּא לְתַתָּא כְּגוּנָא דְאֵנֹן תַרִין סִטְרִין. וּבִמָּן אֵנֹן. נֶצַח
וְהוּד. כְּגוּנָא דְמִשָּׁה וְאַהֲרֹן דְלְעִילָא. וְכִלְהוּ דְרָגִין
אֲזִיזִין דָּא בְּדָא דְכְתִיב, (תְּהִלִּים צט) מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכִהְיוּ

ושמואל בקוראי שמו. והא שית סטרין אתכלילו ואזידן דא בדא.

148. כמו שאלה אחוים, משה ואהרן ושמואל – כך גם אחוים יעקב משה ויוסף. יעקב בעל הבית. מת יעקב – נטל משה את הבית, וצוה אותה בחייו. יוסף על ידי יעקב ומשה היה צדיק. וישניהם לא שמשו הבית אלא ביוסף, בגלל שהיה צדיק.

149. יעקב ביוסף לקח את הבית, שכתוב (בראשית לו) אלה תלדות יעקב יוסף. משה לא שמש בה עד שלקח אותו את יוסף. בשיצאה השכינה מהגלות, לא יכול להודג בה, רק ביוסף, שכתוב (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. למה כתוב עמו? אלא גוף לא מודג בנקבה עד שמודג עם הברית. ועל זה משה לקח לו את יוסף עמו. כיון שהיה עמו, שמש בנקבה בראוי. ולכן יעקב משה ויוסף הולכים באחד.

150. יעקב מת, וגופו הכניסו אותו לארץ הקדושה. יוסף מת, גופו לא נקבר בארץ הקדש, אלא עצמותיו. משה [מת] – לא זה ולא זה, למה? אלא יעקב בעלה הראשון של הגבירה היה. מת יעקב – הודגה במשה. ובעוד שמשה היה בעולם הזה, צוה אותה בראוי, והוא היה בעלה השני.

151. את יעקב הכניסו לארץ הקדושה בשגופו שלם, בגלל שהוא גוף. יוסף – עצמותיו ולא גופו, בגלל שעצמות הם צבאות ומחנות שלמעלה, וכלם יוצאים מאותו צדיק. והצדיק נקרא צבאות. מה הטעם? בגלל שכל צבאות ומחנות עליונים יוצאים ממנו, ועל זה עצמותיו, שהן צבאות, נכנסו לארץ.

152. משה היה בחוץ, ולא נכנס לשם לא גופו ולא עצמותיו. אלא נכנסה השכינה לארץ. אחר שמשה מת וחזרה לבעלה הראשון, ודאי הוא יעקב. מכאן נקבה שנשאת לשנים באותו העולם, היא חוזרת לראשון. משה היה בחוץ, כיון שבעלה הראשון היה בארץ.

148. כמה דאלין אזידן משה ואהרן ושמואל, אופ הכי אזידן (ס"א דא בדא) יעקב משה ויוסף. יעקב מאריה דביתא. מית יעקב נטל משה ביתא ומני לה בזיוו. יוסף על ידי יעקב ומשה היה צדיק. (ומרנויהו לא שמשו ביתא אלא ביוסף בגין דהנה צדיק).

149. יעקב ביוסף נטל ביתא דכתיב, (בראשית לו) אלה תלדות יעקב יוסף. משה לא שמש בה עד דנטל ליה ליוסף. כד נפקת שכינתא מן גלותא לא יכול לאזדווגא בה אלא ביוסף דכתיב, (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. אמאי כתיב עמו. אלא גופא לא אזדווג בנקבא עד דאזדווג בהדי ברית. ועל דא משה נטל ליה ליוסף עמיה. כיון דהיה עמיה שמש בנקבא כדקא יאות. ובגין כך יעקב משה ויוסף כוודא אזלי.

150. יעקב מית וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא. יוסף מית גופיה לא אתקבר בארעא קדישא אלא גרמוי. משה (מית) לא האי ולא האי. אמאי. אלא יעקב בעלה קדמאה דמטרונותא הוה. מית יעקב אזדווגא ביה במשה. ובעוד דהיה משה בהאי עולם מני לה כדקא יאות ואיהו הוה בעלה תניינא.

151. יעקב אעלו ליה לארעא קדישא גופיה שלם בגין דאיהו גופא. יוסף גרמוי ולא גופיה בגין דגרמין אגון זיילין ומשרין דלעילא וכלהו נפקי מההוא צדיק. וצדיק צבאות אקרי. מאי טעמא, בגין דכל צבאות ומשרין עלאין מניה נפקין. ועל דא גרמוי דאגון צבאות אעלו בארעא.

152. משה הוה לבר ולא עאל תמן לא גופיה ולא גרמוי אלא אעלת שכינתא בארעא. בתר דמית משה ואתהדרת לבעלה קדמאה ודאי איהו יעקב. מכאן נוקבא דאתנסיבת בתרין, בההוא עולם אהדרת

לְקַדְמָאָהּ. מוֹשֶׁה הָיָה לְבָר פִּיּוֹן דְּבַעְלָה קַדְמָאָה הָיָה
בְּאַרְעָא.

153. מֹשֶׁה זָכָה בְּחַיֵּיו מִה שְׁלֹא זָכָה בּוֹ יַעֲקֹב.
יַעֲקֹב שָׁמַשׁ בֵּה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֹשֶׁה בְּעוֹלָם
הַזֶּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁזֶה הָיָה הַחֲסָרוֹן שֶׁל מֹשֶׁה
– לֹא כִּדּוּ אֱלֹא כְּשִׁינְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם,
מִצֵּד הַיַּיִבֵּל הָיָה, וְכָל אוֹתָם שְׁשִׁים רַבּוּא הָיוּ
מִעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. וּבְאוֹתָהּ הַדְּמוּת הִלְכוּ
בְּמִדְבָּר, וְאַחַד מֵהֶם לֹא נִכְנַס לָאָרֶץ, אֱלֹא
בְּנֵיהֶם תּוֹלְדוֹתֵיהֶם כְּרָאוּי, שֶׁהֵם תִּקְוֹן
הַלְבָּנָה, וְכָל מַעֲשֵׂי הָאָרֶץ הָיוּ תִּקְוֹן הַלְבָּנָה.

154. מֹשֶׁה שָׁמַשׁ בְּלִבָּנָה בְּעוֹד שֶׁהוּא בְּגוֹף
וְצוּה אוֹתָהּ לְרִצּוֹנוֹ, וּכְשֶׁנִּפְטַר מִהָעוֹלָם הַזֶּה,
עָלָה בְּעֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְחֹזֵר בְּרוּחַ
לַיַּיִבֵּל הָעֲלִיּוֹן (בִּינָה), וְשֵׁם נִדְבֵק בְּאוֹתָם
שְׁשִׁים רַבּוּא שֶׁהָיוּ שְׁלֹו. מִה שְׁלֹא הָיָה בֵּין
לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא חֹזֵר בְּרוּחַ לְתוֹךְ הַשְּׂמִטָּה מִה
שְׁלֹא הָיָה כִּדּוּ בְּחַיֵּיו, וְהָיָה בֵּין שְׁבִית אַחֵר
הָיָה לוֹ.

155. וְאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה נִתְתַּקְנָה בְּתִקְוֹן וְהָעוֹלָם
שְׁלִמְטָה בְּכַח שְׁלִמְעָלָה. וְעַל זֶה לֹא רָאוּי
לְהִיט בְּלִם בְּאַחַד. אֲלֵה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
הָיוּ לְבָדִם בְּלִם בְּרוּחַ, וְאַלֵּה שֶׁל הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן הָיוּ כָּלִם לְבָדִם בְּגוֹף, וְלֹא רָאוּיִם
לְהִיט אֵלֶּה וְאַלֵּה בְּתוֹךְ הַלְבָּנָה, אֱלֹא אֵלֶּה
תּוֹךְ הַלְבָּנָה וְאַלֵּה בְּחוּץ, לְהֵאִיר אֵלֶּה מִתּוֹךְ
אֵלֶּה.

156. וְכָלִם שֶׁנִּכְנְסוּ בְּאַרְץ, דְּמוּת הָרָאוּשִׁים
הָיוּ, וְלֹא הָיוּ בְּעֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה כְּמוֹתָם, בְּגִלְל
שְׁלֹא יָהִי דוֹר וְלֹא הָיָה מִקֶּדֶם כְּמוֹ אוֹתָם
רָאוּשִׁים שֶׁנִּרְאָה לָהֶם זֵו כְּבוֹד רַבּוֹנִם פָּנִים
בְּפָנִים.

157. יַעֲקֹב שָׁמַשׁ בְּנִשְׁוֹתָיו בְּגוֹף, אַחֵר כִּדּוּ
נִדְבֵק רִיחַ בְּרוּחַ. מֹשֶׁה נִפְרַד מֵאִשְׁתּוֹ וְשָׁמַשׁ
כְּשֶׁהוּא בְּגוֹף בְּאוֹתָהּ רִיחַ קְדוּשָׁה. אַחֵר כִּדּוּ
נִדְבֵק רִיחַ בְּרוּחַ עֲלִיּוֹנָה טְמִירָה שֶׁל מַעְלָה,
וְכָל הַדְּרָגוֹת הָיוּ נִדְבָקִים בְּלִין בְּאַחַד. רִחוּ שֶׁל
מֹשֶׁה הָיָה מִהַיַּיִבֵּל, גִּפּוֹ מִהַשְּׂמִטָּה. רִחוּ שֶׁל

153. מֹשֶׁה זָכָה בְּחַיֵּיו מִה דְּלֹא זָכָה בֵּיה יַעֲקֹב. יַעֲקֹב
שָׁמַשׁ בֵּה בְּהֵהוּא עֲלָמָא, מֹשֶׁה בְּהָאֵי עֲלָמָא. וְאִי תִימָא
דְּגָרִיעוּ דְּמֹשֶׁה הָיָה. לֹאוּ הָכִי. אֲלֵא כִדּוּ נִפְקִי יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם מִסְטָרָא דְּיוֹבְלָא הָיָה. וְכָל אֲנֹן שְׁתִּין רַבְרָבִין
מִעֲלָמָא עֲלָהּ הָיוּ. (דָּף כב ע"א) וּבְהֵהוּא דְּיוֹקְנָא אֲזָלוּ
בְּמִדְבָּרָא וְחֹזֵר מִנְהוֹן לֹא עָאלוּ בְּאַרְעָא. אֲלֵא בְּנִיהוֹן
תּוֹלְדִין דְּלֵהוֹן כִּדְקָא וְזוּי דְּאֲנֹן תִּקְוֹנָא דְּסִיְהָרָא. וְכָל
עוֹבְדֵי אֲרַעָא תִקְוֹנָא דְּסִיְהָרָא הָיוּ.

154. מֹשֶׁה שָׁמַשׁ בְּסִיְהָרָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּגוֹפָא וּבְנֵי לֵה
לְרַעֲוִיתִיהּ. כִּדּוּ אֶתְפַּטֵּר מִהָאֵי עֲלָמָא סְלִיק בְּסִלִּיקוּ
עֲלָהּ בְּרוּחָא קְדִישָׁא וְאַתְהֵדֵר בְּרוּחָא לְיוֹבְלָא עֲלָהּ
וְתִמָּן אֶתְדַּבְּקוּ בְּאֲנֹן שְׁתִּין רַבּוּא דְּהָיוּ דִּלִּיתָהּ. מִה דְּלֹא
הָיָה בֵּין לְיַעֲקֹב הָיָה אֶתְהֵדֵר בְּרוּחָא לְגוֹ שְׂמִטָּה מִה
דְּלֹא הָיָה בֵּין בְּחַיֵּיו (בְּגִיז) בֵּין דְּבִיתָא אֲוֹרָא הָיָה לִיְהוָה.

155. וְאַרְעָא קְדִישָׁא בְּתִקְוֹנָא (דְּעֲלָמָא נ"א
דְּלִתְמָא) אֶתְתַּקְנָת בְּזוּיָלָא דְּלֵעִילָא. וְעַל דָּא לֹא אֶתְנַזְוֹן
לְמַהוּי כָּלְהוּ כְּזוּדָא. אֲנֹן דְּעֲלָמָא עֲלָהּ הָיוּ
בְּלִחוֹזְדִּיְהוּ כָּלְהוּ בְּרוּחָא. וְאֲנֹן דְּעֲלָמָא תִתְאָה הָיוּ
בְּלִחוֹזְדִּיְהוּ כָּלְהוּ בְּגוֹפָא. וְלֹא אֶתְנַזְוֹן לְמַהוּי אֲלִין וְאֲלִין
גֹּו סִיְהָרָא. אֲלֵא אֲלִין גֹּו סִיְהָרָא. וְאֲלִין לְבָר. לְנִתְהָרָא
אֲלִין מִגֹּו אֲלִין.

156. וְכָלְהוּ דְּעָאלוּ בְּאַרְעָא דְּיוֹקְנָא דְּקַדְמָאֵי הָיוּ. וְלֹא
הָיוּ בְּסִלִּיקוּ עֲלָהּ כְּוֹתִיְהוּ. בְּגִין דְּלֹא יָהִי דְרָא וְלֹא
הָיָה מִקֶּדֶם דְּנָא כְּאֲנֹן קְדִישָׁא דְּאֶתְנַזְוִיָּא לְהוֹן זֵו
יְקָרָא דְּמֵאֲרִיְהוֹן אֲפִין בְּאַפִּין.

157. יַעֲקֹב שָׁמַשׁ בְּנִשְׁוִי בְּגוֹפָא. לְבִתֵּר אֶתְדַּבֵּק רִיחָא
בְּרוּחָא. מֹשֶׁה אֶתְפַּרֵּשׁ מֵאִתְתִּיהּ וְשָׁמַשׁ כִּדּוּ אִיהוּ
בְּגוֹפָא בְּהֵהוּא רִיחָא קְדִישָׁא. לְבִתֵּר אֶתְדַּבֵּק רִיחָא
בְּרוּחָא עֲלָהּ טְמִירָא דְּלֵעִילָא. וְכָל דְּרָגִין הָיוּ
מִתְדַּבְּקִין כָּלְהוּ כְּזוּדָא. רִיחָא דְּמֹשֶׁה דְּיוֹבְלָא אִיהוּ

יעקב להתדבק בשמטה. גוף של נשותיו היה בעולם הזה.

גופיה דשמיטה. רווחא דיעקב לאתדבקא בשמיטה. גופיה דנשוי הוה בהאי עקמא.

158. כל אותם מאורות עליונים בדמות שלהם למטה בארץ ונ"א בדמותם למטה מהם בדמותם למטה בארץ, וכלם תלויים ברקיע השמים. כאן סוד של שני שמות כלולים באחד ותקונם שלשה, וחוזרים לאחד זה בנגד זה. והוא שם גלוי חקוק כלולים בסוד זה של האמונה.

158. כל אנן גהורין עלאין בדיוקנא דלהון לתתא בארעא (נ"א בדיוקנא דלהון לתתא מנהון בדיוקנא דלהון לתתא בארעא) וכלהו תליין ברקיע השמים. הכא רזא דתרין שמהן כלין כוזא ושכלולא דלהון תלתא ואתהדרין לוזד דא לקבל דא. ואיהו שמה גליפא מוזקקא כלין בהאי ברזא דמהימנותא:

159. ויאמר אלהים נעשה אדם. סוד ה' ליראיו וגו' (תהלים כה). פתח אתו זקן הזקנים ואמר: שמעון שמעון, מי הוא שאמר ויאמר אלהים נעשה אדם? מיהו כאן אלהים זה? בין כך פרח אותו זקן הזקנים ולא ראה אותו. וכמו ששמע רבי שמעון, שהיה קורא לו שמעון ולא רבי שמעון, אמר לחבריו: ודאי זהו הקדוש ברוך הוא שנאמר בו (דניאל ז) ועתיק הימים יושב. הרי בעת זוהי שעה לפתח בסוד הזה, שנדאי יש כאן סוד שלא נתן רשות להתגלות, ובעת משמע שנתנה רשות להתגלות.

159. ויאמר אלהים נעשה אדם (תהלים כה) סוד יי ליראיו וגו' פתחו והוא סבא דסבין ואמר, שמעון שמעון מאן הוא דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם. (ויאמר אלהים) מאי ניהו הכא האי אלהים. אדהכי פרוז ההוא סבא דסבין ולא זומא ליה. וכמה דשמע רבי שמעון דהוה קרי ליה שמעון ולא רבי שמעון, אמר לזבדוי ודאי האי הוא קדשא בריה הוא דאתמר ביה (דניאל ז) ועתיק יומין יתיב. הא כען איהו שעתא למפתחו בהאי רזא. דודאי הכא אית רזא דלא אתיהיב רשו לאתגליא. וכען משמע דרשותא אתיהיב לאתגליא.

160. פתח ואמר, (משל) למלך שהיו לו כמה בנינים לבנות והיה לו אמן, ואותו אמן לא היה עושה דבר אלא מרשות המלך, כמו שאתה אומר (משלי ח) ואהיה אצלו אמן. המלך הוא ודאי חכמה עליונה למעלה, ועמוד האמצעי והוא מלך למטה. אלהים אמן למעלה, וזו אם העליונה. אלהים אמן למטה, וזו שכינה שלמטה.

160. פתחו ואמר למלכא דהוה ליה כמה בנינין למבני. והוה ליה אומנא. וההוא אומנא לא הוה עבד מדעם אלא מרשו דמלכא כמה דאת אמר, (משלי ח) ואהיה אצלו אמן. מלכא ודאי איהו זוכמה עלאה לעיקא. ועמודא דאמצעייתא (איהו) מלכא לתתא. אלהים אומנא לעיקא ודא אימא עלאה. אלהים אומנא לתתא ודא שכינתא דלתתא.

161. ולאשה אין רשות לעשות דבר בלי רשות בעלה, וכל הבנינים שהיו בדרך אצילות, היה אומר אב"א באמירה לאמ"א, יהיה כזה וכזה, ומיד נהיה, כמו שנאמר ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר, היה אומר לאלהים יהי אור. בעל הבנין הוא אומר, והאמן עושה מיד. וכך כל הבנינים בדרך אצילות היה אומר יהי רקיע, יהי מארת, והכל נעשה מיד.

161. ואתתא לית לה רשו למעבד מדעם בלא רשות בעלה. וכל בנינין דהוה בארוז אצילותא הוה אמר אב"א באמירה לגבי אמ"א יהא כדין וכדין, ומיד הוה. כמה דאת אמר ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר הוה אמר לאלהים, יהי אור. מארי דבניינא איהו אומר ואומנא עבד מיד. והכי כל בניינין בארוז אצילותא הוה אמר יהי רקיע, יהי מארת, וכלא אתעבד מיד.

162. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעוֹלָם הַפְּרוּד, שֶׁהוּא עוֹלָם הַנִּבְדָּלִים, אָמַר הָאֱמֵן לְבַעַל הַבְּנִין, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוּתֵנוּ. אָמַר בַּעַל הַבְּנִין, וְדָאֵי טוֹב הוּא לַחֲטָא לְפָנֶיךָ בְּגַלְל שֶׁהוּא כְּסִיל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תִּוְנֶת אִמּוֹ.

163. הִיא אִמְרָה, אַחֲרֵי שֶׁחָטְאוּ תַלְוֵי בְּאִמָּ"א וְלֹא בְּאִבָּ"א, אֲנִי רוֹצֶה לְבְרָא אוֹתוֹ בְּדִמוּת שְׁלִי. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְשַׁתֵּף בּוֹ אִבָּ"א.

164. בְּזִמְנָן שֶׁחָטָא מַה כְּתוּב? (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שָׁלַח אִמְכֶם. אָמַר הַמַּלְאָךְ לְאִמָּ"א, וְלֹא אִמְרָתִי לָךְ שֶׁעֲתִיד הוּא לַחֲטָא? בְּאוֹתוֹ זִמְנָן גִּרַּשׁ אוֹתוֹ וַיִּגְרַשׁ אֶת אִמּוֹ עִמּוֹ. וְלִכֵּן כְּתוּב (משלי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תִּוְנֶת אִמּוֹ. בֶּן חָכָם – זֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת. וּבֶן כְּסִיל – זֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

165. קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי רַבִּי, וְכִי יֵשׁ פְּרוּד בֵּין אִבָּ"א וְאִמָּ"א, שֶׁמֶצַד שֶׁל אִבָּ"א הוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת וּמֶצַד הָאִמָּ"א בְּבְרִיאָה? אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים חֲבֵרִים, לֹא כָךְ זֶה, שֶׁהָרִי אָדָם שֶׁל אֲצִילוּת זָכַר וְנִקְבָּה הָיָה מֶצַד אִבָּ"א וְאִמָּ"א, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מֶצַד הָאִבָּ"א, וַיְהִי אוֹר מֶצַד הָאִמָּ"א. וְזֶהוּ אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִים.

166. אֲבָל לִזְוֶה אֵין בּוֹ עֲלָם וּדְמוּת, אֲלֵא אִם הֶעֱלִינוּהָ הָיָה לָהּ כְּנוֹי אַחֲרֵי שֶׁעוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן אֱלֹהִים, וְאוֹתוֹ כְּנוֹי הוּא אוֹר וְחֻשְׁף. וּבְגַלְל אוֹתוֹ חֻשְׁף שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ כְּנוֹי, אָמַר אֲבָא שֶׁעֲתִיד לַחֲטָא לְאָדָם שֶׁל אֲצִילוּת וְנִ"א שֶׁל בְּרִיאָה שֶׁהוּא אוֹר לְבוּשׁ עֲלִיּוֹן וְנִ"א עֲלִיּוֹן.

167. וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיוֹם רֵאשִׁון שֶׁגָּנָה אוֹתוֹ לְצַדִּיקִים. וְאוֹתוֹ חֻשְׁף שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם הָרֵאשִׁון לְרִשְׁעִים, כְּמוֹ

162. כִּד מִטָּא לְעַלְמָא דְּפְרוּדָא דְּאִיהוּ עוֹלָם הַנִּבְדָּלִים, אָמַר אוֹמְנָא לְמֵאֲרִי בְּנִינָא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוּתֵנוּ. אָמַר מֵאֲרִי בְּנִינָא וְדָאֵי טוֹב הוּא לַמַּעֲבָד לִיה. אֲבָל עֲתִיד הוּא לְמוֹזְטִי קִמָּךְ בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (משלי י) בֶּן זֹכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תִּוְנֶת אִמּוֹ.

163. אִיהִי אִמְרָה בְּתֵר דְּחוּזוּבִיה תַּלְוֵי בְּאִמָּ"א וְלֹא בְּאִבָּ"א אֲנִי בַּעֲנָא לְמִבְרִי לִיה בְּדִיוקְנָא דִּילִי. הָדָא הוּא דְּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְלֹא בַּעֲא לְאִשְׁתִּתְּפָא בִּיה אִבָּ"א.

164. בְּזִמְנָא דְּזוּב מַה כְּתִיב (דף כב ע"ב) (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שָׁלַח אִמְכֶם. אָמַר מַלְכָּא לְאִמָּ"א וְלֹא אִמְרִית לָךְ דְּעֲתִיד הוּא לְמוֹזְטִי. בַּהֲהוּא זִמְנָא תִּרְיָךְ לִיה וְתִרְיָךְ אִמָּא עֲמִיה. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, (משלי י) בֶּן זֹכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תִּוְנֶת אִמּוֹ. בֶּן זֹכָם, דָּא אָדָם דְּאִיהוּ בְּאִרְזוֹ אֲצִילוּת. וּבֶן כְּסִיל, דָּא אָדָם דְּבְרִיאָה.

165. קָמוּ כָּלָהּ זִוְבְּרִיָּא וְאָמְרוּ רַבִּי רַבִּי, וְכִי אִית פִּירוּדָא בֵּין אִבָּ"א וְאִמָּ"א דְּמִסְטָרָא דְּאִבָּ"א אִיהוּ בְּאִרְזוֹ אֲצִילוּת וּמִסְטָרָא דְּאִמָּ"א בְּבְרִיאָה. אָמַר לֵן זִוְבְּרִיָּא זִוְבְּרִיָּא לֹא הָכִי הוּא, דְּהָא אָדָם דְּאֲצִילוּתָא דְּכָר וְנִקְבָּא הוּא מִסְטָרָא דְּאִבָּא וְאִמָּ"א. וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִסְטָרָא דְּאִבָּא, וַיְהִי אוֹר מִסְטָרָא דְּאִמָּ"א. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִין.

166. אֲבָל לְהֵאִי לִית בֵּיה עֲלָם וּדְמוּת. אֲלֵא אִמָּא עֲלָהָה הָיָה זִוְד כְּנוֹי דְּסִלִּיק לְזוּזִשְׁבִּין אֱלֹהִים. וְהָהוּא כְּנוֹי אִיהוּ אוֹר וְזוּזִשְׁף. וּבְגִין הָהוּא זוּזִשְׁף דְּהָיָה בְּהָהוּא כְּנוֹי, אָמַר אֲבָא דְּעֲתִיד לְמוֹזְטִי לְאָדָם דְּאֲצִילוּת (נ"א דְּבְרִיאָה) דְּאִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֲלָהָה (נ"א עֲלִיּוֹן).

167. וְהֵאִי אִיהוּ אוֹר דְּבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹם רֵאשִׁון דְּגִנְזוּ לְצַדִּיקִיָּא. וְהָהוּא זוּזִשְׁף דְּאִתְבְּרִי בְּיוֹמָא קְדָמָה לְרִשְׁיֵעִיָּא כְּמַה דְּאִתְ אָמַר, (שמואל א

שנאמר (שמואל-א ב) ורשעים בחשך ידמו, ובגלל אותו חשך שהיה עתיד לחטא לאותו אור, לא רצה אבא להשתתף בו. ובגלל זה אמר נעשה אדם בצלמנו – אותו האור. כדמותנו – אותו חשך, שהוא לבוש לאור, כמו שגוף הוא לבוש לנשמה. זהו שכתוב (איוב י) עור ובשר תלבישני. שמחו כלם ואמרו, אשרי חלקנו שזכינו לשמע דברים שלא נשמעו עד עתה.

168. פתח עוד רבי שמעון ואמר, (דברים לב) ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי וגו'. אמר, חברים שמעו דברים עתיקים שרציתי לגלות אחר שנתנה ולין רשות עליונה לומר. מי זה שאמר ראו עתה כי אני הוא? אלא זהו עלת על כל העליונים, אותו שנקרא עלת העלות, עלת מהעלות האלה, שלא יעשה אחד מהעלות הללו שום מעשה עד שיקח רשות מאותו שעליו, כמו שבארנו למעלה בנעשה אדם.

169. נעשה ודאי. על שנים נאמר. שאמר זה לאותו שלמעלה ממנו נעשה. ולא עושה דבר אלא ברשות ואמירה מאותו שלמעלה ממנו. ואותו שלמעלה ממנו לא עושה דבר עד שלוקח עצה מחברו. אבל אותו שנקרא עלת על כל עלות, שאין למעלה ממנו ולא למטה שזה לו, כמו שנאמר (ישעיה מ) ואל מי תדמיני ואשׁוה יאמר קדוש. אמר, ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי, שלוקח ממנו עצה, כמו שאותו שאמר ויאמר אלהים נעשה אדם.

170. קמו כל החברים ואמרו, רבי, תן לנו רשות לדבר במקום זה. אמרו, והרי לא בארץ למעלה שעלת העלות אמר לבת"ר נעשה אדם? אמר להם, היו שומעים אזניכם מה שפיתם מדברו והרי לא אמרתי לכם עכשו שיש מי שנקרא עלת העלות, וזה אינו אותו שנקרא עלת על כל עלות, שלעלת על כל עלות אין לו שני שלוקח ממנו עצה, שהוא יחיד לפני הכל, ואין לו שתף.

ב) ורשעים בוזשך ידמו, ובגין ההוא זושך דהיה עתיד למזוטי לכהוא אור, לא בעא אבא לאשתתפא ביה. ובגין דא אמר נעשה אדם בצלמנו ההוא אור. כדמותנו ההוא זושך דאיהו לבושא לאור. כגוןא דגופא דאיהו לבושא לנשמתא דא הוא דכתיב, (איוב י) עור ובשר תלבישני. וזרזו כלהו ואמרו זכאה זולקנא דזכינא למושמע מלין דלא אשתמעו עד כען.

168. פתחו עוד רבי שמעון ואמר (דברים לב) ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי וגו'. אמר וזכריא שמעו מלין עתיקין דבעינא לגלגא בתר דאתיהיב רשו עקלא למימר. מאי גיהו דאמר ראו עתה כי אני הוא. אלא דא הוא עילת על כל עקלאין. ההוא דאתקרי עילת העלות עלת מאלין עלות. דלא יעביד זרז מאלין עלות שום עובדא עד דנטיל רשות מההוא דעליה. כמה דאוקימנא לעילא בנעשה אדם.

169. נעשה ודאי. על תרין אתמר. דאמר דא לכהוא דלעילא מיניה נעשה. ולא עביד מדעם אלא ברשו ואמירה מההוא דלעילא מיניה. וההוא דלעילא מיניה לא עביד מדעם עד דנטיל עצה מוזכריה. אבל ההוא דאתקרי עלת על כל עלות דלית לעילא מיניה ולא לתתא שניה ליה. כמה דאת אמר, (ישעיה מ) ואל מי תדמיני ואשׁוה יאמר קדוש. אמר ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי, דנטיל עצה מיניה. כגוןא דההוא דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם.

170. קמו כלהו וזכריא ואמרו רבי הב לנא רשו למכלא בהאי אתר. אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלות העלות אמר לבת"ר נעשה אדם. אמר לון הוו שומעין אודגייכו מה דפומכון במכלין. והא לא אמרית לכו השתא דאית דאתקרי עלת העלות ולא איהו ההוא דאתקרי עלת על כל עלות. דלעילת על כל עלות לית תגיינא דנטיל עצה מיניה דאיהו יוזרד קדם כלא ולית ליה שותפא.

171. ולכן אמר ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי, שלוקח ממנו עצה, שאין לו שני ולא שתף ולא חשבון. שיש אחד בשתוף כמו זכר ונקבה, ונאמר בהם (שם נא) כי אחד קראתיו, אבל הוא אחד בלי חשבון ולא שתוף, ולכן אמר ואין אלהים עמדי. כמו כלם והשתטחו לפניו ואמרו, אשרי האיש שרבונו מסכים עמו לגלות סודות טמירים שלא היו מתגלים למלאכים קדושים.

172. אמר להם, חברים, יש לנו להשלים הפסוק, שבמה סודות טמירים יש בפסוק הזה (דברים לב) אני אמית ואחיה וגו'. אני אמית ואחיה – בספירות. אחיה – מצד של הימין חיים, ומצד השמאל מות. ואם לא מסכימים שניהם עם עמוד האמצעי, לא מתקים הדין, שהם במושב שלשה באחד.

173. ולפעמים מסכימים שלשה לעשות דין, ויבא י"ד ומין שהיא פשוטה לקבל שבים, שהוא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וזו שכינה נקראת יד ימין מצד החס"ד. יד שמאל מצד הגבורה. יד יהו"ה מצד עמוד האמצעי. בשבן אדם שב בתשובה, היד הוא מצילה אותו מהדין. אבל בשבן עלת על כל העלות, נאמר בו ואין מידי מציל.

174. ועוד, שלש פעמים נאמר בפסוק זה אני אני אני, שיש בהם א' א' א' י' י' י', שנקראו ביו"ד ה"א וא"ו ה"א וא"ו ה"א. ויש בהם שלש ווים, ו' ו' ו' – ואחיה ואני ואין – שנקראו בשמות האלה.

175. ועם כל זה שהרי בארו את הפסוק הזה החברים אצל אלהים אחרים, כמו שנאמר ראו עתה כי אני אני הוא – זה הקדוש ברוך הוא ושכינתו שנאמר בהם אני וה"ו. ואין אלהים עמדי – זה סמאל ונח"ש. אני אמית ואחיה – אני אמית בשכינתי למי שהוא רשע, ואני אחיה בה את מי שהוא צדיק. ואין מידי מציל – זה יו"ד יהו"ה שהוא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והוא כו"ו במוכס"ו כו"ו, והכל אמת. אבל מה שנתבאר למעלה עלת

171. ובגין דא אמר ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תנזינא ולא שותפא ולא זושבנא. דאית אזור בשותף כגון דכר ונקבא ואתמר בהון (ישעיה נא) כי אזור קראתיו אבל איהו זוד בלא זושבן ולא שתוף. ובגין דא אמר ואין אלהים עמדי. קמו כללו ואשתטחו קמיה ואמרו זכאה בר נש דמאריה אסתכם עמיה לגלאה רזין טמירין דלא הוו מתגליין למלאכיא קדישייא.

172. אמר לון זובריא, אית לן לאשלקא קרא, דכמה רזין טמירין אית בהאי קרא. (דברים לב) אני אמית ואחיה וגו' אני אמית ואחיה בספירן. אחיה בסטרא דמינא זויי. ומסטרא דשמאלא מותא. ואי לא אסתכמן תרוייהו בעמודא דאמצעייתא לא אתקיים דינא. דאנן במוותב תלתא כוודא.

173. ולומין (דף כג ע"א) אסתכמו תלתא למעבד דינא, וייתי י"ד (מינא) דאיהי פשוטה לקבל שבים דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ודא שכינתא אתקרי יד ימין מסטרא דחוס"ד. יד שמאל מסטרא דגבורה. יד יהו"ה מסטרא דעמודא דאמצעייתא. כד בר נש תב בתויבתא האי יד שויב ליה מן דינא. אבל כד דן עלת על כל העלות אתמר ביה ואין מידי מציל.

174. ועוד תלת זמנין אתמר בהאי קרא אני אני אני. דאית בהון א' א' א' י' י' י'. דאתרמיזו ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואית בהון ג' ווין ו' ו' ו' ואחיה ואני ואין דאתרמיזו באלין שמיהן.

175. ועם כל דא דהאי קרא הא אוקמוה זובריא לגבי אלהים אחרים. כמה דאת אמר ראו עתה כי אני אני הוא, דא קדשא בריך הוא ושכינתיה דאתמר בהו אני וה"ו. ואין אלהים עמדי דא סמאל ונח"ש. אני אמית ואחיה, אני אמית בשכינתי למאן דאיהו זוייב. ואני אחיה בה למאן דאיהו זכאי. ואין מידי מציל דא יו"ד יהו"ה דאיהו יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואיהו כו"ו במוכס"ו כו"ו וכלא קשוט. אבל מה דאתמר לעילא

העליון שהוא עלת על כל העלות, והסוד הזה לא נמסר לכל חכם ונביא ונ"א אבל מה שנאמר למעלה על עליון שהוא על העלות, הסוד הזה לא נמסר אלא לכל חכם ונביא.

176. בא ראה כמה עלות הם נסתרים שהם מתלבשים והם מרפבים בספירות, והספירות מרפבה להם, שהם טמירים ממחשבת בני אדם, ועליהם נאמר (קהלת ה) כי גבה מעל גבה שמר וגו'. אורות מצחצחים אלה על אלה. ואלה שמקבלים הם חשוכים מאחרים שעליהם שמקבלים מהם. ולעלת ועל כל העלות אין אור עומד לפניו, שכל האורות חשוכים לפניו.

177. דבר אחר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו – הרי פרשוה החברים על מלאכי השרת שהם אומרים את הפסוק הזה. אמר להם, אחר שהיו יודעים מה שהיה ומה שעתיד להיות והם היו יודעים שעתיד לחטא, למה רצו לעשות אותו?

178. ולא עוד, אלא שעזא ועזאל היו מקטרגים עליו בזמן שאמרה שכינה לקדוש-ברוך-הוא נעשה אדם. אמרו, מה אדם ותדעו? מה אתה רוצה לברא אדם, ותדעו? שעתידי לחטא לפניך באשתו שהיא חשף? שאור הוא זכר, וחשף נקבה, שמאל חשף של בריאה. באותו זמן אמרה להם השכינה: בזה שאתם מקטרגים, אתם עתידים לנפל, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנח וגו'. וחשקו בהם וטעו בהם, והפילה אותם השכינה מקדשם.

179. אמרו החברים, רבי רבי, בין כך ונ"א אם כך, עזא ועזאל לא היו משקרים בדבריהם, שנודאי בנקבה עתיד אדם לחטא. אמר להם, כך אמרה השכינה: אתם הודמנתם לקטרג לפני יותר מצבא המרום. אם אתם הייתם פים מאדם במעשיכם, נאה לכם לקטרג עליו, אבל הוא עתיד לחטא באשה אחת, ואתם בנשים רבות. החבה שלכם יותר מבני אדם, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם. את בת האדם

עלת עלאה דאיהו עלת על כל העלות. והאי רזא לא אתמסר לכל זוכימא ונביאה (נ"א אבל מה דאתמר לעילא על עלאה דאיהו על העלות האי רזא לא אתמסר אלא לכל חכמיא ונביאה).

176. תא זוזי, כמה עלות אנון סתימין דאנון מתלבשין ואנון מורכבין בספירן, וספירן מרכבה לנבייהו, דאנון טמירין ממוזשבתא דבני נשא, ועלייהו אתמר (קהלת ה) כי גבה מעל גבה עומד וגו'. נהורין ממוזצוזין אלן על אלן. ואלן דמקבלין אנון וזשוכין מאזורגין דעלייהו דמקבלין מנניהו. ועלת (על כל) העלות לית נהורא קיימא קמיה דכל נהורין מתוששכן קמיה.

177. דבר אחר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, הא אוקמוה זכרייא על מלאכי השרת דאנון אמרי האי קרא. אמר להו בטר דהו ידעין מה דהו ומה דעתיד למיהו ואנון הו ידעין דעתיד למזוטי אמאי בעו למעבד ליה.

178. ולא עוד אלא דעזא ועזאל הו מקטרגי עליה בזמנא דאמר שכינתא לקדשא בריך הוא נעשה אדם, אמרו מה אדם ותדעו. מה את בעי למברי אדם, ותדעו דעתיד למזוטי קמך באתתא דיליה דאיהו וזשף. דאור איהו דכורא וזשף נוקבא שבמאל וזשף דבריה. בההוא זמנא שכינתא אמרת לון בהאי דאתון מקטרגין אתון עתידים למנפל. כדכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה וגו' (חשקו בהון) וטעו בהון ואפיל לון שכינתא מקדושה דלהון.

179. אמרו זכרייא רבי רבי, אדהכי (נ"א אי הכי) עזא ועזאל לא הו משקרין במלווליהו. דודאי בנקבא עתיד אדם למזוטי. אמר להו הכי אמרה שכינתא אתון אודמנתון לקטרגא קדמי יתיר מוזילא דמרוומא, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדייכו יאות לכו לקטרגא עליה. אבל איהו עתיד למזוטי באתתא זודא, אתון בזשין סזיאין. זובתיכון יתיר מבני נשא כמה דכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו',

לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד, אלא אם אדם חוטא, הרי מקדים לו תשובה לחזור לרבוננו לתקן במה שחטא.

180. אמרו לו החברים, רבי רבי, אם כך, למה כל זה? אמר רבי שמעון לחברים, אם לא היה כך שברא הקדוש ברוך הוא יצר טוב ורע, שהם אור וחשך, לא היתה זכות וחובה לאדם של בריאה, אלא ובגלל שנברא משניהם, ולכן (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו לו, כל זה למה? ולא היה יפה שלא נברא ושא לא לחטא ולגרם כל מה שגרם למעלה, ולא היה לו לא ענש ולא שכר?

181. אמר להם, מן הדין היה לו לבראו כך, בגלל שהתורה בגללו נבראה, שכתוב בה ענש לרשעים ושכר לצדיקים, ולא היה שכר לצדיקים וענש לרשעים אלא בגלל אדם של בריאה, (ישעיה מו) לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו, ודאי בעת שמענו מה שלא שמענו עד עכשו, שודאי לא ברא הקדוש ברוך הוא דבר שלא צריך.

182. ולא עוד, אלא התורה של בריאה היא לבוש השכינה, ואם אדם לא היה עתיד להבראת ולחטא, היתה השכינה בלי כסוי כמו עני. ולכן כל מי שחטא, באלו הפשיט לשכינה את מלבושיה, וזהו ענש האדם.

183. וכל מי שמקים מצוות התורה, באלו הלבוש לשכינה את מלבושיה. ולכן פרשה בכסוי הציצית ותפלין (שמות כב) כי היא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו במה ישכב, בגלות? והרי פרשה. בא ראה, חשך הוא שחר של התורה, אור הלבן של התורה.

184. ואם תפלה אינה שלמה, במה מלאכי חבלה רודפים אחריה, כמו שנאמר (איכה א) כל רדפיה השיגה בין המצרים, ולכן מתפללים (תהלים עח) והוא רחום יכפר עון – זה סמאל שהוא נחש. ולא ישחית – זה

את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד אלא אם אדם זוכה הא אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה לאתקנא במה דזוכ.

180. אמרו ליה זברייא (רבי רבי) אי הכי אמאי כולי האי. אמר רבי שמעון לזברייא אי לא דהוה הכי דברא קדשא בריך הוא יצרא טבא ובישא דאנון אור וזשך לא הוה זכו וזוכה לאדם דבריא. אלא (בגין) דאתברי מתרווייהו, ובגין דא (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו ליה כולי האי אמאי. ולא הוה שפיר דלא אתברי דלא למיזוז ולגרמא כל מה דגרם לעילא ולא הוה ליה לא ענש ולא שכר.

181. אמר לון מן הדין הוה ליה למברייה כך. בגין דאורייתא בגיניה אתבריאת דכתיב בה עונשא לרשיעיא ואגרא לצדיקיא ולא הוה אגרא לצדיקיא ועונשא לרשיעיא אלא בגין אדם דבריא (ישעיה מו) לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו ודאי כען שמענא מה דלא שמענא עד השתא, דודאי לא ברא קדשא בריך הוא מלתא דלאו איהו צריך.

182. ולא עוד אלא אורייתא דבריא (דף כג ע"ב) איהו לבושא דשכינתא. ואי אדם לא הוה עתיד למברי (למחט) הוה שכינתא בלא כסויא כגוונא דעני. ובגין דא כל מאן דזוכה כאלו אפשיט לשכינתא מלבושה. והאי איהו עונשא דאדם.

183. וכל מאן דמקיים פקודין דאורייתא כאלו הוא לביש לשכינתא בלבושה. ובגין דא אוקמוה בכסויא דציצית (ותפלין) (שמות כב) כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו במה ישכב בגלותא והא אוקמוה. תא זוזי, זושך איהו אוקמו דאורייתא אור זיורו דאורייתא.

184. (ואי צלותא לאו איהו שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כמה דאת אמר, (איכה א) כל רודפיה השיגה וגו'. ובגין דא מצלין (תהלים עח) והוא רחום יכפר עון דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית דא משחית. והרבה להשיב אפו דא אף. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. בגין דלא ירדפון בתר צלותא. וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו. שבעה ממנן אנון ותליין מנייהו שבעין. ובכל רקיעא ורקיעא אנון מקטרגין ותליין מנייהו עשרה אלף רבוא.

המשחית. והרבה להשיב אפו – זה אף. ולא יעיר כל חמתו – זו חמה, כדי שלא ירדפו אחר התפלה. וכמה מלאכי חבלה תלויים מהם. שבעה ממנים הם, ותלויים מהם שבעים, ובכל רקיע ורקיע הם מקטרגים, ותלויים מהם עשרת אלפים רבוא.

185. ואם תפלה עולה שלמה בעטוף של מצוה ותפלין על הראש והזרוע, נאמר בהם (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך. שם ה' פרשוה שהיא תפלין של ראש. ומי שרואה שם יהוה על הראש בתפלה שהיא אדני"י (יהוה), מיד כלם בורחים. זהו שכתוב (תהלים צא) יפול מצדך אלה וגו'.

186. ויעקב, בגלל שראה ברוח הקדש דחק של הגלות האחרונה בסוף הימים, ואמר (בראשית כח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש, ובא הלילה של הגלות, ואמר (שם לב) ויירא יעקב מאד ויצר לו. וחלק את העם הקדוש בגלות לשלושה צדדים, כמו שנאמר (שם לג) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשנה, בראש בגלות אדם. ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים. ובגלל שראה אחר כך עניות וצער שלהם, אמר (שם כח) ושבתי בשלום אל בית אבי. ואמר, ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש.

187. ודוד, בגלל הגלות אמר (שמואל ב – יז) רעב ועיף וצמא במדבר. בגלל שראה שכינה חרבה יבשה, היה נוטל צער בגללה. אחר שראה שישאל חוזרים [בתשובה] בתדוה, תקן עשרה מיני נגונים, ובסוף כלם אמר (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטף ונ"א תקן עשרה מיני תלים, ובסוף כלם תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני. אחת שכל התפלות שבגללן מתעטפים לפני המלך, ולא היו נכנסות עד שתכנס תפלת העני, אמר תפלה לעני כי יעטף, והיא תפלה שעוטפת כל התפלות לפנייה עד שתכנס תפלתו, לכן הקדים עני לכלם.

185. ואי צלוחת סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפלין על רישא ודרועא, אתמר בהו (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך. שם יי אוקמוה דאיהי תפלין דרישא. ומאן דוויי שם יהוה על רישא, בצלוחת דאיהי (יהוה) אדני, מיד כללון ברוזין. הדא הוא דכתיב, (תהלים צא) יפול מצדך אלה וגו'.

186. ויעקב בגין דוומא ברוזא דקודשא דווקא דצלוחת בתראת בסוף יומי (אמר בראשית כח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ובא ליליא דגלותא ואמר (בראשית לב) ויירא יעקב מאד ויצר לו. ופליג עמא דרישא בצלוחת לג סטרין. כמא דאת אמר, (בראשית לג) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ברישא בצלוחת דאדום, ואת לאה וילדיה אחרונים. ואת רחל ואת יוסף אחרונים. ובגין דוומא בתר כן עניותא וצער דללון אמר (בראשית כח) ושבתי בשלום אל בית אבי ואמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.

187. ודוד בגין צלוחת אמר (שמואל ב ז) רעב ועיף וצמא במדבר, בגין דוומא שכינתא זרבה יבשה הוה נטיל צער בגללה. לכתר דוומא דהדרין ישראל (בתשובה) בודוה, תקין עשר מיני נגונים. ובסוף כללון אמר (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטף (נ"א תקין י' מיני תלים, ובסוף כללון תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני. חדא דכללון צלותין דבגיניהו מתעטפין קדם מלכא. ולא הו צאלין עד דיעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטף) והיא צלוחת דעטוף כל צלותין קדמהא עד דיעול צלוחת דיליה. בגין דא אקדים עני לכללון.

188. מהי תפלת העני? זו תפלת ערבית שהיא רשות בפני עצמה בלי בעלה, ובגין דאיהי בלא בעלה איהי ענייה יבשה (ברשות כל אינש) וצדיק עני יבש דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמיא לעלותא דערבית דאיהי ליליא דגלותא.

189. ותפלת שבת היא צדקה לעני, כמו שבארנו בעלי המשנה, שמש בשבת צדקה לעניים ושעניים מתנחמים בדרך של שמש של שבת. ולכן צריך אדם להיות כמו עני לשער המלך בתפלת עמידה בכל ששת ימי החל בשביל השכינה, ומתעטף לה בעטוף של מצוה של ציצית כמו עני, ויהיה בתפלין כמו אביון אצל השער שהוא אדני. שכך עולה לחשבון היכ"ל. וזהו אדני שפתי תפתח.

190. וכשפותח פיו בתפלת ערבית, נוחת נשר בימי החל לקבל בכנפיו תפלת הלילה. וזה נוריא"ל נקרא אוריא"ל מצד של חס"ד, ונוריא"ל מצד של גבורה, שהוא נר דולק, שנאמר בו (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

191. ובתפלת שחרית אריה נוחת לקבל תפלה בזרועותיו וכנפיו, שארבע כנפים [יש] לכל חיה, זה מיכאל. ובתפלת מנחה שור נוחת לקבל [נ"א תפלה] בקרניו וכנפיו, וזה גבריאל.

192. ובשבת נוחת הקדוש ברוך הוא בשלשת האבות לקבל הבת יחידה שלו בהם, וזה סוד של שבת, ש' בת יחידה שלו. באותו זמן החיות העליונות שנקראו בשם של יי, פותחים ואומרים, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם.

193. באותו זמן נפתחים שבעה היכלות. היכל הראשון – היכל האהבה. שני – היכל היראה. שלישי – היכל הרחמים. רביעי – היכל הנבואה באספקלריה המאירה. חמישי – היכל הנבואה באספקלריה שאינה מאירה. ששי – היכל הצדק. שביעי – היכל הדין.

188. מאן עלותא דעני. דא עלותא דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה. ובגין דאיהי בלא בעלה איהי ענייה יבשה (ברשות כל אינש) וצדיק עני יבש דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמיא לעלותא דערבית דאיהי ליליא דגלותא.

189. ועלותא דשבת איהי צדקה לעני כמה דאוקמוה מארי מותניתין שמש בשבת צדקה לעניים (דעניים מתנחמי בארז דשמשא (בשבתא) דשבתא). ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בעלותא דעמידה בכל שית יומין דזוזל בגין שכינתא. ובמתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני. ויהא בתפלין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדני. דהכי סליק לזושיבין היכ"ל. ודא איהו אדני שפתי תפתח.

190. וכד אפתח פומיה בעלותא דערבית נשרא קא נזיית ביומין דזוזל לקבלא בגדפהא עלותא דליליא. ודא נוריא"ל אתקרי אוריא"ל מסטרא דחס"ד, ונוריא"ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

191. ובעלותא דשחרית אריה נזיית לקבלא עלותא דרועיו וגדפוי דארבע גדפין (ס"א אית) לכל זיית דא מיכאל. ובעלותא דמנחה שור נזיית לקבלא (נ"א עלותא) בקרניו וגדפוי ודא גבריאל.

192. ובשבת נזיית קדשא בריה הוא בג אבהן לקבלא בת יזיידא דיליה בהון. ודא רזא דשבת ש' בת יזיידא דיליה. בההוא זמנא זיוון עלאין דאתקריאו בשמא דיי פתוזין ואמרין (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתוזי עולם.

193. בההוא זמנא מתפתוזין שבעה היכלין. היכל קדמא היכלא דאהבה. תניינא היכלא דיראה. תליתא היכלא דרחמי. רביעא היכלא דנבואה דאספקלריה דנהרא. (דף כד ע"א) וזמישאה היכלא דנבואה דאספקלריה דלא נהרא. שתיתאה היכלא דצדק. שביעא היכלא דדין.

194. ועליהם נאמר בראשית – ברא שי"ת. אלהים היכל שביעי. וכך הם שבועה היכלות למטה, וכנגדם שבועה קולות של הבו לה, ושמונה עשרה אפודות שבהן משוטט הקדוש ברוך הוא בשמונה עשר עולמות (תהלים סח) ברכב אלהים רבותים אלפי שגן דאגון תמניסר רבוון עלמין וכמה נטורי תרעין אית להיכלין דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תיעול אלא במדה במשקל.

195. ואין מי שעומד לפני שער התפלה, ועליו נאמר (שם קכז) לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער, שהיא שער המלך. בגלל שתפלה היא מצוה, וזו שכניה, והתורה זה הקדוש ברוך הוא – לא צריך ביניהם הפסקה. וצריך להעלות תורה ומצוה באהבה ויראה.

196. שכל מצוות עשה ולא תעשה בלן תלויות משם יהו"ה. כמו שבארנו סוד זה שמי עם י"ה – שס"ה מצוות לא תעשה. וזה זכרי עם ו"ה – רמ"ח מצוות עשה. והרי כאן שס"ה ורמ"ח, והם רמ"ח תבות שבקריאת שמע, ונתנו מאהבה ושל אות ין ויראה של אות ה'. ולכן תקנו הבוחר בעמו ישראל באהבה, והם כלולים באברהם, שנאמר בו זרע אברהם אוהבי.

197. ישראל שעולה ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, וסוד הדבר – ישראל עלה במחשבה להבראת. מחשבה – חש"ב מ"ה, ובו תמצא את השם הקדוש. ומשום שיעקב שהוא ישראל, נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, בדמות רבונו.

198. בנים חיים ומזונות מצד עמוד האמצעי, שהוא בנ"י בכורי ישראל. והוא עץ החיים, והוא עץ שמזון בו לכל. ולכן ישראל הם המזון שלו תפלה שגשגת לקרבן.

199. ובגלות נאמר (בראשית ל) הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ושכינה היא קרבן של הקדוש ברוך הוא ממנו בימין ושמאל

194. ועליהם נאמר בראשית ברא שי"ת. אלהים היכל שביעאה. והכי אגון ו' היכלין לתתא ולקבליהו שבועה קלין דהבו ליי. ותמניסר אפודות דביה, דבהון שיט קדשא ברין הוא בתמניסר עלמין (תהלים סח) ברכב אלהים רבותים אלפי שגן דאגון תמניסר רבוון עלמין וכמה נטורי תרעין אית להיכלין דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תיעול אלא במדה במשקל.

195. ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא. ועליהם נאמר (תהלים קכז) לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. דאיהי תרעא דמלכא. בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכינתא. ואורייתא דא קדשא ברין הוא. לא צריך הפסקה ביניהם. וצריך לסלקא תורה ומצוה ברוזימו ודוילו.

196. דכל פקודין דעשה ולא תעשה בלן תלויין מן שם יהו"ה. כמה דאוקימנא רזא דא שמי עם י"ה שלש מאות וזומשה וששים מצוות לא תעשה. וזה זכרי עם ו"ה מאתים ושמונה וארבעים מצוות עשה. והא הכא שס"ה ורמ"ח. ואגון רמ"ח תיבין בקריאת שמע ואתייהבו ברוזימו (דאית י) ודוילו דאת ה'. ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ואגון כליקן באברהם דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי.

197. ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א. ורזא דמלה ישראל עלה במחשבה להבראות. מחשבה חש"ב מ"ה, וביה תשכחו שמה קדישא. ובגין יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בדיוקנא דמאריה.

198. בגי זוי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעיתא. דאיהו בנ"י בכורי ישראל. ואיהו עץ החיים, ואיהו אילנא דמזון לכלא ביה. ובגין דא אגון ישראל מזונא דיליה צלותא דושיבא לקרבנא.

199. ובגלותא אתמר (בראשית ל) הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ושכינתא איהי קרבנא דקדשא ברין הוא

וגוף. ובשעולה אליו, צריך להכליל עמה כל עשר הספירות, שאין קדשה פחות מעשר, שהוא קדשתו. ולכן בשבן אדם רוצה להעלות תפלה בכל תנועתו, ואסנחש רוצה לקטרג לתפלה, צריך לעשות לו מקלע, וסוד הדבר – זרקא מקף שופר הולך סגולתא.

200. פתח רבי שמעון ואמר, עליונים שמעו, תחתונים התכנסו, אלה מורי הישיבה שלמעלה ושלמטה. אליהו, בשבועה עליך, קח רשות ורד לבאן, שהרי קרב גדול הזדמן. חנוך הממנה, רד לבאן אתה וכל מורי הישיבה שתחת ידך, שלא לכבודי עשיתי, אלא לכבוד השכינה.

201. פתח במקדש ואמר, זרקא ודאי. בבואך להעלות תפלה לאותו מקום ידוע. כמו שאותה אבן הקלע שזרקא למקום ידוע, כך צריך להעלות מחשבתו בתפלה באותו כתר אבן מכללת ומעטרת, שנאמר בה כל הזקף זקף בשם, שצריך להעלותה לשם.

202. ובאותו מקום שמעלה אותה לבעלה, אפלו נחש ברוך על עקבו לא יפסיק, אף על גב שנאמר בו ואתה תשופנו עקב. אותה האבן שהיא " של יעקב, שנאמר בה (בראשית מט) משם רעה אבן ישראל, לא יפסיק. וצריך להעלותה ונ"א אותה עד אין סוף. ובשמוריד אותה, נאמר בו כל הכורע כורע בברוך, שצריך להורידה עד אין תכלית, ולא יפסיק ונ"א אותה ממנו לא למעלה ולא למטה.

203. לפעמים בעלה הוא ו' בצדיק בששה פרקים של שתי שוקים יורד אליה בשתי שוקים. לפעמים בעלה הוא ו' בשתי ונ"א זרועות, ששה פרקים שעולה אליו בשתי זרועות. לפעמים הוא בן אבא ואמא, בן י"ה, צריך להעלות ולה למעלה וכאשר למעלה לה. ובשעולה שם, לפעמים היא בהפוך ו' ובין " " כמו זה א צריך להעלותה אליו,

מיניה בימינא ושמאלא וגופא. וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן. דלית קדושה פוזות מעשרה דאיהו קדושה דיליה. ובגין דא כד בר גש בעי לסלקא צלותיה בכל תנועה. (א') (א') וזוויא בעי לקטרגא לעלותא, צריך למעבד ליה קירטא, ורזא דמילה זרקא מקף שופר הולך סגולתא:

200. פתחו רבי שמעון ואמר עלאין שמעו. תתאין אתכנשו. אלין מארי מתיבתא דלעילא ותתא. אליהו באומא ערך טול רשו וגזיית הכא, דהא קרבא סגיא אודמן. וזו"ר מבנא גזיית הכא, אנת וכל מארי מתיבתא דתוזות ידך. דלא ליקרא דילי עבדנא, אלא ליקרא דשכינתא.

201. פתחו כמלקדמין ואמר. זרקא ודאי במיתך לסלקא צלותא לההוא אתר ידיע, כמה דההיא אבנא דקירטא דאודריקת לאתר ידיע, הכי צריך לסלקא מושבתייה בעלותיה בההיא תנא אבן מוכללת ומעוטרת. דאתמר בה כל הזקף זקף בשם דצריך לסלקא לה תמן.

202. ובההוא (אתר דסליק) לה לגבי בעלה אפילו גזיית כרוך על עקבו לא יפסיק. אף על גב דאתמר ביה ואתה תשופנו עקב. ההיא אבן דאיהי " דיעקב דאתמר בה (בראשית מט) משם רועה אבן ישראל לא יפסיק. וצריך לסלקא (נ"א לה) עד אין סוף. וכד גזיית לה אתמר ביה כל הכורע כורע בברוך, דצריך לגזיית (נ"א לה) עד אין תכלית, ולא יפסיק (נ"א לה) מיניה לא לעילא לא לתתא.

203. לזמנא איהו בעלה ו' בצדיק בשית פרקין דתרין שוקין גזיית לגביה בתרין שוקין. לזמנא איהו בעלה ו' בתרין (נ"א דרועין) שית פרקין דסליקת לגביה בתרין דרועין. לזמנא איהו בן אבא ואמא בן י"ה צריך לסלקא. (ס"א לה לעילא וכד) לעילא לה. וכד סליקת תמן לזמנא איהי בהפוכא ו' ובין " " כגזיית דא א צריך לסלקא לגביה דאתמר בה (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

שנאמר בה (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים
היתה לראש פנה.

204. וכשהיא עולה למעלה, בראש כל
הראשים היא עולה, ובגללה המלאכים
אומרים א"ה מקום פבדו. וכשעולה
לא' ולמעלה כמו זה א, היא בטר בראש של
א' עטרה על ראשו פת"ר. וכשירדת נקדה
למטה ומתעטרת, יורדת בה כמו זה וא קמץ.
וכשעולה נקראת בטר בסוד הטעמים,
וכשירדת נקראת נקדה. וכשמתחד עמה
היא (נקראת אות) ו', היא כלולה ממנו אות
בריי"ת, שהוא שביעי של הכל.

205. ובדאי שאבן זו היא בגין כל
העולמות, ולכן (דברים כה) אבן שלמה וצדק
יהיה לך. היא מדה בין כל ספירה, וספירה
של כל ספירה, ונ"א וכל ספירה בה עולה
לעשר, השעור שלה. ובה נעשית אמה עשר
אמות ארך בין כל ספירה וספירה. וסוד
הדבר – עשר אמות ארך הקרש, ובין הכל
מאה. י' היא בין פרק ופרק עשר פעמים עולה
למדה ובעל של מאה אמה.

206. כל מדה ומדה נקראת עולם, וי"ז הם
שעור ומדה. ו' שקל, י' מדה שלה. ושעור
המדה חמש אמות ארך וחמש אמות רחב.
והם כנגד שעור של כל רקיע שמהלך חמש
מאות ארבו וחמש מאות רחבו, והם ה"ה.

207. הרי לך שעור קומה באותיות יהו"ה.
שאות ו' הוא רקיע השמים. חמשה רקיעים
שלו ה' אלה נקראו ה' שמים. ה' חמשה
רקיעים שפלולים בשמים, חמשה עליונים
שמי השמים. והם ה"ה חמש עם חמש. ו'
רקיע ששי להם. י' שביעי להם. י' שבעה
בשבעה ועולים י"ד. וכן הם הארצות שבעה
על גבי שבעה כמו גלדי בצלים, וכלם רמוזים
בשתי עינים.

208. י' נקרא עולם קטן, ו' עולם ארך. וכל
מי שרוצה לשאל שאלות לעולם ארך, צריך
להאריך בו. וכל מי ששואל בעולם קצר,
להאריך בו.

204. וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין
סלקא. ובגין מלאכיא אמרין (דף כד ע"ב) א"ה מקום
פבדו. וכד סליקת לא' (לעילא) כגוןא דא א, איהי תגא
ברישא דא' עטרה על רישיה פת"ר. וכד נזותא נקודא
לתתא ואתעטרת נזיתת ביה כגוןא דא (נ"א קמץ). וכד
סליקת אתקרי תגא ברזא דטעמי. וכד נזיתת
אתקריאת נקודה. וכד מתנינוד עמה איהי (אתקריאת
אות) ו' כלילא מניה אות בריי"ת דאיהו שביעאה דכלא.

205. ובדאי האי אבנא היא בגיין דכל עלמין. ובגין
דא (דברים כה) אבן שלמה וצדק יהיה לך. איהי מדה
בין כל ספירה. וספירה דכל ספירה. (נ"א וכל ספירה) בה
סליקת לעשר. שיעור דילה ובה (נ"א ו' בה) אתעבדינת
אמה עשר אמות ארך בין כל ספירה וספירה. ורזא
דמלה עשר אמות ארך הקרש ובין כלא מאה. איהו
י' בין פרק ופרק עשר ומגין סלקא למדה. (מארי) דמאה
אמה.

206. כל מדה ומדה אתקרי עולם. ואנן י"ז שיעור
ומדה. ו' שקל י' מדה דיליה. ושעורא דמדה נזמי
אמות ארך ונזמי אמות רחב. ואנן לקבל שעורא דכל
רקיע דמהלך נזמי מאות אורכיה ונזמי מאות
פותיה. ואנן ה"ה.

207. הרי לך שעור קומה באותיות יהו"ה. דאית ו' איהו
רקיע השמים. נזמי רקיעין דיליה ה' אלן אתקריאו
ה' שמים ה' נזמי רקיעין דכללן בשמים. נזמי עלאין
שמי השמים. ואנן ה"ה נזמי בנזמי. ו' רקיע שיתיתאה
לון. י' שביעאה לון י' שבעה בשבעה וסלקין י"ד. והכי
אנן ארעין שבעה על גבי שבעה כגלדי בצלים. וכלהו
רמיין בתרין עינין.

208. י' אתקרי עולם קטן. ו' עולם אריך, וכל מאן דבעי
למשאל שאלתין לגבי עולם אריך צריך לארכא ביה.
וכל מאן דשאל בעולם קצר צריך לקצרא. ועל דא

אוקמוה במקום שיאמרו לקצר אין אדם רשאי להאריך. לקצר – אין אדם רשאי להאריך.

209. לקצר בעלותין (במדבר יב) אל נא רפא נא לה. בנקדה של י' להאריך ומצד של אות ו'. ולהתנפל – (דברים ט) ובאות פ'. והכל פ"ו ואתנפל לפני ה' כראשנה ארבעים יום וארבעים לילה. הכל ואחד. מ"ם, י' נקדה באמצע נעשית מ"ם מצד החס"ד צריך להאריך בתפלה.

210. ובשמיא קדישא וסליק יהו"ה ברביע [וצריך] להאריך בתנועה זו שהוא סוד התקיעה. לקצר מצד השברים. בינוני – לא בקצור ולא באריכות, בתנועה של העמוד האמצעי שהיא שלשלת, ששניהם שקל הקדש.

211. כנגד רביע שהוא עולה חלם. שברים כנגד שבא. זה צריך להעלות קול, וזה צריך להוריד אותו. ולכן אותם שברים בחשאי שכינה תחתונה, וקול לא ישמע, כמו שנאמר (שמואל א-א) וקולה לא ישמע. תנועה זו שלשלת אחוז בשניהם.

212. ויש כמו הרקיע המאריך ביה תיבה ואיהי נקודה זייריק כגוונא דזלם. לית נקודה דלית כגוונא דילה בטעמי. סגול לגבי סגולתא. שבא לגבי זקף גדול. כלהו תשכוז לון נקודי לגבי טעמי למאן דידע רזין טמירין.

213. פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא. ופתח נקדת ימין ה' מלך. נקדת סגול שמאל ה' מלך. באמצע ה' ימלך למטה. רבי אחא אמר, ה' מלך זה עולם עליון, ה' מלך זה תפארת, ה' ימלך זה ארון הברית.

214. אלה תולדות השמים והארץ (ר"ת תה"ו) הא אוקמוה כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא והארץ היתה תהו. ואלין אנן דאתמר דקדשא ברין הוא ברא עולם ומזריבן. ובגין דא ארעא הוה תוהה ובוהה.

215. איך ברא קדשא בריה הוא עלמין לזורבא לון. שפיר הוה דלא לברי לון. אלא ודאי הכא איכא רוא. מאי איהו ומזריבן. דקדשא בריה הוא לא ישיצי עובדי ידיו. ולא עוד אלא דא שמיא אתמר בהו (ישעיה נא) כי שמים כעשן נמלזו וגו'. אם כן קדשא בריה הוא עבדי ומזוי.

216. אלא רוא דמלה כדין הוא דקדשא בריה הוא ברא עלמא וברייה באורייתא כמה דאוקמוה בראשית, דאתמר בה (משלי ח) יי קנני ראשית דרכו. ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא ואיהי סביף לון ביה. בגין דברית כתיב ביה בב'ראשית. ואתמר ביה (ירמיה לג) אם לא בריית יומם וליילה וגו'. ואלו הם שנאמר בהם (תהלים קטו) השמים שמים לה' וגו'. וארץ החיים היא כלולה משבע ארצות, שעליהם אמר דוד המלך (שם קיו) אתה ה' בראשית החיים.

217. וברא שמיא וארעא (דף כה ע"א) בתריה על תה"ו, ולית תמן יסודא דאיהו בריית דסביף לון. בגין דא קדשא בריה הוא בעא למיתן אורייתא לאומין דעלמא עובדי כוכבים ומזלות דאיהו ברית מילה במש, ולא בעו לקבלא ליה, ואשתארת ארעא זורבה ויבשה.

218. ודא איהו יקווי המים מתנות השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. יקווי המים – זו התורה. אל מקום אחד – אלו ישראל, משום שנשמותיהם תלויות מאותו מקום שנאמר בו ברוך כבוד ה' ממקומו. כבוד ה' – שכינה תחתונה. ממקומו – שכינה עליונה. וכיון שאותם נשמותיהם משם, שורה עליהם בנדיא יהו"ה, ונאמר בהם (דברים לב) כי חלק ה' עמו. וזהו יקווי המים אל מקום אחד.

219. והתורה היא ישוב העולם. ואמות העולם, שהם עובדי עכו"ם, שלא קבלו אותה, נשארו חרבים ויבשים, וזה שהקדוש ברוך הוא ברא עולמות ומחריבן, אלה שלא שומרים מצוות התורה. לא שישמיד הוא מעשיו כמו שחושבים בני אדם. ולמה

215. איך ברא קדשא בריה הוא עלמין לזורבא לון. שפיר הוה דלא לברי לון. אלא ודאי הכא איכא רוא. מאי איהו ומזריבן. דקדשא בריה הוא לא ישיצי עובדי ידיו. ולא עוד אלא דא שמיא אתמר בהו (ישעיה נא) כי שמים כעשן נמלזו וגו'. אם כן קדשא בריה הוא עבדי ומזוי.

216. אלא רוא דמלה כדין הוא דקדשא בריה הוא ברא עלמא וברייה באורייתא כמה דאוקמוה בראשית, דאתמר בה (משלי ח) יי קנני ראשית דרכו. ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא ואיהי סביף לון ביה. בגין דברית כתיב ביה בב'ראשית. ואתמר ביה (ירמיה לג) אם לא בריית יומם וליילה וגו'. ואלו הם שנאמר בהם (תהלים קטו) השמים שמים לה' וגו'. וארץ החיים היא כלולה משבע ארצות, שעליהם אמר דוד מלכא (תהלים קיו) אתה ה' בראשית החיים.

217. וברא שמיא וארעא (דף כה ע"א) בתריה על תה"ו, ולית תמן יסודא דאיהו בריית דסביף לון. בגין דא קדשא בריה הוא בעא למיתן אורייתא לאומין דעלמא עובדי כוכבים ומזלות דאיהו ברית מילה במש, ולא בעו לקבלא ליה, ואשתארת ארעא זורבה ויבשה.

218. ודא איהו יקווי המים מתנות השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. יקווי המים – זו התורה. אל מקום אחד – אלו ישראל, משום שנשמותיהם תלויות מאותו מקום שנאמר בו ברוך כבוד ה' ממקומו. כבוד ה' – שכינה תחתונה. ממקומו – שכינה עליונה. וכיון שאותם נשמותיהם מתמן, שריא עליהו ודאי יהו"ה ואתמר בהון (דברים לב) כי זולק יי עמו. ודא איהו יקווי המים אל מקום אחד.

219. ואורייתא איהי ישובא דעלמא. ואומין דעלמא עובדי כוכבים ומזלות דלא קבילו לה אשתארו זורבין ויבשין. ודא איהו דקדשא בריה הוא ברא עלמין ומזריבן אלן דלא נטרי פקודי אורייתא, לא דישצי

יִשְׁמִיד אוֹתָם אֶת בְּנוֹי, שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם
בְּהִבְרָאָם, בְּה' בְּרָאָם?

220. וְאֵלֶּה אוֹתָם שְׁמֵתִיגִירִים מֵאֲמוֹת
הָעוֹלָם, בְּגִלְלָם נִפְלָה ה' קִטְנָה שֶׁל אֲבִרְהָם
בְּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי שֶׁהוּא ה', שֶׁהוּא חָרַב וְיָבֵשׁ.
חָרַב בְּבֵית רֵאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שְׁנִי.

221. וּמִשָּׁה, מִשׁוֹם שְׂרָצָה לְהַכְנִיס גִּירִים
תַּחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, וְחָשַׁב שֶׁהִיוּ מֵאֵלֶּה
שֶׁנִּבְרָאוּ בְּה' וְנָתַן בָּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אֲבִרְהָם,
גִּרְמוֹ לוֹ יְרִידָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת ל"ב) לֵךְ
רֵד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ. מִשׁוֹם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת
הָאוֹת ה' בִּירְאָה שֶׁל יו"ד וּבִאֲהָבָה שֶׁל ה',
הוּא יֵרֵד מִדֶּרְגָתוֹ שֶׁהוּא ו'.

222. וְאוֹת ו' יֵרֵדָה עִמּוֹ כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאָבֵד
בִּינֵיהֶם, שֶׁעֲתִיד הוּא בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל לְהִתְעַרֵּב
בִּינֵיהֶם בְּגִלּוֹת בֵּין עַרְב רֶב, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹתֵיהֶם
מִצַּד אֵלֶּה שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם (יִשְׁעִיָּה נ"א) כִּי שְׁמַיִם
כְּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאֵלֶּה אוֹתָם שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ נֹחַ
רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְנֵאֲמַר בָּהֶם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ,
בְּגִלְלָם שֶׁהִיוּ מֵאֵלֶּה שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם (דְּבָרִים
כ"ה) תִּמְחֹזֶה אֶת זֶכֶר עַמְּלֶךְ. וּמִשָּׁה לֹא נִשְׁמַר
מֵהֶם, וְהַפִּיל ה' בִּינֵיהֶם, וְלֹכֵן הוּא לֹא יִכְנָס
לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁתָּשׁוּב ה' לְמִקְוֶמָה. וְלֹכֵן
יֵרֵד הוּא מִדֶּרְגָתוֹ, וְיֵרֵד בּוֹ ו'. וְלֹכֵן ה' נִפְלָה,
ו' יָקִים אוֹתָהּ, ו' שֶׁל מִשָּׁה.

223. וּמִשׁוֹם שֶׁה' קִטְנָה, ה' שֶׁל אֲבִרְהָם,
שֶׁהִיא שֶׁל הִבְרָאָם, נִקְטָן הוּא בְּגִלְלָהּ, וְנֵאֲמַר
בּוֹ (יִשְׁעִיָּה ס"ג) מוֹלִיךְ לִימִין מִשָּׁה וְגו'. וְהוֹצִיא
אוֹתָהּ מִשָּׁם בְּכַח שֶׁל ו' וְהִבִּיא אוֹתָהּ עִמּוֹ.
מִיָּד שֶׁרָתָה עָלָיו י"ה וְנִשְׁלָמָה
הַשְּׁבוּעָה, וְשְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת י"ז) כִּי יָד עַל כֶּסֶף יָה
מִלְחָמָה לָהּ וְגו'. מַה זֶּה מִדֶּרֶךְ דֶּרֶךְ זֶה מִשָּׁה,
שְׁנֵאֲמַר בּוֹ (קֹהֶלֶת א') דוֹר הַלֵּךְ וְדוֹר בָּא. וְהָרִי
פֶּרֶשׁוּהָ שְׁאִין דוֹר פְּחוֹת מִשָּׁשִׁים רְבּוּא, וְזֶה
מִשָּׁה, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ שֶׁאִשָּׁה אַחַת יִלְדָה שְׁשִׁים
רְבּוּא בְּכֶרֶס אַחַת.

224. וְחִמְשָׁה מִיָּנִים הֵם בְּעַרְב רֶב, וְהֵם:
נְפִילִים גִּבּוֹרִים עֲנָקִים רִפְאִים עֲמֻלָּקִים.

אִיהוּ עוֹבְדוֹי כְּמֵה דְּחֻשִׁיבִין בְּנֵי נְשָׂא. וְלִמְה יִשְׁעִי לֵהוֹן
לְכַנּוּי דְּאַתְמָר בְּהוֹן בְּהִבְרָאָם בְּה' בְּרָאָם.

220. וְאֵלִין אֲנֹן דְּמִתְגִּירִין מֵאֲמוּיִן דְּעִלְמָא. בְּגִינִיָּהוּ
נִפְלַת ה' וְעִירָא דְּאַבְרָהָם בְּאֶלֶף חֲמִישִׁיָּה דְּהוּא ה'.
דְּאִיהוּ חָרַב וְיָבֵשׁ. חָרַב בְּבֵית רֵאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבֵית שְׁנִי.

221. וּמִשָּׁה בְּגִין דְּבִעָא לְאֶעְלָא גִּירִין תַּחוּת גִּדְפוֹי
דְּשְׂכִינְתָא וְחֻשִׁיבִין דְּהוּוּ מֵאֵלִין דְּאַתְבְּרִיאוּ בְּה' יְהִיב
בְּהוֹן אֶת ה' דְּאַבְרָהָם, גִּרְמוֹ לִיה יְרִידָה כְּמֵה דְּאַתְּ
אֲמַר, (שְׁמוֹת ל"ב) לֵךְ רֵד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ. בְּגִין דְּלֹא קִבְּלוּ
לְאֶת ה' בְּדֻחִיוֹלוֹ דְּיו"ד וּבְרֻחִיוֹ דְּה'. נְחוּתִית אִיהִי
מִדֶּרְגָתָהּ דְּאִיהוּ ו'.

222. וְאֶת ו' נְחוּתִית עֲמִיָּה בְּגִין דְּלֹא יִתְאַכִּיד בִּינִיָּהוּ
דְּעֲתִיד אִיהוּ בְּרֹא דְּגִלְגּוּלָא לְאַתְעַרְבָא בִּינִיָּהוּ
בְּגִלּוֹתָא בֵּין עַרְב רֶב דְּאֲנֹן נִשְׁמִתִּיָּהוּ מִסְטָרָא דְּאֵלִין
דְּאַתְמָר בְּהוֹן (יִשְׁעִיָּה נ"א) כִּי שְׁמַיִם כְּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְגו'.
וְאֵלִין אֲנֹן דְּלֹא בִעָא נֹחַ רֻחִיוֹ עֲלֵיהֶוּ. וְאַתְמָר בְּהוֹן
וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ בְּגִין דְּהוּוּ מֵאֵלִין דְּאַתְמָר בְּהוֹן (דְּבָרִים
כ"ה) תִּמְחֹזֶה אֶת זֶכֶר עַמְּלֶךְ. וּמִשָּׁה לֹא אִסְתְּמַר מִנִּיָּהוּ
וְאִפִּיל ה' בִּינִיָּהוּ. וּבְגִין דָּא אִיהוּ לֹא יַעֲוֹל לְאַרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל עַד דִּיתֻב ה' לְאַתְרָהּ. וּבְגִין דָּא נְחוּתִית אִיהוּ
מִדֶּרְגָתָהּ, וְנְחוּתִית בֵּיה ו'. וּבְגִין דָּא ה' נִפְלַת, ו' יוֹקִים לָהּ,
ו' דְּמִשָּׁה.

223. וּבְגִין דְּה' אִיִּירָא ה' דְּאַבְרָהָם דְּאִיהִי דְּהִבְרָאָם
אַתְעָרָא אִיהוּ בְּגִינָהּ, וְאַתְמָר בֵּיה (יִשְׁעִיָּה ס"ג) מוֹלִיךְ לִימִין
מִשָּׁה וְגו' וְאִפִּיק לָהּ מִתַּמָּן בְּחוּלָא דְּו' וְאִיִּיתִי לָהּ עֲמִיָּה.
מִיָּד שֶׁרִיָּא עֲלִיהָ י"ה וְאַשְׁתַּלִּים אוּמָאָה (דְּאַתְמָר) (שְׁמוֹת
י"ז) כִּי יָד עַל כֶּסֶף יָה מִלְחָמָה לִי וְגו'. מֵאִי מוֹדֵר דֶּרֶךְ. דָּא
מִשָּׁה דְּאַתְמָר בֵּיה (קֹהֶלֶת א') דוֹר הַלֵּךְ וְדוֹר בָּא. וְהָא
אוּקְמוּהָ דְּלִית דֶּרֶךְ פְּחוֹת מִשְׁתֵּין רְבּוּא. וְדָא מִשָּׁה
דְּאַתְמָר בֵּיה דְּאַתְתָּא וְדָא יְלִדָה שְׁתֵּין רְבּוּא בְּכֶרֶס
אַחַת.

224. וְחֻמְשֵׁי מִיָּנִין אֲנֹן בְּעַרְב רֶב וְאֲנֹן נְפִילִים גִּבּוֹרִים
עֲנָקִים רִפְאִים עֲמֻלָּקִים. וּבְגִינִיָּהוּ נִפְלַת ה' וְעִירָא

ובגלגלם נפלה ה' קטנה ממקומה. בלעם ובלק היו מצד של עמלק. תקח ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, ישאר בבבל, (בראשית יא) כי שם בלל ה' שפת כל הארץ.

225. ואלה אותם שנשארו מאותם שנאמר בהם (שם ז) וימח את כל היקום. ומאלה שנשארו מהם בגלות רביעית, הם ראשים בקיום רב, והם מעמידים על ישראל כלי חמס, ועליהם נאמר (שם ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם. אלה אותם עמלקים.

226. הנפילים, עליהם נאמר (שם) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה. ואלה הם מין שני מהנפילים האלה מלמעלה. ששברצה הקדוש ברוך הוא לעשות אדם, שאמר נעשה אדם בצלמנו וגו', רצה לעשות אותו ראש לכל העליונים להיות ממנה על כלם ושיהיו מתמנים על ידו, כמו שיוסף שנאמר בו (שם מא) ויפקד פקדים על הארץ.

227. הם רצו לקטרגו ואמרו (תהלים ה) מה אנוש כי תזכרנו וגו', שעתיד לחטא לפניהם. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אתם הייתם למטה כמותו, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד – ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', חשקו בהם, והקדוש ברוך הוא הפילם למטה בשלשלאות.

228. והם עז"א ועז"ל, שמהם הנשמות של הערב רב, שהם הנפילים, שהפילו עצמם ליגות אחר נשים שהן טובות, ולכן הפילם הקדוש ברוך הוא מהעולם הבא שלא יהיה להם חלק שם, ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמו שנאמר (דברים ז) ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו וגו'.

229. הגבורים – מין שלישי, עליהם נאמר (בראשית ז) המה הגבורים וגו' אנשי השם, והם מצד אלה שנאמר בהם (שם יא) הבה נבנה לנו עיר וגו' ונעשה לנו שם. ובונים בתי כנסיות ומדרשות, ושמים בהם ספר תורה ועטרה על ראשו, ולא לשם ה',

מאתרהא. בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו. טול ע"ם מן בלעם ל"ק מן בלק אשתאר בבבל (בראשית יא) כי שם בלל ה' שפת כל הארץ.

225. ואלין אנון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (בראשית ז) וימחו את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אנון רישין בקיומא סגי. ואנון קיימין על ישראל כלי זומס. ועליהו אתמר (בראשית ו) כי מלאה הארץ זומס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

226. נפילים עליהו אתמר (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה. ואלין אנון מינא תניינא מאלין נפילים מלעילא. דכד בעא קדשא בריך הוא למעבד אדם דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו'. בעא למעבד ליה רישא על עלאין למיהוי איהו פקיד על כלם. ולמיהוי אנון פקידין על ידיו. כגוונא דיוסף דאתמר ביה (בראשית מא) ויפקד פקידים על הארץ.

227. אנון בעו לקטרגא ליה ואמרו (תהלים ה) מה אנוש כי תזכרנו וגו' דעתיד למחזי קמר. אמר לון קדשא בריך הוא אי אתון הויתון לתתא כוותיה, יתיר הויתון זוכין מניה. מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' וחשקו בהון וקדשא בריך הוא אפיל לון לתתא בשלשלאן.

228. ואנון (דף כה ע"ב) עז"א ועז"ל דמניהו נשמותהון דערב רב דאנן נפילים דאפילו גרמיהו לזנות בתר נשיא דאנן טבאן. ובגין דא אפיל לון קדשא בריך הוא מעלמא דאתי דלא יהא לון זולקא תמן ויהיב לון אגרייהו בהאי עלמא כמה דאת אמר, (דברים ז) ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו וגו'.

229. גבורים מינא תליתאה עליהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם. ואנן מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. ובגין בתי כנסיות ומדרשות ושוין בהון ספר תורה ועטרה על רישוי, ולא לשבא דיי, אלא למעבד לון

אלא לעשות להם שם. זהו שכתוב ונעשה לנו שם. וצד אחר מתגברים על ישראל שהם בעפר הארץ, וגזלים אותם ומתבטלת העבודה, ועליהם נאמר (שם ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

230. רפאים מינא רביעאה. אם יוזון לישראל בדווקא מתרפין מנייהו. ואית לון רשו לשווא לון ולא בעאן. ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה למעבד טב עם עובדי כוכבים ומזלות. עלייהו אתמר (ישעיה כו) רפאים כל יקובו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (ישעיה כו) ותאבד כל זכר לבו.

231. ענקים מינא זומישא דאנון מולולין לאלין דאתמר בהון (משלי א) וענקים לגרורותיה. ועלייהו אתמר (דברים ב) רפאים יושבו אף הם בענקים שקולין דא לך. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו. ורזא דמלה (דבגנייהו) זורב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישווא דעלמא. מיד דייתי אור דאיהו קדשא בריך הוא יתמוזון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תללא אלא בעמלק עד דיתמוזי דביה אומאה והא אוקמוה.

232. דבר אזור אלה תולדות השמים וגו', אלה אותם שנאמר בהם (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביום שימחו אלה, באלו אותו יום עשה הקדוש ברוך הוא שמים וארץ. זהו שכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. באותו זמן יהיה הקדוש ברוך הוא עם שכינתו ויתחדש העולם, זהו שכתוב (ישעיה סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'. זהו ביום עשות.

233. באותו זמן, ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בהתחלה, עד שימחו אלה, לא יורד גשם של התורה, וישראל שדומים לעשבים ולאיילנות לא יצמחו, וסוד הדבר – וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו'. בגלל

שם. ה' הוא דכתיב ונעשה לנו שם, וס'טרא אזורא מתגברין על ישראל דאנון בעפרא דארעא. וגזלין לון ואתברת עבדתא ועלייהו אתמר (בראשית ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

230. רפאים מינא רביעאה. אם יוזון לישראל בדווקא מתרפין מנייהו. ואית לון רשו לשווא לון ולא בעאן. ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה למעבד טב עם עובדי כוכבים ומזלות. עלייהו אתמר (ישעיה כו) רפאים כל יקובו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (ישעיה כו) ותאבד כל זכר לבו.

231. ענקים מינא זומישא דאנון מולולין לאלין דאתמר בהון (משלי א) וענקים לגרורותיה. ועלייהו אתמר (דברים ב) רפאים יושבו אף הם בענקים שקולין דא לך. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו. ורזא דמלה (דבגנייהו) זורב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישווא דעלמא. מיד דייתי אור דאיהו קדשא בריך הוא יתמוזון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תללא אלא בעמלק עד דיתמוזי דביה אומאה והא אוקמוה.

232. דבר אזור אלה תולדות השמים וגו' אלין אנון דאתמר בהון (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביומא דיתמוזין אלין פאלו ההוא יומא עבד קדשא בריך הוא שמיא וארעא ה' הוא דכתיב, (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. בההוא זמנא יהא קדשא בריך הוא עם שכינתיה ויתחדש עלמא ה' הוא דכתיב, (ישעיה סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות.

233. בההוא זמנא ויצמחו ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בקדמיתא עד דיתמוזון אלין לא נזוית מטרא דאורייתא. וישראל דדמיין לעשבים ולאיילנות לא יצמחו. ורזא דמלה וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין דאנון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

שָׂאֲדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה, שְׁהִם יִשְׂרָאֵל
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה בְּקִרְבָּנוֹת.

234. דְּבַר אַחֵר, וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה – זֶה מְשִׁיחַ
רֵאשׁוֹן – טָרָם יִהְיֶה בְּאַרְצָן. וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה
טָרָם יִצְמַח – זֶה מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלָמָּה? מִשּׁוּם
שֶׁאֵין שָׁם מִשָּׁה לַעֲבֹד אֶת הַשְּׂדֵה, שֶׁעָלִיו
נֶאֱמַר וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה. וְסוּד
הַדְּבָר – (בְּרֵאשִׁית מֵט) לֹא יִסּוּר שִׁבְט מִיְהוּדָה
– זֶה מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמַחֲקֵק מִבֶּין רִגְלָיו, זֶה
מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבֹא שִׁילָ"ה – זֶה מִשָּׁה.
חֲשָׁבוֹן זֶה כְּזֶה. וְלוֹ יִקְהֶת עַמִּים – אוֹתִיּוֹת
וְלוֹ" קִהְ"ת.

235. דְּבַר אַחֵר, וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה – אֱלוֹ
הַצְּדִיקִים שְׁהִם מִצַּד שֶׁל צְדִיק ח"י הָעוֹלָמִים.
שִׁיחַ – ש' ח"י. ש' שְׁלֹשֶׁת עָנְפֵי הָאֵילָן, וְהֵם
שְׁלֹשָׁה אַבּוֹת וּמִן ח"י עוֹלָמִים.

236. לְשׁוֹן אַחֵר וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה – ע"ב
שִׁי"ן. שְׁלֹשָׁה עָלִים שְׁהִם ש' יֵאֱהוּדוֹנָה"י, וְהֵם
ע"ב עָנְפִים שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחֲשָׁבוֹן ע"ב. כֻּלָּם
לֹא נֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁהֵיא שְׂכִינָה עַד שֶׁיָּבֹא
אוֹתוֹ שְׁנֶקְרָא אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"י
ה"א. וְזֶהוּ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה.

237. וְלִכְּנָן נֶאֱמַר בּוֹ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרָם
יִצְמַח, עַד שֶׁיִּצְמַח צַדִּיק. וּמִמֶּנּוּ (תַּהֲלִים
פֶּה) אֵמֶת מֵאֲרֶץ תְּצַמַח, שְׁנֶאֱמַר בּוֹ (דְּנִיאל
ח) וְתִשְׁלַח אֵמֶת אֲרָצָה. וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים,
שְׁהִם דְּשָׁאִים, לֹא צוּמְחִים בְּגִלּוֹת עַד שֶׁאֵמֶת
מֵאֲרֶץ תְּצַמַח, וְזֶה מִשָּׁה שְׁנֶאֱמַר בּוֹ (מִלְאכִי
ב) תּוֹרַת אֵמֶת הִיטָה בְּפִיהוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי
שְׁדוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׂכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבְגִלּוֹל זֶה וְאָדָם
אֵין לַעֲבֹד.

238. וּמִיָּד שֶׁהוּא יָבֹא, מִיָּד – וְא"ד יַעֲלֶה מִן
הָאָרֶץ. א"ד מִן אֲדָנִי עוֹלָה לוֹ ו' וְנַעֲשֶׂה בָּהּ
אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד – וְהִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָל
הָאָדָמָה, מִמֶּנּוּ מִשְׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמִשָּׁה
בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

239. דְּבַר אַחֵר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, תִּרְגוּמוֹ
עָנָן יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. אוֹתָהּ שְׁנֶאֱמַר בָּהּ (שְׁמוֹת

234. דְּבַר אַחֵר וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה, דָּא מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן
טָרָם יִהְיֶה בְּאַרְעָא. וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרָם יִצְמֹחַ דָּא
מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלָמָּה בְּגִין דְּלִית תַּמָּן מִשָּׁה לְמַפְלֹחַ
לְשִׁכְנִיתָא דְּעָלִיָּה אֲתֵמַר וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת
הָאָדָמָה. וְרָא דְּמַלְכָּה (בְּרֵאשִׁית מֵט) לֹא יִסּוּר שִׁבְט
מִיְהוּדָה דָּא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמוֹזוּקָה מִבֶּין רִגְלָיו דָּא
מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבֹא שִׁילָ"ה דָּא מִשָּׁה וְזִשְׁבֹּן דָּא
כְּדָא. וְלוֹ יִקְהֶת עַמִּים, אֲתִיוֹן וְלוֹ" קִהְ"ת.

235. דְּבַר אַחֵר וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה אֱלִין צַדִּיקִיָּא דְּאֲנֹן
מִסְטָרָא דְּצַדִּיק וְז"י עֲלָמִין. שִׁיחַ ש' ז"י. ש' תֵּלֶת עָנְפִין
דְּאִילָנָא וְאֲנֹן ז' אֲבֹתָן וּמִן וְז"י עֲלָמִין.

236. לְשׁוֹן אַחֵר וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה ע"ב שִׁי"ן. תֵּלֶת עֲלִין
דְּאֲנֹן ש' יֵאֱהוּדוֹנָה"י. וְאֲנֹן ע"ב עָנְפִין דְּתַלְלִין בְּהוֹן
בְּזוּשְׁבֹּן ע"ב. כֻּלָּהוּ לֹא אֲתֵאָוּרִין בְּאַתְרָא דְּאִיְהִי
שְׂכִינִתָּא עַד דְּיִיטִי הֵהוּא דְּאִקְרִי אָדָם דְּאִיְהִי יו"ד ה"א
וְא"י ה"א. וְדָא אִיְהִי וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה.

237. וּבְגִין דָּא אֲתֵמַר בֵּיהּ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרָם יִצְמֹחַ
עַד דְּיִצְמֹחַ צַדִּיק. וּבְמִנִּיתָ (תַּהֲלִים פֶּה) אֵמֶת מֵאֲרֶץ תִּצְמֹחַ
דְּאֲתֵמַר בֵּיהּ (דְּנִיאל ח) וְתִשְׁלַח אֵמֶת אֲרָצָה. וְתִלְמִידֵי
זוֹכְמִים דְּאֲנֹן דְּשָׁאִין לֹא צְמֹחִין בְּגִלּוֹתָא עַד דְּאֵמֶת
מֵאֲרֶץ תִּצְמֹחַ, וְדָא מִשָּׁה דְּאֲתֵמַר בֵּיהּ (מִלְאכִי ב) תּוֹרַת
אֵמֶת הִיטָה בְּפִיהוּ דְּלֹא יִהְיֶה מִן דְּדִרִישׁ לְשִׁכְנִיתָא
כּוֹתִיָּה. וּבְגִין דָּא וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד.

238. וּבְמִיָּד דְּאִיְהִי יִיטִי, מִיָּד וְא"ד יַעֲלֶה מִן (דָּף כו
ע"א) הָאָרֶץ א"ד מִן אֲדָנִי סְלִיק לִיהּ ו' וְאֲתֵעֲבִיד בָּהּ
אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה בְּמִנִּיתָ
אֲתֵשְׁקִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּע' אֲנָפִין דְּאוֹרִיָּתָא.

239. דְּבַר אַחֵר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ תִּרְגוּמוֹ וְעָנָן
יִסְתַּלַּק מִן אֲרֵעָא. הֵהִיא דְּאֲתֵמַר בָּהּ (שְׁמוֹת מ) כִּי עָנָן יִי
עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו' וּבֵיהּ מִתְשַׁקֵּין תִּלְמִידֵי זוֹכְמִים בְּאַרְעָא.

(מ) כי ענן ה' על המשכן וגו', ובו משקים תלמידי חכמים בארץ.

240. באותו זמן וייער ה' אלהים את האדם – אלו ישראל. באותו זמן הקדוש ברוך הוא ציר אותם בצירים של העולם הזה והעולם הבא. וייער, באותו זמן הקדוש ברוך הוא הכניסם בשמו בציר של שני יודי"ן י, ו' ביניהם, שהם עולים לחשבון יהו"ה. והיו מצירים בפניו בפנים שלהם בשני יודי"ן בחטם שלהם באות ו'.

241. ולכן אמר הכתוב (במדבר כג) כי מראש צורים אראנו. אלה אותם צורים של השם הקדוש, והיו מצירים בפניהם בשני לוחות נכבדים, שהם י, ש', ש' הוא חרות עליהם.

242. ועוד ציר אותם לכל דור בבת זוגו העליונה, זו י"ה, ו' הם היחוד של שניהם. וציר אותם באותם של ציר שלמעלה, שהוא ישראל עמוד האמצעי, כולל שכינה עליונה ותחתונה, שהם קריאת שמע ערבית וקריאת שמע שחרית, ועליהם נאמר עצם מעצמי ובשר מבשרי.

243. ומיד באותו זמן נטע את ישראל בגן העדן הקדוש. זהו שכתוב ונטע ה' אלהים, אב"א ואמ"א. ג"ן – זו השכינה התחתונה. עד"ן – זו האם העליונה. את האדם – זה העמוד האמצעי. היא תהיה נטע שלו בת זוגו, ולא תזוז ממנו לעולם, ותהיה העדן שלו. וישראל נטע אותם הקדוש ברוך הוא באותו זמן נטע קדוש בעולם, כמו שנאמר (ישעיה ס) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

244. ויצמח יהו"ה אלהים – אבא ואמא. כל עץ נחמד – זה צדי"ק. וטוב למאכל – זה העמוד האמצעי, שבו הוא מזמין מזון לכל, שהכל בו. ולא מתפרנס הצדיק אלא ממנו ושכינה ממנו, ולא צריכים את התחתונים ושלחם, אלא כלם נזונים למטה על ידו. שבגלות לא היה לשכינה ולח"י

240. בהוא זמנא וייער יי אלהים את האדם אכלין ישראל. בהוא זמנא קדשא בריך הוא צייר לון בצירין דעלמא דין ועלמא דאתי. וייער בהוא זמנא קדשא בריך הוא עייל לון בשמיה בצירא דב' יודי"ן י י' ו' ביניהו דאנון סלקין לוחשבוני יהו"ה. ויהוין מצוירין באנפוי באנפין דילהון בתרין יודי"ן בזוזטמא דילהון באת ו'.

241. ובגין דא אמר קרא (במדבר כג) כי מראש צורים אראנו. אכלין אנון צוירין דשמא קדישא. ויהוין מצוירין באנפיהו בתרין לוחשבוני דאנון י י' דאיהו ו' זורות עליהו.

242. ועוד צייר לון לכל דר בבת זוגיה עלאה דא י"ה ואנון ו' זוזדא דתרווייהו. וצייר לון באנון דציירא דלעילא דאיהו ישראל עמודא דאמצעייתא כלייל שכינתא עלאה ותתאה דאנון קריאת שמע ערבית וקריאת שמע שחרית ועליהו אתמר עצם מעצמי ובשר מבשרי.

243. ומיד בהוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא דא הוא דכתיב ונטע יי אלהים אב"א ואמ"א. ג"ן דא שכינתא תתאה. עד"ן דא אמא עלאה. את האדם דא עמודא דאמצעייתא. איהי תהא נטע דיליה. בת זוגיה ולא תזוז מניה לעולם. ותהא עדונה דיליה. וישראל קדשא בריך הוא נטע לון בהוא זמנא נטעא קדישא בעלמא כמא דאת אמר, (ישעיה ס) נצר מטעי מעשי ידי להתפאר:

244. ויצמוז יהו"ה אלהים. אבא ואמא. כל עץ נחמד דא צדי"ק. וטוב למאכל דא עמודא דאמצעייתא דביה הוא זמין (נ"א זמין) מזון לכלא דכלא ביה. ולא אתפרנס צדיק אלא מניה ושכינתא מניה, ולא צריכין לתתאין (דילהון). אלא כולהו נזונין לתתא על ידיה. דבגלותא לא הוה לשכינתא ולח"י עלמין בזוזנא אלא

העולמים מזון אלא בחיי ברכות של התפלה. אבל באותו זמן הוא יהיה מזון לכל.

245. ועץ החיים, שהוא עץ החיים, יהיה נטוע בתוך הגן, שנאמר בו (בראשית ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם. ועל השכינה לא שולט העץ של צד האחר, שהם ערב רב שהם עץ הדעת טוב ורע, ולא תקבל בה עוד טמא. זהו שכתוב (דברים לב) ה' בדרך ינחנו ואין עמו אל נכר. ולכן לא מקבלים גרים לימות המשיח, ותהיה השכינה כמו גפן שלא מקבלת נטע ממין אחר.

246. וישראל יהיו כל עץ נחמד למראה, ויחזיר עליהם יפי, שנאמר בו (איכה ב) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ועץ הדעת טוב ורע נדחים מהם, ולא מתדבקים ולא מתערבים בהם, שהרי נאמר בישראל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, שהם ערב רב. וגלה להם הקדוש ברוך הוא, שביום אכלו ממנו, גרמו שאבדו שתי אבדות, שהם בית ראשון ובית שני. זהו כי ביום אכלו ממנו מות תמות, פעמים. והם שגרמו שצדיק יחרב ויבש בבית ראשון, שהיא שכינה עליונה, ובבית שני, שהיא שכינה תחתונה. זהו (ישעיה יט) ונהר יחרב ויבש. ונהר זה יחרב בה' תחתונה, בגלל שתסתלק ממנו שפע ה' לאין סוף.

247. ומיד כשיצאו ישראל מהגלות, העם הקדוש לחוד, מיד נהר דהנה חרב ויבש נאמר בו ונהר יצא מעדן, זהו, להשקות את הגן. ונהר – זה העמוד האמצעי. יצא מעדן – זו אמא העליונה. להשקות את הגן – זו שכינה תחתונה.

248. שבאותו זמן נאמר במשה ובישראל (שם נח) אז תתענג על ה'. בענג, שהוא ע' עדן, נ' נהר, ג' גן. ויתקיים הכתוב (שמות טו) אז ישיר משה וגו'. שר לא נאמר, אלא ישיר. ויתהפך לערב רב ענ"ג לנג"ע, ולאמות העולם עובדי עכו"ם, כמו שפרעה והמצרים שפרח בהם שחין אבעבועות, אבל לישראל יהיה ענ"ג.

בזוי ברכאן דעלותא. אבל בזה הוא זמנא איהו יהא מזונא לכלא.

245. ועץ החיים שהוא אילנא דחיי יהא נטיע בגן גנתא דאתמר ביה (בראשית ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם. ושכינתא לא שילטא עלה אילנא דסטרא אחרא דאנון ערב רב דאנון עץ הדעת טוב ורע. ולא תקבל בה עוד טמא דהא הוא דכתיב, (דברים לב) "בדרך ינחנו ואין עמו אל נכר. ובגין דא לא מקבלין גרים לימות המשיח. ותהא שכינתא כגפנא דלא מקבלא נטעא ממינא אחרא.

246. וישראל יהיו כל עץ נחמד למראה. ויתחזיר עליהו שופרא דאתמר ביה (איכה ב) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ועץ הדעת טוב ורע אדוניין מנייהו ולא מתדבקין ולא מתערבין בהון. דהא אתמר בישראל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו דאנון ערב רב. וגלי לון קדשא בריך הוא דביום אכלו ממנו גרמו דאבדו ב' אבדין דאנון בית ראשון ובית שני. דא איהו כי ביום אכלו ממנו מות תמות ב' פעמים. ואנון גריבו דצדיק יוזרב ויבש בבית ראשון דאיהי שכינתא עלאה, ובבית שני דאיהי שכינתא תתאה. דא איהו (ישעיה יט) ונהר יוזרב ויבש. ונהר דא (נ"א ו) יוזרב בה' תתאה בגין דאסתלק מניה גביעו די' לאין סוף.

247. ומיד דיפקון ישראל מן גלותא עבא קדישא לזוהר, מיד נהר דהנה זורב ויבש אתמר ביה ונהר יצא מעדן דא ו' להשקות את הגן. ונהר דא עמודא דאמצעיתא. יוצא מעדן דא אמא עלאה, להשקות את הגן דא שכינתא תתאה.

248. דבההוא זמנא אתמר במשה ובישראל (ישעיה נח) אז תתענג על יי בענג דאיהו ע' עדן נ' נהר ג' גן. ואתקיים קרא (שמות טו) אז ישיר משה וגו' (דף כו ע"ב) שר לא נאמר אלא ישיר. ואתהפך לערב רב ענ"ג לנג"ע ולאומין דעלמא עובדי כוכבים ומזלות כגוןא

דפרעה ומצרי דפרוז בהון שזון אבעבועות. אבל
לישראל יהא עז"ג.

249. וזהו ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, שהם חס"ד זרוע ימין. ובאותו זמן הרוצה להחכים ידרים, ומחנה מיכאל"ל מקבל ממנו, ועמו מטה יהודה ושני שבטים. גבור"ה זרוע שמאל. ובאותו זמן הרוצה להעשיר יצפין, ומחנה גבריאל"ל מקבל ממנו, ועמו מטה דן ושני שבטים. נצ"ח שוק ימין, וממנו מקבל מחנה של נוריא"ל, ועמו מטה ראובן ושני שבטים עמו. הו"ד שוק שמאל, שעליה נאמר ליעקב (בראשית לב) והוא צלע על ירכו, וממנו מקבל מחנה רפאל"ל, שהוא ממנה על רפואת הגלות, ועמו מטה אפרים ושני שבטים.

250. דבר אחר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים – אלה אותם ארבעה שנכנסו לפרדס. אחד נכנס בפישו"ן, שהוא פי שונה הלכות. השני נכנס בגיחו"ן, ושם הוא קבור, אותו שנאמר בו (ויקרא יא) כל הולך על גחון. גבריאל"ל – גבר אל, עליו נאמר (איוב ג) לגבר אשר דרכו נסתרה ויסף אלוה בעדו. ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה שהתגלה שם, וזהו רמז, ודי לחכימא ברמיזא.

251. שלישי נכנס בחדק"ל – חד קל, וזו לשון מחדדת קלה לדרשה. רביעי נכנס בפר"ת, שהוא המות, שבו פריה ורביה. בן זומא ובן עזאי שנכנסו לקלפות של התורה, היו לזקים בהם. רבי עקיבא שנכנס במות, נאמר בו שנכנס בשלום ויצא בשלום.

252. ואמר רבי אלעזר, אבא, יום אחד הייתי בבית המדרש, ושאלו החברים, מהו שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמה תסתפנון (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדהכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, במאי קא תשתדלו. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר לון ודאי רזא עלאה אית הקא. והא אוקמוה במתיבתא עלאה. ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רזא דא ביניכו דאיהי רזא עלאה טמירא מבני דרא.

249. וזהו ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. דאנן חס"ד דרועא ימינא. ובההוא זמנא הרוצה להחכים ידרים. ומזונה מיכאל"ל אתשקין מניה ועמיה מטה יהודה ותרין שבטין. גבור"ה דרועא שמאלא. ובההוא זמנא הרוצה להעשיר יצפין. ומזונה גבריאל"ל אתשקין מניה ועמיה מטה דן ותרין שבטין. נצ"ח שוקא ימינא ומנה אתשקין משרייא דנוריא"ל ועמיה מטה ראובן ותרין שבטין עמיה. הו"ד שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב (בראשית לב) והוא צולע על ירכו ומניה אתשקין משרייא דרפאל דאיהו ממנא על אסותא דגלותא ועמיה מטה אפרים וב' שבטין.

250. דבר אחר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלן אנן ארבעה דנכנסו לפרדס. וזד עאל בפישו"ן דאיהו פי שונה הלכות. תנינא עאל בגיחו"ן. ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה (ויקרא יא) כל הולך על גחון. גבריאל"ל גבר אל עליה אתמר (איוב ג) לגבר אשר דרכו נסתרה ויסף אלוה בעדו. ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין דאתגליא תמן. ודא איהו רמז ולזכומא ברמיזא.

251. תליתאה עאל בוזדק"ל וזד קל ודא לישנא וזדידא קלא לדרשא. רביעאה עאל בפר"ת דאיהו מזוזא דבית פריה ורביה. בן זומא ובן עזאי דעאלו בקליפין דאורייתא הוו לקאן בהון. רבי עקיבא דעאל במזוזא אתמר ביה דעאל בשלם ונפק בשלם.

252. (אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד הוינא כבי מדרשא, ושאלו חברייא מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמה תסתפנון גרמיכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדהכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, במאי קא תשתדלו. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר לון ודאי רזא עלאה אית הקא. והא אוקמוה במתיבתא עלאה. ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רזא דא ביניכו דאיהי רזא עלאה טמירא מבני דרא.

בַּעֲצָמְכֶם, שְׁכָתוֹב (תהלים קא) דָּבָר
שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגֹד עֵינַי? בֵּין
כֹּף הֵנָּה זָקֵן הַזְקֵנִים. יָרַד וְאָמַר
לָהֶם, רַבָּנוּ, בָּמָּה אַתֶּם
מִשְׁתַּדְּלִים? אָמְרוּ לוֹ, וְדַאי בָּזָה
שְׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו
כְּשֶׁתִּגְּעוּ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ וְכו'. אָמַר
לָהֶם, וְדַאי סוּד עֲלִיוֹן יֵשׁ כָּאֵן,
וְהָרִי פֶּרֶשׁוּהָ בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה,
וּכְדִי שְׁלֹא תִטְעוּ יִרְדְּתִי לָכֶם,
וּכְדִי לְגַלּוֹת סוּד זֶה בֵּינֵיכֶם,
שֶׁהוּא סוּד עֲלִיוֹן טָמִיר מִבְּנֵי
הַדּוֹר.

253. בְּוִדְאֵי אַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר אֲנֹן דְּמִנְהוֹן בִּיּוֹן דְּכִיּוֹן
נִפְקִין. וְאֲנֹן רַבִּיּוֹן בָּאֵת א רִישָׁא וְסוּפָא. ו' דְּאִיהוּ נְטוּי
בִּישִׁיבָה אִיהוּ עֵץ הַזַּיִת. מֵאֵן דְּאָכִיל מִנִּיהּ וְזִי לְעֵלָם.
וְאֵלֶּין ב' יוֹדִי"ן אֲנֹן רַבִּיּוֹן בְּוִייעָר. וְאֲנֹן תְּרִין יְצִירוֹת.
יְצִירָה דְּעֵלְאִין וְיְצִירָה דְּתַתְּאִין. וְאֲנֹן זֻכְמָה בְּרֵאשִׁי
וְזֻכְמָה בְּסוּף. תַּעֲלוּמוֹת זֻכְמָה. וְדַאי אֲנֹן תַּעֲלוּמוֹת
מִזֻּכְמָה עֲלָא דְּתַזּוּזוֹת כְּתָר עֲלָא.

254. וְהֵם כְּנָגֵד שְׁתֵּי עֵינִים שְׁבָהֶם שְׁתֵּי
דְּמַעוֹת יוֹרְדוֹת לֵים הַגְּדוֹל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בְּגִלְל
שְׁתַּתְּרָה מִשְׁנֵי הַלּוּחוֹת הַלּוֹל הִיָּה מִשָּׁה
מוֹרִיד לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָהֶם, וְנִשְׁבְּרוּ וְנִפְלָו,
וְזֶה גֵרָם אֲבָדֵן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְלָמָּה נִפְלָו?
בְּגִלְל שְׁפָרַח ו' מֵהֶם, שְׁהוּא ו' שֶׁל וְיִיעָר, וְנָתַן
לָהֶם אַחֲרֵים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע,
שֶׁמֶשׁ נִתְּנָה תוֹרָה בְּאִסּוּר וְהִתֵּר. מִיָּמִין
חַיִּים, וּמִשְׁמָאל מוֹת.

255. וְלָכֵן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו,
כְּשֶׁתִּגְּעוּ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר אֵל תֹּאמְרוּ מִים
מִים. לֹא תִהְיוּ שׁוֹקְלִים אַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר וְנִ"א
שֶׁהֵם שְׁנֵי יוֹדִי"ן שֶׁל וְיִיעָר, חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה וְחֲכָמָה
תַּתְּמוֹנָה לְאַבְנֵים אַחֲרוֹת שֶׁהֵן חַיִּים וְמוֹת,

253. בְּוִדְאֵי אַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר אֲנֹן דְּמִנְהוֹן בִּיּוֹן דְּכִיּוֹן
נִפְקִין. וְאֲנֹן רַבִּיּוֹן בָּאֵת א רִישָׁא וְסוּפָא. ו' דְּאִיהוּ נְטוּי
בִּישִׁיבָה אִיהוּ עֵץ הַזַּיִת. מֵאֵן דְּאָכִיל מִנִּיהּ וְזִי לְעֵלָם.
וְאֵלֶּין ב' יוֹדִי"ן אֲנֹן רַבִּיּוֹן בְּוִייעָר. וְאֲנֹן תְּרִין יְצִירוֹת.
יְצִירָה דְּעֵלְאִין וְיְצִירָה דְּתַתְּאִין. וְאֲנֹן זֻכְמָה בְּרֵאשִׁי
וְזֻכְמָה בְּסוּף. תַּעֲלוּמוֹת זֻכְמָה. וְדַאי אֲנֹן תַּעֲלוּמוֹת
מִזֻּכְמָה עֲלָא דְּתַזּוּזוֹת כְּתָר עֲלָא.

254. וְאֲנֹן לְכָכֵל ב' עֵינֵי דְּבִהוֹן תְּרִין דְּמַעֲיָן נְזוּתוֹ
בִּימָא רַבָּא. וְאִמָּי נְזוּתוֹ. בְּגִין דְּאִוְרִייתָא מִתְרִין לוּזוֹן
אֵלֶּין הָיָה מִשָּׁה נְזוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְלֹא זָכוּ בָהוֹן וְאִתְבְּרוּ
וְנִפְלוּ. וְדַאי גֵרָם אֲבָדֵן דְּבֵית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְאִמָּי נִפְלוּ
בְּגִין דְּפִרְזוּ ו' מִנִּיהוּ דְּאִיהוּ ו' דְּוִייעָר. וְהִיב כּוֹן אֲזוּרְגִין
מִסְטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּמִתְבָּן אֲתִייהִיבָת
אִוְרִייתָא בְּאִסּוּר וְהִתֵּר מִימִינָא וְזִי וּמִשְׁמָאלָא מוֹדָא.

255. וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתִּגְּעוּ
לְאַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר אֵל תֹּאמְרוּ מִים מִים. לֹא תִהְיוּ
שְׁקוּלִין אַבְנֵי שֵׁשׁ טָהוֹר (נ"א דְּאֲנֹן ב' יוֹדִין דְּוִייעָר חֲכָמָה
עֲלָא וְחֲכָמָה תַּתְּמָא) לְאַבְנֵין אֲזוּרְגִין דְּאֲנֹן וְזִי וּמוֹדָא

שמשם (קהלת י) לב חכם לימינו ולב פסיל לשמאלו. ולא עוד, אלא אתם תסבנו עצמכם, בגלל שאלה של עץ הדעת טוב ורע הם בפרוד, ואבני שיש טהור הן ביחוד בלי פרוד כלל. ואם תאמרו שהרי הסתלק עץ החיים מהם ונפלו ויש ביניהם פרוד – דבר שקרים לא יבון לנגד עיני, שהרי אין שם פרוד למעלה. שאלה שנשברו היו מאלה. באו לנשק אותו, פרח והסתלק מהם.

דמותמן (קהלת י) לב חכם לימינו. ולב פסיל לשמאלו. ולא עוד אלא אתון תסתבנון גרמיכון. בגין דאלין דעין הדעת טוב ורע אנון בפרודא. ואבני שיש טהור אנון ביזוודא בלא פירודא כלל. ואי תימרון דהא אסתלק עין הזוים מנייהו ונפלו ואית פירודא בינייהו. דובר שקרים לא יכון לנגד עיני דהא לית תמן פירודא לעילא. דאלין דאתברו מאנן הוו. אתו לנשקא (דף כז ע"א) ליה פרוז ואסתלק מנייהו.

256. דבר אחר ונהר יצא מעדן – בודאי למעלה בעץ החיים שם אין קלפות נכריות. זהו שכתוב (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ שלמטה יש בודאי קלפות נכריות, והוא נטוע בגן עדן של זעיר אנפין, שהוא חנוף, מטטרו"ן, שגן העדן העליון של הקדוש ברוך הוא אין שם ערבוב של קלפות להיות שם נפתל ועקש. ובגלל זה ונהר יצא מעדן וגו', ויכלנו לומר במטטרו"ן יצא מעדן – מעדון שלו. להשקות את הגן – הגן שלו, הפרדס שלו שנכנסו לשם בן עזאי ובן זומא ואלישע. וקלפות שלו מצד זה טו"ב ומצד זה רע. וזה אסור והתר, כשר ופסול, טמאה וטהרה.

256. דבר אחר ונהר יצא מעדן. בודאי לעילא בעין זויים תמן לית קליפין נוכראין הדא הוא דכתיב, (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעין דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי. ואיהו נטוע בגנתא דעדן דזעיר אנפין. דאיהו זנוף מטטרו"ן דגן עדן דלעילא. דקדשא ברין הוא לית תמן ערטומא, למיהוי תמן נפתל ועקש. ובגין דא ונהר יצא וגו' ויכלנא לבימר במטטרו"ן יצא מעדן מעדון דיליה. להשקות את הגן דגן דיליה פרדס דיליה דתמן עאלו בן עזאי ובן זומא ואלישע. וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב ומסטרא דא רע. ודא אסור והתר כשר ופסול טומאה וטהרה.

257. עמד זקן אחד ואמר, רבי רבי, כך זה ודאי אבל עץ החיים הוא לא נקרא. אלא כך הוא סוד הדבר, וייער – יצירה אחת לטוב ויצירה אחת לרע. זה עץ הדעת טוב ורע. עץ זה אדם קטן, מצד החיים ממנו ומצד המות ממנו. שם שתי יצירות שלו שהם אסור והתר, ועליו נאמר וייער ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה.

257. קם זוד סבא ואמר רבי רבי הכי הוא ודאי. אבל עין זויים לא אתקרי איהו. אלא הכי הוא רזא דמלה וייער זוד יצירה דטוב וזוד יצירה דרע. דא איהו עין הדעת טוב ורע. עין דא אדם ועירא מסטרא דזויים מניה ומסטרא דמותא מניה. תמן תרין יצירות דיליה דאנן אסור והתר, ועליה אתמר וייער יי אלהים את האדם עפר מן האדמה.

258. ויפח באפיו נשמת חיים – זו שכניה עליונה. עדן – תשובה. ועליה נאמר ועץ החיים בתוך הגן. זה העמוד האמצעי. הגין שכניה תחתונה. שלשה קשרים הם, נשמה רוח ונפש אצלו, ובהם ויהי האדם לנפש חיה, שהוא ממש מפיו נקרא לשכניה שהיא נשמת חיים. מיד שאמר דברים אלו, עלה למעלה. אמר רבי שמעון, חברים, בודאי זה היה מלאך, ובודאי תומך יש לנו מכל מקום.

258. ויפוז באפיו נשמת זויים. דא שכינתא עלאה. עדן תיובתא. ועלה אתמר ועין הזויים בתוך הגן דא עמודא דאמצעייתא. הגין שכינתא תתאה. תלת קטירין אנן נשמתא רוזא נפשא לגביה. ובהון ויהי האדם לנפש זויה. דאיהו מפיו ממש אתקרי לשכינתא דאיהי נשמת זויים. מיד דאמר מלין אלן סליק לעילא. אמר רבי שמעון וזכריא בודאי מלאכא הוה. ובודאי סמך אית לנא מכל אתר.

259. פתחו קרא אבתריה: ויקחו יי אלהים את האדם ויניחוהו בגן עדן וגו'. ויקח – מאין לקח אותו? אלא לקח אותו מארבעה יסודות שנאמר בהם ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הפרידו מהם, ושם אותו בגן עדן.

260. כמו זה יעשה הקדוש ברוך הוא לבן אדם שנברא מארבעה יסודות. בזמן ששב בתשובה ומתעסק בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטלו משם, ועליהם נאמר ומשם יפרד. הפריד נפשו מתאותם, ושם אותו בגן שלו שהיא שכנה, לעבדה – במצוות עשה, ולשמרה – במצוות לא תעשה. אם זכה לשמר אותה, הוא יהיה ראש על ארבעה יסודות, ויעשה נהר שמשקים על ידו ולא על ידי אחר, ומפירים בו שהוא רבון ושולט עליהם.

261. ואם עבר על התורה, הם משקים ממירות העץ של רע שהוא יצר הרע. וכל האיברים שהם מארבעה יסודות, נאמר בהם (שמות א) וימרו את חיהם וגו'. וימרו – במירות של מרה. ולגבי איברים קדושים של הגוף שהם מצד הטוב, עליהם נאמר (שם טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה וגו'. בגון זה אמרו פעלי המשנה, וימרו את חיהם בעבדה קשה – בקשיא. בחמר – בקל וחמר. ובלבנים – בלבון הלכה. ובכל עבדה בשדה – זו ברייתא. את כל עבדתם וגו' – זו משנה.

262. אם שבים בתשובה, נאמר בהם (שם) ויורהו ה' עץ, וזה עץ החיים, ובו וימתקו המים. וזה משה משיח, שנאמר בו (שם יז) ומטה האלהים בידו. מט"ה זה מטטרו"ן, מצדו חיים ומצדו מיתה. בשמתהפך למטה הוא עור מצד הטוב. בשמתהפך לנחש הוא כנגדו. מיד (שם יד) וינס משה מפניו.

263. והקדוש ברוך הוא מסרו ביד משה, והיא תורה שבעל פה, שבה אסור והתר. מיד

259. פתחו קרא אבתריה: ויקחו יי אלהים את האדם ויניחוהו בגן עדן וגו'. ויקחו מאן נטיל ליה. אלא נטיל ליה מארבעה יסודין דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אפריש ליה מנהון ושוי ליה בגנתא דעדן.

260. כגוונא דא יעבד קדשא בריך הוא לבר נש דאתברי מארבעה יסודין. בזמנא דתב בתיובתא ומתעסק באורייתא. קדשא בריך הוא נטיל ליה מתמן. ועליהו אתמר ומשם יפרד. אפריש נפשיה מתאודה דילהון ושוי ליה בגנתא דאיהי שכינתא. לעבדה בפקודין דעשה. ולשמרה בפקודין דלא תעשה. אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ארבעה יסודין. ואתעביד נהר דאתשקין על ידיה וכלא על ידא אזורא ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עליהו.

261. ואי עבר על אורייתא אתשקין ממיריו דאילנא דרע דאיהו יצר הרע. וכל אברין דאגון מארבעה יסודין אתמר בהון (שמות א) וימרו את חיהם וגו' וימרו במיריו דמרה. ולגבי אברין קדישין דגופא דאגון מסטרא דטוב עליהו אתמר (שמות טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה וגו'. כגוונא דא אמרו מארי מתניתין וימרו את חיהם בעבדה קשה בקושיא. בזוזמר בקל וזוזמר. ובלבנים בלבון הלכתא. ובכל עבדה בשדה דא ברייתא. את כל עבדתם וגו' דא משנה.

262. אם תייבין בתיובתא אתמר בהון (שמות טו) ויורהו ה' עץ. ודא עץ חיים וביה וימתקו המים. ודא משה משיח דאתמר ביה (שמות יז) ומטה האלהים בידו. מט"ה דא מטטרון מסטריה חיים ומסטריה מיתה. כד אתהפך למטה איהו עור מסטרא דטוב. כד אתהפך לזוזיא איהו כנגדו. מיד (שמות ד) וינס משה מפניו.

263. וקודשא בריך הוא מסר ליה בידא דמשה ואיהו אורייתא דבעל פה דביה אסור והתר. מיד דמוזא ביה

שהיה בו בסלע, לקח אותו הקדוש ברוך הוא בידו, ונאמר בו (שמואל ב כג) וירד אליו בשבט, להכות אותו בו. ושב"ט הוא יצר הרע נחש, והכל הוא בגלות מחמתו.

264. ועוד ומשם יפרד. ופאה איהו בר נש האשתדל באורייתא. דבזמנא דנטיל ליה קדשא בריך הוא מהאי גופא מארבעה יסודין, אתפרש מתמן ואיל למהוי רישא בד' (דף כז ע"ב) וזיוון ואתמר בהון על פנים ישאונך וגו'.

265. ויצו ה' אלהים וגו', הרי פרשה אין צו אלא עבודה זרה, שמשם אלהים אחרים, והיא בכבד, שממנה תכבד העבודה, שהיא עבודה זרה לו, והכבד פועם. והרי פרשה, כל הפועם כאלו עובד עבודה זרה. והו' ויצו.

266. על האדם – זו שפיכות דמים, כמו שנאמר (בראשית ט) באדם דמו ישפך. וזו מרה, החרב של מלאך המות, כמו שנאמר (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה חדה בחרב פיות. לאמר – זה גלוי עריות, וזה טחול, עליו נאמר (שם ל) אכלה ומחתה פיה וגו', שלטחול אין פה וערקים, ומשקה מעכירות הדם השחר של הכבד, ולא מצאנו לו פה. והו' אכלה ומחתה פיה וגו'. כל שופכי דמים הם ממרה, שערקי הדם של הלב, מיד כשרואים מרה, כלם בורחים מלפניה.

267. וכל העריות מתכסים בחשך בדם שחר של הטחול. מי שעובר על שפיכות דמים ועבודה זרה וגלוי עריות, גולה נשמתו בכבד מרה טחול, ודנים אותו בגיהנם. ושלשה ממנים עליהם – משחית אף וחמה.

268. ט"ו עריות הם בחשבון י"ה, ויששה אחרים בחשבון ו'. לפני שגלו ישראל בגלות ושכינה עמם, צוה הקדוש ברוך הוא את ישראל, (ויקרא יח) ערות אמה לא תגלה. והגלות הזו היא גלוי ערות השכינה. והו' שבתוב (ישעיה נ) ובפשעכם שלחה אמהם.

בטינרא נטיל ליה קדשא בריך הוא בידיה. ואתמר ביה (שמואל ב כג) וירד אליו בשבט למונאה ליה ביה. ושב"ט איהו יצר הרע זיוון. וככלא איהו בגלותא מונמות דיליה.

264. ועוד ומשם יפרד. ופאה איהו בר נש האשתדל באורייתא. דבזמנא דנטיל ליה קדשא בריך הוא מהאי גופא מארבעה יסודין, אתפרש מתמן ואיל למהוי רישא בד' (דף כז ע"ב) וזיוון ואתמר בהון על פנים ישאונך וגו'.

265. ויצו ה' אלהים וגו' הא אוקמוה לית צו אלא עבודה זרה דמתמן אלהים אחרים ואיהי בכבד. דמינה תכבד העבודה דאיהי עבודה זרה ליה והכבד פועם. והא אוקמוה כל הפועם כאלו עובד עבודה זרה דא איהו ויצו.

266. על האדם דא שפיכות דמים כמה דאת אמר, (בראשית ט) באדם דמו ישפך. ודא מרה זורבא דמלאך המות כמה דאת אמר, (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה חדה בחרב פיות. לאמר דא גלוי עריות ודא טחול עליה אתמר (משלי ל) אכלה ומחתה פיה וגו' דטחול לית ליה פומא וערקין ואתשקיא מעכירו דדמא אוקמא דכבד ולא אשכונא ליה פומא. ודא איהו אכלה ומחתה פיה וגו'. כל שופכי דמים במרה אנון. דערקין דדמא דלבא מיד דזיוון מרה בלהון ברוזין קדמה.

267. וערין כללו אתכסין בזשוכא בדם אוקמא דטחול. מאן דעבר על שפיכת דמא ועבודה זרה וגלוי עריות גלויא נשמתיה בכבד מרה טחול ודיינין ליה בגיהנם ותלת ממנן עליהו משחית אף וחמה.

268. זמשי עשרה ערין אנון בזשוכא י"ה. ושית אזורין בזשוכא ו'. קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון. מני קדשא בריך הוא לישראל (ויקרא יח) ערות אמה לא תגלה. ודא גלותא איהו גלוי ערותה דשכינתא דדא הוא דכתיב, (ישעיה נ) ובפשעכם שלחה אמהם. ועל

ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינה בגלות, וזוהי ערות השכינה. וערוה זו היא לילית, אמם של ערב רב. וערב רב הם עריות שלה ועריות של ישראל שלמעלה, שעלו נאמר (ויקרא יח) ערות אביך וגו' לא תגלה.

269. והם הפרידו בין ה' ה' שלא תתקרב ו' ביניהם. זהו שכתוב (שם) ערות אשה ובתה לא תגלה. והם שכינה עליונה ותחתונה. שבזמן שהערב רב, שהם: ג' פילים ג' בורים ע' מלקים ר' פאים ע' נקים, בין ה' לה', אין רשות לקדוש-ברוך-הוא להתקרב ביניהם, וסוד הדבר – (ישעיה יט) ונהר יחרב ויבש. יחרב בה' עליונה, ויבש בה' תחתונה. כדי שלא יתפרנסו ערב רב מו' שהיא עץ החיים. ולכן אין התקרבות לו' בין ה' ה' בזמן שערב רב ביניהם.

270. ואין רשות לאות י' להתקרב לה' השנייה. זהו שכתוב ערות כלתך לא תגלה. והם הפרידו בין ו' לה' העליונה. זהו שכתוב ערות אשת אביך לא תגלה. ש' היא אב, ה' אם, ו' בן, ה' בת. ולכן צוה אליו ה' עליונה. ערות אשת אביך לא תגלה. ערות אחותך בת אביך – זו ה' תחתונה. את בת בנה ואת בת בתה – הם ה'א ה'א, שהם תולדות של ה'. ערות אחי אביך – זו יו"ד, שהוא תולדה של אות י', והוא אח לוא"ו.

271. סוף סוף בזמן שערב רב מערבים בישראל, אין קרבה ויחוד באותיות שם יהו"ה. ומיד שימחו מהעולם, נאמר באותיות של הקדוש ברוך הוא (זכריה יד) ביום יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. ולכן אדם, שהם ישראל, יש להם יחוד בתורה, שנאמר ב'ה (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה, והיא הגבירה מלכו"ת, שמצדה נקראו ישראל בני מלכים.

272. ולכן אמר הקדוש ברוך הוא, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. זו משנה, אשתו של אותו נער, והוא [והיא] שפחת השכינה. אם זכו ישראל – היא עוזרת להם בגלות מצד של ה'תר

גלוי עריות גלו ישראל ושכינתא בגלותא. ודא איהו ערוה דשכינתא. והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב. וערב רב אנון עריות דילה ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח) ערות אביך לא תגלה.

269. ואנון אפרישין בין ה' ה' דלא אתקריב ו' ביניהו. ה'דא הוא דכתיב, ערות אשה ובתה לא תגלה. ואנון שכינתא עלאה ותתאה. דבזמנא דערב רב דאנון (סי' נג"ע ר"ע) ג' פילים ג' בורים ע' מלקים ר' פאים ע' נקים בין ה' ה', לית רשו לקדשא בריה הוא לקרבא ביניהו. ור'א דמלה (ישעיה יט) ונהר יחרב ויבש יחרב בה' עלאה ויבש בה' תתאה. בגין דלא יתפרנסו ערב רב מן ו' דאיהו עץ החיים. ובגין דא לית קריבו לו' בין ה' ה' בזמנא דערב רב ביניהו.

270. ולית רשו ל'את י' לקרבא בה' תנינא ה'דא הוא דכתיב ערות כלתך לא תגלה. ואנון אפרישו בין ו' לה' עלאה ה'דא הוא דכתיב ערות אשת אביך לא תגלה. ד'י איהו אב. ה' אם. ו' בן. ה' בת. ובגין דא מני לגביה ה' עלאה. ערות אשת אביך לא תגלה. ערות אחותך בת אביך דא ה' תתאה. את בת בנה ואת בת בתה אנון ה'א ה'א דאנון תולדין דה'. ערות אחי אביך דא יו"ד דאיהו תולדה דאת י' ואיהו אזו לוא"ו.

271. סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתון שם יהו"ה, ומיד דיתמוזון מעלבא אתמר באתון דקדשא בריה הוא (זכריה יד) ביום יהוה יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. ובגין דא אדם דאנון ישראל אית לון יחודא באורייתא דאתמר ב'ה (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ואיהי מטרוניתא מלכו"ת. דמסטרקא אתקריאו ישראל בני מלכים.

272. ובגין דא אמר קדשא בריה הוא לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו דא משנה אתתא דההוא נער ואיהו (נ"א ואיהי) שפוחה דשכינתא. ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסטרקא דהתר טהור

טָהוּר כְּשֶׁר. וְאִם לֹא – הִיא כְּנִגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל
טָמֵא פָסוּל אֲסוּר. טָהוּר הֵתֵר וְכָשֶׁר הוּא יֵצֵר
הַטּוֹב. פָּסוּל טָמֵא אֲסוּר הוּא יֵצֵר הָרָע.

כְּשֶׁר. וְאִם לֹא אִיהִי כְּנִגְדּוֹ מִסְטָרָא דְטָמֵא פָסוּל אֲסוּר.
טָהוּר הֵתֵר כְּשֶׁר אִיהִי יֵצֵר הַטּוֹב. פָּסוּל טָמֵא אֲסוּר
אִיהִי יֵצֵר הָרָע.

273. וְאִשָּׁה שֵׁיִשׁ לָהּ דָם טָהוּר וְדָם נִדָּה מִצַּד
שֶׁל הַמִּשְׁנָה הִיא שְׁמָה אוֹתוֹ וְאִינָה בֵּת זִוְגוֹ,
הַיְחוד שֶׁלּוֹ, שְׁאִין יְחוד עַד שְׁעָרֵי רֵב יִמְחוּ
מִהָעוֹלָם. וְלִכֵּן נִקְבַּר מִשָּׁה מַחוּץ לְאַרְץ
הַקְדוּשָׁה, וְקִבּוּרָתוֹ הִיא מִשְׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ
אֶת קִבּוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קִבּוּרָתוֹ מִשְׁנָה
שְׁשׁוּלְטָת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קְבֵלָה לְמִשָּׁה
וּמִלֵּךְ. וְגִבְרִיהַ מִתְפַּרְדֶּת מִבְּעָלָהּ. וְלִכֵּן (מִשְׁלִי
ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי
יִמְלוֹךְ – זֶהוּ עֶבֶד הַיָּדוּעַ. וְשִׁפְחָה – זֶה מִשְׁנָה.
וְנָבֵל כִּי יִשְׁבַּע לָחֶם – זֶה עָרֵב רֵב. עִם נָבֵל
וְלֹא חֶכֶם.

273. וְאִתְתָּא דְאִית לָהּ דָם טָהוּר וְדָם נִדָּה מִסְטָרָא
דְּמִשְׁנָה אִיהִי שְׁמָה לִיה וְלֹא אִיהִי בֵּת זִוְגִיָּה יִזְוֹדָא
דִּילִיָּה. דִּילִית יִזְוֹדָא עַד דְּעָרֵי רֵב יִתְמוּזוּן מִעֲלָמָא.
וּבְגִין דָּא אִתְקַבַּר מִשָּׁה לְבַר מֵאֲרַעָא קְדִישָׁא.
וְקִבּוּרָתָא דִּילִיָּה מִשְׁנָה אִיהִי וְלֹא יָדַע גְּבִיר יֵת קִבּוּרָתִיהַ
עַד יוֹמָא הַדִּין. קִבּוּרָתָא דִּילִיָּה מִשְׁנָה דְשִׁלְטָא עַל
מִטְרוֹנִיתָא דְאִיהִי קְבֵלָה לְמִשָּׁה וּמִלְכָּא.
וּמִטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א) מִתְפַּרְשָׁא מִבְּעָלָהּ. בְּגִין
דָּא (מִשְׁלִי ל) תַּזְזוּת שְׁלִשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תַּזְזוּת עֶבֶד כִּי
יִמְלוֹךְ דָּא אִיהִי עֶבֶדָא יָדִיעָא. וְשִׁפְחוּתָא דָּא מִשְׁנָה. וְנָבֵל
כִּי יִשְׁבַּע לָחֶם דָּא עָרֵב רֵב, עִם נָבֵל וְלֹא זֶכֶם.

274. עוֹד פֶּתַח וְאָמַר, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים מִן
הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם.
אוֹי לְעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמִי לֵב וְסִתוּמִי עֵינַיִם
שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים.
שׁוּדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עָמִי
הָאֶרֶץ, וְאִפְלוּ בְּאֵלֹהִי שֶׁהֵם נִפְשׁ חַיָּה, לֹא
נִמְצָא בָּהֶם עוֹר וּבְגָלוֹת לְשִׁכְיָהּ בְּגָלוֹת, וְלֹא
לְמִשָּׁה שְׁהוּא עָמָה, שֶׁבְּכָל זְמַן שִׁגְלָתָהּ
שִׁכְיָהּ לֹא זֶה מִמֶּנָּה.

274. עוֹד פֶּתַח וְאָמַר. וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל
חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וְוִי לְעֲלָמָא דְאֲנָן אֲטוּמִין
לְבָא וְסִתִּימִין עֵינֵין דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּרִזֵּי דְאִוְרִייתָא וְלֹא
יָדְעִין. דְּוִדָּאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲנָן עָמִי הָאֶרֶץ.
וְאִפְלוּ בְּאֵלִין דְּאֲנָן גִּפְשׁ חַיָּה לֹא אִשְׁתַּכּוּז עוֹר
בְּהוֹן (בְּגָלוֹתָא) לְשִׁכְיָתָא בְּגָלוֹתָא וְלֹא לְמִשָּׁה דְאִיהִי
עָמָה. דְּבְכָל זְמַנָּא דְגָלַת שִׁכְיָתָא לֹא זֶה מִנָּה.

275. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, וְהָרִי מִי נָתַן מַעֲשֶׂה
שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשָּׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי,
וְאִתָּה אִמְרָתְךָ כִּדְּ? וְכִי לֹא לְמִדַּת (יִשְׁעִיה)
(מו) מַגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית? אָמַר לוֹ, כִּדְּ הוּא
וְדָאִי.

275. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר וְהָא מֵאֵן יְהִיב עוֹבְדָא דְאָדָם
בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשָּׁה. אָמַר לִיה בְּרִי וְאִתָּה אִמְרָתְךָ הָכִי וְכִי
לֹא אוֹלִיפֶת (יִשְׁעִיה מו) מַגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לִיה
הָכִי הוּא וְדָאִי.

276. וְלִכֵּן מִשָּׁה לֹא מֵת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם,
וּבְגָלָלוּ נֵאמַר בְּגָלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה וְלֹא אָדָם לֹא
מִצָּא עוֹר, אֲלֹא כָלִם כְּנִגְדּוֹ. וְכֵן נֵאמַר בְּעִמּוּד
הָאֲמִצְעִי וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עוֹר שִׁיִּצְיָא שִׁכְיָהּ
מִהָגָלוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיִּפֹּן כַּה וְכוּ'
וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמִשָּׁה הוּא בְּדִמּוּתוֹ מִמֶּשׁ,
שְׁנֵאמַר בּוֹ לֹא מִצָּא עוֹר כְּנִגְדּוֹ.

276. וּבְגִין דָּא מִשָּׁה לֹא מֵת וְאָדָם אִתְקַרֵּי אִיהִי.
וּבְגִינִיָּה אִתְמַר בְּגָלוֹתָא בְּתִרְאָה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עוֹר
אֲלֹא כָלִהוּ כְּנִגְדּוֹ. וְכֵן עִמּוּדָא דְאֲמִצְעִיתָא אִתְמַר בֵּיה
וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עוֹר דְאִפִּיק שִׁכְיָתִיהַ מִן גָּלוֹתָא הָדָא
הוּא דְכָתִיב (שְׁמוֹת ב) וַיִּפֹּן כַּה וְכוּ' וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ.
וּמִשָּׁה אִיהִי בְּדִיּוּקְנִיָּה מִמֶּשׁ דְאִתְמַר בֵּיה לֹא מִצָּא עוֹר
כְּנִגְדּוֹ.

277. בָּהֵוָה וּמָנָא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תִּרְדְּמָה עַל הָאָדָם. ה' אֱלֹהִים – אָבָא וְאִמָּא. תִּרְדְּמָה – זוּ הַגְלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית טו) וַתִּרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. הִפִּילוּ עַל מֹשֶׁה וַיִּשָּׁן. אֵין שָׁנָה אֶלָּא גָלוּת. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעֹתָיו – מִצְלָעוֹתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מֵאוֹתָם עֲלָמוֹת שֶׁל הַגְבִּירָה נִטְלוּ אָבָא וְאִמָּא אֶחָד מֵהֶם, וְהוּא צִד לָבֶן, יָפָה כְּלָבָנָה. וַיִּסְגֹּר בְּשֵׁר תַּחְתָּנָה – זֶה בְּשֵׁר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם ו) בְּשֹׁגֶם הוּא בְּשֵׁר. בְּשֵׁר שֶׁל מֹשֶׁה אָדָם, וְעָלָיו נֶאֱמַר פָּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חֲמָה, וְלָבֶן (שִׁיר ו) יָפָה כְּלָבָנָה בָּרָה כַּחֲמָה.

278. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר בְּשֵׁר – רָצוּ לְהִגֵּן עָלָיו בָּהּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעָדוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר – כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) לְעֹמֶת הַמִּסְגָּרָה, מִסְגָּרָה מִתְקִימָה, שְׁבָה הַגְבִּירָה (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוֹר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה.

279. וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. כָּאֵן נִרְמָז סוּד הַיְבוֹם, שֶׁאֵמְרוּ בּוֹ, כִּיֹּן שְׁלָא בָנָה, שׁוֹב לֹא יִבְנֶה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. אָבֵל לִגְבִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אָבָא וְאִמָּא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שֶׁהוּא בֶן יִי"ה, אָבָא וְאִמָּא, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם – זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם – הִבִּיא אוֹתוֹ אֶל הַצֹּלַע שֶׁלָּקַח מֵהָ, הַעֲלָמָה שְׁלָה.

280. וְעָלָה אֶתְמָר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נָאִם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָבֶן בְּהָר זֶה יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִהְיֶה קִנְיָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. שֶׁהָרִאשׁוֹן נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם – וְזֶה עַל יְדֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלָבֶן (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית שׁוּא עֲמֻלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ.

281. וְכֵן נֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו) וְלָצֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִי. צֹלַע וְדָאִי מִצַּד שֶׁל חֶסֶד לָבֶן, מִשָּׁם

277. בָּהֵוָה וּמָנָא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תִּרְדְּמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא. תִּרְדְּמָה דָּא גְלוּתָא דִּאֲתָמָר בִּיה (בראשית טו) וַתִּרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. אֲרָמִי לִיה עַל מֹשֶׁה וַיִּשָּׁן. לִית שִׁינָה אֶלָּא גְלוּתָא. וַיִּקְוֹז אוֹזֹת מִצְלָעוֹתָיו. מִצְלָעוֹתָיו דְּמָאן. אֶלָּא מֵאֲלִין עוֹלָמִין דְּמִטְרוֹנִיתָא נִטְלוּ אָבָא וְאִמָּא זֹד מִנִּיָּהּ וְאִיהוּ סִטְרָא זִוּוּרָא. יָפָה כְּלָבָנָה. וַיִּסְגֹּר בְּשֵׁר תַּחְתָּנָה, דָּא בְּשֵׁר דִּאֲתָמָר בִּיה בְּשֹׁגֶם הוּא בְּשֵׁר בְּשֵׁר דְּמֹשֶׁה סוֹבָק. וְעָלָה אֶתְמָר פָּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי זִוּמָה. וְבָגִין דָּא (שיר השירים ו) יָפָה כְּלָבָנָה בָּרָה כִּזְמָה.

278. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר בְּשֵׁר בְּעָאן לֹאֲנָא בָּהּ עָלִיהּ הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעָדוֹ. דָּבָר אַחֵר וַיִּסְגֹּר כְּמָה דִּאֲתָא אֲמֹר, (שמות כה) לְעֹמֶת הַמִּסְגָּרָה, מִסְגָּרָה מִתְקִימָה, דְּכָה מִטְרוֹנִיתָא (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוֹר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה:

279. וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע, הָכָא אֲתָרְמִיז רִזָּא דִּיבּוֹם דִּאֲמָרוּ בִּיה כִּיֹּן שְׁלָא בָנָה שׁוֹב לֹא יִבְנֶה, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אוֹזִיו. אָבֵל לִגְבִי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתָמָר בִּיה וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא בְנֵי לָהּ לִנְפִיָּה הָדָא הוּא דְּכִתִּיב בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ. ו' דִּאִיהוּ בֶן יִי"ה אָבָא וְאִמָּא. עֲלִיָּהּ אֲתָמָר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם דָּא עֲמוּדָא דִּאֲמֻצָּעִיתָא. וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם אִיִּיתִי לִיה לִנְפִי צֹלַע דְּנִטִּיל מִן ה' עוֹלִימָא דִּילָהּ.

280. וְעָלָה אֶתְמָר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נָאִם אֵשׁ סָבִיב. וְבָגִין דָּא בְּטוֹרָא דָּא אֲתָבְנִי בִי מִקְדָּשָׁא. עַל יְדָא דְּקְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא יִהְיֶה קִימָא (מ"י דף קי"ט) לְדִרְי דְּרִין. וְעָלִיהּ אֲתָמָר (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן. דְּקְדֻמָּה אֲתָבְנִי עַל יְדָא דְּבֵר נֶשׁ וְהָאִי עַל יְדָא דְּקְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. וְבָגִין דָּא (תהלים קכז) אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בֵּית שׁוּא עֲמֻלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ.

281. וְכֵן אֲתָמָר בְּמֹשֶׁה וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. כְּמָה דִּאֲתָא אֲמֹר, (שמות כו) וְלָצֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִי. צֹלַע וְדָאִי

נקראת לבנה. ויסגר בשר תחתנה – בשר שהוא אדם מצד הגבורה ונכלל בשניהם. באותו זמן (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

282. זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי – זו שכינה נערה המארסה לעמוד האמצעי, נאמר בה זאת הפעם וגו' אני ידעתי שהיא עצם מעצמי ובשר מבשרי. לזאת ודאי יקרא אשה – מצד עליון שהיא אמ"א (בינה). כי מאיש לקחה זאת – מצד של אמ"א (חכמה) שהוא י'. וכן משה בדמותו למטה.

283. באותו זמן יזכו ישראל כל אחד ואחד לבת זוגו, וזהו שכתוב (יחזקאל לו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, וכתוב (יואל ג) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו', ואלו הם נשמות חדשות שעתידים להיות על ישראל, כמו שפרשנו אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבואו.

284. באותו זמן יעברו ערב רב מהעולם, ונאמר בישראל ובמשה, כל אחד בבת זוגו, ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. שתעבר ערוה מהעולם, שאלה הם שגרמו גלות, ערב רב ודאי.

285. ועליהם נאמר והנחש היה ערום מפל חית השדה וגו'. ערום לרע מפל החיות של אמות העולם עובדי עב"ם, והם בני הנחש הקדמוני שפתה את חוה. וערב רב ודאי הם היו והמא שהטיל נחש בחוה, ומאותה והמא יצא קין והרג את הבל רועה צאן, שנאמר בו בשגם הוא בשר. בשגם זה הבל. בשג"ם ודאי הוא משה. והרג אותו, והוא היה בן בכור של אדם.

286. ועם כל זה, משה, כדי לכסות על ערות אביו, לקח את בת יתרו שנאמר בה (שופטים א) ובני קיני חתן משה. והרי פרשוה, למה נקרא קיני? שנפרד מקין, כמו שנאמר (שם ד) וחבר הקיני נפרד מקין. אחר

מסטרא דוסד וזוור מתבין אתקריאת סיהרא. ויסגר בשר תחתנה בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה ואתכליל בתרווייהו. בההוא זמנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

282. זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא שכינתא נערה המארסה לגבי עמודא דאמצעיתא אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי. לזאת ודאי יקרא אשה מסטרא עקאה דאיהי אמ"א. כי מאיש לקחה זאת, מסטרא דאב"א דאיהו י'. וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא.

283. בההוא זמנא יזכו ישראל כל נוד ונוד לבת זוגיה. ודא איהו דכתיב, (יחזקאל לו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתוב, (יואל ג) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' ואלין (דף כח ע"ב) אנון נשמותין וזרתין דעתידין למהוי על ישראל. כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף ואז החדשות יבואו.

284. בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא, ואתמר בישראל ובמשה כל נוד בבת זוגיהו ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. דאתעבר ערוה מעלמא דאלין אנון דגרמו גלותא, ערב רב ודאי.

285. ועליהו אתמר. והנחש היה ערום מפל חית השדה וגו' ערום לרע מפל חיות דאומין דעלמא עובדי כוכבים ומזלות. ואנון בני דנחש הקדמוני דפתי לזוה. וערב רב ודאי אנון הוו וזהמא דאטיל נחש בזוה. ומההיא וזהמא נפק קין וקטל להבל רועה צאן דאתמר ביה בשגם הוא בשר בשגם זה הבל. בשג"ם ודאי איהו מש"ה וקטיל ליה ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם.

286. ועם כל דא משה בגין לכסאה על ערייתא דאבוהי נטל בת יתרו דאתמר ביה (שופטים א) ובני קיני וזרתין משה, והא אוקמוה אבאי אתקרי קיני שנפרד מקין. כמה דאתא אומר, (שופטים ד) וזכר הקיני נפרד

כך רצה להחזיר ערב רב בתשובה לכסות את ערות אביו, שהקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה, ואמר לו הקדוש ברוך הוא: הם מגזע רע, תשמר מהם. אלה הם חטא של אדם שאמר לו ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. אלה הם חטא של משה וישראל.

287. ובגללם גלו ישראל בגלות וגרשו משם. זהו שכתוב ויגרש את האדם. ואדם ישראל בודאי. ומשה בגללם גרש ממקומו ולא זכה להכנס לארץ ישראל, שבגללם עבר על מאמר הקדוש ברוך הוא וחטא בסלע שהכה בו, ולא אמר לו אלא רק (במדבר כ) ודברתם אל הסלע, והם גרמו. ועם כל זה, מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, שהוא לא קבל אותם, ונתן בהם אות ברית אלא לכסות ערות אביו. והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם יד) ואעשה אתך לגוי גדול ועצום ממנו, ובגללם אמר (שמות לב) מי אשר חטא לי אמתנו מספרי, שהם מזרע עמלק שנאמר בו (דברים כה) תמחה את זכר עמלק, והם גרמו לשבר את שני הלוחות של התורה.

288. ומיד – ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי עירמם הם. בשעבוד של מצרים שהיו בלי תורה, ונאמר בהם (יחזקאל טז) ואת ערום וערזה. ואיוב בגלל זה אמר פעמים (איוב א) ערום יצתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. מה שהיה מש"ה, התהפך לערב רב לשמ"ה ולשניה. אשוב שמה – כאן רמז שעתיד לחזור ביניהם בגלות האחרונה, והולך ביניהם לשמ"ה, והוא אמר (שם ה') נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך.

289. ובזמן שנשברו שני לוחות התורה, ותורה שבעל פה, נאמר בהם ויתפרו עליה תאנה. התכסו בכמה קלפות מערב רב משום כי עירמם הם, שלא תתגלה ערותם. וכסוי שלהם כנפי ציצית ורצועות התפליין, עליהם נאמר ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. אבל לגבי ציצית –

מקין. ולבתר בעא לאהדרא ערב רב בתיובתא לכסאה ערייתא דאבוהי. דקדשא בריך הוא מוושבה טובה מצרפה למעשה, ואמר ליה קדשא בריך הוא מגזעא בישא אנון, תסתמר מעייהו. אלן אנון זזבה דאדם דאמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. אלן אנון זזבה דמישה וישראל.

287. ובגנייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו מתמן הדא הוא דכתיב ויגרש את האדם. ואדם ישראל ודאי. ומישה בגנייהו אתתרך מאתריה ולא זכה למיעל בארעא דישראל. דבגנייהו עבר מאמר דקדשא בריך הוא וזזב בסלע דמוזא ביה דלא אמר ליה אלא (במדבר כ) ודברתם אל הסלע ואנון גרמו. ועם כל דא מוושבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה דאיהו לא קביל לון ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה ערייתא דאבוה. וקדשא בריך הוא אמר ליה (במדבר יד) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו. ובגנייהו אמר (שמות לב) מי אשר חטא לי אמתנו מספרי, דאנון מורעא דעמלק דאתמר ביה (דברים כה) תמוזה את זכר עמלק ואנון גרמו לתברא תרין לווזין דאורייתא.

288. ומיד ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי עירומים הם בטונא דמצרים דהו בלא אורייתא ואתמר בהו (יחזקאל טז) ואת ערום וערזה. ואיוב בגין דא אמר תרין זמני (איוב א) ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. מה דהיה מש"ה אתהפך לערב רב לשמ"ה ולשניה. אשוב שמה הכא רמז דעתיד לאתזוזרא ביניהו בגלותא בתראת ואזיל ביניהו לשמ"ה ואיהו אמר (איוב א) וי נתן וי לקח יהי שם ה' מבורך.

289. ובזמנא דאתברו תרין לווזין דאורייתא. ואורייתא דעל פה אתמר בהון ויתפרו עליה תאנה. אתכסו בכמה קליפין מערב רב בגין כי עירומים הם דלא יתגלי עריותיהו. וכסויא דילהון כנפי ציצית ורצועין דתפליין. עלייהו אתמר. ויעש ה' אלהים לאדם

ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת.
זהו (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור, וזו
קריאת שמע שנאמר בה (שם קמט) רוממות
אל בגרונם. זהו ויעשו להם חגרת.

290. וישמעו את קול ה' אלהים וגו',
בשקרבנו להר סיני. זהו שכתוב (דברים
ד) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש
וגו'. וערב רב מתו. והם היו שאמרו
למשה (שמות כ) ואל ידבר עמנו אלהים פן
נמות, ומצאו את התורה. ואלה הם עמי
הארץ שנאמר בהם (דברים כז) ארור שכם
עם כל בהמה, בגלל שהם מצד אותו שנאמר
בו ארור אתה מכל הבהמה.

291. והרי כמה הם ערב רב רעים בהמות
וחיות, אבל יש ערב רב מצד של הנחש, ויש
ערב רב מצד של אמות עכו"ם שדומים
לחיות ובהמות השדה, ויש ערב רב מצד של
מזיקים, שנשמתם של רשעים הם מזיקים של
העולם ממש, ויש ערב רב של שדים ורוחות
ולילין, והכל מערבבים בישראל, ואין בכלם
מקלל פעמלק, שהוא נחש רע אל אחר. הוא
גלוי לכל העריות של העולם, רוצח הוא,
ובת זוגו סם מות עבודה זרה, והכל סמא"ל.
ויש סמא"ל ויש סמא"ל, ולא הכל שוים.
אבל אותו צד של הנחש הוא מקלל על הכל.

292. ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו
איכה. באן רמז לו שעתיד להחריב בית
המקדש ולבנות בו איכה. זהו שכתוב (איוב
א) איכה ישבה בדד. אי"י כ"ה. ולעתיד לבא
עתיד הקדוש ברוך הוא לבער כל המינים
הרעים מהעולם, כמו שכתוב (ישעיה
כה) בלע המות לנצח. ואז שם הכל למקומו,
כמו שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה'
אחד ושמו אחד.

293. שנינו, כל שלמה שנאמר בשיר
השירים, במלך שהשלוש שלו, במלך וס"א
בנקבות המלך סתם בנקבה

ולאשתו פתנות עור ולבישים. אבל לנבי עיציות ויתפרו
עלה תאנה. ויעשו להם זגורות דא איהו (תהלים
מה) זגור זרבך על ירך גבור. ודא קריאת שמע
דאתמר ביה (תהלים קמט) רוממות אל בגרונם וגו'. דא
הוא ויעשו להם זגורות:

290. וישמעו את קול ה' אלהים וגו' כד קריבו לטורא
דסיני. הדא הוא דכתיב (דברים ד) השמע עם קול
אלהים מדבר מתוך האש וגו' וערב רב מיתו. ואנון הו'
דאמרו למשה (שמות כ) ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות
ואשכוזו אורייתא. ואלין אנון עמי הארץ דאתמר
בהון (דברים כז) ארור שוכב עם כל בהמה בגין דאנון
מסטרא דההוא זוגיא דאתמר ביה ארור אתה מכל
הבהמה.

291. והא כמה ערבובין אנון בישין בעירן וזיוון. אבל
אית ערבובין מסטרא דנזושי. ואית ערבובין מסטרא
דאומי עובדי כוכבים ומזלות דדמו לזיוון ובעירן
דזקלא. ואית ערבובין מסטרא דמזיקין דנשמתן (דף
כט ע"א) דזויבין אנון מזיקין דעלמא ממש. ואית
ערבובין דשדים ורוזין וכלין וכלא מעורבין
בישראל. ולא אית בכלהו לטייא כעמלק דאיהו זיויא
בישא אל אזור. איהו גלוי לכל ערין דעלמא רוצח
איהו ובת זוגיה סם מות עבודה זרה. וכלא סמא"ל.
ואית סמא"ל ואית סמא"ל, ולא כלם שוין. אבל
ההוא סטרא דזיויא איהו לטייא על כלא.

292. ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איכה. הכא
רמז ליה דעתיד לזרובא בי מקדשא ולמבכי בה
איכה. הדא הוא דכתיב, (איכה א) איכה ישבה בדד אי
כ"ה. ולזמנא דאתי עתיד קדשא בריה הוא לבער כל
זיין בישין מעלמא כדכתיב, (ישעיה כה) בלע המות
לנצח. כדן תב כלא לאתריה כדכתיב, (זכריה יד) ביום
ההוא יהיה ה' אזור ושמו אזור:

293. תנינן כל שלמה דאתמר בשיר השירים במלכא
דעלמא דיליה. במלך (ס"א) בנוקבי מלכא סתם

מלך ומלך] תחתונה בעליונה. וסוד הדבר – דירה תחתונה לעליונה שתיהן באחת. והינו ב"ת, שכתוב (משלי כד) בחכמה יבנה בית. כתוב (שיר ג) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. אפריון זה תקון של העולם התחתון מהעולם העליון.

294. שעד שלא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, היה נסתר בו שמו, ולא [היה] הוא שמו נסתר בתוכו אחד, ולא עמד דבר, והוא היה בלבדו עד שעלה ברצון ושל המחשבה להעמיד הכל בשביל סמנים לברא עולם, והיה רשום ובנוי ולא עומד, עד שהתעטף בעטוף אחד של זהר ועליון של מחשבה וברא עולם ונ"א ימין של העולם הקדמון.

295. והוציא ואילנות ארזים עליונים גדולים מאותו האור וזו גדול זהר עליון ונ"א אחד של זהר ימין העליון, ושם מרפבתו על עשרים ושתים אותיות רשומות, שנחקקו בעשר אמירות והתישבו. זהו שכתוב מעצי הלבנון, וכתוב (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע. ושהרי מאלו עשה את האפריון ההוא.

296. עשה לו המלך שלמה. לו – לעצמו, לו – לתקונו, לו – להראות כבוד עליון, לו – להודיע שהוא אחד ושמו אחד, כמו שנאמר (זכריה יד) יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, וכתוב (תהלים פג) וידעו כי אתה שמה ה' לבדך.

297. בהגיע ההפאה, היכלות ידועים, נוטה לצד זה למעלה. נוטה לימין. סוטה לשמאל. יורד למטה. וכן לארבעה קצוות. מלכות נפרדה למעלה ולמטה ולארבעה קצוות להיות נהר עליון אחד.

298. יורד למטה, ועושהו לים הגדול, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. שהרי הוא פונס הכל ושואב אותו לתוכו, כמו שנאמר (שיר ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. ואין שרון אלא מקום הים הגדול ושואב כל מימי העולם, שמוציא ושואב ומאיר ונכנסים בו.

בזקבא. מלך (נ"א מלך) תתאה בעלאת. ור"א דמלך דירתא תתאה לעלאת תרווייהו כוזר. והינו ב"ת דכתיב, (משלי כד) בזקמה יבנה בית. וכתיב (שיר השירים ג) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. אפריון דא תקונו דעלמא תתאה מעלמא עלאה.

294. דעד לא ברא קדשא בריך הוא עלמא הוה סתים שמייה ביה ולא (נ"א הנה) הוא שמייה סתים בגויה זור ולא קיימא מלך (והוא הנה בלחודי) עד דסליק ברעותא (דמחשבה לקיימא כלל במטון דסמיטרא) למברי עלמא והוה רשים ובני ולא קיימא, עד דאתעטף בעטופא זור דזיתרא (עלאת דמחשבה) וברא עלמא (נ"א מינא דעלמא קדמא) (נ"א שמים).

295. ואפיק (אילני) ארזין עלאין רברבין מההוא נהורא (נ"א וזין רבא) זיתרא עלאת (נ"א סד דזהר ימין עלאת), ושני רתיכוי על תרין ועשרין אתון רשימין אתגלפו בעשר אמירן ואתיישבו. דא הוא דכתיב מעצי הלבנון. וכתיב (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע (דקא מאלין עבד ההוא אפריון).

296. עשה לו המלך שלמה, לו לזרמיה, לו לתקוניה, לו לאזוזה יקרא עלאה. לו לאודעא דאיהו זור ושמייה זור כמה דאת אמר, (זכריה יד) יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד וכתיב (תהלים פג) וידעו כי אתה שמה ה' לבדך.

297. במטון דקלפוי. קסטורין ידיעא. נטיף לסטרא דא לעיקלא. נטיף לימינא. סטא לשמאלא. נזוית לתתא. וכן לארבע זווין. מלכו אתפרש לעיקלא ותתא ולארבע זווין למהוי זור. נהרא עלאה.

298. נזוית לתתא. ועבד ליה ימא רבא כמה דאת אמר, (קהלת א) כל הנזולים הולכים אל הים והים איננו מלא. דהא הוא כניש כלל ושאיב ליה בגויה. כמה דאת אמר (שיר השירים ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. ואין שרון אלא אתר ימא רבא דשאיב כל מימין דעלמא דאפיק ושאיב וזהיר (ועאלין ביה. בגיני כף דא

משום כך זה מוציא וזה שואב, מאיר זה בזה בדרכים ידועות ונחלים רעב עליו, ואז כתוב עליהם (משלי כד) בַּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת, וְעַל זֶה בַּיִת בְּרֹאשִׁית וְנִ"א וְעַל זֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם מִלֶּךְ סֶתֶם וְבַיִת עֲלִיּוֹן נִבְנָה בַּחֲכָמָה, וְכֵן אִף כִּי הִתְחַתְּוֹן. אֲבָל בַּיִת עֲלִיּוֹן הַגָּדוֹל – יֵשׁוּב הָעוֹלָם. מִלֶּךְ סֶתֶם – בַּיִת תַּחְתּוֹן.

299. (תהלים סג) וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהֵים, וְכִשְׁמַתְעוֹרֶרֶת גְּבוּרָה עֲלִיּוֹנָה לְאַחֲזוֹ בּוֹ תַּחַת רֹאשׁוֹ וּלְקַרְבּוֹ בַּחֲדוּהָ לִהְיוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהֵים – שְׂמֵחָה, אֹר [בְּאֹר] [שְׂמֵאִיר] שְׁהוּצִיא בְּשִׁבִּיל אֶחָד טָמִיר וְגִזְיוֹ וְנִכְנָס בּוֹ בְּשָׁנִים שֶׁהֵם אֶחָד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם נִתְקַן בְּקִיּוֹם שָׁלֹם.

300. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהֵים – עוֹלָם וְאֹר עֲלִיּוֹן הִתְחַתְּוֹן שְׂמֵחַ בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְנִ"א נִסְתַּר אוֹתוֹ שֶׁשָּׁלַח עִמּוֹ וְשִׂמְחָה שְׂשׂוּפָעַת וְיוֹצֵאת בְּאִיָּה מִקּוֹם שְׂמֵחָה בְּאַלְהֵים. בּוֹ שְׂמֵחָה, בּוֹ שׁוֹלְחַן חַיִּים לְכֹל. נִקְרָאִים חַיִּי הַמֶּלֶךְ. זֶה עֶקֶר הַבַּיִת. בַּיִת זֶה בּוֹנֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם וּבּוֹנֶה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ בְּרֹאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, ב' רֹאשִׁית. רֹאשִׁית חֲכָמָה בְּשׁוֹנֵס הַכֹּל לְתוֹכּוֹ וְנַעֲשֶׂה יָם גָּדוֹל לְשָׂאֵב הַכֹּל.

301. יָם שֶׁקָּפָאוּ מִיָּמִיו שׁוֹאֵב כָּל מִימֹת הָעוֹלָם וְכוֹנֵס אוֹתָם לְתוֹכּוֹ, וְהַמִּים הוֹלְכִים וְשׁוֹטִטִים וְנִשְׂאָבִים בּוֹ, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ הָעֲלִיּוֹן. וְסִימָן שֶׁל הַסּוּד הָזֶה – (אִיּוֹב לח) מִבְּטָן מִי יוֹצֵא הַקֶּרֶת, שְׂמִימִי גְלוּדִים (קְפוּאִים) בּוֹ לְשָׂאֵב אַחֲרֵים.

302. הַקֶּרֶת הָזֶה יָם שֶׁקּוּפָא, לֹא שׁוֹפְעִים מִיָּמִיו אֲלָא בְּשַׁעַת שְׁחֹק הַדְּרוֹם מִגִּיעַ אֵלָיו וּמִקְרָב אוֹתוֹ אֲצִלוֹ, וְאֵז הַמִּים שֶׁהֵיוּ גְלוּדִים בְּצֶד הַצִּפּוֹן מִפְּשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים, שֶׁהָרִי מִצֵּד הַצִּפּוֹן הַמִּים מִגְלִידִים, וּמִצֵּד הַדְּרוֹם הֵם מִפְּשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים לְהִשְׁקוֹת כָּל אוֹתָן חַיִּים הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שָׂדֵי וגו', וְאֵלּוּ נִקְרָאִים הָרִי בְּתֵר, הָרִי הַפְּרוּד. שְׁכָלִם מְשֻׁקִּים בְּשִׁצְד הָרוֹם מִתְחִיל לְקָרֵב אֵלָיו, וְאֵז הַמִּים שׁוֹפְעִים. וּבְכַח עֲלִיּוֹן זֶה שְׂשׂוּפָע, הַכֹּל הֵם בְּגִדְלָה וּבְשִׂמְחָה.

אֶפֶיךָ וְדָא שְׂאִיב, נִהִיר דָּא בְּרָא בְּאוֹרֵיוֹן יִדְעֵן (נִחְלִיָּא כִּפֶּן עֲלִיָּה). וְכִדְיִן עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (משלי כד) בְּזֹכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְעַל דָּא בַּיִת בְּרֹאשִׁית. (נ"א וְעַל דָּא בַּיִת דְּעֵלְמָא מִלֶּךְ סֶתֶם) (בַּיִת עֲלִיּוֹן אֲחֵבְנִי בַּחֲכָמָה. וְכֵן תַּפְּאָה אוֹף הָכִי). אֲבָל בַּיִתָּא עֲלָאָה רַבְּרָא יֵשׁוּבָא דְּעֵלְמָא. מִלֶּךְ סֶתֶם בַּיִתָּא תַּתְּאָה.

299. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהֵים, (תהלים סג) כִּד אֲתַעֲרַר גְּבוּרָה עֲלָאָה לְאַחֲזוֹ בַּיִת תְּזוּזוֹת רִישִׁיָּה וּלְקַרְבָּא לִיה בְּזוּדוֹת לְמַהְיוּ כֹּלָא זוּד. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהֵים זוּדוֹ נְהוּרָא דְּאֶפִּיק (נ"א בְּנִהוּרָא) (דְּנִהוּרָא) דְּנִפִּיק בְּזוּד שְׂבִילָא טָמִיר וְגִזְיוֹ וְעִיִּל בַּיִת בְּתֵרִין דְּאֵנוֹן זוּד וְעַל דָּא עֲלָמָא אֲשֶׁתְּכֹלֵל בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

300. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהֵים עֲלָמָא (נ"א נִהִירָא עֲלָאָה) תַּתְּאָה זוּדִי בְּעֵלְמָא עֲלָאָה (נ"א סְתִימָא הֵהוּא דְּשִׁדְר) עֲמִיקָא (סְדוֹ דְּנִגִּיד וְנִפִּיק בְּאֵן אֲמֵר סְדִי. בַּיִת סְדִי. בַּיִת שְׂדֵר) זוּיִים לְכֹלָא. זוּי מִלְכָּא אֶקְרוּן. דָּא עֶקֶרָא (דף כט ע"ב) דְּבַיִתָּא. בַּיִתָּא דָּא בְּנִי בַּיִתָּא דְּעֵלְמָא. וּבְנִי עֲלָמָא. וְדָא הוּא בְּרֹאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים ב' רֹאשִׁית. רֹאשִׁית זֹכְמָה כִּד כְּנִישׁ כֹּלָא לְגוֹיָה וְאֲתַעֲבִיד יָמָא רַבָּא לְשָׂאֵבָא כֹּלָא.

301. יָמָא דְּקָאפוּ מִיָּבוּי. שְׂאִיב כָּל מִיָּמִין דְּעֵלְמָא. וְכְנִישׁ לֹן לְגוֹיָה. וּמִיָּין אֲזִלִּין וְשִׂאטִּין וְאֲשֶׁתְּאָבֵן בַּיִת. וְדָא זְנִיק מִזֵּו עֲלָאָה. וְסִימְנִיה דְּרֹאָ דָּא (אִיּוֹב לח) מִבְּטָן מִי יוֹצֵא הַקֶּרֶת דְּמִיָּבוּי גְלִידִין בַּיִת לְשָׂאֵבָא אֲזִרְנִין.

302. הָאִי קָרוֹז יָמָא דְּקָפָא לֹא נִגְדִין מִיָּבוּי. אֲלָא בְּשַׁעַתָּא דְּתוֹקָפָא דְּדְרוֹם מִטִּי לְגַבִּיהָ וּמִקְרִיב לִיה בְּהַדְרִיה. כִּדִּין מִיָּא דְּהוּ גְלִידִין בְּסִטְרָא דְּצִפּוֹן מִשְׁתַּרְן וְנִגְדִין. דְּהָא מִסְטְרָא דְּצִפּוֹן גְלִידִי מִיָּא וּמִסְטְרָא דְּדְרוֹם מִשְׁתַּרְן. וְנִגְדִין לְאֲשַׁקָּאָה כָּל אֲנוֹן זוּיָת בְּרָא כְּמֹה דְּאֵת אֲמֵר (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שָׂדֵי וגו' וְאֲזִלִּין אֶקְרוּן הָרִי בְּתֵר טוֹרִין דְּפִירוּדָא. דְּכִלְהוּ מִשְׁתַּקִּין כִּד סִטְרָא דְּדְרוֹם שְׂאִיר לְקַרְבָּא בְּהַדְרִיה. וְכִדִּין מִיָּא נִגְדִין. וּבְזִיכָא דָּא עֲלָאָה דְּנִגִּיד כֹּלָא הוּא בְּרַבּוֹ בְּזוּדוֹ.

303. בְּשִׁמְחָשְׁבָה עוֹלָה בְּרִצּוֹן וְשֵׁל חֲדוּהָ מִטְמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, מִגִּיעַ וְשׁוֹפֵעַ מִתּוֹכוֹ נֶהָר אֶחָד וְכֶתֶר טְמִיר, וּבְשִׁמְתִּקְרָבִים זֶה בָּזָה בְּשִׁבִּיל אֶחָד שֶׁלֹּא יָדוּעַ לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְכָאן הוּא רֹאשִׁית הַכֵּל. וּב' מֶלֶךְ סֵתָם, מִהֲרֹאשִׁית הַזֹּאת נִתְקַן וְדוּמָה זֶה לָזֶה.

304. וּבִכְחַץ זֶה בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְסֵתָם נִקְדָּה נִסְתַּרְתָּ שְׁשׁוֹפְעִים מִימֶה יוֹצֵאִים הַחוּצָה וְנִ"א אַחֵר שׁוֹצֵאִים בְּזֶה וְנִ"א נֶהָר שׁוֹצֵא בְּהִ"א עֲלִינָה וְאוֹר שְׁשׁוֹפֵעַ יוֹצֵא בְּזֶה וּמוֹצֵא קוֹל מִתּוֹכוֹ, וְזֶה נִקְרָא קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְהִינוּ בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְהוּא שְׁהוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר וְנִ"א וְהוּא הַשּׁוֹפָר. וְשָׁמַיִם שׁוֹלֵטִים בְּחַי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן עַל הָאָרֶץ. וְסִימָן לְדָבָר – בֶּן יִשִּׁי חִ"י עַל הָאֲדָמָה. שְׁחַיִּים תְּלוּיִים בְּבֶן יִשִּׁי וּבִנְיָן מִשְׁפִּיעִים לוֹ. וּבָהֶם שׁוֹלֵט בְּכָל, וְהָאָרֶץ נֹזֶנֶת מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאֵת הָאָרֶץ. וְנִ"א הַתּוֹסֵפָה לְשֵׁלֵט בְּמִזְנוֹת עַל הָאָרֶץ.

305. אִ"ת לְעִילָא וְהוּא זִיכָּא דְכָלְלָא דְעֵשְׂרִין וְתֵרִין אֲתוּן דְּאִפִּיק אִ"ת א' ת' אֱלֹהִים דָּא וְיִהִיב לְשָׁמַיִם כְּמָא דְאֵת אֲמֹר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אֲמֹ בְּיוֹם זִתְוִנְתָּו. וְהִינוּ אֶת הַשָּׁמַיִם לְאֶכְלָלָא דָּא בְּדָא וּלְזוּבְרָא לֹן דָּא בְּדָא לְאֶתְקִימָא כְּזוּדָא בְּאֵנוֹן זִיכָּא מִלְכָּא מִלְכָּא סֵתָם לְאֶתְנָנָא מִינֵיהּ שָׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ זִיכָּא דְרִכְרִ וְנִקְבָּא דְאֶתְגַּלְפּוּ בְּאֶתְנוֹן רְשִׁימִין. וְזִיכָּא מִלְכָּא דְאֶתְנָנִידוּ מִן שָׁמַיִם דְּשָׁמַיִם נִגְדִין לֹן לְקִימָא אֶרְעָא וְכָל אֲכֻלּוּסִין דִּילָהּ.

306. וְזֶה דְּאֱלֹהִים עֲלָא עַבְדֵּי שָׁמַיִם וְאָרֶץ לְקִיּוּמָא. וְאִפִּיק לֹן כְּזוּדָא בְּזִיכָּא דְלְעִילָא רֹאשִׁיתָא דְכָלְלָא. כְּזוּנָא דָּא רֹאשִׁיתָא גְּזוּיָת לְתַתָּא. וְהִיא בְּתַרְרָא עַבְדֵּי שָׁמַיִם וְאָרֶץ לְתַתָּא.

307. וְזֶה דְכָלְלָא ב' תֵּרִין עֲלָמִין גִּינְהוּ וּבְרָאוּ עֲלָמִין. דָּא עֲלָמָא עֲלָא וְדָא עֲלָמָא תַתָּא. דָּא כְּזוּנָא דְרָא. דָּא בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ. וְדָא בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ. וְעַל דָּא ב' עֲלָמִין וְזֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּתָּיוֹן. זֶה כְּמֹזֶה. זֶה בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ, וְזֶה בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ. וְעַל זֶה שְׁנֵי עֲלָמִין הֵם. זֶה

303. כִּד מוֹזְשִׁבָּה סְלִיק בְּרִעּוֹ (דְּחֲדוּהָ) מִטְמִירָא דְכָל טְמִירִין. מִיטִי (וְאֶתְנָגִיד) מוֹזְשִׁיָּה זֹדֶר גֶּהֱר. (כְּתָרָא טְמִירָא) וְכִד מִתְקָרְבִין דָּא בְּדָא בְּזוּד שְׁבִיל דְלָא יָדִיעַ לְעִילָא וְתַתָּא וְהָכָא הוּא רֹאשִׁיתָא דְכָלְלָא. וּב' מִלְכָּא סֵתָם מִהֲאִי רֹאשִׁיתָא אֲשֶׁתְכָלְלָא וְדָמִי דָּא לְדָא.

304. (וּבְכִילָא דָּא) בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם, (סֵתָמָא נִקְדָּה סֵתִימָא דְנִגְדִין מִימִי וְנִפְקִין בְּרָא) (נִ"א כְּתָר דְנִפְקִין בְּדָא) (וְנִ"א נֶהָרָא דְנִפִּיק בְּהִ"א עֲלָא) (וְנִ"א נֶהָרָא דְנִגִּיד וְאִפִּיק בְּדָא) וְאִפִּיק קוֹל מוֹזְשִׁיָּה. וְדָא אִקְרִי קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְהִינוּ בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם (וְאִיהוּ) דְאִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר (נִ"א וְאִיהוּ הַשּׁוֹפָר). וְשָׁמַיִם שְׁלִיטִין בְּזִיכָּא הַמֶּלֶךְ עֲלָא עַל אֶרְעָא. וְסִימָנָהּ בֶּן יִשִּׁי זִיכָּא עַל הָאֲדָמָה. דְּזִיכָּא תְלִין בְּבֶן יִשִּׁי. (וּבִנְיָן נִגְדִין לִיה). וּבָהֶם שְׁלִיטָא בְּכָלְלָא. וְאֶרְעָא מִינֵיהּ אֲתוּנָתָא. הָכָא הוּא דְכָתִיב וְאֵת הָאָרֶץ. וְנִ"א דְאֶתְוֹסֵף לְשֵׁלֵטָא עַל אֶרְעָא.

305. אִ"ת לְעִילָא וְהוּא זִיכָּא דְכָלְלָא דְעֵשְׂרִין וְתֵרִין אֲתוּן דְּאִפִּיק אִ"ת א' ת' אֱלֹהִים דָּא וְיִהִיב לְשָׁמַיִם כְּמָא דְאֵת אֲמֹר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אֲמֹ בְּיוֹם זִתְוִנְתָּו. וְהִינוּ אֶת הַשָּׁמַיִם לְאֶכְלָלָא דָּא בְּדָא וּלְזוּבְרָא לֹן דָּא בְּדָא לְאֶתְקִימָא כְּזוּדָא בְּאֵנוֹן זִיכָּא מִלְכָּא מִלְכָּא סֵתָם לְאֶתְנָנָא מִינֵיהּ שָׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ זִיכָּא דְרִכְרִ וְנִקְבָּא דְאֶתְגַּלְפּוּ בְּאֶתְנוֹן רְשִׁימִין. וְזִיכָּא מִלְכָּא דְאֶתְנָנִידוּ מִן שָׁמַיִם דְּשָׁמַיִם נִגְדִין לֹן לְקִימָא אֶרְעָא וְכָל אֲכֻלּוּסִין דִּילָהּ.

306. וְזֶה דְּאֱלֹהִים עֲלָא עַבְדֵּי שָׁמַיִם וְאָרֶץ לְקִיּוּמָא. וְאִפִּיק לֹן כְּזוּדָא בְּזִיכָּא דְלְעִילָא רֹאשִׁיתָא דְכָלְלָא. כְּזוּנָא דָּא רֹאשִׁיתָא גְּזוּיָת לְתַתָּא. וְהִיא בְּתַרְרָא עַבְדֵּי שָׁמַיִם וְאָרֶץ לְתַתָּא.

307. וְזֶה דְכָלְלָא ב' תֵּרִין עֲלָמִין גִּינְהוּ וּבְרָאוּ עֲלָמִין. דָּא עֲלָמָא עֲלָא וְדָא עֲלָמָא תַתָּא. דָּא כְּזוּנָא דְרָא. דָּא בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ. וְדָא בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ. וְעַל דָּא ב' עֲלָמִין וְזֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּתָּיוֹן. זֶה כְּמֹזֶה. זֶה בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ, וְזֶה בְּרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ. וְעַל זֶה שְׁנֵי עֲלָמִין הֵם. זֶה

הוציא שני עולמות, וזה הוציא שני עולמות, והכל בכח של הראשית העליונה.

308. יורד העליון בתחתון ומתמלא בדרך של דרגה אחת ששורה עליה. כמו שאותו שביל נסתר וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשביל אחד דקיק. ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה. ואותו שלמעלה שביל דקיק, כמו שכתוב (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. וסוד של הכל – (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. וכתוב (תהלים עז) בים דרךך ושבילך במים רבים. העולם העליון, בשמתמלא ומתעבר כמו נקבה שמתעברת מן הזכר, מוציאה שני בנים באחד, זכר ונקבה, והם שמים וארץ כמו שלמעלה.

309. ממימי השמים נזנית הארץ ומימי נשפכים לתוכה, אלא שעליונים זכר ותחתונים נקבה. והתחתונים נזנים מן הזכר. ומים תחתונים קוראים לעליונים בנקבה שפתוחה לזכר ושופכת מים בנגד מים של הזכר לעשות זרע. והנקבה נזנית מן הזכר. זהו שכתוב ואת הארץ, בתוספת וי"ו, כמו שנאמר.

310. כתוב (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. האותיות נחקקו במעשה של הכל, במעשה של העליון ובמעשה של התחתון. אחר כך נרשמו האותיות ונחקקו בכתוב. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי, כמו שנאמר ב"ת ברא, ודאי בכח עליון. ב' נקבה. א' זכר. כמו שב' ברא ודאי בכח שלמעלה, כך א' הוציא אותיות השמים כללות של עשרים ושתים אותיות. ה' הוציא שמים לתת להם חיים וולהשקות ולהשריש אותו.

311. ואת הארץ – ו' הוציאה הארץ לתת לה מזון ולהתקנה ולתת לה ספוק שראוי לה. ואת הארץ – שלקח וא"ו א"ת כללות של עשרים ושתים אותיות, והארץ נזנית.

תריץ עלמין ניהו. דא אפיק תריץ עלמין. ודא אפיק תריץ עלמין, וכלא בזיילא דראשית עלאה.

308. נזיית עלאה בתתאה ואתמלייא בארזו הווד דרגא דשרי עלה. כנונא דההוא שביל סתים וטמיר וגנוז לעילא. בר הווד שביל דקיק. וווד ארזו. ההוא דלתתא ארזו כמה דאת אמר, (משלי ד) וארזו צדיקים כאור נגה. וההוא דלעילא שביל דקיק כדכתיב, (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ורזא דכלא (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. וכתוב, (תהלים עז) בים דרךך ושבילך במים רבים. עלמא עלאה כד אתמלייא ואתעברא כנוקבא דמותעברא מן דכורא אפיקת תריץ בגין כווד, דכר ונוקבא, ואנון שמים וארץ כנונא עלאה.

309. ממימי דשמיא אתנון ארעא ומימי אשתדן בגווה, אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא. ותתאי מן דכורא אתנון. ומיין תתאי קראן לעלאין כנוקבא דפתיתווא לדכורא ושרדת מיא לקבל מיא דדכורא למעבר ורעא. ונוקבא מן דכורא אתנונת. הדא הוא דכתיב ואת הארץ בתוספת וי"ו כמה דאתמר.

310. כתיב, (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. אתנון אתנוקו (דף ל ע"א) בעובדא דכלא. בעובדא דעלאה ובעובדא דתתאה. לבתר אתרשימו אתנון ואתנוקו בקרא. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי. כמה דאתמר ב"ת ברא ודאי בזיילא עלאה. ב' נוקבא. א' דכר. כמה דב' ברא ודאי בזיילא דלעילא. הכי א' אפיק אתנון השמים כללא דעשרין ותרתין אתנון. ה' אפיק שמים למיהב ליה זיין (נ"א ולא שקאה) ולאשרשא ליה.

311. ואת הארץ. ו' אפיק הארץ למיהב לה מזוןא ולאתקנא לה ולמיהב לה ספוקא דאתנוני לה. ואת הארץ, דנטייל וא"ו א"ת כללא דעשרין ותריץ אתנון ובמתנון ארעא. וארעא כליל לון לזוה כמה דאת

והארץ כוללת אותם לתוכה, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הולכים את הים. והינו סוד ואת הארץ. שכוונסת הכל לתוכה ומקבלת אותם הארץ, לקחה הארץ. וא"ת – זה שמים וארץ באחד. א"ת השמים – סוד של שמים וארץ באחד.

312. ומקבלת אותם להזין. הגעת הדבר בהכאתו מצויים. היכל הקטרת מצוי בארץ. כשאש לוהטת, שופעת ומתעוררת משמאל שאוחז בה ועולה עשן, כמו שנאמר (שמות יט) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש. זו אש וזה עשן. וכתוב (שם) ואת ההר עשן. מתוך שאש בשוררת, אחוזים זה בזה עשן באש, ואז הכל עומד בצד השמאל, והינו סוד (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים, בכח של הימין למעלה. כמו כן נעשו שמים שהם זכר. וזכר בא מצד הימין, ונקבה מצד השמאל.

313. (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. עד כאן עלו הדברים שלא לשאל כשלמעלה. שחכמה נתקנה מאין ולא עומדת לשאלה שנסתרת ועמקה אין שיעמד בה. כיון שהתפשט אור עמוק, אז אורו עומד לשאלה אף על גב שהוא נסתר מהכל שלמטה, וקוראים לו על פי שאלה מי. מי ברא אלה.

314. והינו סוד שאמרנו (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח. מבטן מי ודאי יצא הקרח, אותו שעומד לשאלה. ואין לשאל מה למעלה ומה למטה, אלא לשאל מקום שיוצאים לדעת, ולא לדעת אותו, שהרי לא יכולים. אלא עומד לשאלה ולא לדעת בו.

315. בראשית ב' ראשית, ראשית, ראשית מאמר הוא. או נאמר שבראשית הוא מאמר. אלא עד שלא יצא והתפשט כחו והכל נסתר בו, בראשית הוא ומאמר הוא. כיון שיוצא והתפשט ממנו צבאות, נקרא ראשית, והוא מאמר בלבדו. מ"י שאלה אותו שברא אלה. אחר כשהתפשט והשתכלל, נעשה י"ם

אמר, (קהלת א) כל הנוזלים הולכים אל הים. והיינו רזא ואת הארץ. דכניש כלל לזוהר וקבלית לון הארץ נטלא הארץ. וא"ת דא שמים וארץ כוונדא. א"ת השמים רזא דשמים וארץ כוונדא.

312. וקבילת לון לאתנא. מטון מלה בקולפוי שכיזוי. קוסטרא דקוטרא בארעא שכיזוי. כד אשא דמלהטא נגיד ואתער משמאלא אוזיד בה וסלקא תנא כמה דאת אמר (שמות יט) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יי באש. דא אשא ודא תנא. וכתוב, (שמות יט) ואת ההר עשן. מנא דאשא כד זוית אוזידן דא ברא תנא באשא. וכדין בסטר שמאלא קיימא כלל. והיינו רזא (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים. בזוילא דימינא לעילא. כי האי גוונא אתעבדו שמיא דאיהו דכר. ודכר מסטרא דימינא קא אתי ונקבא מסטרא דשמאלא.

313. שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. (ישעיה מ) עד הכא אסתלקו מלין דלא לשאלא כדלעילא. דזוכמה אשתכליל מאין ולא קיימא לשאלא דסתים ועמיק לית דיקום ביה. כיון דאתפשט נהורא עמיקא נהוריה קיימא בשאלתא אף על גב דאיהו סתים מכלא דלתתא. וקראן ליה על פום שאלתא מ"י. מי ברא אלה.

314. והיינו רזא דקאמרן (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח. מבטן מי ודאי (יצא הקרח) ההוא דקיימא לשאלתא. ולית לשאלא מה לעילא מה לתתא. אלא לשאלא אתר דנפקן למנדע. ולא למנדע ליה. דהא לא יכלין. אלא קיימא לשאלתא ולא למנדע ביה.

315. בראשית ב' ראשית. ראשית מאמר הוא. או יימא דבראשית איהו מאמר. אלא עד לא נפיק ואתפשט זויליה וכלא סתים ביה. בראשית איהו ומאמר איהו. כיון דנפיק ואתפשט מניה זוילין, ראשית אקרי והוא מאמר בלחודו. מ"י שאלת ההוא דברא אלה. לבתר כד אתפשט ואשתכלל אתעבד י"ם וברא לתתא.

וּבְרָא לְמִטָּה. וְהָכֵל עָשָׂה כְּמוֹ אוֹתוֹ מִמָּשׁ
שְׁלֹמֶעֱלָה. זֶה בְּגֵד זֶה זֶה כְּמוֹ זֶה, וְשִׁנְיָהָ ב'.

316. כְּתוּב (שִׁיר א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ.
בְּמִסְבּוֹ – לְהַתְיַשֵּׁב בְּמַלְכוּת תַּחְתּוֹנָה. בְּסוּד
שֶׁל אוֹתָהּ חֲבֵרוֹת וְתַפְנוּק שֶׁל אוֹתָהּ חֲבִיבוֹת
שֶׁבְּעֵדֶן הֶעֱלִיז בְּאוֹתוֹ שְׂבִיל שְׁנִסְתָּר וְגִנּוּ
וְלֹא נֹדַע, וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ וְיוֹצֵא בְּנִחָלִים
יְדוּעִים. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ – זֶה מִלֵּךְ תַּחְתּוֹ.
שֶׁבְּרָא עוֹלָם שְׁלֹמֶטָה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וּמַעֲלָה
רִיחַ טוֹב עֲלִיז לְשִׁלֵּט וְלַעֲשׂוֹת, וְיָכוֹל וְשׁוֹלֵט
וּמֵאִיר בְּאוֹר עֲלִיז.

317. בְּשֵׁנִי גִּנְיָם נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּיָמִין
וּבְשְׂמָאל, בְּשִׁשָּׁה יָמִים עֲלִיזִים. שִׁשָּׁה יָמִים
נַעֲשׂוּ לְהָאִיר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת לֹא) כִּי
שִׁשָּׁה יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
וְאַלֶּה חֲפָרוֹ דְּרָכִים וְעָשׂוּ שְׁשִׁים נִקְבִּים לְתַהוֹם
רְבָה, וְאוֹתָם שְׁשִׁים נִקְבִּים לְהַעֲלוֹת מִי
הַנִּחָלִים לְתוֹךְ הַתַּהוֹם. וְעַל זֶה וְהָרִי
שִׁנְיָנוּ הַשִּׁתִּין מִשִּׁשָּׁה יָמִי בְּרֵאשִׁית נִבְרָא,
וְהֵם הָיוּ שְׁלוֹם הָעוֹלָם.

318. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ, הַפְּסֻלַּת
הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ קְלִיטָה שֶׁהָיְתָה בְּהַתְחַלָּה
וְלֹא הִתְקַיְּמָה. הָיְתָה כְּבֹר וְאַחֵר כֹּךְ הִתְקַיְּמָה.
בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת נִחְקַק הָעוֹלָם
וְהִתְקַיְּמָה, וְכֻלָּם עֲשׂוֹר שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

319. בְּשִׁמְצֻרְפוֹת, עוֹלוֹת בְּאוֹתוֹת
אוֹתוֹת לְמַעֲלָה וְיִוִּדּוֹת לְמַטָּה, מִתְעַטְרוֹת
בְּעֲטָרוֹת בְּאַרְבַּעַת צִדֵּי הָעוֹלָם וְיָכוֹל הָעוֹלָם
לְהִתְקַיֵּם. וְאַלֶּה מִתְקַיְּמִים בְּמַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם וְנִי"א הַמְּלִיךְ. הַדְּפוּס שֶׁל הַקְּלִיטָה
בְּאַלֶּה מִצְוִיִּים כְּחוֹתֵם הַחוֹתֶמֶת. נִכְנָסוּ וְיִצְאוּ
אֶת וְאֵת וְנִבְרָא הָעוֹלָם. נִכְנָסוּ לְתוֹךְ הַחוֹתֵם
וְהִצְטָרְפוּ וְהִתְקַיְּמָה הָעוֹלָם.

320. בְּמַקְל שֶׁל הַנֶּחֱשׁ הַגָּדוֹל הָבּוּ וְנִכְנָסוּ
תַּחַת נִקְבֵי הָעֶפֶר אֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אַמּוֹת.
אַחֵר כֹּךְ תַּהוֹם רְבָה הָיָה עוֹלָה בַּחֲשָׁךְ, וְהַחֲשָׁךְ
כֶּסֶה הַכֹּל, עַד שֶׁיֵּצֵא אוֹר וּבִקְעַת בַּחֲשָׁךְ וְיֵצֵא
וְהָאִיר, שְׂכָתוֹב (אִיּוֹב יב) מִגְּלָה עֲמֻקּוֹת מִנִּי
חֲשָׁךְ וְיֵצֵא לְאוֹר צִלְמוֹת.

וְכָלָּא עֲבִיד כִּהְהוּא מְוִנָּא מִמֶּשׁ דְּלַעֲיָלָא. דָּא לְקַבֵּל
דָּא וְדָא כְּוִנָּא דָּדָא. וְתַרְוִייהוּ ב'.

316. כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ. בְּמִסְבּוֹ
לְאַתְיִישָׁבָא בְּמַלְכוֹ תַּתְּאָה. בְּרִזָּא דִּהְהוּא זִוְבְּרוֹתָא
וְתַפְנוּקָא דִּהְהוּא זִוְבִּיבוֹתָא דְּבְּעֵדֶן עֲלָאָה בִּהְהוּא
שְׂבִיל דְּסִתִּים וְגִנּוּ וְלֹא אֶתִידַע וְאַתְמַלְיָא מַנְיָה וְנִפְקָא
בְּנִזְוִלִין יְדִיעָן. נִרְדִּי נִתֵּן רִיזוֹ דָּא מַלְכָּא תַּתְּאָה. דְּבְּרָא
עֲלָמָא לְתַתָּא כְּוִנָּא דְּלַעֲיָלָא וְסְלִיק רִיזוֹא טָבָא עֲלָאָה
לְשִׁלְטָאָה וּלְמַעֲבָד וְיָכִיל וְשִׁלֵּט וְנִהִיר בְּנִהוּרָא עֲלָאָה.

317. בְּתִרִין מְוִנָּן אֶתְבְּרִי עֲלָמָא, בְּיָמִינָא וּבְשְׂמָאלָא
בְּשִׁיתָא יוֹמִין עֲלָאִין. שִׁיתָא יוֹמִין אֶתְעֲבִידוּ לְאַנְהָרָא
כְּמֹה דְּאֶתְ אִמֵּר (שְׁמוֹת לֹא) כִּי שִׁשָּׁה יָמִים עָשָׂה יי אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאַלִין כְּרוֹן אֶרְוִזִין וְעֲבָדוּ שִׁיתִין
נִזְקָבִין לְתַהוֹמָא רְבָא. וְאַנּוֹן שִׁיתִין נִזְקָבִין לְאַעֲלָאָה מִיָּא
דְּנִזְוִלִי גֹו תַהוֹמָא. וְעַל דָּא (הָא תִּנְיָן) הַשִּׁיתִין מִשִּׁשָּׁה יָמִי
בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ וְאַנּוֹן הָיוּ עֲלָמָא דְּעֲלָמָא:

318. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ סוֹסְפִיתָא דְּקַמְרִי גֹו
קוֹלְטוּי דִּהְהוּא בְּקַדְמִיתָא וְלֹא אֶתְקִיִּימָת. הָיְתָה כְּבֹר
וּלְבַתֵּר אֶתְקִיִּימָת. בְּאַרְבָּעִין וְתִרִין אֶתְוִן אֶתְגְּלִיף
עֲלָמָא וְאַתְקִיִּימָת. וְכֻלָּהוּ עֲטוּרָא דְּשְׂמָא קַדִּישָׁא.

319. כֹּד מַצְטָרְפִין סְלִקִין בְּאַתְוִן (דָּף ל ע"ב) אֶתְוִן
לַעֲיָלָא וְנִזְוִתִין לְתַתָּא מִתְעַטְרִין בְּעֲטָרִין בְּאַרְבַּע סְטָרִי
עֲלָמָא וְיָכִיל עֲלָמָא לְאַתְקִיִּימָא. וְאַלִין אֶתְקִיִּימִין
בְּעוֹבְדוּי דְּעֲלָמָא (נ"א מַלְכָּא). טוֹפְסָרָא דְּקִלְטָא בְּהִנִּי
שְׂכִיזוּי כְּחוֹתֶמָא דְּזוּשְׁפָּנָקָא. עֲאֻלוּ וְנִפְקוּ אֶת וְאֵת
וְאַתְבְּרִי עֲלָמָא. עֲאֻלוּ גֹו זִוְתֶמָא וְאַצְטָרְפוּ וְאַתְקִיִּים
עֲלָמָא.

320. בְּקוֹלְפוּי דְּזוּוּיָא רְבִרְבָּא מוֹזוּ וְעֲאֻלוּ תַזוּזוֹת נִזְקָבִי
דְּעֶפְרָא אֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאָה אַמּוּן. לְבַתֵּר תַּהוֹמָא רְבָא
הָיָה סְלִיק בְּזוּשְׁוֹכָא וְזוּשְׁוֹכָא זָוְפִי כָלָא. עַד דְּנִפְקָ
נִהוּרָא וּבִקְעַת בְּזוּשְׁוֹכָא וְנִפְקָ וְאַתְנִהִיר דְּכִתִּיב, (אִיּוֹב
יב) מִגְּלָה עֲמוּקּוֹת מִנִּי זִשְׁרָ וְיֵצֵא לְאוֹר צִלְמוֹת.

321. מים נשקלו במשקל אלף וחמש מאות באצבעות. שלש נטפו לתוך המשקל. חצי מהם לקיים, וחצי שנכנסו למטה. אלו עולים ואלו יורדים. כיון שעלו בעלית היד, עמד המשקל בדרך ישר ולא סטה לימין ולא לשמאל. זהו שכתוב (ישעיה מ) מי מדר בשעלו מים וגו'.

322. הכל היה בארץ נסתר ולא התגלה, וכח ותקף ומים קפואים בתוכה, ולא זרמו ולא התפשטו, עד שהאיר עליה האור שלמעלה, והאור הכה בקרישה והפשירו צבאותיה. זהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. זהו אור ראשון עליון שהיה מקדם לבן.

323. ומכאן יצאו כל הצבאות והכחות, והארץ התבשמה והוציאה צבאותיה אחר כך. כיון שהאיר ויורד, היה עולה אורו מסוף העולם עד סוף העולם. כשהסתכל ברשעי העולם, נגזו ונטמן, ולא יצא אלא בשביליו הנסתרים שלא התגלו.

324. וירא אלהים את האור כי טוב. שנינו, כל חלום שעומד בקיום של כי טוב, שלום הוא למעלה ולמטה. ראה אותיות, כפי דרכו כל אחד ואחד. ראה ט' – טוב לו, טוב לחלומו, שהרי התורה פתחה בו כי טוב. מאיר מסוף העולם לסוף העולם. ט' טוב. טוב הוא טוב אור בשלמות.

325. ט' תשיעי של הכל. אות שמאיר מעליון ראשית ונכלל בו ונעשה בסתר של נקדה סוד של י' שהיא נקדה אחת. ו' מבחו יצא. בו נעשו שמים. כשהסתים בנקדה אחת ונגזו פנימה, האירה ב'. ממנה יצאו עליון ותחתון. עליון טמיר. התחתון גלוי בסוד של שנים, ועומד בכח שלמעלה.

326. וזהו טו"ב. שלש האותיות הללו טו"ב נכללו אחר כך לצדיק העולם שכולל הכל למעלה ולמטה, כמו שנאמר (שם ג) אמרו צדיק כי טוב. בגלל שאור עליון כלול בו, שכתוב (תהלים קמה) טוב ה' לכל ורחמי על

321. מיא אתקלו בתיקלא אלק וזומש מאה באצבעאן. תלת נטיפו גו תיקלא. פלגו בזייהו לקיומא ופלגו דעאלו לתתא. אלן סלקין ואלן גוזתין. כיון דסליקו בסליקו דידא. קאים תיקלא באורזו מישר ולא סטא לבימא ולשמאלא. דא הוא דכתיב, (ישעיה מ) מי מדר בשעלו מים וגו'.

322. כלא הוה ביה בארעא סתים ולא אתגלייא. וזילא ותקפא ומיא גלידין בגווה ולא גזידו ולא אתפשטו. עד דאנהיר עלה גהורא דלעילא וגהורא מזאת בקולטוי ואשתריאו זילא. דא הוא דכתיב ויאמר אלהים יהי אור. ויהי אור. דא הוא אור קדמא עלאה דהוה מקדמת דנא.

323. ומהכא נפקו כל זילין ותוקפין. וארעא אתבסמת ואפיקת זילאה לבתר. כיון דגהיר (ונחית) הוה אסתלק גהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. כד אסתכל בזייבי עלמא אתגזיו ואתטמיר ולא נפיק אלא בשביליו סתימין דלא אתגליין.

324. וירא אלהים את האור כי טוב. תנן כל זולמא דקיימא בקיומא דכי טוב שלמא הוא לעילא ותתא. זומי אתון כפום ארוזוי כל זוד וזוד. זומא ט' טב ליה טב לזולמיה דהא אורייתא פתוז ביה כי טוב. גהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא. ט' טב. טוב הוא, טב גהירו באשלמותא.

325. ט' תשיעאה דכלא. את דאתגהיר מעלאה ראשיתא ואתכליל ביה ואתעביד בסתימו דנקודה רזא ד' דהיא נקודה זודא. ו' מזולמיה נפיק. ביה אתעביד שמים. כד אסתים בנקודה זוד ואתגזיו גו, אתגהירא ב'. בזייה נפקו עלאה ותתאה. עלאה טמירא. תתאה אתגלייא ברזא דתריין. וקיימא בזילא דלעילא.

326. ודא הוא טו"ב. אלן תלת אתון טו"ב אתכלילו לבתר לצדיקא דעלמא דכליל כלא לעילא ותתא כמא דאת אמר, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. בגין דגהירו עלאה כלילא ביה דכתיב, (תהלים קמה) טוב י'

כל מעשיו. לכל כתוב, זה סתם של הדבר בשביל להאיר יום אחד שמאיר לכל, עליון על הכל. עד כאן סתם הדברים.

327. בראשית ברא אלהים – סוד של ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה. זו חכמה עליונה שהיא ראשית. ב' בית העולם להיות משקה מאותו נהר שנכנס בו, סוד הכתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ונהר – שבנס את הכל מהעמק העליון ולא פוסקים מימיו לעולמים להשקות את הגן.

328. ואותו עמק עליון בית ראשון, בראשית, הסתימו בו האותיות בשביל דקיק אחד שגנו בתוכו. ומתוך אותו העמק יצאו שני כחות, שכתוב את השמים. לא כתוב שמים אלא השמים, מתוך אותו עמק הנסתר מהכל. ואת הארץ – סתר זה הוציא את הארץ הזאת.

329. אבל בכלל של השמים היתה. ויצאו באחד דבוקה בצד זה בזה. כשהאיר ראשית הכל, שמים לקחו אותה והושיבו אותה במקומה, שכתוב ואת הארץ. ואת – כלל האותיות שהם א"ת.

330. כשתורה הארץ לשבת במקומה ונפרדה מצד השמים, היתה תורה ובוהה לדבק בשמים באחד כמו (ובתחלה) בהתחלה, משום שראתה את השמים מאירים והיא חשוכה. עד שאור עליון יצא עליה והאיר לה, ושבה במקומה להסתכל בשמים פנים בפנים. ואז התתקנה הארץ והתבשמה.

331. יצא אור בצד ימין וחשך בצד שמאל, והפרידם אחר כך כדי להכליל זה בזה. זהו שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואם תאמר שהיתה ממש הבדלה – לא אלא היום בא מצד האור שהוא ימין, ולילה מצד החשך שהוא שמאל, וכשיצאו באחד, הפריד אותם. והבדלה היתה מצדו להסתכל פנים בפנים ולהדבק זה בזה להיות הכל אחד.

לכל ורומיו על כל מעשיו. לכל כתיב דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא זוד דנהיר לכלא. עקאה על כלא. עד כאן סתמא דמלין.

327. בראשית ברא אלהים. וזא דראשית עריסתיכם וזלה תרימו תרומה. דא וזכמה עקאה דאיהי ראשית. ב' ביתא דעלמא לאתשקאה מההוא נהר דעייל ביה. וזא דכתיב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ונהר דאכניש כלא מעומקא עקאה ולא פסיקו מימיו לעלמין לאשקאה לנגתא.

328. וההוא עומקא עקאה בית ראשון בראשית אסתיימו ביה אתון בנוד שביל דקיק דגניז בגייה. ומזו ההוא עומקא נפקו תרין זיילין דכתיב את השמים. שמים לא כתיב אלא השמים. מזו ההוא עומקא דסתים מכלא. ואת הארץ סתימא דא אפיק להאי ארץ.

329. אבל בכלל דשמים הוה. ונפקו כוודא מתדבקה בסטרוי דא בדא. כד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה, דכתיב ואת הארץ. ואת מכלל דאתון דאנון א"ת.

330. כד אתהדרת ארעא לביתב באתרה ואתפרש (דף לא ע"א) בסטרוי דשמים, הוה תורה ובוהה לאתדבקה בשמים כוודא (נ"א קדמיתא) בקדמיתא. בגין דזומת לשמים נהירין והיא אתוושכת. עד דנהורא עקאה נפק עלה ונהיר לה ותבת באתרה לאסתכלא בשמיא אפין באפין. וכדין אתתקנת ארעא ואתבסמת.

331. נפק נהורא בסטר ימינא וזושוכא בסטר שמאלא. ואפריש לון לבתר בגין לאתכללא דא בדא. הדא הוא דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואי תימא הוה הבדלה ממש. לא. אלא יום אתי מסטרא דנהורא דאיהו ימינא. ולילה מסטרא דזושוכא דאיהו שמאלא. וכד נפקו כוודא אפריש לון. והבדלה הוה

מסִטְרוֹי לֹא־סִתְּכָלָא אִפִּין בְּאִפִּין וּלְאִתְּדַבְּקָא דָּא בְּדָא
לְמַהֲוֵי כְּלָא זֹד.

332. וְהָיָה אֶקְרִי יוֹם וְקָרִי לֵילָה יוֹם. וְאִיהִי קָרִי לֵילָה
כְּמָא דְאֵת אֲמֹר וִיקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְגו'. מַה זֶה וְלַחֲשָׁךְ? זֶהוּ הַחֲשָׁךְ
שְׁאוֹחַז אֶת הַלֵּילָה שְׁאִין לָהּ אֹר
מִעֲצָמָה וְהָיָה נִקְרָאת לֵילָה, שְׁכָתוֹב וְלַחֲשָׁךְ
קָרָא לֵילָה, בְּגִלְל שְׁאוֹחַז בָּהּ הַחֲשָׁךְ וְאִין לָהּ אֹר
מִעֲצָמָה. וְאִף עַל גַּב שְׁבָאָה מִצַּד שֶׁל הָאֵשׁ
שֶׁהִיא חֲשָׁךְ. אֲבָל חֲשָׁךְ, עַד שְׁמוֹאֵר מִצַּד
הַיּוֹם, יוֹם מֵאִיר לִלְלָה, וְלֵילָה לֹא מֵאִיר עַד
זְמַן שְׁכָתוֹב (תַּהֲלִים קִלְט) וְלֵילָה כִּיּוֹם יֵאִיר
בְּחֻשְׁכָּה כְּאוֹרָה.

333. רַבִּי אֶלְעָזָר קִפְץ בְּקִדְמִיתָא וְדִרְשׁ קוּל יי עַל
הַמִּים אֵל הַכְּבוֹד הָרַעִים יי עַל מִים רַבִּים. קוּל יי דָּא
קוּל עַלְמָא דְּמִמְנָא עַל הַמִּים דְּנִגְדִין מִדְּרָגָא לְדְרָגָא
עַד דְּמִתְכַּנְשִׁי לְאַתֵּר זֹד בְּכַנּוּפִיא זֹדָא. הֵהוּא קוּל
עַלְמָא מִשְׁדֵּר לְאַנּוֹן מִיין בְּאַרְזוֹיָהּ כָּל זֹד וְזֹד כְּפֻם
אַרְזוֹיָהּ. כִּהְיָי גִּנְנָא דְּמִמְנָא עַל מִיָּא לְשִׁדְרָא כּוֹן לְכָל
אַתֵּר וְאַתֵּר בְּדִזּוּי לֵילָה. כִּךְ קוּל יי מִמְנָא עַל מִיָּא.

334. אֵל הַכְּבוֹד הָרַעִים כְּמָה דְאֵת אֲמֹר, (אִיּוֹב
כו) וְרַעִים גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְבוֹנֵן. דָּא סִטְרָא דְאֵתִיא מִן
גְּבוּרָה וְנִפְקָא מִיָּהּ. דְּכִר אֲזוּר אֵל הַכְּבוֹד הָרַעִים דָּא
יְמִינָא דְנִפְקָא מִיָּהּ שְׁמֵאלָא. ה' עַל מִים רַבִּים. ה' דָּא
זֻכְמָה עַלְמָא דְאֶקְרִי יו"ד (עֲדוֹ דְקִימָא) עַל מִים רַבִּים
עַל הֵהוּא עוֹמְקָא סְתִימָאָה דְנִפְקִי מִיָּהּ כְּמָה דְאֵת
אֲמֹר (תַּהֲלִים עז) וְשִׁבְלִיָּה בְּמִים רַבִּים.

335. רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּרְיֵשׁ פְּלוּגְתָּא וְאֲמֹר. פְּתוּז קָרָא וְאֲמֹר,
כְּתִיב, (שְׁמוֹת כה) לַעֲמֹת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטְּבָעוֹת
וּלְבָתִּים לְבָדִים. מֵאֵן הֵהוּא מִסְגֶּרֶת, דָּא הוּא אֵתֵר
סְגִיר דְלֹא פְתִיזָא בָּר בְּשִׁבְלִי זֹד דְקִיק דְאֵתִידַע
בְּגִינּוֹ לְבָתִּיה. וּבְגִינָה אֶתְמַלִּי וְרַעִים תִּרְעִין לְאִדְלָקָא
בּוֹצִינִין. וּבְגִין דְאִיהוּ אֵתֵר גִּנּוֹ וְסִתִּים אֶקְרִי מִסְגֶּרֶת וְדָא
הוּא עֲלָמָא דְאֵתִי. וְהֵהוּא עֲלָמָא דְאֵתִי אֶתְקִרִי מִסְגֶּרֶת.

332. וְהָיָה אֶקְרִי יוֹם וְקָרִי לֵילָה יוֹם. וְאִיהִי קָרִי לֵילָה
כְּמָא דְאֵת אֲמֹר וִיקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְגו'. מַה זֶה וְלַחֲשָׁךְ? זֶהוּ הַחֲשָׁךְ
שְׁאוֹחַז אֶת הַלֵּילָה שְׁאִין לָהּ אֹר
מִעֲצָמָה וְהָיָה נִקְרָאת לֵילָה, שְׁכָתוֹב וְלַחֲשָׁךְ
קָרָא לֵילָה, בְּגִלְל שְׁאוֹחַז בָּהּ הַחֲשָׁךְ וְאִין לָהּ אֹר
מִעֲצָמָה. וְאִף עַל גַּב שְׁבָאָה מִצַּד שֶׁל הָאֵשׁ
שֶׁהִיא חֲשָׁךְ. אֲבָל חֲשָׁךְ, עַד שְׁמוֹאֵר מִצַּד
הַיּוֹם, יוֹם מֵאִיר לִלְלָה, וְלֵילָה לֹא מֵאִיר עַד
זְמַן שְׁכָתוֹב (תַּהֲלִים קִלְט) וְלֵילָה כִּיּוֹם יֵאִיר
בְּחֻשְׁכָּה כְּאוֹרָה.

333. רַבִּי אֶלְעָזָר קִפְץ בְּקִדְמִיתָא וְדִרְשׁ קוּל יי עַל
הַמִּים אֵל הַכְּבוֹד הָרַעִים יי עַל מִים רַבִּים. קוּל יי דָּא
קוּל עַלְמָא דְּמִמְנָא עַל הַמִּים דְּנִגְדִין מִדְּרָגָא לְדְרָגָא
עַד דְּמִתְכַּנְשִׁי לְאַתֵּר זֹד בְּכַנּוּפִיא זֹדָא. הֵהוּא קוּל
עַלְמָא מִשְׁדֵּר לְאַנּוֹן מִיין בְּאַרְזוֹיָהּ כָּל זֹד וְזֹד כְּפֻם
אַרְזוֹיָהּ. כִּהְיָי גִּנְנָא דְּמִמְנָא עַל מִיָּא לְשִׁדְרָא כּוֹן לְכָל
אַתֵּר וְאַתֵּר בְּדִזּוּי לֵילָה. כִּךְ קוּל יי מִמְנָא עַל מִיָּא.

334. אֵל הַכְּבוֹד הָרַעִים כְּמָה דְאֵת אֲמֹר, (אִיּוֹב
כו) וְרַעִים גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְבוֹנֵן. דָּא סִטְרָא דְאֵתִיא מִן
גְּבוּרָה וְנִפְקָא מִיָּהּ. דְּכִר אֲזוּר אֵל הַכְּבוֹד הָרַעִים דָּא
יְמִינָא דְנִפְקָא מִיָּהּ שְׁמֵאלָא. ה' עַל מִים רַבִּים. ה' דָּא
זֻכְמָה עַלְמָא דְאֶקְרִי יו"ד (עֲדוֹ דְקִימָא) עַל מִים רַבִּים
עַל הֵהוּא עוֹמְקָא סְתִימָאָה דְנִפְקִי מִיָּהּ כְּמָה דְאֵת
אֲמֹר (תַּהֲלִים עז) וְשִׁבְלִיָּה בְּמִים רַבִּים.

335. רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּרְיֵשׁ פְּלוּגְתָּא וְאֲמֹר. פְּתוּז קָרָא וְאֲמֹר,
כְּתִיב, (שְׁמוֹת כה) לַעֲמֹת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטְּבָעוֹת
וּלְבָתִּים לְבָדִים. מֵאֵן הֵהוּא מִסְגֶּרֶת, דָּא הוּא אֵתֵר
סְגִיר דְלֹא פְתִיזָא בָּר בְּשִׁבְלִי זֹד דְקִיק דְאֵתִידַע
בְּגִינּוֹ לְבָתִּיה. וּבְגִינָה אֶתְמַלִּי וְרַעִים תִּרְעִין לְאִדְלָקָא
בּוֹצִינִין. וּבְגִין דְאִיהוּ אֵתֵר גִּנּוֹ וְסִתִּים אֶקְרִי מִסְגֶּרֶת וְדָא
הוּא עֲלָמָא דְאֵתִי. וְהֵהוּא עֲלָמָא דְאֵתִי אֶתְקִרִי מִסְגֶּרֶת.

336. תהייתה הטבעות אליו עוקאן עלאין דאתאזרין
דא בדא מיא מרוזא ורוזא מאשא ואשא במיאי.
כלהון אתאזרין דא בדא ונפקין דא מן דא בהני (ס"א
כהני) עוקאן, וכלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת.
דבית מתאזר לההוא נהרא עלאה לאשקאה לון
ואתאזרין ביה.

337. בתים לבדים. הני עוקאן עלאין אנון בתים ואתרין
לבדים דאנון רתיכין דלתתא. בגין דדא אתי מסטרא
דאשא. ודא מסטרא דמיא. ודא מסטרא דרוזא וכן
כלהו בגין למיהוי רתיכא לארזא. ועל דא מאן
דמקרב יקרב באלין בדים ולא במה דלגו. כף כף
אמרין נזירא, סוזור סוזור לכרמא לא תקרב. בר אנון
דאתוזון לשמשא לגו. לון אתיהיב רשותא לאעלאה
לשמשא ולקרבא. ועל דא כתיב, (במדבר א) והזר
הקרב יומת.

338. בית דבראשית רברבא. רבי יוסי שאיל ליה.
ואמר האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן מאן אנון.
אמר ליה היינו דכתיב (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע.
כמה דאלין ארזין נפקין מן לבנון. הכי גמי אנון שיתא
יומין נפקין מן בראשית.

339. וששת הימים העליונים הללו, הפסוק
פרש אותם, שכתוב (דברי הימים א-כט) לך
ה' הגדלה והגבורה והתפארת וגו'. כי כל –
זה צדיק. בשמים – זו תפארת. ובארץ – זו
כנסת ישראל, כמו תרגומו: שאוחז בשמים
ובארץ. כלומר, שישוד העולם שנקרא כ"ל,
הוא אוחז בתפארת שנקרא שמים, ובארץ
שנקראת כנסת ישראל.

340. ועל זה בראשית. ב' ראשית
היא וחקמה, כמו שתרגם יונתן בראשית –
בחכמה בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת
ראשית בגלל שפטר עליון זה טמיר הוא
ראשון. ועל שלא נכנס בחשבון, הראשית
הוא שני. בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו
שחקמה עליונה היא ראשית, גם כן חכמה

336. תהייתה הטבעות אליו עוקאן עלאין דאתאזרין
דא בדא מיא מרוזא ורוזא מאשא ואשא במיאי.
כלהון אתאזרין דא בדא ונפקין דא מן דא בהני (ס"א
כהני) עוקאן, וכלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת.
דבית מתאזר לההוא נהרא עלאה לאשקאה לון
ואתאזרין ביה.

337. בתים לבדים. הני עוקאן עלאין אנון בתים ואתרין
לבדים דאנון רתיכין דלתתא. בגין דדא אתי מסטרא
דאשא. ודא מסטרא דמיא. ודא מסטרא דרוזא וכן
כלהו בגין למיהוי רתיכא לארזא. ועל דא מאן
דמקרב יקרב באלין בדים ולא במה דלגו. כף כף
אמרין נזירא, סוזור סוזור לכרמא לא תקרב. בר אנון
דאתוזון לשמשא לגו. לון אתיהיב רשותא לאעלאה
לשמשא ולקרבא. ועל דא כתיב, (במדבר א) והזר
הקרב יומת.

338. בית דבראשית רברבא. רבי יוסי שאיל ליה.
ואמר האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן מאן אנון.
אמר ליה היינו דכתיב (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע.
כמה דאלין ארזין נפקין מן לבנון. הכי גמי אנון שיתא
יומין נפקין מן בראשית.

339. וששת הימים העליונים הללו, הפסוק
פרש אותם, שכתוב (דברי הימים א-כט) לך
ה' הגדלה והגבורה והתפארת וגו'. כי כל –
זה צדיק. בשמים – זו תפארת. ובארץ – זו
כנסת ישראל, כמו תרגומו: שאוחז בשמים
ובארץ. כלומר, שישוד העולם שנקרא כ"ל,
הוא אוחז בתפארת שנקרא שמים, ובארץ
שנקראת כנסת ישראל.

340. ועל דא בראשית, ב' ראשית היא (חקמה, כמה דתרגם
יונתן בראשית בחכמה) בגין דאיהי תניינא לזושבנא ואקרי
ראשית. בגין דהאי כתר אעלאה טמירא היא
קדמאה. ועל דלא עייל בזושבנא, תניינא הוי ראשית.
בגין דא ב' ראשית. ועוד כמה דזוכמה עלאה איהי
ראשית. זוכמה תתאה ראשית גמי הויא. ועל דא לית
לאפרשא ב' מן ראשית.

תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד
ב' מן ראשית.

341. לבראשית קוראים לו מאמר וכך זה.
וששה ימים יוצאים ממנו ונקללים בו, ואלה
נקראים כמו שאלה האחרים.

342. אלהים – אלהים חיים, שמשמע
בראשית ברא אלהים ודאי על ידי אותו נהר
כדי להוציא הכל ולהשקות הכל. את
השמים – חבור זכר ונקבה בראוי. אחר כך
בו נברא העולם למטה, בו נתן כח לכל.

343. א"ת השמים, שמשמע שהשמים
הוציאו את, בכח של סוד אלהים חיים אחר
שראשית הוציא אותו.

344. כיון שזה הוציא הכל, והכל התישב
במקומו באחד, טבעת זו האחרונה נעשתה
ראשית, ובראשית הוא הוציא אורות
עליונים, והשרה אור והתחילו מים להשפיע
כנגד למטה. ועל זה בראשית ודאי ברא
אלהים. בו ברא עולם התחתון, בו הוציא
מאורות, בו נתן כח לכל.

345. רבי יהודה אמר, על זה כתוב (ישעיה
) היתפאר הגרון על החצב בו. השבח של מי
– לא של האמן הוא? כך בראשית הזאת
ברא אלהים עליון את השמים – השבח של
מי? של אלהים הוא!

346. אמר רבי יוסי, זה שכתוב (דברים
ד) אשר לו אלהים קרבים אליו. קרבים?
קרוב צריך להיותו אלא אלהים עליון.
אלהים של פחד יצחק. אלהים אחרון. ומשום
כך כתוב קרבים, וגבורות רבות הם שיוצאים
מאחד והכל אחד.

347. בראשית ברא, רמז לכת"ר
חכמ"ה. אלהים רומז לבינ"ה. א"ת רומז
לגדלה וגבור"ה. השמים זהו תפארת.
וא"ת רומז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. הארץ רומז
למלכו"ת: עד כאן התוספתא.

341. בראשית מאמר קרינן ליה והכי הוא. ושייתא יומין
נפקין מינה ואתכלילן ביה. ואלין אקרון כגוונא דאלין
אורזין.

342. ברא אלהים. ה"א הוא דכתיב ונהר יוצא מע"ן
להשקות את ה"ן. מאי להשקות את ה"ן לאשקאה
ולקיימא ליה ולאסתכלא ביה בכל מזה דאצטרין.
אלהים אלהים חיים, דמשמע בראשית ברא אלהים
ודאי על ידא דההוא נהרא בגין לאפקא כלא
ולאשקאה כלא.

343. את השמים זבורא דכר ונוקבא כדקא זוזי.
לבתר האי. ביה אתברי עלמא לתתא. ביה יהיב זיילא
לכלא.

344. כיון דהאי אפיק כלא וכלא אתיישב בדוכתיה
כוזד. ע"קא דא בתרייתא אתעבידת ראשית. ובהאי
ראשית אפיק נהורין עלאין ושרי נהרא ושרי מ"א
לננ"א לקבלא לתתא. ועל דא בראשית ודאי ברא
אלהים. ביה ברא עלמא תתא. ביה אפיק נהורין.
ביה יהיב זיילא לכלא.

345. רבי יהודה אמר על דא כתיב, (ישעיה י) היתפאר
הגרון על החצב בו. שבזא דמאן, לאו דאומנא הוא.
כך בהאי ראשית ברא אלהים עלאה את השמים.
שבזא דמאן דאלהים הוא.

346. אמר רבי יוסי האי דכתיב, (דברים ד) אשר לו
אלהים קרובים אליו. קרובים. קרוב מיבעי ליה. אלא
אלהים עלאה. אלהים דפוזד יצחק. אלהים בתראה.
ובגין כך קרובים וגבורות סגיאין אגון דנפקין מוזד
וכלהו זוזד.

347. בראשית ברא רמז לכת"ר זוכמ"ה. אלהים רומז
לבינ"ה. א"ת רומז לגדול"ה וגבור"ה. השמים דא הוא
תפארת. וא"ת רומז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. הארץ רומז
למלכו"ת: (עד כאן תוספתא).

348. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, לְמִי הוּא אֹמֵר? אֵינוּ אֹמֵר אֶלָּא לְאַחֲרִים. יְהִי אֹר – לְעוֹלָם הָזֶה. וַיְהִי אֹר – לְעוֹלָם הַבָּא. וְזֶה הָאֹר שֶׁבָּרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַחֲלָה, וְהוּא אֹר הָעֵין, וְהוּא אֹר שֶׁהָרָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְהָיָה רוֹאֶה בּוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְהוּא אֹר שֶׁהָרָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹד, וְהָיָה מְשַׁבֵּחַ וְאֹמֵר (תְּהִלִּים ל"א) מֶה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירֵאָיִךְ. וְהוּא הָאֹר שֶׁהָרָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְרָאָה בּוֹ מִגִּלְעָד וְעַד דָּן.

349. וּבְשִׁעָתָהּ דְּזוּמָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיקוּבּוּן תְּלִיתָא דְרִין זַיִיבִין. וְאֵנֹן דְּרָא דְאֲנוּשׁ וְדְרָא דְטוֹפְנָא וְדְרָא דְפִלְגָנָה (נ"א גִּנִּיז לִיה) בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּן בֵּיהּ, וַיְהִי יְתִיהָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְאִשְׁתַּמְשׁוּ בֵּיהּ תְּלִית יְרוּזִין דְּאִשְׁתַּאֲרוֹן לִיה מִיּוּמֵי עֲבוּרָא דִּילִיהּ. כְּמֹה דְאֵת אֹמֵר, (שְׁמוֹת ב) וְתִצְפְּנֶהוּ שְׁלֹשָׁה יְרוּזִים.

350. וּבִתְרַת תְּלִית יְרוּזִין עָאֵל קָמִי פְרַעֲהָ זָטִיל לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנִּיהָ. עַד דְּקָאִים עַל טוֹרָא דְסִינֵי לְקַבְּלָא אֹרִייתָא וְהָדָר לִיה הָהוּא זְהוּרָא וְאִשְׁתַּמְשׁוּ בֵּיהּ כָּל יוֹמוּי. וְלֹא יִכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִקְרַב בְּהִדְרִיהָ עַד דְּיִהֲבּוּ מִסּוּדָה עַל אֲנָפֵי כְּמֹה דְאֵת אֹמֵר, (שְׁמוֹת לד) וַיִּירָאוּ מִזֵּעַת אֱלֹהִים. וְאִתְעַטְף בֵּיהּ כְּטָלִית. הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (תְּהִלִּים קד) עוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה.

351. יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. כָּל מֹה דְאִתְמַר בֵּיהּ וַיְהִי הוּא בְּעִלְמָא דִין וּבְעִלְמָא דְאֵתִי. אֹמֵר רַבִּי יִצְחָק אֹר דְּבָרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית הָזֶה סְלִיק זְהוּרִיָּה מִסִּיפֵי עִלְמָא עַד סִיפֵי עִלְמָא וְאִתְגַּנֵּי.

352. מַאי טַעְמָא אִתְגַּנֵּי. בְּגִין דְּלֹא יִתְהַנֵּן מַנִּיהָ זַיִיבֵי עִלְמָא. וְעִלְמִין לֹא יִתְהַנֵּן בְּגִינִיהוּן. וְהוּא טְמִיר לְצַדִּיקָא, לְצַדִּיק דִּיקָא (דף לב ע"א) דְכִתְיִב, (תְּהִלִּים צ"ז) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וְלִישְׁרֵי לֵב שְׁמוּזָה וּכְדִין יִתְבַּסְמוּן עִלְמִין וַיְהוֹן כָּלָא זֹד. וְעַד יוֹמָא דִּיהָא עִלְמָא דְאֵתִי הוּא טְמִיר וְגַנֵּי.

353. אותו אור יצא מתוך החשך שנחלק במטה שנסתר מכל, עד שמאותו אור שנגנז, נחלק בשביל אחד טמיר לחשך שלמטה. והאור שרוי בו. מיהו החשך שלמטה? אותו שנקרא לילה, שכתוב בו ולחשך קרא לילה.

354. ועל זה שנינו, מה זה שכתוב (איוב יב) מגלה עמקות מני חשך? רבי יוסי אומר, אם תאמר מחשך נסתר התגלו, הרי ראינו שנסתרים הם כל אותם כתרים עליונים וקוראים עמקות. מהו מגלה? אלא כל אותם נסתרים עליונים לא התגלו אלא מתוך אותו חשך שהוא בסוד הלילה והכל יהיה אחד בסוד של והיה אור הלכנה כאור החמה בדרך אחת, ועד היום שיבא הוא גנוז וטמון. בא ראה, כל אותם עמקים נסתרים שיוצאים מתוך מחשבה וקול לוקח אותם, לא מתגלים עד שדבור מגלה אותם. מה הדבור? הינו דבור.

355. וזה הדבור נקרא שבת, ובגלל ששבת נקרא דבור, דבור של חל אסור בשבת. וכך היה עושה רבי שמעון, בשהיה רואה את אמו שהיתה מדברת, היה אומר לה: אמא, שתקי. שבת היום ואסור. בגלל שדבור זה צריך לשלט ולא אחר. ודבור זה שהוא בא מצד החשך, מגלה עמקות מתוכו. ומשמע מני חשך, אותו שבא מצד החשך, שכתוב מני דוקא.

356. אמר רבי יצחק, אם כן, מהו שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך? אמר לו, אור הוציא יום וחשך הוציא לילה, אחר כך חבר אותם באחד והיו אחד, שכתוב והי ערב והי בקר יום אחד. שלילה ויום נקראים אחד. וזה שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך, ושהפריד מחלקתו זו בזמן של הגלות שנמצא פרוד.

357. אמר רבי יצחק, עד כאן זכר באור ונקבה בחשך. אחר כך מתחברים באחד להיות אחד. במה נפרדים להפיר בין אור ובין חשך? מתפרדות הדרגות, ושניהם הם באחד, שהרי אין אור אלא בחשך, ואין חשך

353. ההוא נהורא נפק מגו וזשוכא דאתגלפא בקלפוי דטמירא דכלא. עד דמההוא נהורא דאתגניז אתגלף בשביל זוד טמירא לזשוכא דלתתא ונהורא שארי ביה. מאן זשוכא דלתתא. ההוא דאקרי לילה דכתיב ביה ולזשך קרא לילה.

354. ועל דא תנינן מאי דכתיב, (איוב יב) מגלה עמקות מני חשך. רבי יוסי אומר אי תיבא מזושך סתים אתגליון. הא זוזין דטמירין אנן כל אנן כתרין עלאין וקרינן עמוקות. מהו מגלה. אלא כל אנן טמירין עלאין לא אתגליון אלא מגו ההוא זשוכא דאיהו ברזא דליליא. (ויהא כלל חד ברזא דוהיה אור הלכנה כאור החמה בדרך חדא ועד יומא דיימי הוא גניז וטמיר). תא זוזי, כל אנן עמיקין סתימין דנפקי מגו מזושבה וקלא נטיל לון לא אתגליון עד דמלה מגלה לון. מאן מלה היינו דבור.

355. והאי דבור אקרי שבת. ובגין דשבת אקרי דבור, דבור דזוזל אסור בשבת. (גליון מהרש"ב וכך הנה עביר רבי שמעון כד חמי לאמיה דחות משתעיא הנה אמר לה, אמא, שתוקי, שבת הוא ואסיר). בגין דדבור דא בעיא לשלטה ולא אזרא. והאי דבור דאיהו אתי מסטרא דזושך מגלה עמוקות במניה. ומשמע מני חשך. ההוא דאתי מסטרא דזושך דכתיב מני דייקא.

356. אמר רבי יצחק אי הכי מאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. אמר ליה, אור אפיק יום וזשך אפיק לילה. לבתר זוזר לון כוזרא והיו זוד דכתיב והי ערב והי בקר יום אחד. דלילה ויום אקרון זוד. והאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך (דאפריש מחלוקת) דא בזמנא דגלותא דאשתכחו פרודא.

357. אמר רבי יצחק עד הכא דכורא באור ונקבא בזשוכא. לבתר מתזוזבין כוזרא למהיו זוד. במאי אתפרשאן לאשתמודעא בין נהורא ובין זשוכא. מתפרשין דרגין ותריוויהו כוזר הוו. דהא לית נהורא

אלא בַּזְשׁוּכָּא וְלִית זְשׁוּכָּא אֶלָּא בְּהוֹרָא. וְאִף עַל גַּב שְׁהָם אֶחָד, נִפְרָדִים בְּגוֹנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שְׁכָנוּב יוֹם אֶחָד.

אֶלָּא בַּזְשׁוּכָּא וְלִית זְשׁוּכָּא אֶלָּא בְּהוֹרָא. וְאִף עַל גַּב דְּאֵנוּן זֹד אֶתְפָּרְשֵׁן בְּגוֹנִין וְעַם כָּל דָּא אֵנוּן זֹד דְּכְתִיב יוֹם אֶחָד.

358. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהַתְקִים, שְׁכָנוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. מִי הַבְּרִית? זֶה צָדִיק יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁל זְכוֹר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה בְּאֶחָד, שְׁכָנוּב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם שְׁשׁוּפָעִים וְיוֹצֵאִים מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן.

358. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אֶתְבְּרִי וְאֶתְקִים דְּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה זִזְקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. מֵאֵן בְּרִית דָּא צָדִיק יְסוֹדָא דְּעֲלָמָא דְּאִיהוּ רִזָּא דְּזָכוֹר. וְעַל דָּא עֲלָמָא קִיַּימָא בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּזוֹדָא דְּכְתִיב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה זִזְקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. זִזְקוֹת שָׁמַיִם דְּנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדֶן עֲלָמָא.

359. פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מִקּוֹל מוֹזְעִצִּים בֵּין מִשְׁאָבִים שֶׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מִחְצָצִים – זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מִחְצָצִים – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מִשְׁאָבִים – שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שְׁשׁוּאָבִים מִים מִלְמַעְלָה, וְהוּא נוֹטֵל בְּשָׁנֵי צִדְדִים וְכוּלָּל אוֹתָם בְּתוֹכָם.

359. פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מִקּוֹל מוֹזְעִצִּים בֵּין מִשְׁאָבִים שֶׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מוֹזְעִצִּים דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מוֹזְעִצִּים כְּמוֹהָ דְּאֵת אָמַר, (שמואל א יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מִשְׁאָבִים דְּאִיהוּ יִתִּיב בֵּין אֵנוּן דְּשִׁאָבִין מִיָּא מִלְעִילָא וְהוּא נֹטִיל בְּתֵרִין סְטֵרִין וְכָלִיל לְהוֹן בְּגוֹיָה.

360. שֶׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' – שֶׁם הוּא מְקוֹם הָאֱמוּנָה לְהַתְדַבֵּק. שֶׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' – שֶׁם יוֹנְקִים צִדְקוֹת ה' וְשׁוֹאֲבִים. צִדְקַת פְּרוּזוֹ בִּישְׂרָאֵל – זֶה צָדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמַפְזֵר לֵים הַגָּדוֹל אוֹתָם מִים עֲלִיּוֹנִים. בִּישְׂרָאֵל – שִׁישְׂרָאֵל יִרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא יִרְשֶׁת עוֹלָמִים.

360. שֶׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֶתֶר מִהִיבְנוֹתָא לְאֶתְדַבְּקָא. שֶׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת יי. תַּמָּן יִנְקִין צִדְקוֹת יי וְשִׁאָבִין. צִדְקוֹת פְּרוּזוֹ (בִּישְׂרָאֵל) דָּא צָדִיק דְּעֲלָמָא דְּאִיהוּ קָיִים וְקָדִישׁ, וְאִיהוּ שְׁאִיב וְנֹטִיל כָּלָא וּמַפְזֵר לְגַבֵּי יָמָא רַבָּא אֵנוּן מִיָּין עֲלָיִין. בִּישְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל יִרְתּוּ קָיִים דָּא. וְהַבִּיָּת לֹן קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִרְתֵּת עֲלָמִין.

361. בֵּינָן בִּישְׂרָאֵל שֶׁבְּקוֹ לִיה דְּהוּי גְּזָרִין וְלֹא פָּרְעִין. מִזֶּה כְּתִיב, (שופטים ה) אֲזָ יִרְדּוּ לְשָׁעָרִים עִם יי. יִרְדּוּ לְשָׁעָרִים, אֵנוּן שְׁעָרֵי צִדְקָה הֵוּ יִתְבִּין לְתַרְעִי וְלֹא עֲאֲלִין לָגוֹ. וּבְהַהוּא זְמַנָּא (דף לב ע"ב) כְּתִיב, (שופטים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְּאֵתֶת דְּבוּרָה וְנִדְּיַבֶּת לֹן בְּהִאי כְּמוֹהָ דְּכְתִיב, (שופטים ה) בְּפָרוּעַ פָּרְעוֹת בִּישְׂרָאֵל וְגו'.

361. בֵּינָן בִּישְׂרָאֵל שֶׁבְּקוֹ לִיה דְּהוּי גְּזָרִין וְלֹא פָּרְעִין. מִזֶּה כְּתִיב, (שופטים ה) אֲזָ יִרְדּוּ לְשָׁעָרִים עִם יי. יִרְדּוּ לְשָׁעָרִים, אֵנוּן שְׁעָרֵי צִדְקָה הֵוּ יִתְבִּין לְתַרְעִי וְלֹא עֲאֲלִין לָגוֹ. וּבְהַהוּא זְמַנָּא (דף לב ע"ב) כְּתִיב, (שופטים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְּאֵתֶת דְּבוּרָה וְנִדְּיַבֶּת לֹן בְּהִאי כְּמוֹהָ דְּכְתִיב, (שופטים ה) בְּפָרוּעַ פָּרְעוֹת בִּישְׂרָאֵל וְגו'.

362. וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹ בִּישְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹ – זֶהוּ פְּרוּזוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹ – בְּרִית הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא פָּרְעוּ. (שם) עַד שֶׁקָּמַתִּי דְּבוּרָה שֶׁקָּמַתִּי אִם בִּישְׂרָאֵל. מִזֶּה זֶה אִם?

362. וְעַל דָּא כְּתִיב זְזִילוּ פְּרוּזוֹ בִּישְׂרָאֵל. זְזִילוּ פְּרוּזוֹ, דָּא הוּא פְּרוּזוֹ דְּקָא אָמַרְן. זְזִילוּ פְּרוּזוֹ, קָיִים קָדִישׁ דְּלֹא אֶתְפָּרְעוּן. (שופטים ה) עַד שֶׁקָּמַתִּי דְּבוּרָה שֶׁקָּמַתִּי

אלא אני הורדתי מים עליונים למעלה לקים את העולמות. בישראל – סתם למעלה ולמטה. להראות שהעולם לא מתקים אלא על ברית זו. וסוד הכל – (משלי י) וצדיק יסוד עולם כתוב.

363. שלשה יוצאים מאחד. אחד בשלשה עומד נכנס בין שנים. שנים מיניקים לאחד. אחד מיניק לכמה צדדים, ואז הכל אחד. זהו שכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. יום של ערב ובקר כולל באחד, הינו סוד של ברית יומם ולילה, ובו הכל אחד.

364. שנינו, מל ולא פרע את המילה, באלו לא מל. בגלל ששתי דרגות הן: מילה ופריעה. זכור ושמור. צדיק וצדק. זכר ונקבה. אות ברית זה יוסף, וברית זו רחל, וצריך לחברם. ובמה מחבר אותם? בשהוא גוזר ופורע. ומי שגוזר ולא פורע, באלו עשו ביניהם פרוד. (עד כאן התוספתא).

365. ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. רבי יהודה אמר, שבועה רקיעים הם למעלה, וכלם עומדים בקדשה עליונה, והשם הקדוש נתקן בהם. ורקיע זה הוא באמצע המים.

366. רקיע זה עומד על גבי חיות אחרות, והוא מפריד בין מים עליונים למים תחתונים. ומים תחתונים קוראים לעליונים. ומהרקיע הזה שותים אותם. זהו שמפריד ביניהם, משום שכל המים כלולים בו. ואחר כך מוריד אותם לחיות הללו ושואבים משם.

367. כתוב (שיר ד) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. גן נעול – שהכל נסתר בו, שהכל נכלל בו. גל נעול – שאותו נהר שופע יוצא ונכנס בו וכולל ולא מוציא, והמים קופאים בו ועומדים. מה הטעם? בגלל שרות צפון נושבת באותם המים וקופאים, ולא יוצאים החוצה עד שנעשה קרח, ואלמלא צד הדרום שמשבר כחו של הקרח הזה, לא יצאו ממנו מים לעולמים.

אם בישראל. מאי אם. אלא אנא נזותית מיין עלאין מעילא לקיימא עכמין, בישראל סתם לעילא ותתא, לאוואה דעלמא לא אתקיים אלא על קיימא דא. ורוא דכלא (משלי י) וצדיק יסוד עולם כתיב.

363. תלת נפקי מוזר. זור בתלת קיימא עאל בין תרין. תרין ינקין לזור, זור יניק לכמה סטרין. כדן כלא זור. הדא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויום דערב ובקר כליל כוזר. הינו רוא דברית יומם ולילה וביה כלא זור:

364. (תוספתא) תנינן מל ולא פרע את המילה פאילו לא מל. בגין דתרין דרגין אנון מילה ופריעה. זכור ושמור. צדיק וצדק. דבר ונקבה. אות ברית דא יוסף וברית דא רחל. ואצטרף לזוברא לון. ובמה מוזר לון. כד איהו גזיר ופריע. ומאן דגזיר ולא פריע כאלו עבדו ביניהו פרודא, (עד כאן תוספתא)

365. ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. רבי יהודה אמר שבועה רקיעים אנון לעילא. וכלהו קיימא בקדושתא עלאה. ושם קדישא בהו אשתכלל. ודא רקיעא הוא באמצעות מיא.

366. דא רקיע קיימא על גבי זיוותא אזורין. ואיהו אפריש בין מיין עלאין למיין תתאין. ומיין תתאין קראין לעלאין. ומהאי רקיע שתאן לון. דא הוא דמפריש ביניהו. בגין דכלהו מיא ביה כלילן. ולבתר נזות לון להני זיוותא ושאבין מתמן.

367. כתיב, (שיר השירים ד) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. גן נעול, דכלא אסתים ביה. דכלא אתכליל ביה. גל נעול, דההוא נהר גזיר ונפיק ועייל ביה וכליל ולא אפיק וקרישי מיא ביה וקיימי. מאי טעמא בגין דרוז צפון נשיב באנון מיא ואתקרישו ולא נפקי לבר עד דאתעביד קרוז ואלכלא סטרא דדרום דאקיש תקפיה דהאי קרוז לא נפקי מניה מיא לעלמין.

368. ומראה אותו רקיע עליון כמראה הקרח הזה שקופא ומכניס בתוכו כל אותם המים, כך אותו עליון שעליו בונס כל אותם מים, ומפריד בין מים עליונים למים תחתונים. וזה שאמרנו יהי רקיע בתוך המים. באמצע. לא כך, אלא כתוב יהי אותו שהיה ממנו, באמצע המים היה, והוא למעלה שעומד על ראש החיות.

369. אמר רבי יצחק, יש קרום באמצע מעיו של בן אדם שמפסיק מלמטה למעלה, ושואב מלמעלה ונותן למטה. כך בזה הרקיע הוא באמצע, ועומד על אותן החיות שלמטה, והוא מפריד בין מים עליונים לתחתונים. בא ראה, אותם מים הרו והולידו חשך, ועל סוד זה כתוב (שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

370. רבי אבא פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליונים וגו'. במים – אלו מים עליונים של הכל שבהם תקן בית, כמו שנאמר (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

371. השם עבים רכובו. רבי ייסא הזקן חלק עבים ע"ב י"ם. עב שהוא חשך, שמאל שעומד על ים זה. המהלך על פני רוח – זו רוח של המקדש העליון, וזה סוד (שמות כה) שנים כרבים זהב. כתוב (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעף וידא על פני רוח. וירכב על כרוב אחד, אחר כך נגלה על פני רוח. ועד שזה מתעורר, לא מתגלה בזה.

372. רבי יוסי אמר, כתוב (איוב כח) ומים תבן במדה. במדה ממש התקין אותם כשהגיעו לתוכה, והם תקון העולם כשהגיעו מצד הגבורה. אמר רבי אבא, כך היו הראשונים אומרים בשהיו מגיעים למקום הזה, מרחשות שפתי החכמים ולא אומרים דבר, כדי שלא יענשו.

373. רבי אלעזר אמר, אות ראשונה של האותיות היתה משוטטת על פני קשר זה, ומתעשרת מלמטה ומלמעלה, ועולה

368. וזויו דההוא רקיעא עלאה כזויו דהאי קרוו דמתקראש ומכניס בגויה כל אנון מיין. כך ההוא עלאה דעליה כניש כל אנון מיין ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין. והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים. במציעות. לאו הכי. אלא יהי כתיב. ההוא דהוי בגויה במציעות מיה הוי. ואיהו לעיל דקיימא על רישיה דזויוותא.

369. אמר רבי יצחק אית קרומא במציעות מעוי דבר נש דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהיב לתתא. כך גוונא דא רקיע איהו באמצעייתא וקיימא על אנון זויוותא דלתתא. ואיהו פריש בין מיין עלאין לתתאין. תא זווי, אנון מין אעדו ואולידו זושוכא. ועל רזא דא כתיב, (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

370. רבי אבא פתח (תהלים קד) המקרה במים עליונים וגו'. במים אלן מיין עלאין דכלא דבהו תקין ביתא כמא דאת אמר, (משלי כד) בזכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

371. השם עבים רכובו. רבי ייסא סבא פליג עבים ע"ב י"ם. עב דאיהו זושף שמאלא דקיימא על ים דא. המהלך על פני רוח דא רוחא דמקדשא עלאה. ורזא דא (שמות כה) שנים כרובים זהב. כתיב (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעוף וידא על פני רוח. וירכב על כרוב אחד, אחר כך נגלה על פני רוח. ועד שזה מתעורר, לא מתגלה בזה.

372. רבי יוסי אמר כתיב, (איוב כח) ומים תבן במדה. במדה ממש אתקין להו כד מטון לגווה. ואנן תקונא דעלמא כד מטו מסטרא דגבורה. אמר רבי אבא כך הוו קדמאי אמרי כד הוו מטאן להאי אתר מרוזשין שפון דזוכימין ולא אמרין מדי בגין דלא יתענשו.

373. רבי אלעזר אמר את קדמאה דאתון הוה שטרא על אנפוי דקיסטרא דכיא ואתעטר מלרע מלעילא

ויורדת, ומים נחלקים בחקיקתם ומתישבים במקומם, ונכללו אחד באחד. וכן כל האותיות כלן כלולות זו בזו ומתעטרות זו בזו, עד שנבנה עליהן בנין ויסוד.

374. וכשנבנו כלם והתעטרו, היו מים עליונים מתערכים במים תחתונים, והוציאו בית של העולם ונעל זה הוציאו שני אורות, אחד שנקרא ארץ, ומאור שנקרא שמים, ועל זה ב' נראית בראש, ומים עולים ויורדים עד שהיה הקיע הזה שהפריד אותם. ומחלקת היתה בשני, שבו נברא גיהנם, שהוא אש שדולק, כמו שנאמר (דברים ד) אש אוכלת הוא, ועתיד לשרות על ראש הרשעים.

375. אמר רבי יהודה, מכאן כל מחלקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים. שהרי כאן מחלקת שהיא לשם שמים היתה, והשמים בזה התקיימו. לאחר זה שכתוב ויקרא אלהים לרקיע שמים וגו'. בהבדלות שבמעלות, במדתם מצויים והתקיימו, שהרי שנינו, כתוב (שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים דוקא, שהרי הוא רקיע שמפריד בתוך האמצע.

376. בא ראה, כתוב אחר כך יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. מתחת השמים ממש. אל מקום אחד – למקום שנקרא אחד, והוא ים תחתון, שהרי הוא משלים לאחד, ובלעדיו לא נקרא אחד. ומשמע שכתוב יקוו, שבו כל המים מתכנסים, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים.

377. רבי ייסא אמר, אל מקום אחד – זהו מקום שכתוב בו (ישעיה נד) וברית שלומי לא תמוט. שהרי הוא נוטל הכל וזורק בים, ובו מתתקנת הארץ, שכתוב ותראה היבשה. וזהו ארץ, כמו שנאמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ.

378. למה נקראת יבשה? אמר רבי יצחק, הינו מה שכתוב (דברים טז) לחם עני. לחם עני כתוב. ובגלל שהוא לחם עני נקרא

וסליק (דף לג ע"א) ונזוית ומיא מתגלפי בגלופייהו ומתיישבן בדוכתייהו ואתכלילו זוד בוזד. וכן אתון כללו כלילן דא ברא ומתעטרן דא ברא עד דאתבני עלייהו בנינא ויסודא.

374. וכד אתבניאו כללו ואתעטרו. הוו מיין עלאין מתערבין במיין תתאין ואפיקו ביתא דעלמא (ועל דא אפיקו תרין נהורין חד דאקרי ארץ ונהורא דאקרי שמים) ועל דא ב' אתווי ברישא ומיין סלקין ונזויתין עד דהאי רקיע הוה ואפריש לון. ומזולקת הוה בשני דביה אתברי גיהנם דאיהו נורא דדליק כמה דאת אמר, (דברים ד) אש אוכלת הוא. ומיין לאשראה על רישייהו דזייביא.

375. אמר רבי יהודה מהכא כל מזולקת דאיהו לשם שמים סופה להתקיים. דהא הכא מזולקת דאיהו לשם שמים הוה ושמים בהאי אתקיים. לבתר דא דכתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים וגו'. בקטפירא דעליתא בקסטיותו שכיזי ואתקיימו. דהא תנינן כתיב, (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים דייקא, דהא איהו רקיע דמפרש בגו באמצעייתא.

376. תא וזוי, כתיב לבתר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. מתחת השמים ממש. אל מקום אחד. לבתר דאקרי אחד. ואיהו ים תתאה דהא איהו אשלים לאחד. ובלא איהו לא אקרי אחד. ובמשמע דכתיב יקוו דביה מתכנסין כללו מיא כמה דאת אמר, (קהלת א) כל הנזולים הולכים אל הים וגו'.

377. רבי ייסא אמר אל מקום אחד, דא איהו אתר דכתיב ביה (ישעיה נד) וברית שלומי לא תמוט. דהא איהו גטיל כלל ושדי בימא וביה אתתקנת ארעא דכתיב ותראה היבשה דא הוא ארץ. כמה דאת אמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ.

378. אמאי אקרי יבשה. אמר רבי יצחק היינו דכתיב (דברים טז) לחם עני לחם עני כתיב. ובגין דאיהו

יבשה, ושואב בתוכה כל מימי העולם, והיא היתה יבשה, עד שמקום זה ממלא אותה, ואז שופעים מים דרך אותם המקורות.

לזום עני אקרי יבשה. ושאיב בגווה כל מימיו דעלמא ואיהי יבשה הוי. עד דאתר דא אמלי לה וכדין נגדין מיא אורזו דאגון מקורות.

379. ולמקנה המים קרא ימים – זהו בית בנוס המים שלמעלה, ששם כל המים מתבנסים ומשם שופעים ויוצאים. אמר רבי חייא, מקנה המים זה צדיק. ששמוגיע למקנה המים, כתוב וירא אלהים כי טוב, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. וכן אור ראשון נקרא טוב, וכן בכלם כתוב כי טוב, פרט ליום השני שלא כתוב בו כי טוב רבי יוסי אמר, ישראל הוא מקנה, שכתוב (ירמיה יז) מקנה ישראל ה'.

379. ולמקנה המים קרא ימים דא הוא בית כניעות מיין דלעילא דתמן מתכנישין כל מיא ומתמן נגדין ונפקין. אמר רבי זוירא מקנה המים דא צדיק. דכד מטא למקנה המים כתיב וירא אלהים כי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. (וכן אור קדמא טוב אקרי. וכן פלהו כתיב בהו כי טוב. בר יומא תנינא דלא כתיב ביה כי טוב). רבי יוסי אמר ישראל מקנה איהו. דכתיב, (ירמיה יז) מקנה ישראל יי.

380. רבי חייא אמר, זה צדיק, הינו מה שכתוב קרא ימים. משום שנחלים ומעיינות ונהרות, את כלם הוא נוטל, והוא המקור של הכל והוא נוטל הכל. משום כך ימים. ועל זה וירא אלהים כי טוב, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

380. רבי זוירא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דגזולין ומבועין ונהרין כלהו גטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו גטיל כלא בגיני כה ימים. ועל דא וירא אלהים כי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

381. ומשום שהוא נרשם, הפריד בין יום ראשון לשלישי ולא נאמר כי טוב ביניהם, שהרי ביום השלישי עשתה הארץ פרות מבח הצדיק הזה, שכתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי. מה זה עץ פרי? זה עץ הדעת טוב ורע, שהוא עושה אבים ופרות. עשה פרי – זה צדיק יסוד עולם.

381. ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמא לתלתא וכלא אתמר כי טוב בגייהו. דהא ביומא תליתא עבדת ארעא איבין מוזילא דהאי צדיק. דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי. מאי עץ פרי. דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עבד איבין ופריין. עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא.

382. למינו – של כל בני אדם שיש להם רוח קדושה, שהוא פרי שאותו אילן רושם בהם רשום למינו. ומה הרשם? זהו ברית קדש ברית שלום. ובני האמונה למינו, למינו נכנסים ולא נפרדים ממנו, וצדיק עושה פרי הוא. ואותו אילן מתעבר ומוציא אותו פרי למינו, למינו של אותו עושה פרי שיהיה כמותו.

382. למינו דכל בני נשא דאית לון רוזא קדישא. דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו. ובאי איהו ברית קדש ברית שלום. ובני מהיבנותא למינו, למינו עאלין וכלא מתפרשן מניה. וצדיק עושה פרי הוא. וההוא אילנא אתעברת ואפיקת ההוא פרי למינו. למינו דההוא עושה פרי דיהוי כוותיה.

383. אשרי חלקו של מי שדומה לאמו ולאביו, ועל בן רשם הקדוש ביום השמיני כדי שידמה לאמו ובגלל שהיא דרגה שמינית, ואותה נפש שפרחה ממנה צריכה להראות לפניה

383. זכאה זולקיה מאן דדמי לאמיה ולאביו. ועל בן רשימא קדישא ביומא תמינא בגין דידמי לאמיה. (בגין דהיא דרגא תמינא ונהיא נפשא דפרח מנה אצטריכת

לשמונה ימים. וכשנפרע ומתגלה רשם הקדוש כדי שידמה לאביו. ועל זה עץ פרי – זו אם. עשה פרי – זו ברית קדש אביו. למינו – שידמה לו וירשם בו.

לאתחזא קמה לתמנא יומין וכד אתפרעת ואתגלייא רשימא קדישא בגין דידמי לאבוי. ועל דא עץ פרי דא אפא. עושה פרי דא ברית קדש אבוי. למינו דידמי ליה ואתרשים ביה.

384. אשר זרעו בו על הארץ. זרע בו מיבעי ליה. מאי זרעו בו. אלא זרע וא"ו בו. על הארץ הכי הוא ודאי. דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא. זכאה זולקיהון דישראל האנון קדישין ודמיין לקדישין. ועל דא ודאי כתיב, (ישעיה ס) ועמר כלם צדיקים. כלם צדיקים ודאי. דהא מהני נפקו ולהני דמיין. זכאין אנון בעלמא דין ובעלמא דאתי. (דף לג ע"ב).

384. אשר זרעו בו על הארץ. זרע בו מיבעי ליה. מאי זרעו בו. אלא זרע וא"ו בו. על הארץ הכי הוא ודאי. דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא. זכאה זולקיהון דישראל האנון קדישין ודמיין לקדישין. ועל דא ודאי כתיב, (ישעיה ס) ועמר כלם צדיקים. כלם צדיקים ודאי. דהא מהני נפקו ולהני דמיין. זכאין אנון בעלמא דין ובעלמא דאתי. (דף לג ע"ב).

385. אמר רבי חייא, כתוב (ירמיה י ונא) עשה ארץ בכחו. מה זה עשה ארץ? ובכחו? עשה ארץ צריך להיותו אלא עושה ודאי תמיד, ומתקן הקדוש ברופ הוא את הארץ הוה זה הקדוש ברופ הוא למעלה. בכחו – זה צדיק. מכין תבל בחכמתו. תבל – זו ארץ שלמטה. בחכמתו – זה צדק, שכתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק. עשה ארץ – זה הקדוש ברופ הוא שמתקין ארץ ומתקין דרכיה, ובמה? בכח, כפי שאמרנו.

385. אמר רבי חייא כתיב, (ירמיה י ונא) עושה ארץ בכחו. מאי עושה ארץ (בכחו). עשה ארץ מיבעי ליה. אלא עושה ודאי תדיר ומתקן קדשא ברופ הוא להאי ארץ. דא קדשא ברופ הוא לעילא. בכחו דא צדיק. מכין תבל בחכמתו. תבל דא ארץ דלתתא. בחכמתו דא צדק דכתיב והוא (תהלים ט) ישפוט תבל בצדק. עושה ארץ דא קדשא ברופ הוא, דהוא מתקין ארעא ומתקין ארוזוי. ובמה. בכחו כדקאמרן.

386. רבי יהודה אמר, באותיות חקוקות של רבי אלעזר יש קשרי האותיות עשרים ושתים קשורים באחד. שתי אותיות, זו עולה וזו יורדת, ושעולה יורדת ושורדת עולה. וסימן זה – (ישעיה מה) א"ף ב"ף א"ל.

386. רבי יהודה אמר באתון גליפן דרבי אלעזר אית קוטרין דאתון תרין ועשרין קטירין כוודא. תרין אתון דא סליק ודא גוזית ודסליק גוזית ודגוזית סליק. וסימן דא (ישעיה מה) א"ף ב"ף א"ל.

387. רבי יוסי אמר, הלשון של משקל עומד באמצע, וסימן – (ויקרא יט) במדה במשקל וגו'. משקל – לשון שעומד באמצע. וזה סוד (שמות ל) שקל הקדש כתוב. ומאזנים עומדים בו ונשקלו. איזה מאזנים? כמו שנאמר (ויקרא יט) מאזני צדק, וכלם עומדים במשקל בשקל הקדש. רבי יהודה אמר, בשקל הקדש – זו רוח הקדש.

387. רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא באמצעיתא קיימא. וסימן (ויקרא יט) במדה במשקל וגו'. משקל לישן דקיימא באמצעיתא. ורוא דא (שמות ל) שקל הקדש כתיב. ומאזנים ביה קיימן ואתקלו. מאן מאזנים כמה דאת אמר, (ויקרא יט) מאזני צדק. וכלהו קיימין במשקל בשקל הקדש. רבי יהודה אמר בשקל הקדש דא רוח הקדש.

388. אמר רבי יצחק, כתוב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. בדבר ה' שמים נעשו – אלו שמים שלמטה שנעשו בדבר שמים שלמעלה.

388. אמר רבי יצחק כתיב, (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. בדבר ה' שמים נעשו. אלו שמים שביא דלתתא דאתעבירו בדבר שמים דלעילא.

ברוח – שהוציא קול עד שהגיע לאותו נהר ששופע ויוצא ולא פוסקים מימיו לעולמים. וברוח פיו כל צבאם – כל התחתונים עומדים ברוח שהוא זכר.

389. (שם קד) משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ. משקה הרים מעליותיו, מה זה עליותיו? כמו שאמרנו, שבתוב (שם) המקרה במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע הארץ – סוד של אותו נהר ששופע ויוצא למטה. זהו שבתוב עשה פרי אשר זרעו בו וגו', והרי נתבאר.

390. יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. יהי מארת, חסר. רבי חזקיה אומר, מארת ששורים בו תקף הדין, קלוטת הדין. רבי יוסי אומר, יהי מארת – למטה. היא הלבנה שבה תלויה אספרה לתינוקות העולם, ובה תלוי מארת, בגלל שהיא מאור קטן מכל המאורות, ולפעמים שנוח שבת ולא מקבלת אור.

391. ברקיע השמים – זהו רקיע שהוא כללות של כלם, בגלל שנוטל כל המאורות, והוא מאיר למאור הזה שאינו מאיר והוא תלויה בו בגלל שנדבקה בה אותה מארה, ובו תלויים למטה כל אותם מינים אחרים בגלל הקטנת האור.

392. רבי יצחק אומר, והוציא נאפלו את הרקיע הזה שלא מאיר. וקוראים לו מלכות שמים וארץ ישראל וארץ החיים. השמים הוא ושמאיר הרקיע הזה, משום כך יהי מארת חסר ו'. מה הטעם? שזה בלי וא"ו מות הוא בעולם.

393. יהי מארת – הפל תלוי בו להכליל לילית בעולם. כתוב (איוב ג) קטן וגדול שם הוא. וכתוב (ישעיה לג) כי אם שם אדיר ה' לנו. ועל זה כתוב (שם לד) אף שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

394. רבי אלעזר אומר, יהי מארת – אספקלריה שלא מאירה מעצמה, אלא על ידי אורות עליונים שמאירים לה כמו עששית

ברונו. דאפיק קלא עד דמטי לההוא נהר דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. וברונו פיו כל צבאם. כלהו תתאי קיימין ברונו דאיהו דכר.

389. משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ. משקה הרים מעליותיו. (תהלים קד) מאן עליותיו בדרקאמרן. דכתיב, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע הארץ. רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא דא הוא דכתיב עושה פרי אשר זרעו בו וגו' והא אתמר:

390. יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. יהי מארת חסר. רבי חזקיה אומר מארת דשריא ביה תקפא דדינא. קילטא דדינא. רבי יוסי אומר יהי מארת לתתא איהי סיהרא דבה תליא אספרה לרביי עלמא. ובה תליא מארת. בגין דאיהי נהורא זוטרא מכל נהורין. וזמנין דאתזשכא ולא מקבלא נהורא.

391. ברקיע השמים. דא הוא רקיעא דאיהו כללא דכלהו. בגין דנטייל כל נהורין והוא נהיר להאי נהורא דלא נהרא (והיא תליא ביה בגין דאתדבק בה ההוא מארה וביה תליין לתתא כל אנן זיניין אחרנין בגין זעירו דנהורא).

392. רבי יצחק אומר ואפיק (נ"א ואפילו) האי רקיעא דלא נהיר. וקרינן ליה מלכות שמים וארץ ישראל וארץ החיים. השמים איהו (דנהיר) האי רקיע. בגיני כך יהי מארת חסר ו'. מאי טעמא דהא בלא וא"ו מותא הוא בעלמא.

393. יהי מארת כלא ביה תליא לאכללא לילית בעלמא. כתיב, (איוב ג) קטן וגדול שם הוא. וכתב, (ישעיה לג) כי אם שם אדיר יי לנו. ועל דא כתיב, (ישעיה לד) אף שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

394. רבי אלעזר אומר יהי מארת. אספקלריה דלא נהרא מגרמה. אלא על ידי דנהורין עלאין דנהורין לה

שֶׁמִקְבֵּלֶת אוֹר שְׁמַאִיר. כְּתוּב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן – זוֹ אֶסְפֵּק־לְרִיָּה שְׁאִינָה מֵאִירָה. הַבְּרִית – אֶסְפֵּק־לְרִיָּה הַמֵּאִירָה. הִנֵּה אֲרוֹן – זוֹהִי מֵאֶרֶץ. אֲרוֹן – תְּבֵה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ תוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב. הַבְּרִית – זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שְׁמַאִירָה לָהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד עִם אֲרוֹן הַבְּרִית דְּוָקָא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ – הַבְּרִית שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

395. וּמִשּׁוּם שֶׁהָאֲרוֹן הַזֶּה הוּא אֲדוֹן, בְּגִלְל הַשֶּׁמֶשׁ שְׁמַאִירָה לָהּ וּמֵאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כִּדְּ נִקְרָאת, וּמִמֶּנּוּ לְקַחָה אֶת הַשֶּׁשׁ. וְנִקְרָא הָאֲרוֹן הַזֶּה אֲדוֹן בְּסוּד שֶׁל אֶלֶיָּךְ דְּלִית נִוִּין יוֹד. כִּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ צְדִיק וְצִדִּיק, כִּדְּ אֲדוֹן אֲדָנִי זֶה בְּזֶה תְּלוּיִים.

396. בֹּא רֵאֶה, בּוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת עוֹמְדִים בְּבְרִית, שֶׁהוּא וְשֶׁמֶשׁ שְׁאִמְרֵנוּ וְזֶה רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, שְׂרִשּׁוּמִים וְחִקּוּקִים בּוֹ בּוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת וּבּוֹ תְּלוּיִים לְהֵאִיר. רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן הָיָה אוֹמֵר כִּדְּ, יְהִי מֵאֶרֶץ שְׁתְּלוּיִים בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, וְזוֹ הִלְבֵּנָה שְׁתְּלוּיָהּ בּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב וְהִיוּ לְמֵאוֹרוֹת – הָרִי הַשֶּׁמֶשׁ. וְלִמְוַעֲדִים – שֶׁהָרִי זִמְנִים וְחִגִּים חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת תְּלוּיִים בָּהֶם וְהוּיִים.

397. וְהַכֹּל בְּמַעֲשֵׂה רֵאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שְׁשֻׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ נֶאֱחָז בּוֹ, וְהוּא הוּא הַכֹּל. שְׁבַעָה בּוֹכְבִּים הֵם בְּגִיד שְׁבַעָה רִקִּיעִים, וְכֹל מִנְהִיגֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם עֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם. וְשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם – עוֹלָם עֲלִיּוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן. תַּחְתּוֹן כִּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, שְׁכֶתֶב (דְּבָרֵי הַיָּמִים – א טו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן וּמֶלֶךְ תַּחְתּוֹן.

398. וְשְׁנֵינוּ כְּתוּב ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' יְמִלּוּךְ לְעוֹלָם וָעֶד. ה' מֶלֶךְ – לְמַעֲלָה. ה' מֶלֶךְ – בְּאִמְצָע. ה' יְמִלּוּךְ – לְמַטָּה. רַבִּי אֲחָא אָמַר, ה' וְנִי"א זֶה הַחֲכָמָה הָעֲלִינָה מֶלֶךְ – זֶה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. ה' מֶלֶךְ – זוֹ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. ה' יְמִלּוּךְ – זוֹ אֲרוֹן הַבְּרִית וְנִי"א ר' אֲחָא אָמַר, ה' מֶלֶךְ – זוֹ חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה. ה' מֶלֶךְ – זֶה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא. ה' יְמִלּוּךְ – זוֹ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.

כַּעֲשִׂיטָא דְּלִקְטָא זְהוּרָא דְּזֵהִיר. כְּתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אֶסְפֵּק־לְרִיָּה דְּכָא זְהוּרָא. הַבְּרִית אֶסְפֵּק־לְרִיָּה דְּזֵהִירָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מֵאֶרֶץ. אֲרוֹן תִּיבּוֹתָא לְאֵלֶּלָה בְּגוֹיָה תוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב. הַבְּרִית דָּא שְׁמִיָּא דְּזֵהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית בְּהִדְיָה אֲרוֹן הַבְּרִית דִּיִּיקָא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דִּאִיהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

395. וּבְגִין דְּהֵאִי אֲרוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׁמִיָּא דְּזֵהִיר לָהּ וְזֵהִיר לְכָל עֲלָמָא. הִכִּי אֲתִקְרִי (דף לד ע"א) וּבְגִיָּה זִקְטָא שְׁמָא. וְאֲתִקְרִי הֵאִי אֲרוֹן אֲדוֹן בְּרִיָּה דְּאֶלְיָךְ דְּלִית נִוִּין יוֹד. כִּמְהָ דְּאִמְרֵנוּ צְדִיק וְצִדִּיק, כִּדְּ אֲדוֹן אֲדָנִי דָּא בְּדָא תְּלִיין.

396. תָּא זִזִּי, כְּכֹבִּים וּמְזוֹלוֹת בְּבְרִית קִיִּימִין דִּאִיהוּ (שְׁמִשָּׁא דְּקֶאֱמָרֵן וְדָא) רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם דְּרִשִּׁימִין בֵּיהּ וְגִלְפִין בֵּיהּ כְּכֹבִּים וּמְזוֹלוֹת וּבֵיהּ תְּלִיין לְאֶזְהָרָא. רַבִּי יִיסָא סָבָא הָוָה אָמַר הִכִּי יְהִי מֵאֶרֶץ דְּתִלְיָא בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם וְדָא סִיְהָרָא דְּתִלְיָא בֵּיהּ. כִּיּוֹן דְּכְתִיב וְהִיוּ לְמֵאוֹרוֹת הָא שְׁמִיָּא (כָּאן חֲסֵד) וְלִמְוַעֲדִים דְּהֵא זִמְנִיָּא וְזִזִּין יִרְוּזִין וְשִׁבְתִּי בְּהוּ תְּלִיָּאן וְהוּ.

397. וְכֹלָא בְּעִבְדֻתָא קְדָמָה עֲלָהּ. דְּשִׁמִּיָּה קְדִישָׁא אֲתֵאזְוִיד בֵּיהּ. וְאִיהוּ הוּא כֹלָא. שְׁבַעָה כְּכֹבִּי אֲזִין לְקַבֵּל שְׁבַעָה רִקִּיעִין וְכֹלָהוּ מִדְּבָרֵי עֲלָמָא. וְעֲלָמָא עֲלָהּ עֲלִיָּהּ. וְתִרִין עֲלָמִין נִינְהוּ עֲלָמָא עֲלָהּ וְעֲלָמָא תַּתָּא. תַּתָּא כְּזוּזָא דְּלַעֲיָלָא דְּכְתִיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עֲלָהּ. וּמֶלֶךְ תַּתָּא.

398. (תְּנִינִן) כְּתִיב יי מֶלֶךְ יי מֶלֶךְ יי יְמִלּוּךְ לְעוֹלָם וָעֶד. יי מֶלֶךְ לְעִילָא. יי מֶלֶךְ בְּאִמְצָעִיתָא. יי יְמִלּוּךְ לְתַתָּא. רַבִּי אֲחָא אָמַר יי (נ"א דָּא חֲכָמָה עֲלִיָּהּ) מֶלֶךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָהּ דִּאִיהוּ עֲלָמָא דִּאֲתִי. יי מֶלֶךְ דָּא תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. יי יְמִלּוּךְ דָּא אֲרוֹן הַבְּרִית (נ"א רַבִּי אֲחָא אָמַר יי מֶלֶךְ דָּא חֲכָמָה עֲלִיָּהּ. יי מֶלֶךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָהּ דִּאִיהוּ עֲלָמָא דִּאֲתִי. יי מֶלֶךְ דָּא תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל).

399. בא זמן אחר דוד ויהוה אלהים
מלמטה למעלה, ואמר (תהלים י) ה' מלך
עולם ועד. ה' מלך – למטה. עולם –
באמצע. ועד – למעלה. ששם התועדות
וקיום ושלמות הכל. מלך – למעלה. ימלוך
– למטה.

400. רבי אבא אמר, כל המאורות הללו,
כלם מתחברים ברקיע השמים. להאיר על
הארץ – להאיר על הארץ. מיהו הרקיע
שמאיר על הארץ? הוי אומר, זה נהר ששופע
ויוצא מעדן, שכתוב ונהר יצא מעדן
להשקות את הגן.

401. בא ראה, כיון שהלבנה שולטת
ומוארת מאותו האור ששופע ויוצא, כל
אותם השמים שלמטה וצבאותיהם, כלם
נוספים באור. וכוכבים הממנים על הארץ,
כלם שולטים ומגדלים צמחים ועצים,
והעולם מתגדל בכלם, ואפלו מים ודגי הים
כלם בגדלות יתרה. וכמה שלוחי הדין
משוטטים בעולם, בגלל שכלם בחדוה
ובגדלות יתרה. כשהחדוה היא בבית המלך,
אפלו אותם ממני השערים, ואפלו אותם
מבית ממני הנשים ונ"א מן הקיסר, כלם שמחים
ומשוטטים בעולם. ותינוקות העולם צריכים
להשמר.

402. רבי אחא אמר, ויתן אותם אלהים
ברקיע השמים. וכשכלם עומדים בו, אז
חדוה זה עם זה, ואז הלבנה מקטינה אורה
מלפני השמש, וכל מה שנוטל כדי להאיר
לה. זהו שכתוב להאיר על הארץ.

403. רבי יצחק אמר, כתוב (ישעיה ל) והיה
אור הלבנה כאור החמה ואור החמה
שבעתים כאור שבעת הימים. מה זה שבעת
הימים? אלה אותם שבעת ימי בראשית. רבי
יהודה אמר, אלה אותם שבעת ימי
המלואים.

404. מלואים ודאי. משום שאותו זמן
התבשם העולם וחזור בשלמותו, ולא נפגמת
הלבנה בגלל הנחש הרע שכתוב בו (משלי

399. אתא זמנא אורא דוד ואהדר לון מתתא לעילא.
ואמר (תהלים י) מלך עולם ועד. מלך לתתא. עולם
באמצעיתא. ועד לעילא. דתמן ויעידא וקיומא
ואשלימותא דכלא. מלך לעילא ומלוך לתתא.

400. רבי אבא אמר כל הני מאורות כלהו מתוזבין
ברקיע השמים. להאיר על הארץ לאנהרא על ארעא.
מאן הוא רקיעא דנהיר על ארעא. הוי אימא דא נהר
דנגיד ונפיק מעדן דכתיב ונהר יצא מעדן להשקות
את הגן.

401. תא זוזי, כיון דסיהרא שלטא ואתנהיר מההוא
נהרא דנגיד ונפיק. כל אנן שמיא דלתתא וזיליהון
כלהון אתוספן נהורא. וככביא דממן על ארעא כלהו
שלטין ומגדלין צמחיים ואילנין. ועלמא אתרבי בכלהו.
ואפילו מיא ונני ימא כלהו ברבו יתיר. וכמה גרדיני
זימוסין שאטן בעלמא. בגין דכלהו בחדוה ברבו
זילא. כד זודותא הוא בבי מלכא אפילו אנן מבי תרעי.
ואפילו אנן מדבי טרנשי (נ"א טרששי). כלהו זודן ושטאן
בעלמא. ורבי דעלמא בעין לאסתמרא.

402. רבי אחא אמר. ויתן אותם אלהים ברקיע
השמים. וכד כלהון קיימין ביה כדן זודותא דא עם
דא, כדן סיהרא אעיררת נהורא מקמי שמשא. כל מה
דנטיל בגין לאנהרא לה. דא הוא דכתיב להאיר על
הארץ.

403. רבי יצחק אמר כתיב, (ישעיה ל) והיה
כאור הזוהר ואור הזוהר יהיה שבעתים כאור שבעת
הימים. מאן שבעת הימים. אלן אנן שבעת יומין
דבראשית. רבי יהודה אמר אלן אנן שבעת ימי
המלואים.

404. מלואים ודאי. בגין דההוא זמנא אתבסם עלמא
ואתהדר באשלמותיה ולא אתפגים סיהרא בגין זוזיא

טז) ונרגז מפריד אלוף. ומתי יהיה זה? בזמן שכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח. ואז כתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

405. ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה. אמר רבי אלעזר, אלו מים תחתונים שרוחשים מינים כמו שלמעלה. אותם עליונים ואותם תחתונים. רבי חייא אמר, עליונים הוציאו נפש חיה, ומה הוא? זו הנפש של אדם הראשון, כמו שנאמר ויהי האדם לנפש חיה.

406. ועוף יעופף על הארץ – אלו שליחים עליונים שנראים לבני אדם במראה אדם. משמע שכתוב יעופף על הארץ, היות שיש אחרים שלא נראים אלא ברוח ממש לפי שכל בני האדם.

407. לכן לא כתוב באלו למינהו כמו אותם אחרים שכתוב בהם ואת כל עוף כנף למינהו, היות שאלו לא משנים ממיניהם לעולמים באחרים הללו שלא כתוב בהם למינהו. ואם תאמר, יש בהם שמשנים זה מזה – כך זה בודאי! שהרי יש בהם שמשנים אלה מאלה. משום כך כתוב ומשם יפרד.

408. ויברא אלהים את התנינים הגדלים – אלו לויתן ובת זוגו. ואת כל נפש החיה הרמשת – זו נפש אותה החיה שהיא רומשת לארבעת צדדי העולם. ומי היא החיה שהיא רומשת? הוי אומר זו לילית.

409. אשר שרצו המים למיניהם – שהמים מגדלים אותם. שכשבא צד הדרום, מפשירים המים ושופעים לכל הצדדים, ואניות הים הולכים ועוברים, כמו שנאמר (תהלים קד) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו.

410. ואת כל עוף כנף למינהו – כמו שנאמר (קהלת י) כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. רבי יוסי אמר, כלם משש כנפים ולא משתנים לעולמים,

בישא דכתיב ביה (משלי טז) ונרגז מפריד אלוף. ואימתי יהא דא בזמנא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח. וכדין כתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

405. ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה. אמר רבי אלעזר אלן מין תתאין דרושין וינין כזווא דלעילא. אנן עלאי ואנן תתאי. רבי חייא אמר עלאי אפיקו נפש חיה. ומאי ניהו. דא נפש האדם קדמא כמה דאת אמר ויהי האדם לנפש חיה.

406. ועוף יעופף על הארץ אלן שליחי עלאין דאתוון לבני נשא בזויו דבר נש. משמע דכתיב יעופף על הארץ. בגין דאית אנורין דלא אתוון אלא ברווא ממש לפום סכלתנו דבני נשא. (דף לד ע"ב).

407. בגיני כך לא כתיב באלן למינהו כאנן אנורין דכתיב בהו ואת כל עוף כנף למינהו, בגין דאלן לא משנין ממיניהו לעלמין כהני אנורין דלא כתיב בהו למינהו. ואי תיבא אית בהו דמשנין דא בן דא. הכי הוא ודאי דהא אית בהו דמשנין אלן מאלן בגיני כך כתיב ובמשם יפרד:

408. ויברא אלהים את התנינים הגדולים. אלן לויתן ובת זוגו. ואת כל נפש החיה הרומשת. דא נפש דההיא חיה דאיהי רומשת לד' סטרי עלמא. ומאן איהי חיה דאיהי רומשת. הוי איבא דא לילית.

409. אשר שרצו המים למיניהם. דמיין מגדלין לון. דכד אתי סטרא דדרום שראן מיין ונגדין לכל סטריין וארבי ימא אלן ועברין כמה דאת אמר, (תהלים קד) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו.

410. ואת כל עוף כנף למינהו. כמה דאת אמר (קהלת י) כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. רבי יוסי אמר כלהון משיית גרפין וכל משניין לעלמין. ובגיני כך כתיב למינהו. מאי למינהו. לזינא

ומשום כך כתוב למינהו. מה זה למינהו? למין שלמעלה, ואלה טסים ומשוטטים בעולם בשש, ורואים מעשי בני אדם ומעלים אותם למעלה, ועל זה כתוב (שם) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'.

411. רבי חזקיה אמר, הרמשת? השורצת צריך להיותו אלא כמו שאמרנו, רומש לילה. ועל זה (תהלים קד) בו תרמש כל חיתו יער. שכלם שולטים בשעה שהיא שולטת, ופוחתים שירה בשלשה צדדים של חצות הלילה, ומזמרים שירה ולא שוקטים. ועל אלו כתוב המזכירים את ה' אל דמי לכם.

412. עמד רבי שמעון ואמר, מסתכל הייתי, שפשרצה הקדוש ברוך הוא לברא אדם, הודעו כל העליונים והתחתונים, ויום הששי היה עולה בדרגותיו, עד שעלה רצון עליון והאיר תחלה כל האורות.

413. ופתח שער המזרח, שהרי משם יוצא האור. והדרום הראה חזקי האור שירש מראש והתחזק במזרח. מזרח חזק את הצפון, והצפון התעורר והתפשט, וקרא בחיל גדול למערב להתקרב ולהשתתף עמו. אז מערב עלה בצפון ונקשר בו. אחר כך בא הדרום ואחז במערב, וסובבו אותו דרום וצפון, שהם גדרי הגן. אז המזרח קרב למערב, ומערב שרה בחדוה ובקש מכלם, ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. שיהיה כמו זה בארבעת הצדדים ומעלה ומטה. ומזרח נדבק במערב והוציא אותו. ועל זה שנינו, שאדם יצא ממקום בית המקדש.

414. עוד נעשה אדם, הקדוש ברוך הוא אמר לתחתונים הללו שבאו מצד שלמעלה. סוד השם הזה שעולה אדם. אדם מסוד נסתר עליון. אדם סוד האותיות. שהרי האדם כלול למעלה וכלול למטה. אדם אחד למעלה למעלה. ם נסתר שהיא ם מלם־רבה המשרה. ד' תחתון שנסתר במערב. וזה כללות שלמעלה ושלמטה. נתקן למעלה ונתקן למטה.

דלעילא. ואלין טאסן ושאטן עלמא בשית וזומאן עובדין דבני נשא וסלקין לון לעילא. ועל דא כתיב, (קהלת י) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'.

411. רבי חזקיה אמר הרומשת, השורצת מייבעי ליה. אלא כדאמרינן רמש ליליא. ועל דא (תהלים קד) בו תרמוש כל חיתו יער. דכלהו שלטאן בשעתא דאיהי שלטא. ופתחון שירתא בתלת סטרין דפלגו ליליא. וזמרי שירתא ולא משתככי. ועל אלין כתיב, (ישעיה סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם.

412. רבי שמעון קם ואמר מסתכל הוינא, דכד בעא קדשא בריך הוא למברי אדם, אודעו כל עלאין ונתתאין. ויומא שתינתא הוה סליק בדרגוי עד דסלקא רעותא עלאה ונהיר שירותא דכל נהורין.

413. ופתח תרעא דמזרח דהא מתמן נהורא נפיק. ודרום אנומי תוקפי דנהורא דרית מרישא ואתתקף במזרח. מזרח אתקיף לצפון וצפון אתער ואתפשט וקרי בזיל סג' למערב למקרב ולאשתתף בהדיה. כדן מערב סלקא בצפון ואתקשר ביה. לבתר דרום אתיא ואזיד במערב. וסורין ליה דרום וצפון דאילין גדרי גנתא. כדן מזרח קריב במערב ומערב שריא בזוהה ובעאת מכלהו ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. דלהו כנונא דא בארבע סטרין ועילא ונתתא. ובזרח אתדבק במערב ואפיק ליה. ועל דא תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק.

414. תו נעשה אדם. קדשא בריך הוא אמר לאלין נתתא דאתו מסטרא דלעילא. רזא דשמא דא דסליק אדם. אדם מרזא סתימא עלאה. אדם רזא דאתון. דהא אדם כליל לעילא וכליל לתתא. אדם אזור לעילא לעילא. ם סתימא דאיהי ם מלם־רבה המשרה. ד' תתאה דסתימא במערב. ודא ככלא דלעילא ונתתא. אתתקן לעילא אתתקן לתתא.

415. בְּשִׁירָדוֹ הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ לַמָּטָה כָּלֶם
בְּאֶחָד בְּשִׁלְמוֹתוֹ, נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִקְבָּה
נִדְבָקָה בְּאַחֲרָיו, עַד שֶׁהִפִּיל עָלָיו תַּרְדֵּמָה
וַיִּשָּׁן, וְהָיָה מְטֹל בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לַמָּטָה.

416. וְנִסְר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתַקֵּן
אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמִּתְקַנִּים אֶת הַכֹּלָה וְהַכְּנִיסָה
אֵלָיו. וְהוּא שִׁכְתוֹב וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעֵתָיו וַיִּסְגֹּר
בְּשֵׁר תַּחְתָּנָה. וַיִּקַּח אַחַת דּוֹקָא. בְּסִפְרֵי
הָרָאשׁוֹנִים מִצָּאנֻג, זֶה לִילִית רָאשׁוֹנָה שֶׁהִיָּתָה
עִמּוֹ וְהִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ,

417. וְלֹא הָיָה כְּנִגְדּוֹ עֶזֶר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ. מִה זֶה עֶזֶר? סִמָּךְ.
עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכְּתוּב לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם
לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ. בֹּא רֵאֵה, אָדָם
אַחֲרוֹן הַכֹּל הָיָה, שֶׁכָּךְ רָאוּי לְהִבְיֵא שְׁלוֹם עַל
הָעוֹלָם.

418. עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב וְכָל שִׁיחַ
הַשְּׂדֵה טָרֵם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרֵם
יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגו'.
וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה – אֵלּוּ עֲצִים גְּדוֹלִים שֶׁנִּנְטְעוּ
אַחֵר כִּף וְהָיוּ קִטְנִים.

419. בֹּא רֵאֵה, אָדָם וְחַוָּה זֶה בְּצַד זֶה נִבְרָאוּ.
מִה הַטָּעַם לֹא נִבְרָאוּ פָּנִים בְּפָנִים? בְּגִלְל
שֶׁכְּתוּב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ,
וְהַזְוִיג לֹא נִמְצָא בְּתַקּוּנוֹ בְּרָאוּי. וְכִשְׁנִתְקַנָּה זֶה
שֶׁלִּמְטָה וְחִזְרוּ לְהִיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים, כֵּן נִמְצָא
לְמַעְלָה.

420. מִנֵּין לָנוּ? מִן הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת
מ) הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, הָיִית שְׁמִשְׁכָּן אַחֵר הוֹקֵם
עִמּוֹ. וְעַד שֶׁלֹּא הוֹקֵם לַמָּטָה, לֹא הוֹקֵם
לְמַעְלָה. גַּם כָּאן בְּשִׁהּוֹקֵם לַמָּטָה, הוֹקֵם
לְמַעְלָה. וּמִשּׁוֹם שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא הִתְתַּקֵּן
לְמַעְלָה, לֹא נִבְרָאוּ פָּנִים בְּפָנִים, וְהַפְסוּק
מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל
הָאָרֶץ. וּמִשּׁוֹם כִּף וְאָדָם אֵין, שֶׁלֹּא הָיָה
בְּתַקּוּנוֹ.

415. אֵלֶּיךָ אֲתוּוֹן כִּד נְזוּתָא לְתַתָּא כְּלָהוּ כְּזוּדָא
בְּאֶשְׁלָמוֹתֶיהָ אֲשֶׁתְּכּוּז דְּכָר וְנִקְבָּא. וְנִקְבָּא בְּסִטְרוֹ
אֲתַדְבָּקָת. עַד דְּאִפִּיל עֲלוּיָה שְׁנָתָא וְדִמוּף. וְהָוָה רַמִּי
בְּאַתֵּר דְּבִי מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא.

416. וְנִסְר לִיה קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַקֵּין לָהּ כְּמִה
דְּמִתְקַנֵּין לְכָלָה וְאֶעֱלָא לִיה. הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב וַיִּקְוֹ
אֲזוּת מִצְלָעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בְּשֵׁר תַּחְתָּנָה. וַיִּקְוֹ אֲזוּת דִּיִּיקָא.
בְּסִפְרֵי קְדָמָי אֲשִׁכּוּזָא דָּא לִילִית קְדָמִיתָא דְּהוּת
עֲמִיָּה וְאֲתַעְבְּרַת מִנֶּיהָ.

417. וְלֹא הוּת לְקִיבְלִיה עֶזֶר כְּמִה דְּכִתִּיב וְלֹאֲדָם לֹא
מִצָּא עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ. מָאי עֶזֶר סִמָּךְ. עַד הָהִיא שְׁעָתָא
דְּכִתִּיב לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר
כְּנִגְדּוֹ. תָּא זִוּי אָדָם בְּתַרְאָה דְּכָלָא הָוָה. דְּהִכִּי אֲתוּוּי
לְמִיתִי עַל עֲלָמָא שְׁלִים.

418. תָּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרֵם
יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא
הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה
אֵלֶּיךָ (דָּף לָה ע"א) אֵילָנִין רַבְרַבִּין דְּנִטְיֵעוּ לְבִתֵּר וְהָיוּ
זְעִירִין.

419. תָּא זִוּי, אָדָם וְחַוָּה דָּא בְּסִטְרָא דְּדָא אֲתַבְּרִיא.ו.
מָאי טַעְמָא לֹא אֲתַבְּרִיא אֲנָפִין בְּאֲנָפִין. בְּגִין דְּכִתִּיב
כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְחַוָּה לֹא אֲשִׁתְּכּוּז
בְּתַקּוּנִיהָ כְּדָקָא יְאוּת. וְכִד אֲתַתְּקֵן הָאִי דְּלְתַתָּא
וְאֲתַהֲדֵרוּ אֲנָפִין בְּאֲנָפִין כְּדִין אֲשִׁתְּכּוּז לְעִילָא.

420. מִנֵּין מִן הַמִּשְׁכָּן דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת מ) הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן
בְּגִין דְּמִשְׁכָּן אֲזוּרָא אֲתַקֵּם עֲמִיָּה. וְעַד לֹא אֲתַקֵּם
לְתַתָּא לֹא אֲתַקֵּם לְעִילָא. אוּף הָכָא כִּד אֲתַתְּקֵם
לְתַתָּא אֲתַתְּקֵם לְעִילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעַן לֹא אֲתַתְּקֵן
לְעִילָא לֹא אֲתַבְּרִיא אֲנָפִין בְּאֲנָפִין. וְהָרָא אוּכּוּז דְּכִתִּיב
כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּבְגִינֵי כִף וְאָדָם
אֵין דְּלֹא הָוָה בְּתַקּוּנִיהָ.

421. וכשנשלמה תוה, נשלם אדם, וקדם לכן לא נשלם. וזה הסוד שעד עכשו אין אות סמך בפרשתי, ואף על גב דזוברייא אמרו. אבל סמך דא עזר. ודא עזר דלעילא דאתהדר לעילא אנפין באנפין דכר ונקבא. אסתמך דא לקבל דא ודאי. (תהלים קיא) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר. סמוכים, דא דכר ונקבא דאנן סמוכים כזדא (נ"א) דאנון סמוכים עולם תמא עולם עד לא אתמקן עולם תמא לא אתמקן עולם דקאמרן) (האי עולם דקאמרן פליא בעולם דלמא וכד לא אתמקן עולם דלמא לא אתמקן עולם דקאמרן).

422. כי לא המטיר יי אלהים על הארץ. דהא דא ברא סמיה. ועולם דא תתא כד אתתקן ואתהדרו אנפין באנפין ואתתקנו אשתכחו סמך לעילא. דהא מקדמות דנא לא הוה עובדא בתקוּנא (נ"א עולם בתיקוניה) בגין דלא המטיר יי אלהים על הארץ ודא ברא תליא.

422. כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ, שהרי זה בזה סמוך. ועולם זה התחתון, בשנתקנו וחזרו להיות פנים בפנים ונתקנו, נמצא סמך למעלה, שהרי מקדם לכן לא היה המעשה בתקון ונ"א עולם בתקונו, משום שלא המטיר ה' אלהים על הארץ, וזה בזה תלויים.

423. מה כתוב אחריו? ואד יעלה מן הארץ, זה תקון שלמטה. אחר כך, והשקה את כל פני האדמה. ואד יעלה מן הארץ – זו השתוקקות הנקבה לזכר. דבר אחר, מה השעם לא המטיר? בגלל שלא נמצא תקון שיעלה מן הארץ. ועל זה מן הארץ התחתונה התעורר מעשה למעלה.

424. בא ראה, עשן עולה מן הארץ בהתחלה וענן מתעורר, והכל מתחבר אחר כך זה בזה. כמו זה עשן הקרבן מתעורר מלמטה ועושה שלמות למעלה, ומתחבר הכל זה בזה, ונשלמים כמו זה למעלה. התעוררות מתחילה מלמטה, ואחר כך הכל נשלם. ואלמלא שבנסת ישראל מתחילה בהתעוררות בהתחלה, לא יתעורר כנגדה אותו שלמעלה. ובהשתוקקות שלמטה נשלם למעלה.

425. רבי אבא אמר, למה כתוב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע? עץ החיים הרי שנינו שמהלך חמש מאות שנים היה, וכל

421. וכד אשתלימות זוה אשתלים אדם. וקדם לכן לא אשתלים. ורוא דא דעד כען לא אית את סמך בפרשתי. ואף על גב דזוברייא אמרו. אבל סמך דא עזר. ודא עזר דלעילא דאתהדר לעילא אנפין באנפין דכר ונקבא. אסתמך דא לקבל דא ודאי. (תהלים קיא) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר. סמוכים, דא דכר ונקבא דאנן סמוכים כזדא (נ"א) דאנון סמוכים עולם תמא עולם עד לא אתמקן עולם תמא לא אתמקן עולם דקאמרן) (האי עולם דקאמרן פליא בעולם דלמא וכד לא אתמקן עולם דלמא לא אתמקן עולם דקאמרן).

422. כי לא המטיר יי אלהים על הארץ. דהא דא ברא סמיה. ועולם דא תתא כד אתתקן ואתהדרו אנפין באנפין ואתתקנו אשתכחו סמך לעילא. דהא מקדמות דנא לא הוה עובדא בתקוּנא (נ"א עולם בתיקוניה) בגין דלא המטיר יי אלהים על הארץ ודא ברא תליא.

423. מה כתוב בתריה ואד יעלה מן הארץ דא תקוּנא דלתתא לבתר והשקה את כל פני האדמה. ואד יעלה מן הארץ דא תיאובתא דנקבא לזכר דכורא. דבר אחר מאי טעמא לא המטיר בגין דלא אשתכחו תקוּנא דיעלה מן הארץ. ועל דא מן ארעא תתא אתער עובדא לעילא.

424. תא זווי, תננא סליק מן ארעא בקדמייתא. ועננא אתער. וכלא אתזובר לבתר דא ברא. כזוּנא דא תננא דקרנא אתער מתתא ועביר שלימו לעילא ואתזובר כלא דא ברא ואשתלימו כזוּנא דא לעילא. אתערותא שרי מתתא ולבתר אשתלים כלא. ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמייתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא. ובתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא.

425. רבי אבא אמר אמאי כתיב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע. עץ החיים הא תנין דמהלך זומש מאה שנין הוה. וכל מיבוי דבראשית מתפלגין תזוזותי.

מימי בראשית נחלקים תחתיו. עץ החיים
ממש באמצע הגן, והוא לוקח כל מימי
בראשית ונחלקים תחתיו.

426. שהרי אותו נהר (פינה) ששופע ויוצא,
הוא שורה על אותו הגן ונכנס בו, ומשם
נחלקים המים לכמה צדדים. ואותו הגן לוקח
הכל, ואחר כך יוצאים ממנה ונחלקים לכמה
נחלים למטה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו
כל חיתו שדי. כמו שיוצאים מאותו עולם
עליון ומשקה את אותם הרים עליונים של
אפרסמון וכו'. אחר כך בשמגיעים לעץ
החיים, נחלקים תחתיו בכל צד כפי דרכו.

427. ועץ הדעת טוב ורע – למה נקרא כך,
שהרי עץ זה אינו באמצע? אבל עץ הדעת
טוב ורע מהו? אלא בגלל שיונק משני צדדים
וידע אותם כמי שיונק מתוך ומר, ובגלל
שיונק משני צדדים וידע אותם ושורה
בתוכם נקרא כך טוב ורע. וכל אותם נטיעות
שורים עליהם.

428. ובו אחוזה נטיעות אחרות עליונות,
והם נקראים ארזי הלבנון. מי הם ארזי לבנון?
אותם ששה ימים עליונים, ששת ימי
בראשית שאמרנו. ארזי לבנון אשר נטע,
נטיעות ודאי שהתקיימו אחר כך.

429. מכאן והלאה סמ"ך. מהי ויסגור בשך
תחתנה? בצדו היתה, והיה זה בצד זה. ודאי
עקר אותם הקדוש ברוך הוא ושתל אותם
במקום אחר, וחזרו להיות פנים בפנים לקיים.
כמו זה סמוכים העולמות. עקר אותם הקדוש
ברוך הוא ושתל אותם במקום אחר והתקיימו
בקיום שלם.

430. ואמר רבי אבא, מנין לנו שאדם וחיה
היו נטועים? שכתוב (ישעיה ס) נצר מטעי
מעשה ידי להתפאר. דוקא מעשה ידי, שלא
השתדלו בהם בריות אחרות, וכתוב (שם)
(יז) ביום נטעך תשגשגי. שבאותו יום שנטעו
בעולם, סרחו.

עץ הזוהים במוציעות דגנתא מבושי והוא נטיל כל מימיו
דבראשית ומתפלגין תזוזותיו.

426. דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההוא
גנתא ועייל ביה ומתבון מתפלגין מיהא לכמה סטריין.
ונטיל כלא ההיא גנתא. ולבתר נפקי מניה ומתפלגין
לכמה נזולין לתתא כמה דאת אמר, (תהלים קד) ישקו
כל חיתו שדי. כמה דנפקין מיהא עלמא עלאה
ואשקי לאנן טורין עלאין דאפרסמונא דכיא. לבתר
כד מטאן לעץ הזוהים מתפלגין תזוזותיו בכל סטר כפום
ארזווי.

427. ועץ הדעת טוב ורע אמאי אקרי הכי. דהא עץ
דא לאו איהו באמצעיתא. אבל עץ הדעת טוב ורע
מאי הוא. אלא בגין דנגקא מתרין סטריין וידע לון כמאן
דינזק מתקא ומריא. ובגין דנגקא מתרין סטריין וידע
לון ושריא בגווייהו אקרי הכי טוב ורע. וכל אנן נטיעין
שריין עליהו.

428. וביה אזוידן נטיעין אזורין עלאין ואנן אקרון ארזי
לבנון. מאן אנן ארזי לבנון. אנן שית יומין עלאין עשית
ימי בראשית דקאמרן. ארזי לבנון אשר נטע. נטיעות
ודאי דאתקיימו לבתר.

429. מכאן ולהלאה סמך מאי היא ויסגור בשך
תזוזתנה. בסטרוי הוה. והוה דא בסטרוי דדא. ודאי
עקרן קדשא בריך הוא ושתיל (דף לה ע"ב) לון באתר
אזורא ואתהדרו אנפין באנפין לקיומא. כגוונא דא
סמיכן עלמין. עקרן קדשא בריך הוא ושתיל לון
באתר אזורא ואתקיימו בקיומא שלם.

430. ואמר רבי אבא מנאן דאדם וחיה נטיעין הוו.
דכתוב, (ישעיה ס) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.
מעשה ידי דייקא. דלא אשתדלו בהון בריין אזורין.
וכתיב, (ישעיה יז) ביום נטעך תשגשגי דבההוא יומא
דאתנטעו בעלמא סרוזו.

431. שנינו, הנטיעות פקדני זוגבים הווי ונהורא דלהון ואורם דקיק ולא היו מאירים. כיון שנגטעו ונתקנו, התרבו באור ונקראו ארזי לבנון. ואדם וחוה עד שנגטעו, לא התרבו באור ולא העלו ריח בודאי. נעקרו ונשתלו ונתקנו כראוי.

432. ויצו ה' אלהים. הרי שנינו, אין צו אלא עבודה זרה. ה' – זו ברפת השם. אלהים – אלו הדינים. על האדם – זו שפיכת דמים. לאמר – זו גלוי עריות. מכל עץ הגן – ולא גול. אכל תאכל – ולא אבר מן החי, ויפה.

433. מכל עץ הגן אכל תאכל – שהתיר לו הכל לאכלם יחד. שהרי ראינו אברהם אכל, יצחק ויעקב וכל הנביאים אכלו וחייו. אבל עץ זה, עץ המות הוא וכמו שכתוב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. מי שנותלו לבדו – מת, שהרי סם המות נטל ובגלל שהוא מפרדו מהחיים. ועל זה כי ביום אכלך ממנו מות תמות, בגלל שמפרד הנטיעות.

434. רבי יהודה שאל את רבי שמעון, זה ששנינו, אדם הראשון היה מושף בערלתו, מה זה? אמר לו, שהפריד ברית קדש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושף בערלה. ועזב ברית קדש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש.

435. ומפרי העץ – זו אשה. לא תאכל ממנו – בגלל שכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. ובזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות – בגלל שעץ המות היה, כמו שאמרנו שכתוב רגליה ירדות מות.

436. והנחש היה ערום מפל תית השדה רבי יוסי אמר, האילן הזה שאמרנו היה משקה מלמעלה, והתגדל והיה שמת, כמו שנאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. הגן זו אשה. ונהר זה היה נכנס בה ומשקה אותה והיה הכל אחד ואז ה' אחד ושמו אחד. שהרי משם ולמטה הוא פרוד, שכתוב ומשם יפרד.

431. תנן הנטיעות פקדני זוגבים הווי ונהורא דלהון דקיק ולא הווי נהרין. כיון דאתנטעו ואתתקנו. אתרביאו בנהורא ואקרון ארזי לבנון. ואדם וחוה עד דאתנטעו לא אתרביאו בנהורא ולא סליקו ריזוא ודאי. אתעקרו ואשתילו ואתתקנו כדקא יאות:

432. ויצו יי אלהים. הא תנינן לית צו אלא עבודה זרה. יי זו ברפת השם. אלהים אלו הדינין. על האדם זו שפיכות דמים. לאמר זו גלוי עריות. מכל עץ הגן ולא גול. אכל תאכל ולא אבר מן החי ושפיר.

433. מכל עץ הגן אכל תאכל. דשריא ליה כלא דליכלניהו ביוזודא. דהא זוזינן אברהם אכל, יצחק ויעקב וכל נביאים אכלו וזיוו. אבל אילנא דא אילנא דמוותא איהו (כמה דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו) מאן דנטיל ליה בלזודוי מניית. דהא סמא דמוותא נטיל (בגין דאיהו מפריש ליה מן חיינן). ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דקא פריש נטיעין.

434. רבי יהודה שאיל לרבי שמעון, הא דתנינן אדם הראשון מושף בערלתו הוה, מאי הוא. אמר ליה דפריש ברית קדש מאתריה ומוזולקיה. ודאי מושף בערלה הוה. ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש.

435. ומפרי העץ דא אתתא. לא תאכל ממנו בגין דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמוכו. ובהאי הוי פרי, דהא באזורא לא הוי פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות. בגין דא דאילנא דמוותא הוי כדקאמרן. דכתיב רגליה ירדות מות:

436. (והנחש היה ערום מפל תית השדה) רבי יוסי אמר הא אילנא דקא אמרן הוה מתשקי מלעילא ואתרבי ונהו זודי כמא דאת אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן דא אתתא. ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא זוד (וכדין יי אחד ושמו אחד). דהא מתמן ולתתא איהו פירודא דכתיב ומשם יפרד.

438. תִּנְיָנָא בְּהֵיא שְׁעָתָא נְזוּת סמא"ל מִן שְׁמִיָּא רַכִּיב
עַל נְזוּשׁ דָּא וְצוּלָמִיָּה הֵווּ זַמָּאן כָּל בְּרִיָּין וְעֶרְקֵן מִנִּיהּ.
וּבְטוֹ כְּלָבִי אֶתְתָּא בְּמִלִּין וְגָרִיבּוּ מוֹתָא לְעֵלְמָא. וְדָאִי
בְּזַחְמָה אִיִּתִּי סמא"ל לְוֹטִין עַל עֵלְמָא וְזַחְבֵּל אִילָנָא
קְדָמָא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא בְּעֵלְמָא.

439. ומלֵכָה דָּא הוּי תְּלִי עַל סַמַּ"ל עַד דְּאַתָּא אִילָנָא
אֲזִירָא קְדִישָׁא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְנָטַל מִנֵּיהּ בִּרְכָאן דְּלָא
יִתְבָּרַךְ סַמַּ"ל לְעִילָא וְעָשׂוּ לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דְּיוֹגְמָא
דְּאַדָּם הָרָאשִׁיּוֹן הָוָה (וְשׁוּפְרִיָּה) דִּיעֲקֹב שׁוּפְרִיָּה דְּאַדָּם
הָרָאשִׁיּוֹן הָוָה. וְעַל דָּא כַּמָּה דְּמוֹנַע סַמַּ"ל בִּרְכָאן
מֵאִילָנָא קְדָמָא. הֵכִי גַמִּי מוֹנַע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא
דְּיוֹגְמָא דְּאַדָּם מִסַּמַּ"ל בִּרְכָאן מִלְּעִילָא וּמִתַּתָּא.
וְיַעֲקֹב דִּידִּיהּ נָטַל בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית לֵב) וַיֹּאבֶק
אִישׁ עִמּוֹ.

440. כְּתִיב וְהַזְנוּשׁ הָיָה עָרוֹם דָּא יַצַּר הָרַע דָּא מִלְאָף
הַמּוֹת. וּבִגְיָן דְּהַזְנוּשׁ אִיהוּ מִלְאָף הַמּוֹת גָּרַם מוֹתָא לְכָל
עַלְמָא. וְדָא הוּא רָזָא דְכְּתִיב, (בראשית ו) הִקֵּץ כָּל בֶּשֶׂר
בָּא לִפְנֵי. דָּא הוּא קִצָּא דְכָל בֶּשֶׂרָא דְנִטְיִיל נַשְׁמָתָא
לְכָל בֶּשֶׂרָא וְאִקְרִי הַכִּי.

441. וַיֹּאמֶר אֶל הָאֵשֶׁת אִי. רַבִּי יוֹסִי אָמַר. בְּאֵף פָּתַח וְאֵף אֵטִיל בְּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לֹא־שָׂה, בְּאִילָן זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָאִי אֶת הָעוֹלָם, אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ וְהִיִּיתָם בְּאַלְהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שְׁהִרִי הוּא כִּךְ הוּא אֱלֹהִים שְׁמוֹ עַץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וְהִיִּיתָם בְּאַלְהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

442. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא אָמַר הָכִי. וְאָכְלוּ אָמַר
בְּאַיִלָּא דַּא בְּרָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, יְאֹת הוּה.
442. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא אָמַר כֵּן, שְׂאֵלוּ
אָמַר בְּאַיִלָּן זֶה בְּרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
הָעוֹלָם, נָאֵה הָיָה, כִּי הוּא כְּגֵרֶזֶן בֵּיד הַחוּצָב
בּוֹ. אֲבָל לֹא אָמַר אֵלָּא, מֵאִילָן זֶה אָכַל

הקדוש ברוך הוא ואז ברא את העולם, וכל
אמן שונא את חברו, אכלו ממנו ואתם תהיו
בוראי עולמות. ועל זה כי ידע אלהים כי ביום
אכלכם ממנו וגו', ומשום שהוא ידע את זה,
צוה אתכם עליו שלא תאכלו ממנו.

מאיכלא דא אכל קדשא בריה הוא וכדין ברא עלמא,
וכל אומן סג' לזוברה, אכלו מניה ואתון תהון בראן
עלמין. ועל דא כי יודע אלהים כי ביום אכלכם ממנו
וגו' ובגין דאיהו ידע דא אפקיד לכו עליה דלא תיכלו
מניה.

443. אמר רבי יצחק, בכל דברו שקר.
בתחלה שאמרו שקר היה – שכתוב אף כי
אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן, ולא
כך, שהרי כתוב מכל עץ הגן אכל תאכל,
ובכלם התיר לו.

443. אמר רבי יצחק ברכא מליכו שיקרא. בשירותא
דאמרו שקרא הוה. דכתיב אף כי אמר אלהים לא
תאכל מכל עץ הגן. ולא הכי. דהא כתיב מכל עץ
הגן אכל תאכל ובכלו שקרא ליה.

444. אמר רבי יוסי, הרי שנינו שצוה אותו
הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה, שכתוב
ויצו ה' – על ברכת השם. אלהים – על
הדינים. על האדם – על שפיכות דמים.
לאמר – על גלוי עריות. וכי כמה אנשים היו
בעולם שהוא צריך זה? אלא ודאי הכל על
האילן הזה היה.

444. אמר רבי יוסי הא תנין דפקיד ליה קדשא בריה
הוא על עבודה זרה דכתיב ויצו. "על ברכת השם.
אלהים על הדינים. על האדם על שפיכות דמים.
לאמר על גלוי עריות. וכי כמה אינשי הוו בעלמא
דאיהו אצטריך דא. אלא ודאי כלא על האי אילנא
הוה.

445. משום שבו אחוים כל המצוות הללו.
שכל מי שנוטל אותו בלבדו, עושה פרוה.
ונוטל אותו באוכלוסים שלמטה שאחוזים
בו, ונטל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי
עריות. עבודה זרה באותם גדולים ממנים.
שפיכות דמים תלויים באילן הזה שהוא בצד
גבורה. וסמאל ממנה על זה. גלוי עריות
אשה היא, ואשה נקראת, ואסור לזמן את
האשה בלבדה אלא עם בעלה שלא יהיה
חשוד בגלוי עריות. ועל זה בכלם הצטוו
באילן הזה. כיון שאכל ממנו, עבר בכלם,
שהרי הכל אחוז בו.

445. בגין דביה אזוידן כל אלן פקודין. דכל מאן
דנטיל ליה בלזודוי עביר פרישו. ונטיל ליה
באוכלוסין דלתתא דאזוידן ביה. ונטיל עבודה זרה
ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באגון רברבי
ממנן. שפיכות דמים בהאי אילנא תליין דאיהו בסטר
גבורה. וסמאל אתפקד על דא. גלוי עריות אשה היא
ואנתתא אקרי. ואסיר לזמנא לאנתתא בלזודתא אלא
עם בעלה דלא יהא זושיר בגלוי עריות. ועל דא
בכלו אתפקד בהאי אילנא. כיון דאכל מניה בכלו
עבר, דהא כלא אזויד ביה.

446. רבי יהודה אמר, ודאי דבר זה כף הוא,
שאסור להתנחל עם אשה בלבדה אלא אם
כן בעלה עמה. מה עשה אותו רשע? אמר,
הרי הגעתי לאילן הזה ולא מתתי, גם את
קרבי וגעי בידך ולא תמותי. ודבר זה הוא
הסיף לה מעצמו.

446. רבי יהודה אמר ודאי מלה דא הכי הוא. דאסיר
לאתינוודא עם אנתתא בלזודתא אלא אם כן בעלה
עמה. מה עבד ההוא רשע. אמר הא מטיתי להאי
אילנא ולא מתי אוף את קרבי ומטי בידך ביה ולא
תמות. ומלה דא הוא אוסיף לה מגרביה.

447. מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. כמה
ראתה? אמר רבי יצחק, אותו
אילן [שדה] העלה ריחות, כמו
שנאמר (בראשית כז) בריח שדה אשר ברכו

447. מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. כמה
רבי יצחק ההוא אילנא (שדה) סליק ריזון כמה דאת
אמר, (בראשית כז) בריז שדה אשר ברכו יי. ובגין ההוא

ה'. ובגלל אותו ריח שהיה עולה, חמדה אותו לאכל ממנו. רבי יוסי אמר, ראיה היתה. אמר לו רבי יהודה, והרי כתוב ותפקחנה עיני שניהם? אמר לו, ראיה זו בשעור של האילן לקחה אותו ונ"א שעור הלב היתה, שכתוב ותרא האשה דוקא.

ריון דהיה סליק זומדת ליה לביכול מניה. רבי יוסי אמר ראיה הוה. אמר ליה רבי יהודה והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם. אמר ליה האי ראיה בשיעורא דאילנא נקטת ליה ((נ"א שיעורא דלבא הנת) דכתיב ותרא האשה דייקא:

448. ותרא האשה כי טוב. זומאת ולא זומאת. כי טוב. ראיתה. כי טוב – ראיתה כי טוב ולא התישבה בו. מה כתוב אחר כך? ותקח מפרי, ולא כתוב ותקח ממנו. והיא נדבקה במקום המות, וגרמה לכל העולם מות. והפרידה חיים ממנו, ובחטא זה גרם פריד להפריד אשה מבעלה, שהרי קול מדבור לא נפרדים לעולמים. ומי שמפריד קול מדבור, מתאלם ולא יכול לדבר. וכיון שנטל ממנו דבור, נתן לעפר.

448. ותרא האשה כי טוב. זומאת ולא זומאת. כי טוב. זומאת כי טוב ולא אתיישבת ביה. מה כתיב לכתר ותקוז מפרי ולא כתיב ותקוז ממנו. והיא אתדבקה באתר דמותא. וגרימות לכל עלמא מותא. ואפרישת זוי מן מותא. ובזוובא דא גרים פרישותא לאפרשא אתתא מבעלה. דהא קו"ל מדבור לא מתפרשן לעלמין. ומאן דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכול למללא. וכיון דאשתקל מניה מולא אתייהב לעפרא.

449. אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים) נאלמתי דומיה (ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעבר. נאלמתי דומיה, פסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל בגלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור, כיון שהיא בגלות. קול נפרד ממנה, ודבור לא נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם? בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול אתה. וישראל אומרים (שם סה) לך דומיה תהלה. מה זה דומיה? זו תהלה לדוד, שהיא דומיה בגלות ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך? בגללך היא דומיה ושותקת שהסתלק ממנה קול.

449. אמר רבי שמעון כתיב, (תהלים ט) נאלמתי דומיה דהושיתי מטוב וכאבי נעבר. נאלמתי דומיה. האי קרא כנסת ישראל אמרו בגלותא. מאי טעמא בגין דקול מדבור ליה לדבור. כיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מניה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו'. מאי טעמא בגין דהושיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה. וישראל אמרי (תהלים סה) לך דומיה תהלה. מאי דומיה, דא תהלה לדוד. דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול. אמר רבי יצחק מאי לך. בגיגך איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מניה קול.

450. ותקח מפרי, הרי שנינו ששחטה ענבים ונתנה לו, וגרמו מות לכל העולם. שהרי אילן זה בו שורה המות, והוא אילן ששולט בלילה. וכשהיא שולטת, כל בני העולם טועמים טעם מות. אלא אותם בני האמונה מקדימים ונותנים לה נפשם בפקדון. ובגלל שהוא בפקדון, חזרות הנפשות למקומם, ועל זה (תהלים צב) ואמונתך בלילות כתוב.

450. ותקוז מפרי הוה תגין סוזטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשולטא בלילה. (דף לו ע"ב) וכד איהי שולטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנן בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאן לאתריהו. ועל דא (תהלים צב) ואמונתך בלילות, כתיב.

451. ותפקחנה עיני שניהם. רבי חייא אמר דהא אתפקחו למגדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד

451. ותפקחנה עיני שניהם. רבי חייא אמר דהא אתפקחו למגדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד

אז ידעו כי עירמם הם, שאבדו זהר עליון שהיה מכסה עליהם והסתלק מהם, ונשארו ערמים ממנו.

452. ויתפרו עלה תאנה – נדבקו להתכסות באותם צלמים של אותו אילן שאכלו ממנו שנקראים עלים של האילן. ויעשו להם חגרת – רבי יוסי אמר, בין שידעו מהעולם הזה ונדבקו בו, ראו שהעולם הזה מנהג על ידי אותם עלים של האילן, ועשו להם חזק להתחזק בהם בעולם הזה. ואז ידעו כל מיני כשפים של העולם, ורצו לחגור כלי זון באותם עלים של האילן כדי להגן עליהם.

453. רבי יהודה אמר, אז נכנסו שלשה בדין ונדונו, והעולם התחתון התקלל ולא עמד בקיימו בגלל זחמת הנחש, עד שעמדו ישראל בהר סיני.

454. אחר כך הלביש אותם הקדוש ברוך הוא בלבושים שהעור נהנה מהם. זהו שכתוב בתנודות עור. בתחלה היו כתנות אור שהיו משתמשים בהם בעליונים שלמעלה, משום שמלאכי השרת היו באים להנות מאותו האור. זהו שכתוב (שם ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. וכעת שחטאו – כתנות עור, שהעור נהנה מהם ולא הנפש.

455. אחר כך הולידו בן ראשון. בן של הזהמה היה. שנים באו על חוה והתעברה מהם והולידה שנים, זה יצא למינו וזה יצא למינו, ורוח שלהם נפרדו זה לצד זה וזה לצד זה. זה דומה לצד שלו. וזה דומה לצד שלו.

456. מצד של קין כל המדורים של צד של המינים הרעים ורוחות ושרים וכשפים באים, ומצד של הבל של רחמים יותר ולא בשלמות. זין טוב בזין רע. ולא נתקן עמו עד שבא שת והתייחסו ממנו כל אותם דורות של צדיקי עולם, ובו נשתל העולם. ומקין באו כל אותם חצופים ורשעים ורשעי העולם.

השתא. כיון הידעו ואתפקוזהו למעדע ביש. כדון ידעו כי ערומים הם. דאבדו זהר עלאה דהוה זופי עלייהו ואסתלק מנייהו. ואשתארו ערומים מניה.

452. ויתפרו עלה תאנה. אתדבקו לאתחפאה באנון עולמין דההוא אילנא דאכלו מניה דאקרון טרפי דאילנא. ויעשו להם חגורות. רבי יוסי אמר בין הידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה. זומו דהאי עלמא מתדבר על ידא דאנון טרפין דאילנא. ועבדו להון תקפא לאתתקפא בהו בהאי עלמא. וכדון ידעו כל זייני זורשין דעלמא. ובעו למזוזר זיינין באנון טרפי אילנא בגין לאגנא עלייהו.

453. רבי יהודה אמר כדון תלת עאלו כדינא ואתדנו. ועלמא תתאה אתלטטיא. ולא קיימא בקיימיה בגין זזהמא דנחש עד דקיימו ישראל בטורא דסיני.

454. לבתר אלביש לון קדשא בריה הוא בלבושין דמשכא אתהני מנייהו דא הוא דכתיב כתנות עור. בקדמיתא הו כתנות אור דהו משתמשין בהו בעלאין דלעילא. בגין דמלאכי עלאין הו אתין לאתהנא מההוא גהורא. דא הוא דכתיב, (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. והשתא דזובו כתנות עור. דעור אתהני מנייהו ולא נפשא.

455. לבתר אולידו ברא קדמאה ברא דזזהמא הוה. תרין אתו עלה דזווה ואתעברת מנייהו ואולידת תרין. דא נפק לזיניה ודא נפק לזיניה. ורוח דילהון אתפרשו, דא לסטרא דא ודא לסטרא דא. דא דמי לסטרוי ודא דמי לסטרוי.

456. מסטרא דקין כל מדורין דסטרא דזינין בישין ורוזין ושרין וזורשין אתין. מסטרא דהבל סטרא דרזומי יתיר ולא בשלימו. זומר טב בזומר ביש. ולא אתתקן בהדיה עד דאתא שת ואתייזסו מניה כל אנון דרין דכאי עלמא וביה אשתיל עלמא. ובקין אתין כל אנון וזיפין ורשעים וזייבי עלמא.

457. אמר רבי אלעזר בשעתא דזיב קין הוה מסתפי. היה פוחד, בגלל שראה לפניו מיני מחנות מזינים ובאים להרג אותו. וכשחזר בתשובה, מה אמר? הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מה זה ומפניך אסתר? אלא אהיה נסתר מהבגין שלי. רבי אבא אמר, כמו שנאמר (תהלים כב) ולא הסתיר פניו ממנו. (שמות ג) ונסתר משה פניו. ועל זה ומפניך אסתר, מאותם הפנים שלך אהיה נסתר שלא ישגחו בו. ועל זה והיה כל מצאי יהרגני.

458. וישם ה' לקין אות לבלתי וגו'. מה זה אות? אות אחת מעשרים ושתים אותיות התורה נתן עליו להגן עליו. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב ויהי בהיותם בשדה, מה זה בשדה? זו האשה. ועל זה קם והרג אותו. שהרי מצד זה ירש להרג מצד של סמא"ל שגרים מות לכל העולם. וקנא קין בהבל על הנמכה שלו. רבי חייא אמר, הרי ראינו שכתוב ויחר לקין מאד ויפלו פניו, על שלא התקבל קרבנו. אמר לו, כך הוא, והכל היה לנגדו.

459. ואמר רבי יהודה, מה זה שכתוב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רביץ? אלא כך אמר, הלא אם תיטיב מעשיך, אז שאת. מה זה שאת? כמו שכתוב (בראשית מט) יתר שאת. שהרי לבכור יש שבח יתר בכל תמיד, ותלוי במעשיו. ועל זה אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רביץ.

460. מה זה לפתח? זהו פתח שלמעלה שממנו יוצאים דינים על מעשים רעים של העולם. פתח, כמו שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולאותו פתח – חטאת רביץ, זה מלאך המות, והוא עתיד להפרע ממך.

461. בא ראה, בראש השנה נולד אדם. בראש השנה ודאי סוד למעלה ולמטה. ראש השנה למעלה. ראש השנה למטה. בראש השנה עקרות נפקדות. מנין לנו שבראש

457. אמר רבי אלעזר בשעתא דזיב קין הוה מסתפי. בגין דזומא קמיה זיני משירין ואתיין לקטלא ליה. וכד אהדר בתשובה מאי קאמר הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מאי מפניך אסתר. אלא אהא סתיר מבגנינא דילי. רבי אבא אמר כמיה דאת אמר, (תהלים כב) ולא הסתיר פניו מבגניו (שמות ג) ונסתר משה פניו. ועל דא ומפניך אסתר מאנן פנים דילך אהא נסתר דלא ישגוזון בי. ועל דא והיה כל מוצאי יהרגני.

458. וישם ה' לקין אות לבלתי וגו'. מאי אות. אות אזור מעשרין ותרין אתון דאורייתא יהב עליה לאגנא עליה. אמר רבי יהודה מאי דכתיב ויהי בהיותם בשדה. מאי בשדה. דא אתתא. ועל דא קם וקטיל ליה. דהא מסטרא דא ירית לקטלא מסטרא דסמא"ל דגרים מותא לכל עלמא. וקני קין להבל על נוקביה. רבי חייא אמר הא זוזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו על דלא אתקביל קרבניה. אמר ליה הכי הוא וכלא הוה לקבליה.

459. ואמר רבי יהודה מאי דכתיב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רביץ. אלא הכי קאמר הלא אם תיטיב עובדך שאת. מאי שאת. פדכתיב (בראשית מט) יתר שאת דהא בוכרא שבזא אית ליה בכל תדיר. ותליא בעובדוהי. ועל דא אם תיטיב שאת. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רביץ.

460. מאי לפתח. דא פתוחא (דף לו ע"א) דלעילא דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא. פתח כמיה דאת אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. וליהוא פתח, חטאת רביץ דא מלאך המות. והוא זמין לאתפרעא מינה.

461. תא זוזי, בראש השנה אתיליד אדם. בראש השנה ודאי רזא לעילא ותתא. ראש השנה לעילא. ראש השנה לתתא. בראש השנה עקרות נפקדות. מנן דבראש השנה הוה. דכתיב, (בראשית כא) ויי פקד

השנה זה היה? שכתוב (בראשית כא) וזה פקד את שרה. וזה דוקא זה ראש השנה. ומשום שאדם יצא בראש השנה ויציא בדיון, והעולם עומד בדיון, ומשום כך לפתח ודאי. חטאת רבץ – כדי להפרע ממך. ואליך תשיקתו – עד שתשמד.

462. ואתה תמשול בו. – סוד הוא, שכתוב (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו, לא שולט הקדוש ברוך הוא אלא בזמן שישמדו רשעי העולם. ועל זה, כיון שמלאך המות ישמיד אותם, אז הקדוש ברוך הוא שולט עליו שלא יצא להרע לעולם, שכתוב ואתה תמשול בו (בתשובה). ואתה דוקא.

463. אמר רבי יצחק, בקשר של המחלקת המושל מצינו. רבי יהודה אמר, ואתה תמשל בו – בתשובה.

464. רבי יוסי אמר, בשתי אותם דורות של קנן הולכים בעולם, היו מחלקים את הארץ, והיו דומים לעליונים ותחתונים. אמר רבי יצחק, עז"א ועז"ל, בשנפלו ממקום קדשם מלמעלה, ראו בנות בני אדם וחטאו והולידו בנים. ואלה היו נפילים, שכתוב והנפלים היו בארץ.

465. רבי חייא אמר, בני קנן היו בני אלהים, שהרי בשבא סמאל על חוה, הטיל בה זרמה והתעברה והולידה את קנן, והמראה שלו לא היה דומה לשאר בני אדם, וכל אותם שבאו מהצד שלו, לא היו נקראים אלא בני האלהים.

466. רבי יהודה אמר, נקראים, ואפלו אותם ובני נפילים כך נקראים, המה הגברים. ששים היו בארץ בחשבון שלמעלה. כתוב כאן המה הגברים אשר מעולם, וכתוב שם (שיר ג) ששים גבורים סביב לה. רבי יוסי אומר, המה הגבורים אשר מעולם ממש. מעולם דוקא. אנשי השם, מהו שם זה? הוא עולם שאמרנו. אנשי השם דוקא. כתוב כאן אנשי השם, וכתוב שם (ויקרא כד) בנקבו

את שרה וידייקא דא ראש השנה. ובגין דנפיק אדם מראש השנה (ד"א ונפיק) נפיק בדינא ועלמא קיימא בדינא. ובגין כך לפתחו ודאי. וזאת רובץ בגין לאתפרעא מינה. ואליך תשיקתו עד דתשתצי.

462. ואתה תמשול בו. רזא הוא דכתיב, (נחמיה ט) ואתה מוזה את כלם. מכאן אמרו לא שליט קדשא בריה הוא אלא בזמן דישתצון וזייבי עלמא. ועל דא כיון דמלאך המות ישצי לון. כדן קדשא בריה הוא שליט עליו דלא יפוק לאבאשא עלמא דכתיב ואתה תמשל בו (בתיובתא) ואתה דייקא.

463. אמר רבי יצחק בקוטר דפכלא קפסירא (קסטירא) שכינן. רבי יהודה אמר ואתה תמשל בו בתיובתא.

464. רבי יוסי אמר כד הוו אנן דרין דקין אזלין בעלמא הוו מטרטשי ארעא והוו דמיין לעלאי ותתאי. אמר רבי יצחק עז"א ועז"ל כד נפלו מאתר קדושתיהו מלעילא, וזמו בנת בני נשא וזטאו ואולידו בגין, ואלין הוו נפילים דכתיב הנפילים היו בארץ.

465. רבי זיידא אמר בגין דקין הוו בגין אלהים. דהא כד אתא סמאל על זוהא אטיל בה זרמה ואתעברת ואולידת לקין. וזוהו דיליה לא הוה דמי לשאר בגין נשא. וכל אנן דאתיין מסטרא דיליה לא הוו אקרין אלא בגין האלהים.

466. רבי יהודה אמר ואפילו אנן (בני) נפילים הכי אקרין. המה הגבורים. שתיין הוו בארעא כוזושבן דלעילא. כתיב הכא המה הגבורים אשר מעולם וכתוב התיב (שיר השירים ג) ששים גבורים סביב לה. רבי יוסי אומר המה הגבורים אשר מעולם ממש. מעולם דייקא. אנשי השם, מאי שם דא הוא עולם דקאמרן. אנשי השם דייקא. כתיב הכא אנשי השם וכתוב

שם, וכתוב (שם) ויקב בן האשה הישראלית את השם.

התם (ויקרא כד) בְּקִבּוֹ שֵׁם, וְכִתִּיב, (ויקרא כד) וַיִּקְבּוּ בֶן
הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.

467. רבי חייא אמר, מעולם ממשי היה, ומעולם שלמטה לקח אותם הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר וזה היה, וגברים גבורים של צד הרע היה, שכתוב אנשי שם, ולא כתוב אנשי השם, אלא אנשי שם. כמו זה כתוב (תהלים כה) זֶכֶר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ כִּי מְעֹלָם הָמָּה. מעולם ודאי. ומעולם שלמטה לקח אותם הקדוש ברוך הוא. והם אבות ראשונים להיות מרכבה קדושה למעלה. גם כאן המה הגברים אשר מעולם. מעולם ודאי לקח אותם הקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אמר, מעולם וממשי? זו מטתו של שלמה, שכתוב (שיר ג) שָׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רבי אחא אמר, כלם נקראו בני האלהים ושהרי עדין לא התבשמהו.

467. רבי חייא אמר מעולם ממשי הוא. ומעולם דליתא זָטִיל לֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמֹה דְּאֵת אָמֵר (דא הוּוּ וגו' בְּרִיךְ גְּבוּרִים דְּסִטְרָא בִּישָׁא הוּוּ דְּכִתִּיב אֲנָשִׁי שֵׁם אֲנָשִׁי הַשֵּׁם לֹא כְּתִיב אֱלָא אֲנָשִׁי שֵׁם כְּגֻוְנָא דָּא כְּתִיב) (תהלים כה) זֶכֶר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ כִּי מְעֹלָם הָמָּה. מעולם ודאי. ומעולם דליתא זָטִיל לֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵנֹן אֲבָהֶן קִדְמָא לְמִהוּי רְתִיכָא קִדְשָׁא לְעִילָא. אוֹף הָכָא הָמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעֹלָם. מעולם ודאי זָטִיל לֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רבי יצחק אמר מעולם (ומאי הוא) דָּא מִפְּתוּ שְׁלִשְׁלֹמֹה דְּכִתִּיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רבי אֲזוּזָא אָמֵר כָּלְהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֲקִרֹן (ד"א ל"ג דְּהָא עַד לֹא אֲתַבְּסַמְתָּ. (חסר כאן עיין סוף הספר):

468. אמרו רבותינו זכרונם לברכה, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם, ברא אותו בגן עדן וצוה אותו על שבע מצוות. חטא וגרש מגן עדן, ושני מלאכי שמים, עזרא ועזאל, אמרו לפני הקדוש ברוך הוא: אלו היינו אנו בארץ, היינו צדיקים. אמר להם הקדוש ברוך הוא: וכי אתם יכולים על יצר הרע? אמרו לפניו: יכולים. מיד הפיל אותם הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר הנפלים היו בארץ, וכתוב הגברים. ובשעה שירדו לארץ נכנס בהם יצר הרע, שנאמר ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו. חטאו ונעקרו מקדשתם. ע"כ התוספתא.

468. אָמֵרוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל בְּשַׁעֲתָא דְּבִרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לִיה בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן וְצִוָּהוּ עַל שִׁבְעַ מִצְוֹת. זָב וְאֲתַגְרֵשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדֶן. וְתִרִי מִלְּאֲכִי שְׁמַיָּא עֲזָרָא וְעֲזָאֵל אָמֵרוּ קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלוּ הָיוּנָא אֲנִן בְּאַרְעָא הָיוּנָא וְכַאֲנִן. אָמֵר לָהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אֲתֹנָן יִכְלִין עַל יִצְרָא בִּישָׁא, אָמֵרוּ קָמִיָּה יִכְלִין. מִיד אָפִיל לֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאֵת אָמֵר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאַרְץ וְכִתִּיב הַגְּבוּרִים וְגו'. וּבְשַׁעֲתָא דְּנִזְוֹתוֹ לְאַרְעָא עָאֵל בָּהּ יִצְרָא בִּישָׁא שְׁנַאֲמֵר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ, זָבּוּ וְאֲתַעֲקֵרוּ מִקְדֻשְׁתֵּיהוּ, (עד כאן התוספתא)

469. בא ראה, כל הנטיעות היו נסתרים רשומים דקיקים במקום אחד. אחר כך עקר אותם הקדוש ברוך הוא ושתל אותם במקום אחר והתקיימו.

469. תָּא זָוִי, כָּלְהוּן זָטִיעֵן הוּוּ סְתִימִין רְשִׁימִין דְּקִיקִין בְּאַתְרָא זָד. לְבָתֵּר עֲקֵרֵן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֲשַׁתִּיל לֹן בְּאַתְרָא אֲזוּרָא וְאֲתַקִּימוּ.

470. רבי ייסא שאל, מה זה שכתוב זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם ברא אלהים עשה אותו זכר ונקבה בראם ויברך אתם? אמר לו רבי אבא, זה סוד עליון. שנינו, שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, אחד של צדיקים גמורים וכו'. ספר עליון

470. רַבִּי יִיסָא שָׁאל מָאי דְּכִתִּיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדִמּוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָּה בְּרָאם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. אָמֵר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תַּנִּינָן תַּלְתָּ סִפְרִין פְּתִיזוּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה זָד דְּצִדִּיקִים גְּמוּרִים (דף לז ע"ב) וְכו' סֵפֶר עֲלָאָה דְּהָא

שהרי ממנו יוצא הכל, ממנו יוצאת כתיבה. ספר אמצעי כללות של מעלה ומטה וספר שהוא כללות שלמעלה ולמטה ואוחז לכל הצדדים סוד של אדם הראשון, ספר שלישי שנקרא ונ"א ונקרא תורה שתורה שבכתב אדם הראשון. ספר שלישי שנקרא תולדות אדם, וזהו של צדיקים גמורים. זהו שכתוב זה ספר תולדות אדם, זה צדיק (סוד), ודאי שעושה תולדות. ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים, שהרי ודאי אז נתקן הכל למעלה ומטה, והתקינו בדומה אחת. זכר ונקבה בראם, סתם אחד נכלל באחד.

471. משנה. כתוב (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. זהו ספר תולדות אדם שרץ באותו מגדל. המגדל הזה מה מעשהו? אלא זהו מגדל דוד, וזהו מגדל עז שם ה', והכל אחד. כאן ידוע לבני האמונה זהו ודאי ספר תולדות (ויש שלא גורסים) אדם. לבני האמונה סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. יהו"ה צדיק אדם לבני האמונה. (ראה ציור למעלה).

472. ואמר רבי אבא, ספר ודאי ירד לו לאדם הראשון, ובה היה ידע וזכמתא עלאה. וספרא דא מטא לבני אלהין וזכימי דרא. ומאן דזכי לאשגוזא ביה ידע ביה וזכמתא עלאה. ומשגיוזין ביה וידעין ביה. וספרא דא נזוית ליה מארי דרוין. ותלת שליוזן מבוזן קמיה.

473. ובשעה שיצא אדם מגן עדן, אחז באותו ספר. כשיצא [ממנו] טס ממנו ולשער, התפלל ובכה לפני רבונו, והשיבו לו אותו כמו מקדם, כדי שלא תשכח חכמה מבני אדם וישתדלו לדעת את רבונו.

474. וכן שנינו, ספר היה לו לחנוך, וזה ספר ממקום של ספר של תולדות אדם היה, וזהו סוד החכמה, שהרי מהארץ נשל. זהו שכתוב ואינונו כי לקח אתו אלהים. והוא הנער, שכתוב (משלי כב) חנוך לנער על פי דרכו.

מניה נפק כלא. נפיק מניה כתיבה. ספר אמצעי כללות שלמעלה ולמטה ואוחז לכל הצדדים סוד של אדם הראשון, ספר שלישי שנקרא ונ"א ונקרא תורה שתורה שבכתב אדם הראשון. ספר שלישי שנקרא תולדות אדם, וזהו של צדיקים גמורים. זהו שכתוב זה ספר תולדות אדם, זה צדיק (סוד), ודאי שעושה תולדות. ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים, שהרי ודאי אז נתקן הכל למעלה ומטה, והתקינו בדומה אחת. זכר ונקבה בראם, סתם אחד נכלל באחד.

471. מותגיתין (ד"א וכו') כתיב, (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. דא הוא ספר תולדות אדם דהריט בההוא מגדל האי מגדל מאי עבדתיה. אלא דא הוא מגדל דוד. ודא הוא מגדל עז שם ה'. וכלא זוד. הכא ידעא לבני מהימנותא דא הוא ודאי ספר תולדות. (אית דלא גרסי) (אדם לבני מהימנותא סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב יהו"ה צדיק) (אדם לבני מהימנותא). מבשע עוי מוין – גרז וזה יעד – דעב זדו היי – לכה עוה ונק

472. ואמר רבי אבא ספר ודאי (נחתו) (נחית) ליה לאדם הראשון. ובה היה ידע וזכמתא עלאה. וספרא דא מטא לבני אלהין וזכימי דרא. ומאן דזכי לאשגוזא ביה ידע ביה וזכמתא עלאה. ומשגיוזין ביה וידעין ביה. וספרא דא נזוית ליה מארי דרוין. ותלת שליוזן מבוזן קמיה.

473. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דערן אוזיד בההוא ספרא. כד נפיק (מיניה) טאס מניה (למחצא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי וזכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

474. וכן תנינן ספר היה ליה לזנוף. ודא ספר מאתר דספרא דתולדות אדם היה. ודא הוא רזא דזכמתא. דהא מארעא אתנטייל דא הוא דכתיב ואינונו כי לקחו אותו אלהים. והוא הנער. כדכתיב, (משלי כ"ב) וזנוף לנער על פי דרכו.

475. וְכָל גִּנְזִים עֲלִיּוֹנִים נִמְסְרוּ בְיָדוֹ. וְזֶה מִסֵּר וְנָתַן וְעָשָׂה שְׁלִיחוֹת, וְאֵלֶּף מִפְתָּחוֹת נִמְסְרוּ בְיָדוֹ. וּמֵאָה בְּרָכוֹת לֹקַח בְּכָל יוֹם וְקוֹשֶׁר קִשְׁרִים לְרַבּוֹנוֹ. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִקַּח אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם לְשֵׁמֶשׁ אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב כִּי לִקַּח אֶתוֹ אֱלֹהִים.

476. וּמִזֶּה נִמְסֵר סֵפֶר שִׁנְקֵרָא סִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ. בְּשָׁעָה שֶׁאָחַז אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִרְאָה לוֹ כָּל גִּנְזִים עֲלִיּוֹנִים. הִרְאָה לוֹ עֵץ הַחַיִּים בְּאֲמֻצָּע הַגֵּן וְהָעֵלִים שָׁלוֹ וְעִנְפָיו, וְהַכֹּל רִאֲיוֹ בְּסִפְרוֹ. אֲשֶׁרִי אוֹתָם חֲסִידִים עֲלִיּוֹנִים שִׁחְכְּמָה עֲלִיּוֹנָה הַתְּגַלְתָּהּ לָהֶם וְלֹא נִשְׁכַּחַה מֵהֶם לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) סוֹד ה' לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לַהוֹדִיעֵם.

477. וַיֹּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֵלֶם בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשָׂר וְגו'. רַבִּי אֶחָא אָמַר, בְּאוֹתוֹ זְמַן הָיָה אוֹתוֹ נִהְרָ שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא רוּחַ עֲלִיּוֹנָה מֵעֵץ הַחַיִּים וּמוֹרִיק בְּאֵילָן (שְׁשׁוּרָה בּוֹ הַמּוֹת) (מֵעֵץ הַמּוֹת), וְנִמְשְׁכוֹת רוּחוֹת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים, עַד שֶׁעָלוּ רְעוֹת וְהִתְנַצְּבוּ לִפְתָּח. אִזּוֹ הִסְתַּלְּקָה רוּחַ עֲלִיּוֹנָה מֵאוֹתוֹ אֵילָן בְּשָׁעָה שֶׁפָּרְחוּ נִשְׁמוֹת בְּבָנֵי מִבְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֵלֶם. לִתֵּת לְעוֹלָם בְּשָׁעָה שֶׁפָּרְחוּ נִשְׁמוֹת בְּבָנֵי אָדָם.

478. בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשָׂר, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (בִּישְׁבֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ) בְּשֶׁגֶם זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי אָדָם בְּעוֹלָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה – רִמּוֹ לְמִשָּׁה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְּנָה תוֹרָה. וְאִזּוֹ מוֹרִיק וּזוֹרֵק חַיִּים לְבָנֵי אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְכַךְ הָיָה. אֲלֵמָלָא שִׁחְטָאוּ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת לב) חֲרוּת עַל הַלְּחוֹת. חֲרוּת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת. שֶׁהָיָה עֵץ הַחַיִּים הָיָה מוֹשֵׁף לְמִטָּה.

479. וְעַל בְּשֶׁגֶם"ם שֶׁהוּא בְּשָׂר עוֹמֵד הַדָּבָר לְהָרִיק (לְהַרְחִיק) רוּחַ שֶׁל חַיִּים. בְּשֶׁגֶם אָחַז לְמִטָּה, אָחַז לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שֶׁנִּינוּ מִשָּׁה לֹא מָת, אֲלֵא הִתְכַּנֵּס מִן הָעוֹלָם וְהָיָה מֵאִיר לְלִבְנָה, שֶׁהָיָה הַשֶּׁמֶשׁ, אֵף עַל גִּב שְׁמֵתִכְנֵס

475. וְכָל גִּנְזֵי עֲלָיִי אֶתְמַסְרֵן בְּיָדֶיהָ. וְדָא מִסִּיר וְהָיִב וְעַבִּיד שְׁלִיחוֹתָא. וְאֵלֶּף מִפְתָּחוֹן אֶתְמַסְרֵן בְּיָדֶיהָ. וּמֵאָה בְּרַכָּאן נָטִיל בְּכָל יוֹמָא וְקִשְׁרִין קִשְׁרִין לְמֵאֲרִיָּה. מֵעַלְמָא נָטִיל לִיהָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁבּוּשִׁיהָ הָדָא הוּא דְכָתִיב כִּי לִקַּח אוֹתוֹ אֱלֹהִים.

476. וּמִן דָּא אֶתְמַסֵּר סִפְרָא דְאַקְרִי סִפְרָא דְוִזְנוֹרָה. בְּשִׁעְתָּא דְאַזְוִיד לִיהָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזוּמִי לִיהָ כָּל גִּנְזֵי עֲלָיִי. אֲזוּמִי לִיהָ אֵילָנָא דְוִזְנִי בְּגוֹ מַצִּיעוֹת גִּנְתָּא וְטִרְפוֹי וְעִנְפוֹי. וְכָלֵא זְמִינָן בְּסִפְרִיהָ. וְכַאֲן אֲזוּן וְזוֹסִידִי עֲלָאִין דְּזוֹכְמָתָא עֲלָאָה אֶתְגַּלִּי לָהּ וְלֹא אֶתְנַשִּׁי בְּנִיָּהּ לְעַלְמִין כְּמוֹהָ דְאַתָּה אָמַר, (תהלים כה) סוֹד ה' לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לַהוֹדִיעֵם:

477. וַיֹּאמֶר יי לֹא יִדּוֹן רוּחוֹי בָּאָדָם לְעוֹלָם בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשָׂר וְגו'. (חסר) רַבִּי אֶזּוּא אָמַר בְּהֵהוּא וּמֵנָּה הָיָה הַהוּא נִהְרָא דְנִגִּיד וְנִפְיק, אִפְּיָק רוּחוֹא עֲלָאָה מֵאֵילָנָא דְוִזְנִי וְאַרִּיק בְּאֵילָנָא (דְּשִׁרְיָא בִּיה מוֹתָא) (מֵאֵילָנָא דְמוֹתָא) וְאַתְּמַשְׁכֵּן רוּחוֹן בְּזוּוֹיָהּ דְּבָנֵי נְשִׂא יוֹמִין (זְמַנִּין) סְגִיאִין. עַד דְּסִלְקוּ בִישִׁין וְאַתְּעַתְדוּ לְפִתּוֹ. כְּדִין אֶסְתַּלַּק רוּחוֹא עֲלָאָה מִהֵהוּא אֵילָנָא בְּשִׁעְתָּא דְּפִרּוּזֵי נְשִׁמָּתִין בְּבָנֵי (מִבְּנֵי) נְשִׂא הָדָא הוּא דְכָתִיב לֹא יִדּוֹן רוּחוֹי בָּאָדָם לְעוֹלָם. לְמִיָּהּ לְעוֹלָם בְּשִׁעְתָּא דְּפִרּוּזֵי נְשִׁמָּתִין בְּבָנֵי נְשִׂא.

478. בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשָׂר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר (דְּבִי רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרִי) בְּשֶׁגֶם דָּא מִשָּׁה. דְּאִיהוּ נִהְרָ לְסִיָּהֲרָא. וּבוֹזִיכָא דָּא קִיָּמִין בְּנֵי נְשִׂא בְּעַלְמָא יוֹמִין (זְמַנִּין) סְגִיאִין. וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, רִמּוֹ לְמִשָּׁה דְּעַל יָדֶיהָ תוֹרָה אֶתְהִיבֵת. וְכַדִּין יָרִיק (ס"א זְרִיק) וְזִינָן לְבָנֵי נְשִׂא מִהֵהוּא אֵילָנָא דְוִזְנִין. וְכַךְ הָיָה. אֲלֵמָלָא דְּזוּכְבוּ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכָתִיב (שְׁמוֹת לב) זָרוֹת עַל הַלְּחוֹת, זָרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת. דְּהָא אֵילָנָא דְוִזְנִי הָיָה מוֹשִׁיף לְתַתָּא.

479. וְעַל דָּא בְּשֶׁגֶם"ם דְּאִיהוּ בְּשָׂר קִיָּמָא מִכָּה לְאַרְקָא (לְאַתְרַחְקָא) רוּחוֹא דְוִזְנִי. בְּשֶׁגֶם אֲזוּיד לְתַתָּא אֲזוּיד לְעֵילָא. וְעַל דָּא תְנִינָן מִשָּׁה לֹא מִיֵּת אֲלָא אֶתְכַנִּישׁ (דָּף לַח ע"א) מֵעַלְמָא וְהָיָה נִהְרָ לְסִיָּהֲרָא.

מן העולם, לא מת, אלא נכנס ומאיר ללבנה, כך משה.

דהא שמישא אף על גב דאתכנש מעלמא לא ביה אלא עאל ואנהיר לסיהרא. כך משה.

480. דבר אחר בשגם הוא בשר – במשיכת הרוח בבני אדם זמן רב, חוזר להיות הבשר להמשיך אחר הגוף ולהשתדל במעשי העולם הזה.

480. דבר אחר בשגם הוא בשר במשיכו דרוזא בבני נשא זמנא רבה אתהדר למהוי בשר לאתבשכא בתר גופא וכלשתדל בעובדין דהאי עלמא.

481. אמר רבי יצחק, כל (הדורות שנתקנו משה, כלם צדיקים וחסידים. אחר כך התפשטו והולידו, ולמדו אמנות וחקמה) העולם להרג ברמחים ובחרבות. עד שבא נח והתקין להם תקון העולם ולעבד ולתקן את הארץ. שהרי בהתחלה לא היו זרעים וקוצרים, אחר כך הצטרכו את זה, שכתוב עוד כל ימי הארץ וגו'.

481. אמר רבי יצחק כל (דרין דאשפכללו משה פלהו צדיקי וחסידים. לבתר אתפשטו ואולידו ואליפו אימנותא וחקמתא) דעלמא לשצאה ברומזין וסייפין. עד דאתא נח ואתקין לון תקונא דעלמא ולמפלוג ולאתקנא ארעא. דהא בקדמיתא לא הוו זרעין וזצדין. לבתר אצטריכו ליהאי דכתיב עוד כל ימי הארץ וגו'.

482. רבי אלעזר אמר, עתיד הקדוש ברוך הוא לתקן עולם ולהתקין רוח בבני אדם כדי שיאריכו ימים לעולמים. זהו שכתוב (ישעיה סה) כי כימי העץ ימי עמי וגו'. וכתוב (שם כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר. עד כאן נתקנו הדברים. מכאן והלאה תקון הפרשה.

482. רבי אלעזר אמר זמין קדשא בריך הוא לתקנא עלמא ולאתקנא רוזא בבני נשא בגין דיורכון יומין לעלמין דהא הוא דכתיב, (ישעיה סה) כי כימי העץ ימי עמי וגו' וכתוב, (שם כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר: עד כאן אשתכללו מילין מכאן ולהלאה תקונא דפרשתא:

ברוך יי לעולם אמן ואמן 'מלוך יי' לעולם אמן ואמן.

